

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM

**pro základní vzdělávání
ZÁKLADNÍ ŠKOLA, OSTRAVA –
VÝŠKOVICE, s.r.o.
TVOŘIVÁ ŠKOLA**

Jan Amos Komenský:

„Má-li se člověk stát člověkem, musí se vzdělávat.“

„Šťastný národ, který má hojnost dobrých škol a dobrých knih.“

Lucius Annaeus Seneca:

„Pro život, ne pro školu se učíme.“

S platností od 1. 9. 2017

IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE

Název školy: Základní škola, Ostrava – Výškovice, s.r.o.

Adresa školy: 29. Dubna 259/33, Ostrava – Výškovice

Zřizovatel školy: Mgr. Kateřina Karpíšková, RČ: 605913/0737

bytem: Tyršova 20, Ostrava – město

Ředitel školy: Mgr. Kateřina Karpíšková

RČ: 605913/0737

bytem: Tyršova 20, Ostrava – město

IČ: 25376420

RED_IZO: 600 026 949

Název ŠVP: ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO ZÁKLADNÍ
VZDĚLÁVÁNÍ – TVOŘIVÁ ŠKOLA

Předkladatel:

Základní škola: Základní škola, Ostrava – Výškovice, s.r.o.

Sídlo: 29.dubna 259/33, Ostrava – Výškovice, 700 30

Jméno ředitele: Mgr. Kateřina Karpíšková

Kontakty: telefon: 595 782 131 – sekretariát školy

595 728 121 – ředitelství

e-mail: pohodova_skola@volny.cz

Obsah ŠVP:

1. část – Východiska k tvorbě školního vzdělávacího programu pro základní vzdělávání Tvořivá škola

1.1 Obecná charakteristika ŠVP	str. 5
1.2 Hlavní záměry ŠVP	str.6
1.3 Základní didaktické zásady ŠVP	str.7
1.4 Další zásady ŠVP	str.8
1.5 Hodnocení žáků a autoevaluace školy	str.9
1.5.1 Hodnocení žáků	str.9
1.5.2 Autoevaluace školy	str.12
1.6 Zabezpečení vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením	str.15

2. část – Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání Tvořivá škola

2.1 Charakteristika školy	str.18
2.2 Základní filosofie programu	str.21
2.3 Výchovně vzdělávací cíle a kompetence programu	str.25
2.4 Přednosti programu	str.27
2.5 Vzdělávací období.....	str.28
2.5.1 Učební plán pro 1. -5. ročník základního vzdělávání	str.28
2.5.2 Učební plán pro 6. -9. ročník základního vzdělávání	str.29

3. část – První vzdělávací období

3.1 Jazyk a jazyková komunikace	str.30
3.1.1 Český jazyk	str.31
3.1.2 Anglický jazyk	str.36
3.2 Matematika	str.40
3.3 Člověk a jeho svět	str.45
3.3.1 Prvouka	str.45
3.4 Umění a kultura	str.49
3.4.1 Hudební výchova	str.49
3.4.2 Výtvarná výchova	str.52
3.5 Člověk a zdraví	str.56
3.5.1 Tělesná výchova	str.56
3.6 Člověk a svět práce	str.59
3.6.1 Praktické činnosti	str.59

4. část – Druhé vzdělávací období

4.1 Jazyk a jazyková komunikace	str.71
4.1.1 Český jazyk.....	str.71
4.1.2 Anglický jazyk	str.79
4.2 Matematika a její aplikace	str.84

4.2.1 Matematika	str.84
4.3 Informační a komunikační technologie	str.92
4.3.1 Informatika	str.92
4.4 Člověk a jeho svět	str.94
4.4.1 Přírodověda	str.94
4.4.2 Vlastivěda	str.99
4.5 Umění a kultura	str.105
4.5.1 Hudební výchova	str.105
4.5.2 Výtvarná výchova	str.109
4.6 Člověk a zdraví	str.115
4.6.1 Tělesná výchova	str.116
4.7 Člověk a svět práce	str.120
4.7.1 Praktické činnosti	str.120

5. část – Třetí vzdělávací období

5.1 Matematika a její aplikace	str.126
5.1.1 Matematika	str.126
5.2 Jazyk a jazyková komunikace	str.139
5.2.1 Český jazyk a literatura	str.139
5.2.2 Anglický jazyk	str.159
5.2.3 Seminář z anglického jazyka	str.193
5.2.4 Ruský jazyk	str.200
5.3 Člověk a příroda	str.210
5.3.1 Fyzika	str.210
5.3.2 Zeměpis	str.219
5.3.3 Přírodopis.....	str.224
5.3.4 Chemie	str.235
5.4 Člověk a svět práce	str.241
5.4.1 Praktické činnosti	str.241
5.5 Umění a kultura	str.250
5.5.1 Výtvarná výchova	str.250
5.5.2 Hudební výchova	str.255
5.6 Člověk a zdraví	str.261
5.6.1 tělesná výchova	str.261
5.6.2 Rodinná výchova	str.268
5.7 Člověk a společnost	str.274
5.7.1 Občanská výchova	str.274
5.7.2 Dějepis	str.283
5.8 Informační a komunikační technologie.....	str.295
5.8.1 Informatika	str.295
5.8.2 Seminář z informatiky	str.299

Dodatky :

Minimální doporuč. úroveň pro úpravu očekávaných výstupů k učení žáků..	str. 304
Výuka informatiky (od 1.9.2021)	str.334

1. ČÁST

Východiska k tvorbě Školního vzdělávacího programu pro základní vzdělání Tvořivá škola

Školní vzdělávací plán školy vychází z projektu Vzdělávací program Základní škola (MŠMT ČR č.j. 16847/96-2) a byl vytvořen za podpory modelového školního vzdělávacího programu Tvořivá škola. Při tvorbě vlastního vzdělávacího programu využili pedagogové školy především zkušeností a tradic z třináctiletého působení školy od jejího založení v září 1993.

Škola se specializuje na výuku a výchovu žáků se specifickými vývojovými poruchami učení a chování. Poruchy učení představují souhrn různých potíží žáka ve výuce.

Mezi nejběžnější poruchy učení řadíme dyslexii (porucha čtení), dysgrafii (porucha psaní), dysortografii (porucha pravopisu), dyskalkulii (porucha vytváření matematických představ) a mnohé další poruchy, které díky přesnějším diagnostickým metodám v současné době rozlišujeme.

Poruchy učení se velmi často vyskytují u žáků s poruchou chování jako je syndrom ADHD a poruchy pozornosti a aktivity.

Vzhledem k výše uvedené stručné specifikaci poruch učení a chování je nutné přizpůsobit výuku dle školního vzdělávacího programu (dále jen ŠVP) po formální i obsahové stránce.

1. 1 Obecná charakteristika ŠVP

Vzdělávací program školy:

- navazuje na tradice české činnostní školy a pozitivní zkušenosti ze současného vzdělávacího programu Základní škola;
- vychází z Rámcového vzdělávacího programu pro základní školy vydaného MŠMT ČR;
- zdůrazňuje činnostní ráz učení;
- používá takové činnosti, které na základě pozorování a hovoru o pozorovaném vedou žáky k objevování poznatků a vztahů, k řešení problémů;
- předkládá jasné možnosti mezipředmětových vztahů;
- řadí poznatky do systému, dbá na návaznost učiva a jeho propojování;
- dává žákům příležitosti aktivně se podílet na vlastním vzdělávání;
- zdůrazňuje orientaci na osobnost žáka, přirozeně vede k diferenciaci ve vyučování;
- vede žáky k samostatnému projevu, k získání nových vědomostí vlastní činností;
- dává žákům možnosti využívat při práci samoučení a samokontrolu;
- zdůrazňuje komunikaci mezi žáky;

- vede k projektovému vyučování;
- umožňuje žákům využívat své zkušenosti a praktické situace ze života mimo školu;
- pokládá za základní vědomosti ty, kterých se dá prakticky využít, které jsou potřebné k dalšímu vzdělávání, dbá na jejich zvládnutí všemi žáky;
- podporuje ty postupy a formy práce, které umožňují žákům maximálně využívat vlastních zkušeností, užívat zdravý rozum;
- vyžaduje provádění jednoduchých demonstrací a pokusů, které umožňují žákům přijímat učivo více smysly, rozumět mu, zvládnout probíranou látku jako základ k dalšímu učení;
- předpokládá přirozený rozvoj ekologického cítění žáků;
- umožňuje realizaci diferencované a individualizované výuky;
- směřuje k poznání zdraví jako významné životní hodnoty;
- respektuje obtíže svých žáků;
- vytváří individuální výukové plány žákům s poruchami učení.

1. 2 Hlavní záměry ŠVP

- výchova kulturního člověka, kterému záleží na kvalitě jeho života, který si dokáže nalézt uplatnění v životě;
- výchova člověka komunikativního a tvořivého, schopného spolupráce;
- výchova ekologicky myslícího, tvořivého a mravně odpovědného člověka;
- výchova člověka odpovědného, chápujícího hodnotu zdraví a aktivně usilujícího o jeho upevňování a ochranu;
- výchova člověka zvědavého, sebezdokonalujícího se, rozumně a citlivě reagujícího v konkrétních praktických životních situacích;
- výchova člověka hledajícího, svobodně jednáajícího, s touhou dále se vzdělávat a zlepšovat kvalitu svého života;
- příprava na celoživotní vzdělávání;
- výchova člověka tolerantního k odlišnostem;
- výchova člověka svobodného, respektujícího svobodu druhých;
- výchova člověka morálního, uznávajícího základní lidské hodnoty (čest, odpovědnost, morálka, poctivost, pomoc druhým, rodina apod.) .

Učitelé naší školy se při tvorbě ŠVP nezaměřovali pouze na formální úpravy vzdělávacích osnov, ale využili svých profesionálních zkušeností z práce se žáky s poruchami učení a chování tak, aby při výuce a výchově žáků mohli uplatňovat výše uvedené zásady a záměry, které vycházejí z pedagogických zásad, principů a forem výuky Jana Ámose Komenského.

K dobrým výsledkům výchovné práce napomáhá důsledné a jednotné vedení žáků, uplatňování individuálního přístupu ke každému z nich, znalost jejich zájmů a rodinného prostředí, spolupráce s rodiči a v neposlední řadě spolupráce s pedagogicko-psychologickými poradnami (dále jen PPP) a odbornými pracovišti, zabývajícími se poruchami učení a chování.

K zajištění plnohodnotných výsledků a prospěšnosti výuky a výchovy žáků s poruchami učení a chování dodržuje škola naplňování jednotlivých tříd do maximálního počtu 12 žáků ve třídě.

1.3 Základní didaktické zásady školního vzdělávacího programu Tvořivá škola

Didaktické zásady vyučování školního vzdělávacího programu vycházejí ze zásad Jana Ámose Komenského, jak je popsal ve svém díle Didactica magna (Velká didaktika). Za základní didaktické zásady programu považujeme:

- 1) probouzení zájmu žáka o vzdělávací činnost a poznání;
- 2) podněcování k aktivní účasti žáka činnostmi ve vzdělávacím procesu;
- 3) využívání zkušeností žáka a vytváření kompetencí pro užití osvojovaného učiva v běžné životní praxi.

Ad 1) Probouzet zájem žáka znamená vyučovat zajímavě. Vyučování musí být:

a) názorné

- skutečné předměty
- kreslené názory
- modely
- náčrty a diagramy
- demonstrační obrazy, mapy aj.

K názoru je třeba se vracet a stále se přesvědčovat, zda žáci učivu porozuměli

b) pochopitelné

- vhodná volba obsahu učiva
- kladení důrazu na pochopení prvopočátku učiva, opakování
- systematický postup od jednoduchého ke složitějšímu
- zajištění zpětné vazby

c) přiměřené

- respektování věku a psychického vývoje žáků
- respektování speciálních vzdělávacích potřeb žáků
- respektování individuálního přístupu k žákům

Ad 2)

- aktivní účast žáka ve vyučování
- využívání zkušeností žáků
- samostatné objevování poznatků žáky
- pedagogické vedení žáků k samostatné práci
- teoretické vyučování podložené a spojené s praktickou činností žáků

Ad 3)

- využívání zkušeností žáků ve výuce
- využívání mezipředmětových vztahů, učit žáky uvažovat v souvislostech, aplikace nabytých
- vědomostí při řešení úkolů
- informace o využití získaných kompetencí v praktickém životě

1. 4 Další zásady školního vzdělávacího programu Tvořivá škola

a) Vyučování je založeno na přirozených situacích a učební látce potřebné k dalšímu vzdělávání a uplatnění se.

b) Vyučování je přizpůsobeno individualitě každého žáka.

c) Vyučování je založeno na samostatné činnosti žáků, učitel je žákův rádce a oporou, pomáhá žákům překonávat nesnáze.

d) Vyučování má vzdělávací i výchovný charakter.

e) Vyučování vychází ze zájmu žáků motivovaných pro dobrou školní práci, podněcovaných ke snaze co nejlépe se připravit do života.

f) Ve vyučování se uplatňují hodnoty, které vyrostly v českém prostředí, jsou ověřeny zkušenostmi a vycházejí z vědeckých poznatků o specifických vývojových poruchách učení.

g) Výchovně vzdělávací proces školy je zaměřen na praktickou přípravu žáků do života, vychází z vrozené touhy žáků po vědění a využívá přirozených vlastností žáků.

Škola se orientuje na všestranný rozvoj osobnosti žáka s přihlédnutím k jeho speciálním vzdělávacím potřebám. Učitelé respektují psychický rozvoj dítěte a ve výuce uplatňují výše jmenované zásady a metody výuky a výchovy tak, aby žáky co nejlépe připravili na život v dospělosti, tak aby byly položeny základy k plnohodnotnému, poctivému a čestnému prožití vlastního života.

Pro zdravý psychologický vývoj žáků je třeba, aby neprožívali školní léta jen přepínáním paměti a přemírou povinností. Ve tvořivé škole dbáme na dětské zájmy, vycházíme z nich a využíváme je. Dětská reakce a zájem ukazují, čím je dítě osloveno, co na ně působí. Dbát na dětské zájmy ale neznamená vyhovovat každému nápadu. Dětské touhy je třeba usměrňovat, probouzet vztah k pozitivním hodnotám, a tím dítě vychovávat a zdokonalovat. Žákům necháme vždy prostor k tomu, aby mohli zaujímat svá stanoviska i řešit různé opravdové životní situace. Školní práci přizpůsobujeme fyziologii a psychologii dítěte. Motivace a účelnost učení jsou charakteristickými znaky tvořivé školy.

Prostředky, kterými předcházíme neúspěchu a neprospěchu žáků ve výuce a kterými pomáháme žákům opožděným ve vývoji

- Volíme činnostní vyučování a to nejen v matematice.
- Využíváme zpětné vazby, máme v patrnosti úspěch každého z žáků, co nejvíce používám pozitivního hodnocení žáků.
- Vyučovací metody co nejvíce individualizujeme potřebám jednotlivých žáků. To velmi dobře umožňují činnostní formy práce užívané ve výuce.
- Konkrétní a názorné příklady využíváme nejen při výkladu, ale i při procvičování učiva.
- Každého žáka necháme aktivně činnostně pracovat se svými pomůckami a hovořit o tom, co dělá
- Chyby žáků odstraňujeme hned, jak je zpozorujeme. Nejlépe toho dosáhneme při činnostech a hovorech žáků, neboť jimi žák zobrazuje svoji mysl a ukazuje míru porozumění učiva.
- Snažíme se individuálně pomáhat žákům řešit jejich problémy, abychom postupně všechny žáky dovedli k bezchybnému zvládnutí základního učiva.
- Pokud mají někteří žáci problémy se zvládnutím učiva, vracíme se a navazujeme na učivo, které tito žáci dobře umí, ve kterém nemají mezery.
- Pomalejší žáky nepodceňujeme, dáváme jim důvěru, pomáháme jim překonávat problémy a upevňujeme v nich přesvědčení, že dané úkoly zvládnou.

Péče o nadané žáky

V případě, že PPP navrhne zařadit na naši školu nadaného žáka s diagnostikovanou poruchou učení nebo chování, je takovému žákovi ze strany pedagogických pracovníků školy věnována náležitá individuální péče. Jeho IVP je sestaven tak, aby odpovídal jeho nadání a dále jej rozvíjel.

1.5 Hodnocení žáků a autoevaluace školy

1.5.1 Hodnocení žáků

Předpokladem úspěšného plnění vytyčených cílů školy v oblasti hodnocení vzdělávacích výsledků žáků je, aby každý žák dostával dostatečný prostor ke **zvládnutí a osvojení učiva**. Aby učivo mohlo v následujících obdobích vzdělávání plni svoji funkci prostředníka k dosažení očekávaných výstupů RVP ZV, nestačí je s žáky pouze probrat, ale je třeba, aby si žáci základní učivo skutečně dobře osvojili. Kde si to učitelé uvědomují, nalezneme vždy dobře naučené třídy. Dobrému zvládnutí učiva napomáháme v první řadě činnostními způsoby učení, spojenými s hovorem žáků a komunikací mezi žáky a učitelem i žáky mezi sebou. Při probírání nového učiva dbáme na to, abychom ho dobře propojili s učivem předcházejícím, na které nové učivo navazuje. Takové myšlenkové operace (propojení předcházejícího a navazujícího) není většina žáků schopna, zvláště ne v mladším školním věku. Tento fakt je třeba brát stále na zřetel. Provázanost učiva žákům velmi pomáhat při osvojování nového učiva a dosahování

očekávaných výstupů. Žáky průběžně informujeme, proč se určité látce učí. Neočekáváme, že žáci sami pochopí, proč se čemu učí. Neznalost cíle, smyslu a tápání žáků nepovažujeme za pozitivní motivační faktory. Usilujeme o to, aby vazba mezi předcházejícím a navazujícím učivem byla analogická. Po upozornění na analogii (obdobnost) přijímají žáci novou látku snadněji a důkladněji. Žáky směřujeme ke „znovuobjevování“ poznatků, k úvahám nad činnostmi obdobnými s těmi, které jim byly předloženy u látky předešlé.

Na škole upřednostňujeme **pozitivní hodnocení** žáků, a to nejen při prověřování vědomostí, ale v celém procesu učení. Při výuce žáky co nejvíce chválíme, dbáme na pozitivní ladění hodnotících soudů. Pomáháme žákům předcházet chybám, dodáváme jim důvěru v jejich schopnost předkládané učivo dobře zvládnout a povzbuzujeme je. S žáky jednáme tak, aby neměli strach vyjádřit svůj názor. Pozitivně přijímáme i nesprávné závěry žáků, dáváme jim prostor pro otázky, trpělivě žákům odpovídáme a věnujeme jim individuální pozornost. Pomocí často zařazované činnosti **zpětné vazby** zjišťujeme případné nedostatky žáků hned v zárodku a průběžně je odstraňujeme.

Na chyby upozorňujeme žáky včas, bezprostředně, vstřícně, přátelsky a důsledně. Vyhýbáme se zaujatosti, nahodilosti či opožděnému hodnocení. Dbáme, abychom v žácích nevytvářeli pocit, že si nemohou ve svých úsudcích věřit nebo že jsou horší než jejich spolužáci. Umožňujeme průběžně žákům poznání, že chyba se může vyskytovat v každé lidské činnosti, může mít však pro člověka různé následky podle jejich závažnosti. Žáky vedeme přes sebehodnocení a sebekontrolu k dovednosti něco provést dokonale – bez chyb – a v přiměřeném čase. S chybou pracujeme tak, aby vyzývala žáka k většímu soustředění na plnění úkolu, k důslednější kontrole své práce, k sebezpoznání svých schopností.

Žáky hodnotíme nejprve při činnostech, při kterých máme možnost sledovat, jak pracují. Oceňujeme jejich snahu, pozornost, hodnotíme vyjadřování závěrů, oceňujeme jejich nápady. Každé upozornění na klady určitých žáků, pomáhá odstraňovat drobné nedostatky druhých žáků. Pozitivně laděná **průběžná hodnocení** a prožité pocity úspěchu při činnostech motivují žáky k učení, posilují jejich sebedůvěru a vedou je k vnitřnímu uspokojení. Tyto faktory mají pozitivní vliv na rozvoj klíčových kompetencí a na dobré osvojení učiva žáky.

Směřujeme k tomu, aby v době písemných nebo ústních hodnocení žáků, zvládalo, co nejvíce žáků učivo zcela bezpečně. Ústní hodnocení, klasifikace i písemná hodnocení mají v 1. období základního vzdělávání funkci především **výchovnou a motivační**.

Úkolem učitele je udržet, popřípadě vzbudit zájem žáků o učení, umožnit všem žákům osvojit si základní učivo potřebné pro další vzdělávání a pomoci všem žákům zformovat základy pro utváření a rozvoj klíčových kompetencí. Hodnocení známkou můžeme doplňovat povzbuzujícím pozitivním **písemným hodnocením**.

Žáci jsou o způsobech a kritériích hodnocení informováni a uvědomují si, čemu se učí a proč, vědí přitom, jaké činnosti zvládli, vědí, co umí, co se po nich požaduje, z čeho mohou být zkoušeni. Velmi často proto také ústní nebo písemné zkoušení sami vyžadují. Pověřování vědomostí pro ně není stresovou situací nebo dokonce stresem, ale možností ukázat, co se naučili, možností využít svých poznatků při řešení předložených úloh, otázek a úkolů, možností jak získat dobré hodnocení, pěknou známku. Dobrý výsledek posiluje jejich sebedůvěru a motivuje je pro další činnosti a poznávání.

Zásady a pravidla pro sebehodnocení žáků

V jednotlivých učebních oblastech předem stanovíme a žákům sdělíme základní učební požadavky. Jasně formulujeme, jaké dovednosti si žáci mají osvojit, čemu se mají naučit. Žáky upozorňujeme, jaké činnosti nebo pokusy budou provádět, o čem budeme hovořit.

Žákům předkládáme reálné a dosažitelné cíle, a tak vedeme žáky k bezchybnosti a poctivosti.

Žákům **důvěřujeme** a sebehodnocení nepovažujeme za příležitost k podvádění. Díky zpětné vazbě mají učitelé i žáci přehled o tom, co a jak již zvládli. Takto vedení žáci nemají potřebu podvádět – podvádění pro ně ztrácí smysl, jelikož nevede ani k prožití pocitu úspěchu ani k cíli, který je dosahování co nejlepších výsledků.

Žáky vedeme k tomu, aby si do svých učebních materiálů zaznamenávali to, co už dobře ovládají (například „hvězdičkou“) Na základě takto provedeného sebehodnocení žáků mohou učitelé následně přistupovat k individuálnímu řešení jejich problémů a nejasností.

Používáme činnostní přístupy a metody učení, které umožňují žákům odhadovat chyby, hned je opravovat a brát si z nich poučení. Žákům tak průběžně umožňujeme uvědomění, co z probíraného učiva již ovládají.

Žákům umožňujeme vyjadřovat své myšlenky, názory a prezentovat své vědomosti. Nejdříve dáváme příležitost projevit se žákům, kteří se v daném učivu orientují jako první. Na jejich základě si ostatní žáci nejlépe uvědomují vlastní stupeň poznání.

Používáme učební materiály, ve kterých je sebehodnocení žáků zapracované.

K sebehodnocení písemných cvičení přistupujeme teprve tehdy, až je žák schopen uvědomit si, že probírané učivo ovládá.

Předkládáme žákům ukázky správně vypracovaných úkolů různé obtížnosti a upřesňujeme, co požadujeme na výborné hodnocení a co je hodnoceno již jako chvalitebně. Žáci potřebují vědět, jakou náročnost úkolů mají k určitým ohodnocením zvládat. Stejně stanovíme ukazatele při hodnocení písemném bez klasifikačních stupňů. Žák potom ví, k čemu ve svém snažení směřuje a je mu tak dána možnost sebehodnocení.

Dodržujeme zásady a pravidla pozitivního hodnocení (viz bod 1).

Pravidla prověřování vědomostní formou prověrek a zkoušení

Před zadáním jakékoli prověrky nebo testu zvažujeme, zda:

- má hodnotit naučení určitým poznatkům,
- má diagnostikovat učební problémy.
- prověřujeme a hodnotíme to, o čem víme, že jsme žáky učili a naučili
- dbáme, aby příklady, diktované věty nebo testy určené k hodnocení žáků obsahovaly jen to, co bylo s žáky dostatečně procvičeno
- dbáme, aby zadání úloh bylo věku žáků přiměřené tj. formulované tak, aby mu žáci určitého věku mohli dobře porozumět, aby o úkolu měli již nějaké podvědomí, aby se již s podobným někdy setkali

- ústní zkoušení vedeme tak, abychom při něm zjišťovali, co žák umí, ne to, co ještě neumí
- písemnou práci na závěr určitého celku nezadáme předčasně, ale až když žáci svými projevy prokazují, že jsou na písemnou práci vybavení vědomostmi
- při prověřování učiva probíraného před delší dobou ho s žáky nejprve nějakou formou zopakujeme, a to alespoň krátce a v několika po sobě jdoucích hodinách
- při celkovém hodnocení žáka bereme v úvahu a hodnotíme i pokrok, jaký žák za určité období udělal a jaká byla jeho snaha k odstranění nedostatků
- všechna hodnocení vyjadřujeme jako objektivní informaci povzbudivého charakteru

U otázek, úloh, testů, diktátů aj., uváděných v učebnicích, předem posuzujeme jejich vhodnost pro žáky určité třídy. Při vymyšlení otázek nebo při úpravě jejich znění je vhodné, aby je překontroloval ještě jiný učitel, a to kvůli porozumění formulaci otázek žákem i kvůli posouzení jejich jednoznačnosti. Dbáme na to, aby znění úkolů a otázek bylo jasné, aby při zjišťování vzdělávacích výsledků nedocházelo k záměně nepochopení zadání na neznalost.

Každý žák je vybaven více či méně odlišnými individuálními předpoklady pro učení, jako jsou nadání, úsudek a píle. Za pomoci činnostních přístupů, diferenciací a v neposlední řadě pozitivního hodnocení se snažíme v 1. období vzdělávání dosáhnout toho, aby všichni žáci zvládali základní učivo. Při klasifikačním způsobu hodnocení je pak mezi žáky určitý rozdíl hlavně ve známce výborně. Někteří žáci při činnostech a samostatném plnění úkolů prokazují mnoho schopností např. aplikovat, objevovat, provádět analýzu aj., některým naopak trvá déle, než dojdou k zvládnutí učiva na výbornou a nemají zatím možnost se příliš v dalších schopnostech projevit. Obě skupiny žáků je třeba hodnotit pozitivně. V takových případech je nejlepším osvědčeným způsobem **kombinovat známku výborně s pozitivním slovním hodnocením**.

Cílem školy v 1. období základního vzdělávání je podněcovat žáky k výše uvedeným dovednostem. Usilujeme o to, aby co nejvíce žáků pochopilo a osvojilo si učivo. Je to významný předpoklad pro úspěšné vytváření a rozvoj klíčových kompetencí žáků v dalších obdobích základního vzdělávání.

1.5.2 Autoevaluace školy

Evaluace škol = hodnocení výsledků a fungování jednotlivých škol na základě přesných ukazatelů a procedur monitorování. Je součástí celkové pedagogické evaluace. Evaluace škol je jednak **externí** (prováděná orgány inspekce, agenturami pro srovnávání škol, srovnávací dotazníky, testy aj. v rámci vytvořených sítí škol, aj.) jednak **vnitřní**, při níž škola hodnotí sama sebe.

Propagovaná je součástí zejména vnitřní evaluace. Ta může probíhat na úrovni školy, či na úrovni třídy. Podstatným rysem evaluace by mělo být přesně zjistit, čeho žák skutečně dosahuje v porovnání s plánovanými výsledky. To však předpokládá vytvořit standardy výkonu, jimiž lze úroveň dosažení jednotlivých kompetencí hodnotit.

Právním podkladem autoevaluace školy je vyhláška 15/2005 Sb., kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů, výročních zpráv a vlastního hodnocení školy.

Vlastní hodnocení školy se zpracovává za období dvou školních let. Návrh struktury vlastního hodnocení projednává ředitel školy v pedagogické radě, a to vždy do konce září toho roku, v němž se má vlastní hodnocení uskutečnit. Na vlastní hodnocení školy se podílí celý pedagogický sbor.

Cílem evaluace je ověřovat a zlepšovat kvalitu veškeré činnosti včetně podmínek školy pro činnost školní družiny a činnosti vychovatelky, která je přímo podřízena ředitelce školy.

1. Hodnocení podmínek činnosti školní družiny (uspořádání, vybavení prostředí atd.) provádí vychovatelka a změnu, či zlepšení kvality konzultuje s ředitelkou školy, přičemž jí navrhuje nejvhodnější možnosti.
2. Autoevaluace činnosti vychovatelky provádí vychovatelka průběžně po celý školní rok. Hodnotí vhodnost aplikací zvolených metod, forem a prostředků výchovné činnosti v souvztahnosti s naplňováním cílů v přímé úměrnosti na reakci dětí a na další očekávané výsledky svého působení.
3. Speciálně pedagogická diagnostika je úzce zaměřena na zkoumání a vyhodnocování specifických schopností a potřeb jednotlivých individualit žáků. Vše je zaznamenáváno a účelně doplňováno. Vzniklý dokument slouží k nahlédnutí nejen vychovatelce, ale i učitelům jednotlivých žáků a rovněž rodičům. Vychovatelka k této činnosti používá diagnostických metod a to především pozorování, rozhovoru s dětmi, rozboru pedagogické dokumentace, rozboru a analýzy dětských prací, případně dalších metod, které vedou k co nejhlubšímu poznávání jednotlivých žáků.
4. Hodnocení činnosti vychovatelky provádí ředitelka školy hospitační činností, průběžnými pohovory s vychovatelkou o chodu školní družiny, kontrolou pedagogické dokumentace.

Oblasti vlastního hodnocení

OBLAST		Podoblast
1. Podmínky ke vzdělávání	1.1	Lidské zdroje
	1.2	Materiální zdroje
	1.3	Finanční zdroje
2. Průběh vzdělávání	2.1	Charakteristika učících se
	2.2	Cíle a školní vzdělávací program (ŠVP)
	2.3	Organizace vzdělávacího procesu školy
	2.4	Vzdělávací proces
	2.5	Učení se žáků
3. Kultura školy	3.1	Podpora školy žákům
	3.2	Spolupráce s rodiči
	3.3	Vzájemné vztahy
	3.4	Výchovné poradenství
	3.5	Práce třídního učitele
	3.6	Image školy
	3.7	Vztahy s regionem a okolím
4. Řízení školy	4.1	Vize a vnitřní hodnoty školy
	4.2	Plánování
	4.3	Organizace školy
	4.4	Vedení lidí
	4.5	Kontrola
	4.6	Vlastní hodnocení školy
5. Výsledky vzdělávání	5.1	Zajišťování výsledků vzdělávání
	5.2	Hodnocení výsledků vzdělávání
	5.3	Další výsledky vzdělávání

6. Výsledky práce školy vzhledem k podmínkám vzdělávání a ekonomickým zdrojům	6.1	Celkové hodnocení využívání lidských zdrojů
	6.2	Celkové hodnocení využívání materiálních zdrojů
	6.3	Celkové hodnocení využívání finančních zdrojů
	6.4	Dopad vlastního hodnocení školy na zdokonalování školy

Kritéria k hodnocení:

Hodnocení	Body	Slovní vyjádření
Velmi dobrá	4	Stav ve škole odpovídá 95 % -100 % popisu slovního hodnocení pro přidělení čtyř bodů.
Dobrá	3	Stav ve škole odpovídá 85 % - 94 % popisu slovního hodnocení odpovídajícího čtyřem přiděleným bodům.(Některé aspekty nejsou zcela splněny.)
Vyhovující	2	Stav ve škole odpovídá 75 % - 84 % popisu slovního hodnocení odpovídajícího čtyřem přiděleným bodům - minimálním standardům kvality.
Nevyhovující	1	Stav ve škole neodpovídá ani minimálním standardům kvality - je pod 75 %.
Nehodnoceno	X	Stav tohoto ukazatele na škole není možno hodnotit, ukazatel není relevantní.

1.6. Zabezpečení vzdělávání žáků s lehkých mentálním postižením

Po předchozí konzultaci se zákonnými zástupci a podrobnými podklady ze školského poradenského pracoviště, umožňujeme vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením. Každý případ je individuálně posuzován s ohledem na přínos integrace jak pro handicapovaného žáka, tak pro zbylý kolektiv. Pro žáka je vytvořen individuální vzdělávací plán, který je zpracován podle platného školního vzdělávacího programu. Na tvorbě individuálně vzdělávacího plánu a na vzdělávání žáka se podílí třídní učitel, učitelé dalších předmětů, zákonní zástupci, případně zástupce školského poradenského zařízení. IVP obsahuje očekávané výstupy z jednotlivých předmětů.

Podpůrná opatření

1. Organizace výuky

- Úprava režimu výuky využití relaxačních přestávek, důraz na individuální práci
- Další pracovní místo pro žáka ve třídě i mimo třídu
- Jiné prostorové uspořádání výuky zejména jiné uspořádání lavic
- Úprava zasedacího pořádku s ohledem na individuální potřeby žáka
- Snížení počtu žáků ve třídě

2. Personální

- Speciální pedagog
- Výchovný poradce
- Metodik prevence
- Poradenský pracovník ŠPZ (konzultace)

3. Individuální práce s žákem

- vysvětlení pojmů;
- dopomoci při práci s textem, ověření porozumění zadání;
- hlubším vysvětlení učiva;
- kontrole či dopomoci pořizování zápisů z výkladu pedagoga;
- procvičování učiva a rozvoji slovní zásoby;
- rozvoji jemné a hrubé motoriky, slovní zásoby a sebeobslužných činností;
- vhodné motivaci žáka a odměně za práci (ať už úspěšné, či méně úspěšné – za snahu);
- tvorbě názorných pomůcek a didaktických materiálů;
- využívání PC, tabletů, výukových programů, interaktivních tabulí apod.

4. Pomůcky

- Pomůcky vybíráme podle cíle výchovně-vzdělávací práce a podle specifik a hloubky postižení.
- Vyhýbáme se předimenzování pomůckami, velké množství pomůcek totiž oslabuje pozornost.
- Pomůcky jsou během vyučování uspořádány a používány v logickém sledu.
- V zorném poli žáka jsou pouze ty materiály, které jsou k dané činnosti nezbytně potřebné, aby nedocházelo k jeho zbytečnému rozptylování.
- Pomůcky jsou na stole seřazeny tak, aby vizuálně přispěly k osvětlení zadaného úkolu.

- Žák musí vědět, kterou pomůcku použije, kam ji má dát při práci a kam ji má odložit po splnění úkolu (k lepší orientaci, kam jednotlivé věci patří, přispívají např. malé tácky, mělké mísy nebo čtverce z barevných papírů).
- Je důležité nejen dát žákovi pomůcku k dispozici, ale postupně ho také naučit ji aktivně využívat. Žáka vyzýváme, aby pomůcku užíval, používáme ji společně s ním, podněcujeme ho k využívání standardních postupů a tvorbě návyků k užívání pomůcky, kdykoli práci bez ní nezvládá.

Mezi často využívané pomůcky můžeme zařadit následující:

- *Obrazově/figurálně/graficky zpracované přehledy probíraného učiva* jako doplněk verbálně sdělovaných informací, které budou takto prezentovány v různých modalitách.
- *Číselná řada, tabulka násobků, stovková tabulka* – v závislosti na typu početních operací a rozsahu výpočtů, s nimiž žáci ve škole pracují, volíme typ přehledu (nejčastěji do 20, do 100, do 1000). Žák má přehled stále k dispozici – např. nalepený na lavici nebo pevně vložený do učebnice matematiky, sešitu matematiky či do desek, v nichž nosí své sešity. Při jakékoli manipulaci s čísly, včetně např. listování knihou a hledání stránek v ní, je vyzýván, aby přehled číselné řady využíval.
- *Sešity s pomocnými linkami* (pro žáky s oslabenou úrovní grafomotoriky) – jedna řádka je členěna do tří částí: na hlavní lince je zapisován text, spodní a horní linka slouží pro zápis částí písmen, která mají klíčku, jsou vyšší, nebo vedou pod linku.
- *„Slovníček“ odborných pojmů* – pokud se žákovi nedaří fixovat názvy, jména či jiné odborné výrazy, s nimiž je konfrontován v průběhu školní výuky, vede si slovníček, tj. zapisuje si veškeré důležité termíny, s nimiž při výuce žáci pracují (např. názvy světových stran ve vlastivědě/zeměpise; názvy početních operací, geometrických tvarů, symbolů v matematice; názvy gramatických jevů v jazyce; názvy přírodních útvarů či jevů v prvouce/přírodovědě/přírodopise).
- Učební texty pro reedukaci: žáci mohou využívat různé výukové texty s obrázky, obrázkovými postupy, upravujeme (modifikujeme) učební texty tak, aby byly žákům srozumitelné, barevně vyznačujeme základní učivo, doplňujeme je o motivační úkoly, křížovky, rébusy, doplňovačky apod.
- Didaktické učební materiály vytvořené programem SmartBoard či PowerPoint.
- Počítačové výukové programy odpovídající chronologickému věku žáka.

5. Respektování specifík žáka

- Zaznamenáváme úspěšnost či naopak neúspěšnost využívaných postupů, strategií, podporujeme aktivitu a snahu žáka, poskytujeme mu přiměřenou míru povzbuzení, pochvaly.
- Podporujeme samostatnost žáka, nesnažíme se mu pomáhat za každou cenu, aby se pomoc v budoucnu nestala spíše brzdou jeho přirozeného vývoje.
- Respektujeme aktuální zdravotní a psychický stav žáka, pokud pravidelně užívá léky, konzultujeme s rodiči jejich možný vliv na výkonnost, pozornost a aktivitu žáka.
- Průběžně konzultujeme s pedagogy úspěšnost či potíže při zvládání úloh, sledujeme optimální časovou dotaci.
- Reagujeme na zvýšenou únavu žáka, ponecháváme mu dostatečný prostor pro potřebnou psychohygienu, relaxaci, vždy však dbáme na to, aby tyto relaxační momenty nenarušovaly práci kolektivu.
- Kontrolujeme, zda jsou připraveny pomůcky nezbytné pro výuku žáka, zda se nevyskytly překážky, jež by znemožňovaly jeho práce schopnost (např. prostorové).
- Dbáme na to, aby naše činnost nebyla pro ostatní žáky třídního kolektivu rušivým elementem.

- Znalost třídního kolektivu nám pomůže podporovat a udržovat zdravé sociální vazby v rámci třídy.

6. Hodnocení žáka

- Nastavení jednotných priorit ve vzdělávání a zajištění jednotného přístupu k hodnocení.
- Komunikace se všemi pedagogy, kteří se podílejí na hodnocení žáků konkrétní třídy (jedná se zejména o respektování nastavených pravidel hodnocení).
- Podrobné informování dětí o rozdílném hodnocení tak, aby nenastal v kolektivu problém.
- Hodnocení orientované především na to, co žák umí.
- Nezaměřovat se jenom na výsledek, ale i na průběh a postup při dosahování zadaného úkolu.
- Využívat (při individualizaci hodnocení) přirozeného sebehodnocení a také alternativních způsobů hodnocení (pochvala, razítko, nálepky, vzkazy, doporučení, smajlíky apod.) – posilování motivace žáka.

2. ČÁST

Školní vzdělávací program Tvořivá škola pro základní vzdělávání

2. 1 Charakteristika školy

Jsme plně organizovaná škola (1. -9. ročník, vždy po jedné třídě) se zaměřením na výuku a výchovu žáků se specifickými vývojovými poruchami učení a chování, zapsána v rejstříku škol a školských zařízení MŠMT ČR resortní identifikátor (RED_IZO) 600049269, poslední Rozhodnutí MŠMT ČR č.j. 4074/2007-21. Žáci jsou na školu zařazováni na základě vyšetření v PPP a žádosti rodičů. Vztah mezi školou a zákonnými zástupci je smluvní.

Cílová kapacita školy je 100 žáků. Při škole je zřízena školní družina (dále jen ŠD) se schválenou cílovou kapacitou 50 žáků pro 1. – 5. ročník ZŠ. Naše škola je také součástí sítě Tvořivých škol.

Profilace a zaměření školy, vzdělávací nabídka žákům: základní škola – I. stupeň ZŠ (1. – 5. ročník), II. stupeň ZŠ (6. – 9. ročník).

VZDĚLÁVACÍ OBLAST V ROČNÍKU	PŘEDMĚT + VÝUKA	
Jazyk a jazyková komunikace	Český jazyk	1.-9.ročník
	Anglický jazyk	3.-9.ročník
	Ruský jazyk	7.-9.ročník
Matematika a její aplikace	Matematika	1.-9.ročník
Informační a telekomunikační technologie	Informatika	5.-9.ročník
Člověk a jeho svět	Prvouka	1.-3.ročník
	Přírodověda	4.-5.ročník
	Vlastivěda	4.-5.ročník
Člověk a společnost	Dějepis	6.-9.ročník
	Občanská výchova	6.-9.ročník
Člověk a příroda	Přírodopis	6.-9.ročník
	Zeměpis	6.-9.ročník
	Fyzika	6.-9.ročník
	Chemie	8.-9.ročník
Umění a kultura	Hudební výchova	1.-9.ročník

Člověk a svět práce	Výtvarná výchova	1.-9.ročník
	Pracovní činnosti	1.-9.ročník

Člověk a zdraví	Tělesná výchova	1.-9.ročník
	Rodinná výchova	6.-9.ročník

- Výuka cizích jazyků je přednostně zaměřena na anglický jazyk, druhým vyučovaným cizím jazykem je v případě zájmu ruský jazyk.
- Informatika je vyučována v počítačové učebně. Každý žák má možnost pracovat na jednom osobním PC s připojením na internet. V učebně je možnost zapojení dataprojektoru. Učebna PC je využívána žáky pedagogy i v ostatních vyučovacích předmětech.
- Možnosti sportovního vyžití mají žáci v hodinách TV, v plaveckém výcviku a v jednotlivých sportovních akcích a soutěžích pořádaných naší školou nebo akcí pořádaných jinými školami či organizacemi, kterých se naši žáci účastní. Žáci k těmto sportovním aktivitám mají možnost využití tělocvičny, sportovního hřiště, školní zahrady a přímého okolí školy (lesopark). Plavecký výcvik absolvují žáci 1. a 5. ročníku v rozsahu 20 lekcí za školní rok.
- Stravování je zajištěno školní jídelnou s výdejnou umístěnou v prostorách školy.
- Svůj volný čas mohou žáci 1. -5. ročníku trávit v ŠD. Na škole pracují různé zájmové útvary, vždy dle aktuální nabídky a možností školy a zájmu žáků. V těchto zájmových útvarech se mohou realizovat žáci všech ročníků.
- Celoročně se žáci účastní různých kulturních programů (divadelní a filmová představení, výstavy, besedy aj.)
- Pod vedením pedagogického sboru připravují žáci svá vlastní kulturní vystoupení, zúčastňují se soutěží a aktivně se zapojují do pořádaných uměleckých, výukových nebo sportovních akcí.
- Škola pořádá každoročně týdenní ozdravné pobyty pro žáky 2. - 9. ročníku. Během školního roku se žáci účastní exkurzí, vycházek, poznávacích zájezdů, vždy dle aktuální nabídky a plánu vyučujících.
- Škola klade důraz na individuální přístup k žákům, znalost jejich obtíží a s tím souvisejících speciálních vzdělávacích potřeb. Důležité je pro pedagoga povědomí o sociálním a rodinném prostředí žáka.
- Škola velmi úzce spolupracuje s PPP a ostatními speciálními pracovišti. Velký důraz klademe na spolupráci se zákonným zástupcem žáka.

Velikost školy, vybavenost, finance

Škola sídlí v jedné jednopatrové budově, má 9 kmenových učeben, jednu odbornou učebnu (PC), multifunkční dílnu, hernu, šatny, sociální zařízení, sborovnu, ředitelnu, kancelář tajemnice školy, kabinety pro odbornou výuku, školní kuchyňku s výdejnou a školní jídelnou, zázemí pro nepedagogické pracovníky včetně vrátnice školy a sklady.

Žáci docházejí na výuku TV (tělocvična mimo budovu školy, její užívání je zajištěno smluvně se ZŠ Srbská). Zařízení je v těsné blízkosti školní budovy.

Z venkovních prostor vlastní škola školní pozemek, který využívají pedagogové na výchovně vzdělávací a relaxační činnosti žáků. Dále pak máme možnost využívat prostor přilehlého sportovního areálu, možnosti pro pobyt venku, vycházky a sportování skýtá přilehlý lesopark.

Škola je vybavena běžným školním nábytkem odpovídajícím požadavkům hygieny a bezpečnosti. Žáci ve výuce pracují v jednomístných výškově nastavitelných lavicích s příslušnými židlemi. V učebnách prvního stupně jsou zřízeny odpočinkové a relaxační zóny pro žáky (koberce, polštářky, měkké kostky, sedací nábytek).

Vyučující mají k dispozici škálu demonstračních pomůcek včetně audiovizuální techniky. Pomůcky jsou průběžně doplňovány a obměňovány. Jejich využití slouží vyučujícím k uplatňování zásady názornosti a vlastního prožitku žáka ve výuce. Žáky naší školy vybavujeme moderními učebnicemi a pracovními sešity schválenými MŠMT ČR.

Vzhledem k zapsání školy v rejstříku škol dle § 7 odstavce 6 školského zákona je škola dotována ze státního rozpočtu. Tyto finanční prostředky může škola použít na provozní, mzdové a rehabilitační náklady. Zákonný zástupce žáka platí školné ve výši 9.000,- na jeden školní rok.

Další finanční prostředky se pokouší škola získávat podáváním žádostí o grant na Úřad městského obvodu Ostrava-Jih a na Magistrát města Ostravy. Taktéž se zapojuje do operačních programů Moravskoslezského kraje při rozdělování finančních prostředků z ESF.

Spolupráce s rodiči, veřejností, partnery a jinými institucemi

Spolupráce se zákonnými zástupci:

Vztah mezi školou a zákonným zástupcem žáka vzniká na základě smlouvy mezi školou a zákonným zástupcem. Ve smlouvě jsou stanoveny podmínky docházky žáka do školy, práva a povinnosti školy, práva a povinnosti zákonného zástupce, doba platnosti trvání smlouvy.

Třídní schůzky a konzultační hodiny se konají pravidelně za každé čtvrtletí v předem stanovených termínech. Mimo tyto termíny mají rodiče možnost kdykoli hovořit s třídním učitelem, vyučujícím učitelem konkrétního předmětu, výchovným poradcem školy, metodikem školní prevence nebo s ředitelkou školy. Vždy nejlépe po předběžné telefonické domluvě s konkrétní osobou. K průběžné informovanosti rodičů o prospěchu a chování žáka, k předávání organizačních pokynů a k běžné komunikaci mezi pedagogickým pracovníkem a rodičem jsou využívány školní žákovské knížky.

Každoročně pořádá škola pro své žáky a rodiče sportovní nebo kulturní akce, vždy podle aktuálních možností a ostatních podmínek.

Spolupráce s městským obvodem

Škola působí v katastru Obvodního úřadu Ostrava – Jih, sídlí v budově obce, kterou má pronajatou na základě smlouvy. Rovněž tak užívání školního pozemku na výuku praktických činností i jiných vzdělávacích předmětů k získávání kompetencí dle školního vzdělávacího programu, relaxační a sportovní činnost žáků je škole zajištěno smluvně s obecním úřadem. Při opravách a vnitřních úpravách budovy i pozemku se částečně podílí škola i obecní úřad, vždy podle konkrétní žádosti školy.

Spolupráce s Pedagogickou fakultou Ostravské univerzity

Škola má statut fakultní školy a spolupracuje s katedrou speciální pedagogiky Pedagogické fakulty Ostravské univerzity v oblasti poskytování možností studentům vykonávání pedagogické praxe, provádění výzkumů k diplomovým, závěrečným a ročníkovým pracím.

2. 2 Základní filozofie programu

Program je založen na principech činnostního učení. Činnostní učení je založené na metodě objevování. Žáci objevují principy a zákonitosti jevů a problémů sami, na základě kroků určených učitelem. Manipulací s pomůckami a vlastní činností si žáci poměrně rychle a především trvale osvojují praktické zkušenosti, poznávají k čemu nový poznatek a dovednost slouží. Učivo se procvičuje na konkrétních příkladech a situacích, které přináší každodenní život kolem nás, a tak Školní vzdělávací program Tvořivá škola naplňuje výchovné a vzdělávací cíle RVP ZV.

Školní vzdělávací program Tvořivá škola vychází v souladu s RVP ZV z poznatků, že:

- v základním vzdělávání jde o to, aby si žáci osvojili základní poznatky o životě kolem sebe (nelze naučit vše, k čemu lidstvo v poznání došlo);
- k učení je třeba žáky motivovat a činit je zajímavým a přiměřeným jejich věku;
- nejlepších a trvalých výsledků lze dosáhnout na základě porozumění určitému jevu, k tomu lze dospět tehdy, když žák zapojí do učení co nejvíce smyslů, když bude provádět činnosti, pozorovat, hovořit o nich, vyslovovat závěry – objevovat;
- chceme-li dosáhnout dobrých výsledků u všech žáků, musíme jim dát prostor pro učení, protože stejných výsledků nelze dosáhnout u všech žáků za stejnou dobu;
- je třeba respektovat individuální možnosti žáků při osvojování poznatků a dovedností a důsledně uplatňovat princip individuálního přístupu;
- kvalitu vzdělání neurčuje pouze množství poznatků, ale jejich propojenost, smysluplnost a použitelnost pro život;
- efektivitu vzdělávání nelze založit jen na posuzování chyb žáků a na přípravě (přípravenosti) pro přijímací zkoušky, ale je nutné využít nové mechanismy k hodnocení výsledků vzdělávání postavené na průběžném hodnocení činnosti žáků, na ověřování schopnosti řešit problémy komplexně a na celkovém posunu žáka nejen v kvalitě vědomostí a rozvoji dovedností, ale zejména v komplexním rozvoji osobnosti;
- pozitivně laděné hodnotící soudy, užívané průběžně, mají vyšší motivační hodnotu a vedou k celkově dobrému zvládnutí učiva.

Činnostní učení vede žáky ke spolupráci, podnikavosti a vynalézavosti. Učí je, že trvalých vědomostí lze nabývat hlavně na základě vlastní činnosti.

Tvořivá škola nepředkládá žákům zpravidla hotové výsledky a poznatky k osvojení, ale vede je k tomu, aby vše nové, pokud to lze, získali na základě činností, pozorování, pokusů – na základě objevování. Nezaměstnává jednostranně rozum a paměť žáků, ale působí také na jejich city a vůli. Nehromadí jen množství vědomostí místo jejich kvality, ale snaží se rozvíjet schopnosti žáků a seznamovat je s pracovními metodami a postupy. Tyto metody a postupy si žáci osvojují tak, aby je uměli uplatnit v životě a mohli se sami dál vzdělávat.

Činnosti s konkrétními věcmi a pokusy učí žáky vnímat učení jako činnost důležitou pro vlastní život i existenci okolního světa. V průběhu vzdělávacího procesu je žák veden k samokontrolě, sebehodnocení a samostatnému rozhodování. Učí se pracovat sám i spolupracovat v týmu.

Základní metoda činnostního učení – metoda objevování – staví do popředí význam otázek žáků ve vyučování. Je-li dítě schopno položit otázku, je to znamením, že o pozorovaném jevu přemýšlí, hledá vysvětlení, je schopno mu porozumět a na otázku najít správnou odpověď. V pokládání otázek pomáhá žákům hlavně pozorování určité prováděné činnosti.

Úloha učitele spočívá v tom, aby žákům několik „žákovských otázek“ formuloval sám, aby je povzbuzoval, aby jim dával dostatek příležitosti k vzájemnému kladení otázek, aby pozitivně podpořil i otázky neobratně formulované. Učitel brzy pozná, že se žáci ve formulaci otázek lepší, že jsou stále obratnější a pohotovější. Schopnost ptát se je jedním z klíčů k úspěšnému učení a získává se hlavně cvikem. Otázky kladené žáky ke kterémukoli partiím učiva provokují myšlení žáků, vedou je k hledání vysvětlení, výrazně napomáhají k učení.

Pro žáky je vždy při probírání nové látky nejdůležitější vytvořit si prostřednictvím činností představu o jevech, kterým chceme učit, a naučit se tyto jevy vnímat. Průběžně musíme žáky nechat o pozorovaných jevech hovořit, a tím se u nich postupně vytváří jejich věku přiměřený odborný slovník. Až po dokonalém zvládnutí prvních dvou kroků všemi žáky přichází na řadu automatizace - procvičování učiva činnostními i klasickými formami.

Další důležitou formou činnostního učení je individualizace, tzn. dát každému žákovi možnost, aby daný úkol nebo problém řešil vlastním způsobem, na základě svých zkušeností a dovedností. Tato metoda napomůže učiteli dobře poznat, do jaké míry žáci zvládli učivo, zvláště když učitel dovede využívat individualizaci pro zpětnou vazbu. Tato metoda vede k tomu, že si žáci uvědomí, co se vlastně učí a co z toho už umí.

Významnou roli při této práci má zdůvodňování zvoleného řešení, tedy odpovědi na otázku, proč jsem řešení provedl právě tak. Žáka tím vedeme k přemýšlení o své práci, k jejímu srovnávání s prací spolužáků, k uvědomění si dalších možností řešení. Tato činnost přispívá značnou mírou k rozumovému vývoji žáka. Velkým kladem, který činnostní učení přináší do výuky, je chuť a radost, s jakou děti pracují.

K základním pracovním metodám činnostního učení patří metody aktivizující, zejména metoda situační, problémová a projektová, metody názorně demonstrační, metody slovní, zejména dialogické, metody samostatné práce, metody výzkumné, tvořivá práce s učebnicemi, pracovními sešity a didaktickými pomůckami.

Vyučovací metody při činnostním učení jsou volné v mezích, které jsou dány přirozeným vývojem žáků. Učitel volí v těchto mezích a při dokonalé znalosti učební látky takové metody, aby v každém předmětu rozvíjel zájem žáků, a dosahoval tak co nejlepších výsledků bez přetěžování žáků a přepínání vlastních sil.

Menší nadání nebo neznalost v některé oblasti by neměly být překážkou rozvoje žáka v jiných oblastech. Aby toho mohlo být dosaženo, zaměřuje se Tvořivá škola na využívání mezipředmětových vztahů. To znamená, že učí žáky užívat všech vědomostí a dovedností, kterým se naučili při každé vhodné příležitosti, ve všech učebních předmětech i v praktickém životě.

Psychologické zdůvodnění činnostního učení spočívá v uvědomění si toho, že nejpevnější spoje se vytvářejí životními situacemi. Psychologové totiž poznali, že v paměti vydrží dlouho, často i

trvale to, co žák sám pozoroval, promyslel či vykonal. Je nutné vědět a dodržovat, že žákova paměť nemá být přetěžována zbytečnými podrobnostmi.

Při osvojování nového učiva dbáme v Tvořivé škole na to, aby nové učivo vycházelo z učiva předešlého, aby byly nové představy zařazovány do okruhu představ starších.

Rozvoj inteligence žáka je v Tvořivé škole podporován tím, že je mu umožněno samostatně rozhodovat, uvažovat, provádět svoje činnosti, učit se řešit problémy. Žák své činnosti provádí samostatně. Vedeme ho při tom k samostatnému pozorování, srovnávání, rozboru pozorovaného jevu, k vlastnímu uvažování, kladení otázek, ke komunikaci. Činnosti organizujeme tak, aby žáci byli často v situacích, které vyžadují, aby o práci přemýšleli.

Tvořivá škola se uplatněním činnostního učení stává školou založenou na radostné práci žáků. Učitel sám je při činnostních formách výuky organizátorem a usměrňovatelem práce žáků.

Zájem žáků, který je při tomto způsobu výuky zřejmý, jejich vnitřní zaujetí pro řešení předkládaných problémů, jejich radost i z dílčích úspěchů, to vše přináší pocit vnitřního uspokojení také pro učitele. Prožívání každodenních drobných překvapení z někdy i nečekaných úspěchů žáků, která běžná výuka řadí mezi schopné, přináší učiteli radost, dává mu pocit naplnění a uvědomění si krásy učitelského povolání. Pracovní postup k dosažení určitého cíle se řídí nejen povahou probraného učiva, ale též charakterem vývojového období žáka.

Hodnocení žáků má individuální charakter a tempo, každý má možnost chybovat a znovuobjevovat, hodnotí se individuální pokrok žáka v učení. Každý žák má prostor na individuální projev a vlastní názor, prostor pro vzájemnou komunikaci a spolupráci.

Pro žáky jsou vytvořeny ve škole takové podmínky, ve kterých se cítí jistě a bezpečně, posilují svou sebedůvěru, pociťují sounáležitost a mohou se seberealizovat. V průběhu vyučování dbají vyučující na pozitivní ladění hodnotících soudů.

Školní vzdělávací program Tvořivá škola pro základní vzdělávání navazuje svým pojetím na tradice **české činné školy**, kterou lze charakterizovat takto:

- má činnostní ráz;
- je pozitivní vůči žákům;
- podněcuje žáky k tvořivé práci;
- navrácí do školy „zdravý selský rozum“;
- při výuce využívá zkušeností žáků;
- klade důraz na motivaci žáků k učení;
- při výuce se dbá na vysvětlení, proč se čemu učí;
- zpětná vazba je důležitou formou zařazovanou do každé vyučovací hodiny;
- je snahou všech vyučujících, aby bylo probírané učivo žáky dobře zvládnuto;
- umožňuje účelně spojovat učiva několika předmětů do projektů;
- zdůrazňuje mezipředmětové vztahy.

Důležitým předpokladem pro rozvoj tvořivosti je motivovat žáky tak, aby měli radost z pochopení probíraného učiva. Přitom je třeba respektovat jejich individuální vlohy.

Aby žáci byli schopni tvořivě riskovat při řešení úkolů a problémů, je třeba podporovat jejich samostatnost, sebedůvěru, zodpovědnost, pozitivní hodnocení. Učitelé jsou pro žáky partnery a poradci, pomocníky na cestě za samo objevováním, stanou se jejich oporou.

Veškerá činnost učitelů a především žáků, je doprovázena pocity uspokojení a radosti z dobrých výsledků.

Dalším principem tvořivé školy je ta skutečnost, že žák je stále podněcován k produkování myšlenek, nápadů, kladení otázek, odpovídání. Často se tak děje při činnostním učení, ať už s pomůckami, nebo na základě úloh ze života.

Důraz je kladen na využívání poznatků v rámci smysluplných celků, na individuální porozumění a nepřetěžování žáků. Každá činnost, která žáka zapojuje do vyučovacího procesu, která mobilizuje jeho síly, je tou nejlepší metodou získávání nových zkušeností. Ve srovnání s tradičními metodami je činnostní metoda mnohohmyslná, motivující a je velmi často zdrojem pozitivních prožitků, bez pasivního osvojování si hotových poznatků. Žákům v různých vyučovacích předmětech při činnostech proto vytváříme situace, které budou schopni řešit. Více smyslovým zapojením žáků do vyučování je podněcovaná jejich aktivita, posiluje se v nich sebedůvěra, která je vede k soustředěné práci.

Individualizovaným učením rozumíme kteroukoliv formu vyučování, při níž rychlost, kterou žák postupuje při osvojování vědomostí, závisí jen na jeho schopnostech a na jeho práci (činnostech). Náš vzdělávací program uplatňuje také výuku kolektivní, činnostní učení do tohoto způsobu práce však často vnáší individualizaci.

Učitel má možnost individuálně sledovat žáky, neboť při manipulaci s věcmi se zobrazuje mysl žáků přímo před každým z nich. Může tak přizpůsobit postup výuky pozorované individuální práci žáků. Vede žáky k hovoru o pozorovaném jevu (problému), tím se mnohé objasní i ostatním spolužákům. Velký význam má také to, že nikdo není izolován. Vzájemná nápodoba činností a vyjadřování mezi žáky zefektivňuje vyučování. Vlastní činnosti zařazujeme do výuky krátce a často v různých formách, aby upoutaly pozornost žáků, vedly dříve či později k znovuzrození poznatku, k pochopení učiva a jeho dobrému zvládnutí. Předchází se tak bezduchému memorování látky naučené z paměti bez porozumění. Kolektivní individualizovaná výuka s využitím činností žáků a zpětné vazby přináší do vyučovacích hodin přirozenou potřebu diferenciací a skupinové práce. Při hovoru o pozorovaném jevu jsou kladeny otázky nejen učitelem, ale i žáky navzájem.

V rámci vzdělávacího programu Tvořivá škola se realizuje harmonický rozvoj tělesných i duševních schopností dítěte.

Činnostní učení v tvořivé škole umožní postupně každému žákovi, aby pocítil uspokojení nad svými dosaženými výsledky. Vědomí úspěchu je pak každému vzpruhou k překonávání překážek. Škola umožňuje každému žákovi tělesný a duševní vývoj, jakého je schopen. Způsob a míra žákova rozvoje se neposuzuje jen podle míry vědomostí, ale zejména podle toho, s jakou jasností a jistotou dovede žák myslet, své myšlenky vyjadřovat a řešit úkoly z praktického života, jak se vyvíjí jeho osobnost ve své mnohostrannosti.

2. 3 Výchovně vzdělávací cíle a kompetence programu

Vzdělávací program Tvořivá škola se v plném rozsahu ztotožňuje s výchovně vzdělávacími cíli a kompetencemi uváděnými v RVP ZV:

1. Osvojit si strategii učení a být motivován pro celoživotní učení.
2. Tvořivě myslet, logicky uvažovat a řešit problémy.
3. Všestranně a účinně komunikovat.
4. Spolupracovat a respektovat práci a úspěchy vlastní i druhých.
5. Projevovat se jako svobodná a zodpovědná osobnost.
6. Projevovat pozitivní city v chování a v prožívání životních situací; vnímavost a citové vztahy k lidem, svému prostředí i k přírodě.
7. Aktivně rozvíjet a chránit své fyzické, duševní a sociální zdraví.
8. Žít společně s ostatními, být tolerantní a ohleduplný k jiným lidem, jejich kulturám a duchovním hodnotám.
9. Poznávat a rozvíjet vlastní schopnosti v souladu s reálnými možnostmi a uplatňovat je při rozhodování o vlastní životní situaci a profesní orientaci.

Klíčové kompetence představují souhrn vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého člena společnosti. Jejich výběr a pojetí vychází z hodnot obecně přijímaných ve společnosti a z obecně sdílených představ o tom, které kompetence jedince přispívají k jeho vzdělání, spokojenému a úspěšnému životu a k posilování funkcí občanské společnosti. K jejich utváření a rozvíjení musí směřovat a přispívat veškerý vzdělávací obsah i aktivity a činnosti, které ve škole probíhají.

Ve vzdělávacím obsahu RVPZV je učivo chápáno jako prostředek k **osvojení činnostně zaměřených očekávaných výstupů**, které se postupně propojují a vytvářejí předpoklady k účinnému a komplexnímu využívání získaných schopností a dovedností na úrovni klíčových kompetencí. Získané klíčové kompetence tvoří důležitý základ pro celoživotní vzdělávání žáka, jeho vstup do dospělého života a do pracovního procesu.

V etapě základního vzdělávání rozlišujeme tyto klíčové kompetence:

1. kompetence k učení
2. kompetence k řešení problémů
3. kompetence komunikativní
4. kompetence sociální a personální
5. kompetence občanské
6. kompetence pracovní

Cílem školního vzdělávacího programu je, **aby žáci:**

- poznali a osvojili si strategii učení a byli motivováni pro celoživotní vzdělávání;
- zvládli základy všestranné komunikace;
- naučili se spolupracovat a respektovat práci a úspěchy druhých;
- byli utvářeni a projevovali se jako zdravé individuality a svobodné osobnosti;
- projevovali pozitivní city v chování, jednání a v prožívání životních situací;

- vnímali citové vztahy k lidem, k prostředí, kde žijí, k přírodě;
- získali pozitivní vztah ke svému fyzickému a duševnímu zdraví, aktivně je chránili;
- byli schopni žít společně s ostatními lidmi, byli tolerantní a ohleduplní k druhým lidem, jejich kulturám a duchovním hodnotám;
- poznali své reálné možnosti a dovedli je uplatňovat při rozhodování o vlastní životní a profesní orientaci,
- dokázali v životě používat všech ve škole nabytých zkušeností.

Cílem školního vzdělávacího programu je, **aby učitelé:**

a) porozuměli smyslu a principům činnostního vyučování a vzdělávání, tj.:

- vyučovat prostřednictvím vlastní činnosti žáků;
- vytvářet prostředí, ve kterém se žáci cítí dobře a chtějí se učit, které dává prostor pro žákovu seberealizaci a sebedůvěru;
- poznávat (diagnostikovat) žáky, jejich potřeby a schopnosti;
- dát žákům přiměřený čas k učení a vést je k trvalému osvojení vědomostí;
- rozvíjet klima dobrých vztahů mezi žáky, mezi žákem a učitelem;
- volit učivo ve shodě s individuálními možnostmi a zájmy žáků, klást důraz na smysluplné učení (dialog, kooperaci), respektovat schopnosti žáků;
- vytvářet u žáků logické a kritické myšlení;
- učit žáky pracovat s informacemi, vyhledávat souvislosti, propojovat poznatky různého druhu, rozumět grafům, diagramům a tabulkám;
- rozvíjet schopnost žáků spolupracovat a pracovat v týmu; utvářet u žáků schopnost poslouchat a brát v úvahu názory jiných lidí;
- vést žáky k vlastní organizaci učení.

b) osvojili si dovednosti činnostního učení, např.:

- využívat vhodných učebnic a učebních pomůcek k nim náležejícím;
- využívat vhodné pomůcky pro individuální činnost žáků;
- organizovat vnitřní diferenciaci ve třídě;
- hodnotit znalosti žáků, nikoliv jejich slabiny;
- organizovat práci žáků ve skupinách;
- vytvářet projekty s využitím mezipředmětových vztahů.

c) osvojili si vyučovací metody a formy činnostního učení, které:

- podporují u žáků poznání a aplikaci poznatků v praxi;
- využívají objevování na základě tvořivosti žáků (výběr vhodných problémů);
- využívají sebekontrolu a sebehodnocení žáků.

d) chápali souvislosti činnostního učení a jiných modelů současného vyučování a učení.

2. 4 Přednosti školního vzdělávacího programu založeného na principech činnostního učení

- Tempo výuky se přizpůsobuje schopnostem žáků ve třídě.
- Činnostní charakter výuky podporuje soustředění žáků na výuku.
- Každý den přináší dítěti pokrok.
- Činnostní učení neustále podněcuje zájem žáků o učení.
- Důsledkem radosti z práce a zájmu žáků o učení je dobrá kázeň ve třídě.
- Žáci jsou činnostmi, svými otázkami a odpověďmi vedeni k sebedůvěře, nezávislosti a lepším pracovním návykům.
- Zpětná vazba mezi učitelem a žákem umožňuje okamžitě odhalovat chyby žáků, pracovat s nimi, průběžně a snadno je odstraňovat.
- Žáci nejsou přetěžováni, jejich psychický vývoj probíhá přirozeně. Činnostní učení napomáhá rozvoji schopností všech žáků.
- Učiteli činnostní učení umožňuje poznání každého žáka, vede ho k úvahám o tom, co dál kterýžák potřebuje ke svému individuálnímu rozvoji.
- Prostor pro naučení je dán i žákům, kteří by jinak mohli být pokládáni za průměrné nebo i podprůměrné.
- Činnostní charakter výuky dává dostatek prostoru k dobrému individuálnímu rozvoji nadaných žáků.
- Výsledky jsou trvalejší – pokračuje se až po zvládnutí předchozí látky většinou žáků. Stálé podněcování žáků k sebekontrolě a sebehodnocení, které činnostní výuku vždy provází, přivádí mnohé žáky k dovednosti pracovat bezchybně.
- Činnostní učení vyhovuje dětem typů zrakového, sluchového i motorického, protože se do výuky zapojuje více smyslů.
- Hodnocení žáků je snadnější, neboť učitel může průběžně sledovat pokroky v pochopení aplikaci učiva.
- Při činnostním učení se vytváří velmi dobrý lidský kontakt mezi učitelem a žákem i mezi žáky navzájem. Tento kontakt se postupně přetváří ve společně uznávaná pravidla naplněná aktivitou, spoluprací, prostorem pro každého.

2. 5 Vzdělávací období základního vzdělávání a učební plán

Základní vzdělávání žáků se realizuje v průběhu povinné devítileté školní docházky.

Vzdělávací a výchovný proces je v Rámcovém vzdělávacím programu základního vzdělání rozdělen na 3 období.

1. období: 1.- 3. ročník
2. období: 4.-5. ročník
3. období: 6.-9. Ročník

Každé vzdělávací období má své specifické cíle a stanovené očekávané výstupy, které jsou pro 2. a 3. období závazné.

2.5.1 Učební plán pro 1. -5. ročník základního vzdělávání

Vzdělávací oblast	Vyučovací předmět	ročník					minimální časová dotace	disponibilní hodiny
		1.	2.	3.	4.	5.		
jazyk a jazykové komunikace	český jazyk	9	9	7+1	7+1	6+2	37	5
	cizí jazyk	0	0	3	3	3	9	
matematika a její aplikace	matematika	4	4+1	5	4+1	5	21	3
informační a komunikační technologie	informatika	0	0	0	1	1	1	
člověk a jeho svět	prvouka	2	2	2+1	0	0	5	2
	přírodověda	0	0	0	2	1+1	2	2
	vlastivěda	0	0	0	1	2	2	2
umění a kultura	hudební výchova	1	1	1	1	1	5	
	výtvarná výchova	1	2	1	2	1	7	
člověk a zdraví	tělesná výchova	2	2	2	2	2	10	
člověk a svět práce	praktické činnosti	1	1	1	1	1	5	
týdenní hodinová dotace a disponibilní hodiny		20+0	21+1	22+2	24+2	23+3	104	14
celkový týdenní počet hod. - maximum týdně		20	22	24	26	26	118	

2.5.2 Učební plán pro 6. – 9. r. základního vzdělávání

Vzdělávací oblast	Vyučovací předmět					minimální časová dotace	disponibilní hodiny
		6.	7.	8.	9.		
jazyk a jazykové komunikace	český jazyk	4	4	5	6	14	4
	cizí jazyk	3	3	3	3	12	
	seminář z anglického jazyka	1	1	2	2	6	
matematika a její aplikace	matematika	4	4	6	5	14	4
informační a komunikační technologie	informatika	2	0	0	0	1	1
člověk a jeho svět							
člověk a společnost	dějepis	2	2	1	1	6	
	občanská výchova	1	1	2	2	6	
Člověk a příroda	fyzika	1	1	1	0	3	0
	chemie	0	0	2	2	4	
	přírodopis	2	2	1	2	5	2
	zeměpis	2	2	2	2	8	
umění a kultura	hudební výchova	1	1	1	1	4	
	výtvarná výchova	2	1	1	2	6	
člověk a zdraví	rodinná výchova	1	1	1	1	3	1
	tělesná výchova	2	2	2	2	8	
člověk a svět práce	pracovní činnosti	1	1	1	1	4	
Volitelné předměty	JR nebo seminář z Informatiky	0	2	2	2	0	6
týdenní hodinová dotace a disponibilní hodiny		29	28	32	33	104	18
celková povinná časová dotace						122	

Průřezová témata jsou na II. stupni integrována do vyučovacích předmětů.

3. ČÁST

První vzdělávací období

Vzdělávací program Tvořivá škola realizuje požadavky na základní vzdělávání prostřednictvím formulovaných vzdělávacích oblastí a vytváří pro školní praxi dílčí celky – **vyučovací předměty**.

OBLAST	PŘEDMĚT
Jazyk a jazykové komunikace	český jazyk + cizí jazyk
Matematika a její aplikace	matematika
Informační a komunikační technologie	není samostatným předmětem
Člověk a jeho svět	prvouka
Umění a kultura	hudební výchova + výtvarná výchova + dramatická výchova (není sam. předmětem)
Člověk a zdraví	tělesná výchova výchova ke zdraví (není sam. předmětem)
Člověk a svět práce	praktické činnosti

Cílem prvního období základního vzdělávání je naučit žáky: základům **čtení, psaní, počítání a prvního cizího jazyku**. Vyučování má ve všech předmětech **činnostní charakter**.

Při vytváření dovedností a návyků v 1. -3. ročníku se požaduje, aby žáci chápali účel a smysl každé své činnosti, aby o činnostech hovořili a měli pro ně dostatečný časový prostor. V souladu s charakterem myšlení žáků je těžiště vyučování **v přímém poznávání skutečností kolem nás**.

K výuce v tomto období patří i vyučovací předměty s výchovným zaměřením, tj. **hudební, výtvarná a tělesná výchova a pracovní činnosti**. V programu jsou uplatňovány též **dramatická výchova, výchova ke zdraví a informační a komunikační technologie**, které ale netvoří samostatné předměty.

Charakteristické pro toto období je **prolínání učiva** mezi všemi vyučovacími předměty.

3.1 JAZYK A JAZYKOVÁ KOMUNIKACE

Vzdělávací oblast je v 1. – 3. ročníku realizována prostřednictvím vyučovacího předmětu český jazyk a ve 3. ročníku ještě prostřednictvím vyučovacího předmětu anglický jazyk.

3.1.1 Český jazyk

A) Výchovně vzdělávací cíle:

- rozumět spisovné řeči mluvené, čtené i psané
- vyjadřovat srozumitelně, zejména mluvenou řečí, myšlenky, psanou formou se vyjadřovat v jednoduchých větách
- číst správně s porozuměním texty přiměřené délkou i obsahem
- znát příklady literárních děl vhodných pro daný věk, včetně ilustrací
- číst s porozuměním jednoduché naučné texty, pokusit se vyjádřit jejich myšlenky
- vnímat krásu a bohatost mateřského jazyka
- pamatovat na to, že se v tomto období vytváří vztah žáků k literatuře a jejich zájem o četbu, tedy že začíná výchova budoucích čtenářů
- svou schopnost vyjadřovat se umět uplatnit i v prvouce, matematice i dalších vyučovacích předmětech

B) Charakteristika výuky

Cíle výuky českého jazyka jsou naplňovány:

- komunikační a slohovou výchovou
- jazykovou výchovou
- čtením a literární výchovou

Žáci se učí výstižně formulovat a sdělovat své myšlenky, prožitky a pocity, učí se rozumět různým typům textů, jež se vztahují k nejrůznějším situacím ve škole i mimo ni. Komunikační dovednosti žáků jsou vytvářeny nejen ve všech složkách českého jazyka, ale ve všech vyučovacích předmětech.

Pro rozvoj vyjadřovacích schopností v prvním vzdělávacím období využíváme:

- vyprávění (o obrázku, vlastních zážitcích, přečteném textu, podle obrázkové osnovy)
- rozhovory žáků k určitému tématu
- formulace otázek a odpovědí k danému tématu
- možnosti svobodného výběru způsobu vyjádření myšlenek (v čítankách 2.a 3. r. jsou připraveny náměty, které žáky vždy zaujmou), využívá se mezipředmětových vztahů
- jednoduchých popisů z písanek, hlavně z prvoučného učiva, k psaní podobných textů
- možnost zpracovávat „první knihy“ např.: o květinách, o ptácích aj. v co nejjednodušší podobě, volně doplněné ilustracemi, výstřižky apod., využíváme i dětských knih a encyklopedií

Při výuce čtení v tomto období se snažíme naučit všechny žáky číst přiměřeně náročné, umělecké i naučné texty jasně, zřetelně a s porozuměním.

Při čtení, poslechu a recitaci se zjemňuje smyslové vnímání žáků, např. sluch pro zvukovou stránku jazyka, bývá se pozorování, rozvíjí se představivost a fantazie, cvičí se paměť žáků, rozvíjí se pojmové i obrazové myšlení, ústní vyjadřování.

Při výuce psaní v tomto období získají žáci správné psací dovednosti, základy čitelného, přiměřeně hbitého a úhledného rukopisu. Píší slova a texty vhodného a žákům přiměřeného obsahu, který

vyjadřuje zkušenosti žáků nebo poznatky získané v jiných vyučovacích předmětech. Písanky připravené pro toto období se zaměřují na psaní s porozuměním.

V jazykové výchově v 1. období základního vzdělávání se žáci učí prostě a jasně vyjadřovat spisovným jazykem, s využitím slovní zásoby odpovídající jejich věku a zároveň poznávají elementární základy mluvnické stavby jazyka a osvojují si základní pravopisné jevy. Dbá se na rozvoj jejich slovní zásoby a postupně se vytváří návyky správné spisovné výslovnosti.

Jazykové vyučování má velký význam pro rozvoj myšlení žáků. Nejprve se seznamují s konkrétními jazykovými jevy, pozorují je, hovoří o nich. Pozornost je věnována výcviku v pravopise lexikálním.

V hodinách českého jazyka tohoto období nejsou ostré hranice mezi učivem mluvnice, slohového výcviku, literární výchovy a psaní. Je potřeba si uvědomovat vzájemnou postupnost a propojenost těchto složek českého jazyka. Je-li k tomu vhodná příležitost,

V literární výchově seznamujeme žáky s literární tvorbou vhodnou pro mladší školní věk včetně ilustrací.

Dramatická výchova rozvíjí tvořivost dětí a přispívá k obohacení jejich slovní zásoby. S její pomocí učíme žáky volně, beze strachu, svými slovy vyjadřovat myšlenky a názory nejen v českém jazyce. Pomocí dramatické výchovy se žáci učí slušnosti, vzájemnému respektování i tvořivému řešení praktických situací. Přitom se učí též cítit s druhými, vzájemně si pomáhat. Uplatňujeme tak snadno ve výuce prvky etické výchovy.

C) Obsah učiva v jednotlivých ročnících

1. ročník

- rozvíjení řeči s využitím žákovských zkušeností
- přípravná zraková a sluchová cvičení
- poslech čtených a vyprávěných pohádek
- dramatizace jednoduchých pohádek, zvláště takových, ve kterých se některý motiv opakuje
- memorování říkanek a básniček zpaměti, využití znalosti žáků z předškolního věku
- krátká vypravování žáků podle jejich zážitků a pozorování
- odpovědi na otázky
- náprava vadné výslovnosti nápodobou
- sluchová analýza a syntéza slabik ve slovech, např. hádanky typu „Je to hodně stromů a je to l-e-s. Co je to?“
- poznávání prvních souhlásek a samohlásek na začátku nebo konci slova
 - čtení otevřených slabik a slov složených z písmen poznaných v před slabikářovém období
 - činnosti s písmeny skládací abecedy
 - skládání dvojslovných, nejvýše trojslovných vět z poznaných slov
 - postupné poznávání dalších hlásek a písmen
 - čtení slabik, slov a krátkých vět
 - čtení psacího písma
 - čtení krátkých celků, obsahem dětem přiměřených

- čtení s porozuměním v průběhu roku podporujeme tvořením vět s danými slovy, kresbou k některým slovům a větám, odpověďmi na otázky k obsahu jednoduché věty, plněním krátkých a jasných napsaných pokynů
- řazení ilustrací podle dějové posloupnosti
- nácvik psaní malých a velkých písmen ve spojení se čtením
 - psaní slabik a krátkých slov s jednoduchými spoji
 - opis a přepis písmen, slabik, slov a krátkých vět, náročnost vět je nutné volit podle individuálních možností žáků
 - psaní snadných a foneticky jasných slov podle diktátu po předcházející sluchové analýze a syntéze
- z hlediska potřeb čtení a psaní rozlišujeme věty, slova, slabiky, hlásky (písmena)

2. ročník

Dokončení prvopočátečního čtení:

- postupný přechod od vázaného slabikování k správnému plynulému čtení slov, jednoduchých vět a krátkých textů
- důraz na porozumění čtenému, odpovědi na otázky
- dodržování pomlky po tečce, přirozená intonace
- správné čtení předložek se slovem
- vyhledávání slov, určitých myšlenek apod. v přečteném textu

Jazyková výchova

- vyjádření myšlenky
- seznámení s abecedou (práce s ní s oporou o napsanou abecedu)
- odpověď celou větou na otázky, druhy vět
- tvoření vět s danými slovy a k dané situaci
- pravopis věty (velké začáteční písmeno, interpunkční znaménka na konci věty)
- slovo, slabika, hláska, písmeno, slovní význam
- samohlásky, souhlásky, dvojhlásky
- výslovnost a psaní krátkých a dlouhých samohlásek
- psaní a výslovnost slabik tvrdých
- psaní a výslovnost měkkých slabik
- psaní souhlásek uprostřed a na konci slov (znělé a neznělé)
- psaní skupin dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě
- příprava na poznávání podstatných jmen a dějových sloves, zjišťování, která slova v souvislém textu označují osoby, zvířata nebo věci a která slova vyjadřují, co osoby, zvířata a věci dělají
- čtení a psaní předložek
- vlastní jména osob

Čtení a literární výchova

- správné a plynulé čtení krátkých i delších vět, nácvik správného dýchání při čtení
- při opakovaném čtení dbát na intonaci

- objasňovat význam slov, čtení s porozuměním
- vyhledávání slov vyjadřujících určitý obsah nebo myšlenku
- vyprávění obsahu krátkého přečteného textu přiměřené obtížnosti
- vyjadřování obsahu textu obrázky a jejich řazení za sebou (obrázková osnova)
- přednes krátkých básní s jasným obsahem, které se žáci učí nazpaměť
- plnění úkolů z čítanky, motivace žáků, práce podle rozhodnutí žáka – individualizace, rozvíjení ústního, písemného i výtvarného vyjadřování žáků
- vytváření svých vlastních zápisů z pozorování přírody, např. listy o květinách doplněné kresbou nebo vystřiženým obrázkem – moje první kniha, zápisy o stromech aj.
- čtení přístupných dětských knih, vyprávění jejich obsahu, ilustrace ke knížce

Komunikační a slohová výchova

- čtení textů délkou i obsahem přístupným věku žáka
- vyprávění podle obrázků
- vyprávění o osobním pozorování a příhodách ze života
- spojení čtení se psaním a prvoukou, rozvoj komunikačních dovedností
- pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou výslovnost
- procvičování tvarů písmen
- psaní slabik, slov a jednoduchých vět
- důraz na psaní s porozuměním
- první krátké písemné vyjadřování žákovských pozorování a zkušeností
- spojování výrazů podle významu, zápis a samokontrola využívání dovednosti psát při různých jednoduchých zápisech

3. ročník

Jazyková výchova:

- věta, slovo, slabika, písmeno
- činnosti s abecedou
- pravopis věty (velké písmeno na začátku, interpunkční znaménko na konci)
- výslovnost a psaní krátkých a dlouhých samohlásek a slabik
- psaní slov s tvrdými a měkkými slabikami
- psaní skupin dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě samostatně, ve slovech i slovních spojeních
- psaní souhlásek uprostřed a na konci slov (znělé a neznělé)
- význam slov
- obojetné slabiky
- Pravopis i, í / y, ý po obojetných souhláskách uvnitř slova – vyjmenovaná slova
- procvičování pravopisu základních vyjmenovaných slov a jasně z toho vyplývajících slov příbuzných, užívaných v životě – porozumění významu slov a slovních spojení
- pravopis vlastních jmen – jednoduché typy
- seznámení se slovními druhy a jejich rozlišování v základním tvaru
-
- užívání správných gramatických tvarů podstatných jmen a sloves v mluveném projevu
- výslovnost a psaní znělých a neznělých souhlásek na konci a uprostřed slov

- poznávání podstatných jmen, jako pojmenování osob, zvířat, věcí, vlastností a dějů (rod a číslo podstatných jmen), pádové otázky
- poznávání sloves (osoba, číslo, čas)
- psaní i/í ve slovech (kreslí, kreslil, prosí, prosil, zlobí, zlobil...)

Čtení a literární výchova

- správné, plynulé a uvědomělé čtení krátkých vypravování, ukázek z knih vhodně rozdělených na části: básní, bajek, pohádek, přístupných chápání žáků
- výrazné čtení (po přípravě s učitelem) krátkých vypravování a básní s využitím intonace podle smyslu čteného textu, čtení s porozuměním
- tiché čtení (bez pohybu rtů) krátkých textů s jednoduchým dějem se samostatným způsobem zpracování otázek a úkolů, jimiž učitel kontroluje, jak žáci pochopili obsah přečteného článku (podle individuálních schopností žáků)
- rozlišování prózy a veršů
- objasňování významu slov a slovních spojení
- vyhledávání slov, výrazů, vlastních jmen v přečteném textu
- sestavování obrázkových osnov krátkého vypravování nebo přečteného článku a vyprávění jednoduchého příběhu podle nich
- vymyšlení názvu pro části povídek
- reprodukce vypravování a naučných textů nebo jejich částí
- vyprávění pohádek i vymyšlení pohádek žáky, odlišné pohádky od ostatních vyprávění
- vyjadřování obsahu ilustrací k přečtenému textu
- výrazný přednes krátkých básní nebo krátkých příběhů, které se žáci učí zpaměti
- čtení dětských knih přiměřených věku – zapsaní a pamatování si jména autora, názvu

Komunikační a slohová výchova

- krátké vyprávění vlastního zážitku
- pokus o vyprávění přečtené události za stanoviska některé z jednajících osob
- knihy, vyjádření obrázkem nebo několika větami toho, co žáka z knihy zaujalo
- osvojování si dovednosti odpovídat na otázky k obsahu přečtené knihy
- procvičování psaní tvarů písmen a jejich spojení na předepsaných slovech navzájem spojených nějakým významem. Např.: náradí, které má tatínek, stromy, o kterých se učíme apod. (psaní s porozuměním)
- dodržování správných tvarů písmen, rovnoměrných vzdáleností mezi písmeny ve slovech i mezer mezi slovy na řádku i zachovávání stejného sklonu písma
- dodržení úhlednosti písma
- rychlé a přesné psaní

D) Očekávané výstupy

KOMUNIKAČNÍ A SLOHOVÁ VÝCHOVA

Žák:

- plynule čte s porozuměním texty přiměřeného rozsahu náročnosti

- porozumí písemným nebo mluveným pokynům přiměřené složitosti
- respektuje základní komunikační pravidla v rozhovoru
- pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost
- v krátkých mluvených projevech správně dýchá a volí vhodné tempo řeči
- volí vhodné verbální i nonverbální prostředky řeči v běžných školních i mimoškolních situacích
- na základě vlastních zážitků tvoří krátký mluvený projev
- zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním
- píše správné tvary písmen a číslic, správně spojuje písmena i slabiky, kontroluje vlastní písemný projev
- píše věcně i formálně správně jednoduchá sdělení
- seřadí ilustrace podle dějové posloupnosti a vypráví podle nich jednoduchý příběh

JAZYKOVÁ VÝCHOVA

Žák:

- rozlišuje zvukovou a grafickou podobu slova, čtení slova na hlásky, odlišuje dlouhé a krátké samohlásky
- porovnává význam slov, zvláště slova opačného významu a slova významem souřadná, nadřazená, podřazená, vyhledává v textu slova příbuzná
- porovnává a třídí slova podle zobecněného významu – děj, věc, okolnost, vlastnost
- rozlišuje slovní druhy v základním tvaru
- užívá v mluveném projevu správné gramatické tvary podstatných jmen, přídavných jmen a sloves
- spojuje věty do jednodušších souvětí vhodnými spojkami a jinými spojovacími výrazy
- rozlišuje v textu druhy vět podle postoje mluvčího a k jejich vytvoření volí vhodné jazykové i zvukové prostředky
- odůvodňuje a píše správně: i/y po tvrdých a měkkých souhláskách i po obojetných souhláskách ve vyjmenovaných slovech, dě, tě, ně, ú/ů, bě, pě, vě, mě - mimo morfologický šev, velká písmena na začátku věty a v typických případech vlastních jmen, osob, zvířat a místních pojmenování

LITERÁRNÍ VÝCHOVA

Žák:

- čte a přednáší z paměti ve shodném frázování a tempu literární texty přiměřené věku
- vyjadřuje své pocity z přečteného textu
- rozlišuje vyjadřování v próze a ve verších, odlišuje pohádku od ostatních vyprávění
- pracuje tvořivě s literárním textem podle pokynů učitele a podle svých schopností

3.1.2 Anglický jazyk

A) Výchovně vzdělávací cíle:

- motivovat žáky k zájmu o anglický jazyk, učit se vnímat a napodobovat melodii a rytmus anglického jazyka
- poznávat a prakticky používat základní pravidla výslovnosti

- činnostní formou naučit žáky základní slovní zásobu z jím blízkých oblastí (činnosti s obrázky nebo předměty)
- činnostní formou výuky naučit žáky jednoduchá základní pravidla gramatiky a základní zdvořilostní fráze
- základní fráze a obraty procvičovat s pomocí CD a manuálních činností zahrnutých v pracovním sešitě
- s pomocí obrázků nebo předmětů vytvářet a obměňovat první krátké rozhovory
- rozumět jednoduchým pokynům v anglickém jazyce a reagovat na ně
- vést žáky k získání schopnosti číst s porozuměním přiměřeně jednoduché texty v anglickém jazyce
- získávat první poznatky o zemích, kde se mluví anglicky
- postupně začít chápat význam znalosti angličtiny pro život
- aktivní účastí žáka na výuce anglického jazyka ho vést ke schopnosti jednoduše komunikovat s využitím prvních poznatých slov a frází

Při činnostním vyučování anglického jazyka ve 3. ročníku vyučujeme:

- a) komunikační dovednosti (schopnost domluvit se v angličtině)
- b) slovní zásobu, čtení a porozumění řeči psané, porozumění řeči mluvené
- c) mluvnici a pravopis
- d) dramatickou výchovu
- e) základní poznatky o anglicky mluvících zemích

B) Charakteristika výuky

Výuka anglického jazyka v 1. období tvoří úvod do cizojazyčného vzdělávání žáků. Proto je v tomto období nejdůležitější probuzení zájmu o výuku angličtiny a vytváření pozitivního vztahu k učení cizímu jazyku. Abychom toho dosáhli, musí být vyučovací hodiny angličtiny v průběhu celého roku prostoupeny zajímavostmi a pro žáky poutavými činnostmi, hrami a písničkami. Při výuce je třeba pracovat s vhodnými učebnicemi a pomůckami zpracovanými přiměřeně k věku dítěte.

V tomto období se snažíme, aby žák porozuměl vyslechnutému sdělení, uměl ho opakovat, aby uměl použít naučená slova v jednoduchém spojení, aby dovedl základní slova a jednoduché věty přečíst a slova zapsat, popřípadě k nim nakreslit obrázek.

Výuka jazyka vychází z jeho praktického použití. Výklad pravidel gramatiky je omezen na nezbytně nutné minimum potřebné k tvorbě jednoduchých vět. Slovní zásoba je volena především z okruhu zájmů dětí tohoto věku. Slova jsou vázána do vzájemných souvislostí. Upevňování, procvičování a využití slovní zásoby v jednoduchých větách spojujeme vždy s činnostmi s konkrétním předmětem, obrázkem – s tzv. názorem, a to v každé hodině. To je základem k tomu, aby se anglickému jazyku učil každý žák s chutí a věřil, že bude mít úspěch. Využíváme zvukových nahrávek, anglických říkánek a písniček, z nichž některé se žáci učí zpaměti.

C) Obsah učiva

- odlišné hlásky – jejich fonetický přepis pro čtení výslovnosti v učebnici (ve slovníku), například ve slovech: **blackwhite, a dog, the dog, free**
- odlišná výslovnost hlásek, které známe z češtiny, například ve slovech red, a pig, a kitten, a teddy, I have, is
- odlišný pravopis – náhled do problematiky, která bude uceleně vyučována v dalších ročnících, ve 3. Ročníku pouze:
 - němé e: have
 - odlišné psaní hlásek: grey, fish, a chicken
 - dvojí čtení: zavřená (otevřená) slabika: a cat/a cake atd.
 - ustálený pravopis: green, Lea, yellow, a kitten, a teddy
 - slova souzvučná (homonyma): two/too.....
- člen jako součást podstatného jména
 - počítatelná a nepočítatelná podstatná jména
 - nácvik použití členu na skutečnosti používané žákem spolu s učitelem ve třídě
- podstatná jména – množné číslo pravidelných podstatných jmen: the toys, the cats
- osobní zájmena:
 - kvůli obtížnosti vyučujeme pořadí: 1. osoba I/we, 2. osoba you, 3. osoba it, they, he Mr. Black, she Ms.
- některá zájmena přivlastňovací: my, your
- spojení přídavného + podstatného jména: a little dog, a big house
- spojení zájmena přivlastňovacího + podstatného jména: my teddy, my doll
- spojení číslovky základní + podstatného jména: one cat, two cats
- základní slovesa – přítomný čas prostý
 - časování základních probíraných sloves: I work, you work.....
 - časování nepravidelného slovesa to be – kladné i záporné věty, tvoření otázky: I am, You are not. Is he?
- Časování nepravidelného slovesa „to have“ – kladné věty
- Ustálená spojení s modálním slovesem „can“ – kladné věty a otázky: I can write (umím). Can I have...? (mohu)
- ustálené slovní spojení se slovesem „like“. I like cats.
- základní slovesa – přítomný čas průběhový (jen kladné věty)
- základní předložky: in, on, under
- věty oznamovací – větné vzory: I have a cat. This is a cat. It is on the table. There is a book. I work. I work at a shop. I like my job. I am working now. I can write. (umím) Can I have a cake? (mohu)
- věty rozkazovací – pokyny: Give me a pen! Help me! Write! Draw! Open your book! Shut your book! Sit down! Stand up! Come in!....
- věty tázací – obrácený slovosled: She is. – Is she?

V 1. pololetí poskytujeme dětem nezbytný úvod do jazyka:

- seznamujeme je s anglickými hláskami na základě názvu barev, hraček a čísel
- nacvičujeme správnou výslovnost a čtení celých vět na krátkých příbězích

- učíme děti mluvit ve vzorových větách, jejichž smysl je dán dramatizací, činností s předměty nebo s obrázky
- naučíme děti rozumět jednoduchým větám a pokynům ve třídě
- radost z uměleckého požitku s použitím anglického jazyka poskytneme nácvikem velmi jednoduchých básniček a říkadel (žáci je mohou obměňovat s využitím osvojené slovní zásoby)

V 2. Pololetí se výuka zaměří na „technické“ vědomosti nutné pro správné použití základů jazyka:

- postupně nacvičujeme čtení fonetického přepisu angličtiny
- postupně probíráme a opakuje tvary jednotného a množného čísla podstatných jmen, zájmena osobní – předměty, shodu podmětu s přísudkem, závazný slovosled anglické věty

Výuka gramatiky probíhá současně s vytvářením jednoduchých vět, kde se potřebné výrazy a spoje procvičují. Žáci se naučí větám rozumět, číst je a opakovat. Protože jim rozumějí a znají některá slovíčka, mohou je obměňovat. Ptají se jeden druhého, odpovídají na spolužácké otázky, tímto způsobem probíhá výuka gramatiky s pomocí činností v průběhu celého roku, jak je uvedeno už v bodě B.

Praktické dovednosti:

- žák pozdraví při setkání a loučení
- požádá o něco a poděkuje, umí specifikovat určitý počet
- jednoduše objedná nejběžnější jídlo a pití v restauraci
- naváže konverzaci s novým kamarádem – cizincem, představí se a zeptá na jméno, zeptá se na věk a řekne svůj, řekne, co má a co nemá rád
- čte s porozuměním jednoduchý text
- rozumí jednoduchému pokynu a dovede ho splnit
- získá jazykovou zručnost pro schopnost obměny jednoduché informace
- slovní zásoba se pohybuje v rozsahu 70 slov, z nichž 20 % tvoří základní kameny anglické gramatiky
- z paměti reprodukuje několik básniček, říkanek a písniček v angličtině

Děti získají skutečný základ pro další studium anglického jazyka v těchto oblastech:

- a) Oblast fonetiky: rozlišují anglické hlásky od českých a umí je vyslovit.
- b) Oblast slovní zásoby: barvy, čísla, běžné hračky, a zvířata, osoby, příbuzenské vztahy, jídlo, pojmy: ten, nějaký, malý, starý, ano, ne, Mr., Ms.
- c) Oblast mluvnice: člen určitý a neurčitý, jednotné a množné číslo podstatných jmen, užívání sloves v přítomném čase prostém, slovesa mít, mít rád, být, užívání sloves v přítomném čase průběhovém (kladné věty), zájmena osobní – podměty a jejich použití ve větě, některá zájmena přivlastňovací, předložkové vazby s „on, under“.

Poznámka:

Vzhledem k tomu, že anglickému jazyku je ve 3. Ročníku věnováno dostatečné množství hodin, je možné naučit všemu základnímu učivu žáky ve škole. Domácí příprava potom slouží pouze k upevňování dobře naučených obrátů.

D) Očekávané výstupy

Žák:

- vyslovuje a čte foneticky správně v přiměřeném rozsahu slovní zásoby
- rozumí jednoduchým pokynům a větám, adekvátně na ně reaguje
- rozlišuje grafickou a mluvenou podobu slova
- pochopí obsah a smysl jednoduché, pomalé a pečlivě vyslovované konverzace dvou osob s dostatkem času pro porozumění
- používá abecední slovník učebnice

3.2 MATEMATIKA A JEJÍ APLIKACE

Vzdělávací oblast je v 1. – 3. r. realizována prostřednictvím vyučovacího předmětu:

3.2.1 Matematika

A) Výchovně vzdělávací cíle:

- osvojování základních matematických pojmů na základě aktivních činností každého žáka
- důraz na porozumění základním pojmům matematiky a jejich vzájemným vztahům
- rozvíjení zkušeností s matematickým modelováním pomocí činností, kterými se žáci učí poznávat a nalézat situace, které dokážou matematicky popsat
- využívání zkušeností žáků z domova i ze života kolem nich
- prostor pro aktivní projev žáka – vymyšlení úloh žáky, využití jejich zájmů, komunikace mezi žáky, efektivní využívání osvojených poznatků
- grafické projevy žáka – od kresleného obrázkového názoru k náčrtům
- postupné osvojování prvních matematických pojmů, početních výkonů, postupů, základů jazyka matematiky a způsobů jejich užití

B) Charakteristika výuky:

Matematické vzdělávání v tomto období pomáhá žákům vnímat význam matematiky v životě. Žáci se učí vyjadřovat pomocí čísel. Matematika rozvíjí pozornost, vytrvalost, schopnost rozlišovat, objevovat, vytvářet různé situace. Žáci se učí svoji práci kontrolovat, srovnávat, učí se sebedůvěře, slovně i písemně vyjadřují výsledky svého pozorování. S vyjadřovacími schopnostmi se rozvíjí jejich schopnost uvažovat.

Vzdělávací oblast matematika je tvořena **čtyřmi tematickými okruhy**:

a) Číslo a proměnná:

V tomto tematickém okruhu si žáci postupně osvojují aritmetické operace (porovnávání, zaokrouhlování, sčítání, odčítání, násobení, dělení). Přitom se dbá na tři složky:

- dovednost (provádění početních operací)
- algoritmičké porozumění (proč je práce prováděna předloženým postupem, důraz na činnostní provedení a pozorování žáků, hovor o pozorovaném)

- významové porozumění (umět operaci propojit na reálné situace – nejlépe z a pomoci individuálních činností, matematizace reálných situací).

b) Závislosti a vztahy:

Žáci si v tomto tematickém okruhu na základě pozorování uvědomují změny a závislosti známých jevů. Porovnávají velikosti věcí a čísel. Pomocí svých činností postupně pochopí, že změnou může být zvětšení, zmenšení, růst, pokles. Na poznání a pochopení závislosti navazuje v dalších obdobích práce s tabulkami, diagramy a grafy.

c) Geometrie v rovině a v prostoru:

Žáci se v tomto tematickém okruhu učí objevovat, rozlišovat a určovat základní geometrické rovinné a prostorové útvary. Geometricky modelují reálné situace, hledají geometrické útvary ve svém okolí a pojmenovávají je. Učí se měřit délku, poznávají základní jednotku délky. Učí se základy grafického projevu v geometrii.

d) Slovní úlohy:

Jejich řešení je do značné míry nezávislé na znalostech a dovednostech školské matematiky. Při nich je třeba uplatňovat uvažování žáků, které později přechází v logické myšlení.

- provádění různých praktických činností, které znázorňují určitou úlohu
- pokus o samostatné vyhledávání cesty řešení žákem a o vyjádření odpovědi náležející k dané úloze
- samostatné vymyšlení a formulování úloh podobných úlohám právě řešeným
- vymyšlení úloh příbuzných (s blízkým praktickým obsahem) žáky a předkládáním obdobných úloh k řešení učitelem
- řešení obtížnějších úloh až po dokonalém zvládnutí úloh

Dosažení dobrých výsledků v hodinách matematiky vyžaduje:

- naučit žáky pozorně vnímat, co říká a dělá učitel a co odpovídají spolužáci
- učit žáky soustředit se na své činnosti, hovořit o nich, reagovat na upozornění učitele, vnímat práci a vyjadřování spolužáků
- pravidelným zařazováním činností do výuky dosáhnout při nich zručnost žáků
- používat činnostních metod k dosažení aktivity žáků a jejich spoluúčasti při učení
- individuální účast každého na řešení a pozorování předloženého problému
- poskytnout žákovi dostatečný prostor k tomu, aby měl možnost vniknout do podstaty problému, o kterém se hovoří ve vyučování – porozumět učební látce
- pestré změny forem práce v průběhu roku, rozmanitost používaných pomůcek a tím dosažení zajímavosti výuky
- každodenní činnosti žáků a každodenní zpětnou vazbou mezi učitelem a žáky, to pak pomáhá učiteli vnímat a rozvíjet osobnost každého z nich
- aby vyučování matematice mělo nejen vzdělávací, ale i výchovný charakter, neboť tam kde tomu tak není, nebývá ani dobrý prospěch
- do vyučování často zařazovat úlohy, v nichž se odráží život obklopující dítě, to co dítě vidí, v čem má přímou účast, to potom snadno zařazuje do svých početních úvah a myšlenek

- časté sestavování úloh ze života samostatnými žáky, neboť tvorba úloh, otázek s odpovědí napomáhá dobrému zvládnutí učiva, obměny slovních úloh
- propojování výuky matematiky s ostatními předměty, zvláště s prvoukou

C) Obsah učiva

1. ročník

- vytváření představ o jednotlivých číslech na základě názoru
- přirozená čísla 1 až 5 – numerace, vidění počtu věcí do 5
- rozklady čísel
- tvoření slovních úloh žáky bez užití početních výkonů (ze začátku i bez znalosti číslic)
- porovnávání počtu věcí
- sčítání a odčítání přirozených čísel spojené s manipulačními činnostmi (do 5)
- slovní úlohy doplněné příkladem (do 5)
- přirozená čísla 1 až 10 – numerace, vidění počtu věcí do 10
- rozklady přirozených čísel do 10
- sčítání a odčítání přirozených čísel v oboru do 10, názorné zavedení pomocí činností
- jednoduché slovní úlohy ze života řešené na základě manipulace i s věcmi i s penězi
- orientace v prostoru (před, za, vedle, vpravo, vlevo, dole, nahoře)
- automatizace spojů sčítání a odčítání do 10
- porovnávání počtu věcí, porovnávání čísel bez zápisu znamének nerovnosti
- přirozená čísla do 20 – numerace
- sčítání a odčítání v 2. desítce s využitím analogie s 1. desítkou (bez přechodu přes desítku), analogie musí vyplynout z individuálních činností žáků
- vztahy o několik více, o několik méně
- slovní úlohy ze života (obor do 20)
- poznávání geometrických tvarů, rovinných obrazců a těles – využití vhodných stavebnic, stavby podle předlohy i podle fantazie

2. ročník

- opakování učiva z 1. ročníku:
 - rozklady čísel do 10
 - numerace do 20
 - porovnávání čísel
 - automatizace spojů sčítání a odčítání do 20
 - jednoduché slovní úlohy spojené názorem
- sčítání a odčítání s přechodem přes desítku vyvozené na základě manipulačních činností žáků
- přirozená čísla do 100 – numerace – vytváření představ čísel na základě názoru:
 - posloupnost přirozených čísel
 - počítání po desítkách, počítání po jednotkách v různých desítkách
 - čtení a zápis čísel, číselná osa
 - porovnávání čísel pojmenovaných i nepojmenovaných
 - zaokrouhlování čísel na desítky na základě práce s číselnou osou

- sčítání a odčítání v oboru do 100
 - sčítání a odčítání násobku 10
 - přičítání jednociferných čísel k celým desítkám i jejich odčítání od celých desítek (typy: $30+7$, $90-8$)
 - sčítání a odčítání v jednotlivých desítkách s využitím analogie s počítáním v 1. desítkce vyplývající z individuálních činností žáků s pomůckami (typy: $32+6$, $57-4$)
 - sčítání a odčítání s přechodem desítek (typy: $49+5$, $25+30$, $71-4$, $93-20$, $80-15$)
 - sčítání a odčítání dvojciferných čísel (typy: $23+41$, $68-34$), počítání s „penězi“
 - vytváření jednoduchých slovních úloh k jednotlivým typům příkladů na sčítání a odčítání (využití při obchodování)
- názorné zavedení násobilky 1, 2, 5, 10, 3, 4, které je odvozeno z opakovaného přičítání stejných čísel
- činnosti vedoucí k pochopení násobilky a jejímu procvičování
- slovní úlohy, které vedou k pochopení úsudku několikrát více (s využitím peněz)
- geometrické tvary rovinné a prostorové, hry s tvary, modelování, rozlišování modelů těles i geometrických tvarů ve svém okolí
- rozvíjení prostorové představivosti – stavebnice, soubory krychlí apod.
- rovné a křivé čáry
- praktické měření délek, jednotky délky: metr, centimetr
- jednotky času (hodina, minuta), poznávat, kolik je hodin na hodinách ručičkových i digitálních, orientace v čase

3. ročník

- opakování učiva z 2. ročníku:
 - počítání do 20 s přechodem přes 10
 - numerace do 100
 - sčítání a odčítání v oboru do 100
 - slovní úlohy vedoucí k sčítání a odčítání i k porovnávání o několik více, o několik méně
 - sčítání a odčítání do 100, příklady typu: $36+17$, $65-28$
- příprava písemného sčítání a odčítání do 100 na základě činností s pomůckami „desítky koleček“, „papírové mince a bankovky“
- slovní úlohy vedoucí k porovnávání rozdílem
- násobení a dělení v oboru násobílek do 100, automatizace spojů
- slovní úlohy vedoucí k násobení a dělení a rozlišování úsudků několikrát více, několikrát méně a jejich obměny
- na základě manipulačních činností rozlišovat úsudky | : o několik více, o několik méně, několikrát více, několikrát méně
- násobení dvojciferných čísel jednociferným číslem (velká násobilka vyvozená činnostními postupy s oporou o zapsaný příklad)
- užití závorek v příkladech se dvěma početními výkony
- přirozená čísla v oboru do 1 000 – numerace
 - vytvoření představy čísel na základě názoru: činnosti žáků s pomůckami „papírové mince a bankovky“, „čtvercová síť“
 - posloupnost přirozených čísel, počítání po stovkách, desítkách, jednotkách

- čtení a zápis čísel
- práce s číselnou osou (využití čtverečků s napsanými čísly k manipulaci)
- porovnávání čísel
- zaokrouhlování čísel na stovky, na desítky
- sčítání a odčítání v oboru do 1 000:
 - sčítání a odčítání z paměti příklady typu: $241+7$, $325-3$, $530+40$, $490+60$, $380-20$, $240-50$, $300-8$, $600-40$ (při sčítání a odčítání z paměti má nejvýše jedno číslo všechny tři číslice různé od nuly)
 - seznámení s písemným sčítáním dvou trojčíslicových čísel, odhady výsledků
 - seznámení s písemným odčítáním dvou trojčíslicových čísel, kontrola výpočtu sčítáním
 - slovní úlohy s jedním početním výkonem a jejich obměny, nácvik jejich zápisů
 - seznámení s prováděním odhadu předběžného výsledku řešení slovních úloh
 - slovní úlohy se dvěma početními výkony, využití námětů z obchodování
 - rýsování přímk, vzájemná poloh (rovnoběžky, různoběžky), průsečík přímek
 - bod ležící na přímce a mimo přímku, úsečka a její označování, odhadování a měření délky
 - jednotky délky (metr, centimetr, milimetr, kilometr), jejich rozlišování, vytvoření správné představy o velikosti jednotek na základě činností, jednoduché převody (m, cm, km)
 - čtverec a obdélník – jejich náčrty kreslené do čtvercové sítě i volně na papír
 - konstrukce trojúhelníku
 - rozvoj prostorové představivosti (stavby z krychlí na vrstvy), stavby podle předlohy
 - tělesa kolem nás – poznávání geometrických tvarů
 - jednotky času (hodina, minuta, vteřina), jednoduché převody, orientace v čase

D) Očekávané výstupy na konci 1. období výuky matematice:

Žák:

- používá přirozená čísla k modelování reálných situací, počítá předměty v daném souboru, vytváří soubory s daným počtem prvků
- čte, zapisuje a porovnává přirozená čísla do 1 000, využívá a zapisuje vztah rovnosti a nerovnosti
- užívá lineární uspořádání, zobrazí číslo na číselné ose
- provádí z paměti jednoduché početní operace s přirozenými čísly
- řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje a modeluje osvojené početní operace
- orientuje se v čase, provádí jednoduché převody jednotek času
- popisuje jednoduché závislosti z praktického života
- doplňuje tabulky a modeluje jednoduché souměrné útvary v rovině
- rozezná, pojmenuje, vymodeluje a popíše základní rovinné útvary a jednoduchá tělesa, nachází v realitě jejich reprezentaci
- porovnává velikosti útvarů, měří a odhaduje délku úsečky
- rozezná a modeluje jednoduché souměrné útvary v rovině

V systému individuální práce se slabšími žáky v matematice v prvním období základního vzdělávání má mimořádně velký význam správné a hojné používání názorných pomůcek, kreslených znázorňování, cvičení v sestavování vlastních úloh a jejich řešení, počítání z paměti.

3.3 ČLOVĚK A JEHO SVĚT

Vzdělávací oblast je 1. – 3. r. realizována prostřednictvím vyučovacího předmětu **prvouka**.

3.3.1 Prvouka

A) Výchovně vzdělávací cíle:

- učit žáky pozorovat přírodní jevy a orientovat se v prostoru a čase
- na základě činností a pozorování vytvářet nové představy o jednoduchých, chápání žáků dostupných, ale podstatných věcech a jevech, které je obklopují doma, ve škole, v obci
- vést žáky k tomu, aby předměty a jevy pojmenovávali a vyjadřovali o nich své myšlenky, soudy a názory
- učit žáky, aby na základě svých vlastních zkušeností docházeli k jednoduchým pojmům a objevování souvislostí
- vytvářet u žáků pozitivní vztah k rodině, spolužákům, škole, domovu i k přírodě a rozvíjet pozitivní vlastnosti žáků
- dát žákům základní poučení o lidském těle a o ochraně zdraví
- naučit žáky cílevědomému osvojování základních hygienických návyků a návyků kulturních

B) Charakteristika výuky:

Cíle jsou naplňovány prostřednictvím využívání vlastních zkušeností žáků. Učitel řídí vyučování tak, aby žáci docházeli k novým poznatkům zejména na základě vlastních činností a přímého pozorování. Žáci mohou různé věci a jevy pozorovat např. při řízených činnostech, na vycházkách, při pokusování, při zacházení s různými nástroji a předměty. Činnostní vyučování prvouce podněcuje aktivitu všech žáků. Průběžně a v souvislosti s různými vyučovacími předměty vedeme žáky k tomu, aby výsledky svých pozorování, zjištění a objevování zaznamenávali různými způsoby, tj. výtvarně i písemně.

V tomto období využíváme co nejvíce regionálních přírodních i společenských jevů.

Charakteristické pro výuku prvouky v 1. období základního vzdělávání je její prolínání s učivem ostatních předmětů. Právě toto prolínání témat dává možnost vytváření mnoha malých projektů, které výuku obohatí a učivo spojí se životem kolem dětí. Výuku prvouky vhodně doplňují obrazy, videozáznamy, filmy, besedy, vycházky, exkurze atp.

V prvouce se věnujeme:

- poznávání věcí – jejich vlastností a zařazujeme je do přírodního a společenského dění
- výchově smyslového vnímání a způsobům pozorování určitých předmětů a jevů
- základům jazykového vyjadřování – využíváme českého jazyka (výslovnost, vyprávění, říkadla, básně, písně, pohádky.....)
- procvičování pozornosti, paměti, představivosti, obrazovosti.....
- ochraně přírody, kulturních památek a výsledků lidské práce
- technické výchově (spojení s výtvarnou výchovou a praktickými činnostmi)

- pohybové výchově (ve spojení s tělesnou výchovou a hudební výchovou)
- zdravotní výchově a znalosti lidského těla, režimu dne
- mravní výchově (vytváření správných návyků a vztahů k lidem)

C) Obsah učiva v jednotlivých ročnících:

1. ročník

- škola a její blízké okolí, cesta do školy, bezpečnost
- pracovní návyky a vhodné chování ve škole i mimo školu
- příroda na podzim v lese, v sadu, na zahradě a na poli
- rodina a život v rodině
- zima a zimní svátky, bezpečnost, živočichové a rostliny v zimě
- člověk a péče o zdraví, základní hygienické návyky
- zdravá výživa, režim dne
- příroda, rostliny a živočichové na jaře
- nejznámější ptáci a domácí zvířata
- dny v týdnu, roční období, orientace v čase
- nejznámější povolání a výrobky řemeslníků
- dopravní výchova – bezpečnost
- příroda v létě

V 1. ročníku se žáci učí pozorovat rostliny, zvířata a věci, které je obklopují ve škole, doma, venku. Učí se všimnout si změn v přírodě, které mohou během roku pozorovat a všimají si, jak tyto změny zasahují do života lidí a zvířat.

2. ročník

- škola a organizace školního života
- cesta do školy – bezpečnost, dopravní výchova
- změny v přírodě na podzim, živočichové ve volné přírodě (využití učiva 1. r. a jeho rozšíření), mezipředmětové vztahy (zejména s českým jazykem)
- zelenina a její druhy
- ovocné stromy a jejich plody
- rodina, náš domov, obec, vlast
- proměny přírody v zimě, zimní sporty
- člověk, poučení o lidském těle, nemoc a úraz, první pomoc
- potraviny a správná výživa
- čas, orientace podle hodin, kalendářní rok
- práce a volný čas
- proměny přírody na jaře (rostliny, živočichové, květiny)
- lesy jehličnaté, listnaté a smíšené – stromy ochrana přírody
- proměny přírody v létě, u vody a ve vodě, vodní živočichové

I v tomto ročníku je vhodné spojovat učivo prvouky s učivem ostatních předmětů. Realizaci krátkodobých projektů můžeme koncem 2. ročníku spojovat s jednoduchými záznamy. Formou

záznamu (kreslená, psaná, kombinovaná, výrobek) necháváme na rozhodnutí žákům, které vhodně usměrňujeme.

3. ročník

- místo, kde žijeme (domov, rodina, škola, obec)
- cesta do školy, dopravní výchova
- orientace v místě bydliště:
 - světové strany
 - práce s jednoduchým plánem (začlenění obce do příslušného kraje)
 - seznámení s mapou
 - světové strany
- země, v níž žijeme:
 - krajina v místě bydliště
 - naše vlast
- lidé a čas – orientace v čase
- věci a činnosti kolem nás.
 - lidská činnost
 - práce a volný čas
 - lidé a výrobky, technika
- neživá příroda – látky a jejich vlastnosti:
 - vzduch
 - voda
 - slunce a země
- živá příroda:
 - rostliny (druhy rostlin, části rostlin, plody)
 - živočichové
 - zkoumání přírody
- rozmanitost přírody
- člověk:
 - lidské tělo (růst a vývoj, stavba těla – kostra, svaly)
 - péče o zdraví (zdraví a výživa, sport a hry, první pomoc)

Charakter učiva 3. ročníku umožňuje snadné využívání mezipředmětových vztahů. Propojováním učiva jednotlivých předmětů vznikají tematické krátkodobé projekty. Žáci si své přírodovědné záznamy zakládají a vytváří si tak svá první portfolia. Tím se při výuce učí žáci spolupracovat, vzájemně si pomáhat a obvykle vznikne přirozená potřeba skupinové práce.

D) Očekávané výstupy

Žák:

- vyznačí v jednoduchém plánu místo svého bydliště a školy, cestu na určené místo a rozliší možná nebezpečí v nejbližším okolí

- začlení svou obec (město) do příslušného kraje a obslužného centra ČR, pozoruje a popíše změny v nejbližším okolí, obci (městě)
- rozliší přírodní a umělé prvky v okolní krajině a vyjádří různými způsoby její estetické hodnoty a rozmanitost
- rozlišujeme blízké příbuzenské vztahy v rodině, role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi
- odvodí význam a potřebu různých povolání a pracovních činností
- projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků, jejich přednostem i nedostatkům
- využívá časové údaje při řešení různých situací v denním životě, rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti
- pojmenuje některé rodáky, kulturní či historické památky, významné události regionu, interpretuje některé pověsti nebo báje spjaté s místem, v němž žije
- uplatňuje elementární poznatky o sobě, o rodině a činnostech člověka, o lidské společnosti, soužití, zvycích a o práci lidí: na příkladech porovnává minulost a současnost
- pozoruje, popíše a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích
- roztřídí některé přírodniny podle nápadných určujících znaků, uvede příklady výskytu organismů ve známe lokalitě
- provádí jednoduché pokusy u skupiny známých látek, určuje jejich společné a rozdílné vlastnosti a změří základní veličiny pomocí jednoduchých nástrojů a přístrojů
- uplatňuje základní hygienické, režimové a jiné zdravotně preventivní návyky s využitím elementárních znalostí o lidském těle, projevuje vhodným chováním a činnostmi vztah ke zdraví
- dodržuje zásady bezpečného chování tak, aby neohrožoval zdraví i své a zdraví jiných
- chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci, odmítne komunikaci, která je mu nepříjemná, v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i pro jiné dítě
- uplatňuje základní pravidla účastníků silničního provozu
- reaguje adekvátně na pokyny dospělých při mimořádných událostech

Výuka prvouky v 1. období ve spojení s ostatními předměty uplatňuje v rozsahu přiměřeném chápání žáků toho věku prvky environmentální výchovy. Žáky učíme citlivému přístupu k přírodě, lásce k okolní krajině, k obci, její minulosti a přítomnosti.

Žákům dáváme příležitost k tomu, aby si uvědomili propojenost vztahů mezi člověkem a přírodou a možnost člověka, přírodu ovlivňovat. Učíme je rozlišovat pozitivní způsoby působení člověka v přírodě a negativních. Žáci poznávají význam a úkol jednotlivých profesí ve vztahu k životnímu prostředí. Necháme je objevovat možnosti ke zlepšování okolního prostředí a péči o něj. Dáváme jim prostor pro nápady, co dělat teď, aby i v budoucnosti bylo na Zemi zdravé životní prostředí. Vytváříme první předpoklady k tomu, aby žáci získávali dobrou hodnotovou orientaci v zájmu udržitelnosti rozvoje lidské společnosti.

3.4 UMĚNÍ A KULTURA

Požadavky této vzdělávací oblasti se realizují v 1. – 3. ročníku ve dvou samostatných vyučovacích předmětech: hudební výchova a výtvarná výchova.

3.4.1 Hudební výchova

A) Výchovně vzdělávací cíle

- naučit žáky čistě a výrazně zpívat lidové i umělé dětské písně v hlasovém rozsahu přiměřeném žákům mladšího školního věku
- nacvičit správné dýchání a tvoření tónu
- rozvíjet hudební sluch a paměť na melodii i slova
- učit rozlišovat a udržovat určitý rytmus
- rozvíjet hudebnost zařazováním poslechu lidových písní i poslechu hodnotné vážné hudby vhodné pro tento věk, a vést žáky k zájmu o hudbu
- poznat a dbát o rozvoj talentovaných žáků
- probouzet u žáků zájem o vlastní pěvecké a hudební aktivity

B) Charakteristika výuky

Hlavními složkami hudební výchovy jsou zpěv a poslech hudby. Těžištěm hudebně-výchovné práce je zpěv. Láska k hudbě se nejspíše probouzí zpěvem, neboť při něm je žák aktivní a tvořivý. Zpívaná píseň nejlépe rozvíjí pěvecké i hudební dovednosti a návyky žáků. Nejčastější formou tohoto období je zpěv jednohlasný. Učitel dbá individuálních zvláštností dětského hlasu, vede žáky k tomu, aby zpívali čistě, lehce a bez křiku. Dále je třeba pamatovat na to, aby rozsah a poloha písní odpovídaly rozsahu a poloze dětského hlasu. V hudební výchově je třeba střídat činnosti tak, aby děti nezpívaly po celou vyučovací hodinu.

Výběr písní má být rozmanitý, má napomáhat hlasovému výcviku. V tomto období jsou pro zpěv nejvhodnější lidové písně, dětmi oblíbené písně umělé, vhodné je využívat i písní místních nebo krajských. Současně s výcvikem pěveckých dovedností rozvíjí zpěv hudební sluch žáků, jejich smysl pro čistou intonaci a rytmus. Smysl pro rytmus snadno a dobře rozvíjíme častým zařazováním jednoduchých doprovodných nástrojů (tyčinky, bubínek, tamburína, činely apod.) ke zpěvu žáků. Vnímání hudby se rozvíjí v celé hudebně-výchovné práci, nejvýrazněji při poslechu hudby. Poslechem se učí žáci hudbu citově prožívat a soustředit se. Přitom jsou žáci vedeni k tomu, aby vyjadřovali a srovnávali své dojmy z poslechu hudebních skladeb.

C) Obsah učiva předmětu hudební výchova v jednotlivých ročnících:

S hudbou se dítě setkává od malička. Proto v počátcích výuky Hv budeme vycházet ze znalosti jednoduchých lidových písní, které obvykle žáci znají ze zpěvu v rodinách, ze zpěvu podle dětských knížek a ze zpívání v mateřských školkách a dětmi oblíbených hudebních nahrávek.

Děti předškolního věku obvykle umí zpívat následující písně: Halí, belí, Pásla ovečky, Ovčáci čtveráci, Jedna, dvě, tři, čtyři, pět, Kočka leze dírou, travička zelená, Skákal pes, Holka Modrooká,

Pec nám spadla, Já mám koně, Malička su, Když jsem já sloužil, To je zlaté posvícení, Pod naším okýnkem, Prší, prší, Čížečku, čížečku.

1. ročník

- rozlišování zvuků a tónů
- melodizované říkanky
- hudebně pohybové hry
- dechová a hlasová cvičení
- lidové písně vhodné pro děti, které v dětech budí radost ze zpěvu, lásku k lidem, k přírodě, k domovu
- písně umělé, které zachycují život dětí, svět her, pohádek, fantazie
- vytváření pěveckých dovedností a návyků, správné držení těla a hlavy, správné dýchání, tvoření tónů, výslovnost
- sluchem rozlišovat základní vlastnosti tónu: vysoký-nízký, dlouhý – krátký, silný-slabý, (pomocí zrakového i pohybového názoru)
- vést žáky k tomu, aby se projevovali i pohybově podle hudby
- pro poslech je vhodné volit: lidové písně v provedení dětských sborů, poslech písní, které zpívají skupiny dětí ze třídy, přípustné a dětem obsahově blízké umělé písně, dětské taneční hry, jednoduché instrumentální skladby
- vytváření citového vztahu k hudbě

Písně vhodné k nácvičce pro 1. ročník:

Travička zelená, Šel zahradník do zahrady, Proč, Když jsem jel do Prahy, Pod naším okýnkem, Já jsem z Kutné hory, Bude zima, bude mráz, Šla Nanynka do zelí, Pásli ovce valaši, Když jsem já ty koně pásal, Štědrej večer nastal, Žezuličko, kde jsi byla, My tři králové, Máminy oči, Kotě a sluníčko.

V průběhu celého roku dbáme při výuce na to, aby vyučování bylo radostné a dalo žákům co nejvíce citových zážitků. V prvním ročníku mají někteří žáci nevyvinutý hudební sluch, nedovedou či nechtějí zpívat. Pěvecké dovednosti získávají žáci přípravnými cvičeními, která si učitel vytváří z prvků nacvičované písně. Přitom je dobře využívat individuálního zpěvu žáků, kteří intonačně čistě zpívají a ostatní nechat zpěv spolužáka poslouchat a potom napodobovat.

Učitel věnuje péči o hlas žáků pozornost. Dbá, aby žáci:

- zpívali lehce, bez křiku, ve větrané místnosti
- nezpívali dlouho ve vysoké nebo nízké hlasové poloze
- nezpívali celou hodinu
- poslouchali se navzájem

K cvičením hlasovým se řadí cvičení dechová. Při nich se žáci učí hospodařit s dechem. Je možné k nim připojit i pohyby paží. Hlasová cvičení je vhodné volit jednoduchá, aby se mohla soustředit pozornost k vytvoření krásného tónu a správné výslovnosti samohlásek, souhlásek, slabik i slov.

Cvičení sluchová vychovávají hudební sluch žáků. Písně se v tomto období nacvičují podle sluchu.

2. ročník:

- hlediska pro výběr písní jsou obdobná jako v 1. ročníku

- dechová a hlasová cvičení z 1. ročníku automatizovat, nevyhledávat stále nová cvičení, měnit pouze motivaci, jde tu hlavně o docílení co nejlepšího provedení
- rytmická cvičení propojujeme s písněmi, využíváme též rytmických slabik, tempo udáváme tleskáním nebo vyťukáváním dob
- se zřetelem k hlasovým dispozicím jednotlivých žáků pozvolna rozšiřovat hlasový rozsah a upevňovat ho
- písně volíme do rozsahu oktávy
- zpěv podle pokynů učitele (jednotný začátek všech, podřídit se určitému tempu)
- učit opakovat udaný tón
- sluchem rozlišovat stoupající a klesající melodii tónové řady
- rozlišit vyšší tón od nižšího
- pohybového a grafického znázornění využít ke zpěvu vzestupných a sestupných řad tónů, zpívat je na úryvcích písní
- hudební teorii zařazovat pouze v nezbytně nutném množství a spojit ji se zpívanými písněmi (notová osnova, houslový klíč, taktová čára, noty podle délky)
- v poslechových skladbách seznamovat děti s hudebními nástroji a přednesem lidových a dětských písní

Písně tvoří i ve 2. ročníku hlavní součást práce v hodinách Hv. I ostatní činnosti při výuce spojujeme pokud možno se zpěvem. Návčik písní provádíme nápodobou, žáky ke zpěvu vhodně motivujeme, dbáme na pochopení obsahu textu písně, na osvojení si textu, rytmu i melodie jednotlivými žáky. Při zpěvu věnujeme pozornost výslovnosti. Při opakování písně doprovázíme jednoduchým rytmickým nebo pohybovým doprovodem. Vhodnou pomůckou jsou nástroje Orffovy školy. Jednoduché rytmické nástroje si též snadno můžeme připravit s dětmi z běžně dostupných materiálů a předmětů.

3. ročník:

- hlediska pro výběr písní jsou obdobná jako v předcházejících ročnících
- upevňujeme pěvecké návyky (držení těla a hlavy, dýchání, tvoření tónů, výslovnost)
- zpíváme s dynamickými odstíny slabě – silně v rozmezí p – mf
- zpíváme podle pokynů učitele (jednotný začátek, konec písně, tempo, síla)
- upevňujeme dovednost zpívat tóny ve vzestupné a sestupné řadě na úryvcích písní a cvičeních
- nacvičujeme dvoudobou chůzi a tanec v průletu, přísunový krok (spojení s Tv)
- dáváme žákům prostor pro pohybové vyjádření melodie
- učíme je rozlišovat hudební nástroje podle vzhledu i podle tónu, rozlišujeme nástroje strunné, dechové a bicí
- využíváme dětské rytmické nástroje pro doprovody písní
- opakuje poslech z nižších ročníků, přidáváme poslech české hudby pro slavnostní příležitosti (B. Smetana, A. Dvořák), poslech hudby taneční, poslech státní hymny
- hudební nauka – notová osnova, houslový klíč, nota celá, půlová čtvrtková, pomlky

Písně vhodné k návčiku pro 3. ročník:

Beskyde, Beskyde, Tancuj, tancuj, Pekla vdolky, Narozeninová, Vyletěla holubička, Není nutno, Už ty pilky dořezaly, Jarní slunce, Čí je, Čí je, Čí je děvče, Ztratila Lucinka bačkorku, Kačenka divoká, A já su synek z Polanky, Rychle bratři, rychle vstávejme, Až já pojedu přes ten les.

Zpěv doprovázíme rytmickými nástroji. Když nemáme rytmických nástrojů dostatek, sami si je vyrábíme např. ze skořápek ořechů, kelímků naplněných rýží, čočkou apod., místo hůlek použijeme vařečky, lžičkou ťukáme do skleničky apod. Žákům dáváme možnost objevit další zvukové efekty a zkusit je při zpěvu využít.

S hudbou se žáci mohou setkat též při návštěvě koncertů, besedách o hudbě a při vlastních hudebních aktivitách. Žáci mohou rovněž sledovat část videozáznamu z koncertu. Poslechové skladby v 1. období vzdělávání volíme podle nahrávek, které jsou k dispozici. Dbáme, aby v poslechových skladbách byly zastoupeny písně lidové, známé umělé písně pro děti a věku přiměřené skladby významných českých hudebních skladatelů.

D) Očekávané výstupy na konci 1. období

Žák:

- zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase
- rytmizuje a melodizuje jednoduché texty, improvizuje v rámci nejjednodušších hudebních forem
- využívá jednoduché hudební nástroje k doprovodné hře
- reaguje pohybem na znějící hudbu, pohybem vyjadřuje metrum, tempo, dynamiku, směr melodie
- rozlišuje jednotlivé kvality tónů, rozpozná výrazné tempové a dynamické změny v proudu znějící hudby
- rozpozná v proudu znějící hudby některé hudební nástroje, odliší hudbu vokální, instrumentální a vokálně instrumentální

3.4.2 Výtvarná výchova

A) Výchovně vzdělávací cíle

- probouzet a rozvíjet schopnosti výtvarného vyjadřování žáků
- rozvíjet tvořivé schopnosti žáků, pěstovat jejich estetické cítění a vkus
- vytvářet základní pracovní návyky pro výtvarnou činnost žáků
- vytvářet kladný citový vztah k výtvarnému umění
- seznamovat žáky s výtvarnými nástroji, materiály a technikami
- učit žáky pozorovat a vnímat krásu přírody, hovořit o svých pocitech a dojmech, pokusit se je výtvarně vyjadřovat
- dát dítěti možnost osobitého výtvarného vyjádření určitého prožitku nebo představy neovlivněného vnuceným výtvarným vzorem
- četbou, vyprávěním příběhem, hudbou, dramatickým dílem podněcovat a rozvíjet výtvarné představy žáků, dát možnost výtvarným projevům v různých technikách
- výtvarně experimentovat, objevovat tvary věcí kolem nás, hra s linií s využitím různých plastických materiálů
- výtvarně zobrazovat tvary předmětů na základě her s nimi

- kreslením, malováním a modelováním rozvíjet tvarovou, barevnou i prostorovou představivost a jemnou motoriku
- pozorovat a porovnávat jednoduché předměty, hledat jejich jednotlivé kvality – barevnost, pojmenovávat vlastnosti, tvary, hledat a odlišovat struktury
- dbát na rovnoměrnost a vyváženost smyslových, citových a rozumových přístupů a jejich propojování s důrazem na rozvoj fantazie a svobodného subjektivního vyjadřování
- učit se prezentovat svůj výtvarný projev a naslouchat sdělení druhých
- využívat zkušeností žáků, učit je respektovat vzájemné odlišnosti ve výtvarném vyjadřování
- dovedností získaných při výtvarných činnostech využívat při výuce prvouky, matematiky, českého jazyka i psaní a naopak
- seznamovat žáky s ilustracemi v dětských knihách, poznávat nejznámější malíře – ilustrátory, mezipředmětové vztahy se čtením a literární výchovou
 - podílet se na výzdobě třídy, školy: učit se prezentovat své práce
 - příležitostně navštěvovat výstavy dětských výtvarných prací a výstavy výtvarných umělců v regionu

B) Charakteristika výuky

Výtvarná výchova jako předmět je součástí procesu rozvoje estetických vztahů žáků ke skutečnosti a k umění. Výuka výtvarné výchovy vychází především z citového vztahu žáků k zobrazované skutečnosti. Výtvarné činnosti rozvíjejí tvořivost, fantazii, estetické cítění, podněcují a uspokojují potřeby žáků vyjadřovat se k různým tématům, situacím, prožitkům. Pro výtvarnou činnost v tomto období je nepostradatelné příznivé a klidné prostředí zbavené strachu ze známky nebo výsměchu druhých. Děti se snaží výtvarně vyjadřovat své představy výtvarnými prostředky již od útlého věku. Výtvarný projev předškolního věku je především rázu schematického. Děti svým kresbám rozumí, dospělí většinou nedovedou do jejich světa vstupovat. Není však vhodné myšlenkový svět dětí narušovat předkreslováním a vedením k napodobování. Je naopak potřebné dát dítěti svobodu a do jeho kreseb nezasahovat.

V 1.-3. ročníku převládá spontánnost, bezprostřednost výtvarného projevu dítěte. Dítě kreslí rádo z paměti, předloham se vyhýbá. Jeho představy ho těší a snaží se je ztvárnit. Vhodná motivace, která předchází výtvarné tvorbě, podněcuje uvolnění dětské fantazie. Děti potom často tvoří s velkým zaujetím a prožívají velkou radost z toho, co vytvořily. Jejich práce jsou plné volnosti, naivnosti a psychologických záhad.

Úlohou učitele je posilovat sebevědomí žáků, využívat jejich fantazii, rozvíjet ji, podporovat jejich vlastní výtvarné vyjadřování, podněcovat zájem o výtvarnou práci vhodnou motivací. V tomto období je vhodné, když mezi metody a formy práce zařazuje učitel co nejvíce různé hravé činnosti a experimentování. Výtvarná výchova dává žákům možnost se individuálně svou výtvarnou činností projevit, sami mohou různými výtvarnými prostředky ztvárnit své vidění světa

C) Obsah učiva

Náměty pro práci v 1. ročníku

- námětové kreslení na základě vlastních prožitků dětí
- poznávání základních barev a jejich různé užívání
- kresby podnícené vyprávěním, četbou, vhodnou motivací ilustrující fantazii dítěte – kreslení podle představ
- kresby a modely přírodnin vztahující se k učivu prvouky, zobrazující vše, co dětem poskytuje příroda – kreslení podle skutečnosti, jehož hlavním účelem je vystižení tvaru a barvy
- výtvarné dotváření přírodnin na základě představ dítěte
- vytváření prostorových fantazii seskupováním a kombinováním přírodních i umělých materiálů, včetně materiálů netradičních
- hry s barvou, poznávání vlastností barev, výtvarné využití vzniklých náhodností, které vzbuzují v dětech rozličné představy
- hra s linií, vedení linie v různých materiálech
- jednoduché dekorativní kreslení, otisky přírodních prvků na papír a so plastických materiálů
- plastická a prostorová tvorba – spontánní hry s různými tvárnými materiály
- prostorové hry se stavebnicovými prvky
- jednoduché prvky moderní techniky ve výtvarné tvorbě
- seznamování se s významnými osobnostmi výtvarného umění jako např. Josef Lada

Náměty pro práci ve 2. – 3. ročníku

- námětové kreslení na základě vlastního prožitku, rozvoj dětské představivosti a fantazie
- dětský příběh vyjádřený kresbou
- pozorování přírodnin, rozlišování tvarů, barvy, struktury, jejich kombinace a výtvarné dotváření
- využití barev základních i barev vzniklých mícháním, tvoření souladu dvou barev
- pozorování tvarů užitkových předmětů a pokusy o výtvarné ztvárnění jejich obrysové linie
- pozorování tvarů a poznávání funkcí různých předmětů, které člověk používá k práci, grafický záznam pohybu a zobrazení předmětu
- rytmické řešení plochy s využitím různých prvků a střídáním barev – jak se dá návrhů využít
- členění plochy s použitím libovolných geometrických prvků, barevná kompozice – náměty pro využití návrhu
- jednoduché náčrty, plány, modely podle fantazie a skutečnosti
- hračky v životě dětí, výtvarné návrhy hračky, pokus o jeho výrobu
- prostorová tvorba – formování, deformování materiálů, pokus o plastické komponování
- prostorové činnosti s dostupnými stavebními prvky (papírové krabičky)
- kombinace prvků moderní techniky, návrhy, plány...
- seznamování se s významnými osobnostmi výtvarného umění jako např. Josef Lada, Ondřej Sekora, Helena Zmatlíková, Adolf Born...

Typy, druhy a formy činnosti ve výtvarné výchově, výtvarné techniky:

- experimentování s barvami (míchání, zapouštění, překrývání)
- využívání různých materiálů (přírodních, umělých, vč. odpadových), poznávání jejich vlastností, zpracování různými technikami

- vyhledávání výrazných a zajímavých linií, tvarů, barev, struktur, jejich zaznamenávání (kresba, malba, otisk, frotáž...)
- výtvarné vyjádření zážitků, emocí, smyslových vjemů, myšlenek, události, pohybu (malba, kresba, linie, tvar,...)
- experimentování s běžnými i netradičními nástroji a materiály (štětce, dřívko, rudka, uhl, tužka, fixa, ruka, prsty, provázek, papír, kůra, textilie, kůže, kovy, plasty,...)
- výtvarné vnímání věcí, užitečných předmětů z hlediska funkce, tvaru, dekoru,...(kresba, vytrhávání z papíru, koláž...)
- vytváření jednoduchých náčrtů, plánů, modelů
- využívání různých materiálů k výtvarnému prostorovému zpracování (modelína, modurit, sádra, papír, přírodniny, plasty, textil, kůže – mísení, hnětení, lití, lepení, stříhání a navlékání)
- seznamování s jednoduchými grafickými technikami (otisk, frontáž, papírořez, tisk z koláže, kombinace technik)
- individuální i skupinová práce různými technikami s velkými formáty (balicí papír, velké formáty čtvrtky, chodník,...)
- práce na třídních projektech, návrhy, formy zpracování, volba techniky
- výtvarně dramatické a komunikační hry (sochy, maňásci,...)
- dotváření prostředí, ve kterém žijeme výtvarnými pracemi
- vycházky s výtvarnými náměty, pozorování (sběr materiálů, pozorování věcí, prvky staveb, práce v terénu,...), návštěvy výstav, muzeí

D) Očekávané výstupy

Žák:

- rozpoznává a pojmenovává prvky vizuálně obrazného vyjádření (linie, tvary, objemy, barvy, objekty), porovnává je a třídí na základě odlišností vycházejících z jeho zkušeností, vjemů, zážitků a představ
- v tvorbě projevuje své vlastní životní zkušenosti, uplatňuje při tom v plošném i prostorovém uspořádání linie, tvary, objemy, barvy, objekty a další prvky a jejich kombinace
- vyjadřuje rozdíly při vnímání události různými smysly a pro jejich vizuálně obrazné vyjádření volí vhodné prostředky
- interpretuje podle svých schopností různá vizuálně obrazná vyjádření, odlišné interpretace porovnává se svojí dosavadní zkušeností
- na základě vlastní zkušenosti nalézá a do komunikace zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či upravil

3.5 ČLOVĚK A ZDRAVÍ

Požadavky této vzdělávací oblasti se realizují v 1. -5. ročníku prostřednictvím tělesné výchovy (samostatný předmět), zdraví a výchova ke zdraví (není samostatný předmět)

Výuka tělesné výchovy 1.-3. ročníku probíhá souběžně, ročníky jsou spojeny. Všechny aktivity jsou přizpůsobeny věku a pohybovým schopnostem žáků. Výuka tv v tělocvičně probíhá vždy jedno pololetí, druhé pololetí probíhá plavecký výcvik.

Nácvik pohybu v terénu a turistických dovedností probíhá každoročně v rámci školy v přírodě.

3.5.1 Tělesná výchova

A) Výchovně vzdělávací cíle

- rozvoj pohybových schopností a dovedností žáků
- rozvoj smyslu pro účelný a krásný pohyb
- získat návyky správného držení těla, nacvičovat základní cviky k získání těchto návyků
- vést žáky k vědomému zvládnutí pohybu, zařazovat cviky na koordinaci pohybů
- zvyšovat pohybový rozsah a obratnost žáků
- upevňovat charakterové vlastnosti žáků, rozvíjet sociální vztahy
- získávat pocit nutnosti pravidelného cvičení jako součásti správného životního stylu
- vštípit dětem radostný pocit z pohybu
- pochopit důležitost organizace a spolupráce hlavně formou her (dodržování pravidel, umět se podřídit kolektivu, spolupracovat...)
- neustále seznamovat žáky s důležitostmi dodržování bezpečnostních zásad (při hrách v tělocvičně, na hřišti, při cvičeních s náčiním nebo na nářadí...)
- umět slyšet, vnímat a reagovat na povely učitele (nejen na píšťalku, ale i na jiné podněty – slovní, gestikulační...)
- naučit žáky připravit na sportovní výkony – zvolit vhodnou obuv, vhodné oblečení (sepnout vlasy, odložit hodinky a jiné cennosti...)
- posilovat tělesnou kondici a duševní pohodu dětí správně zvolenými aktivitami, vhodnými a přiměřenými tomuto věku
- z hlediska správné organizace a bezpečnosti je vhodné zvládnout s dětmi základy pořadových cvičení (nástupy, povely pozor, pohov...)
- využívat různá kondiční cvičení k rozvoji a zvýšení pohybových schopností žáků – to je zvyšovat obratnost, vytrvalost, rychlost, pohyblivost (za pomoci různého náčiní, využití různých druhů nářadí, přeskoky, odrazy, překonávání překážek, různé druhy běhů...)
- vnímat důležitost průpravných cvičení (rozcviček), jako prostředku pro zlepšení a odstranění nedostatků, které vznikají z jednostranného zatížení páteře či ze špatného způsobu života, nedostatků sportovních aktivit
- seznamovat žáky s důležitostmi správného rozcvičení, využívat veškeré kompenzační prostředky (protahovací, uvolňovací cvičení, strečink...)
- učit žáky cítit, vnímat hudbu a umět ji vyjadřovat pohybem, snažit se rozvíjet rytmické cítění, začleňovat taneční prvky (lidové písničky)
- rozvíjet dovednosti žáka zvládnutím základů atletické abecedy (běhy, skoky, hody...)

- zvládat průpravná cvičení pro míčové hry, správně zvládat techniky házení, chytání, přihrávání
- seznamovat žáky s nácvikem jednoduchých základů miniher
- vkládat dle možností cvičení v různém prostředí, seznamovat žáky s pohybem na hřišti, ve volné přírodě, v lese
- dle možnosti zařadit zimní sportování bobování, sáňkování, lyžování, bruslení)
- vštípit základy plaveckých dovedností
- nesoustředit se jen na hodiny Tv, ale začleňovat do vyučování další pohybové aktivity – vycházky, pohybové chvilky, cviky ve třídě na správné držení těla)

B) Charakteristika výuky:

Tento předmět je dotován dvěma vyučovacími hodinami týdně. Vzhledem k tomu, že škola je odkázána na pronájem tělocvičny ZŠ – Srbská v Ostravě –Výškovicích, probíhá výuka tělesné výchovy 1. – 5. třídy společně. Ve druhém a třetím ročníku je tělesná výchova realizována prostřednictvím plaveckého výcviku pod vedením vyškolených instruktorů plavání a v posledních letech se nám kromě těchto dvou ročníků daří zapojit do plavecké školy i žáky 4. a 5. tříd, neboť právě plavání považujeme u dětí s ADHD za jednu z forem rehabilitace ADHD. Každoročně mají možnost žáci prvního stupně zúčastnit se školy v přírodě, která nabízí celou škálu pohybových činností, kde si žáci přirozeně rozvíjí své pohybové dovednosti prostřednictvím pohybových her, turistiky apod.

Veškeré tělesné pohybové aktivity vedou k všestrannému rozvoji žáka, nejen ke zvýšení jeho pohybových schopností a dovedností, ale i k posílení jeho charakterových vlastností (zodpovědnost, spolupráce, vytrvalost, odvaha, schopnost respektovat pokyny, umět se podřídit kolektivu...)

Tělesná výchova pěstuje u žáků kladný vztah ke sportu a pohybu vůbec, aby se sport stal součástí jejich zdravého životního stylu. Systémem jednoduchých pohybových a sportovních aktivit vede ke zvyšování tělesné zdatnosti a k správnému držení těla žáků.

Vštěpováním pohybových návyků a vyvoláním radostného pocitu z pohybu u dětí se podílíme na zvyšování jejich psychické odolnosti vůči negativním vlivům svého okolí a na zvyšování jejich psychické odolnosti vůči negativním vlivům svého okolí a na posilování jejich charakterových vlastností. Základní a důležitou metodou, která slouží ke splnění všech těchto cílů a úkolů je HRA a dodržování herních pravidel.

Hlavní organizační formou vyučovacího procesu je vyučovací hodina tělesné výchovy. Vyučovací hodiny tělesné výchovy se nespojují do dvouhodin, rovnoměrně se rozkládají do týdenního rozvrhu.

Zařazování kurzu plavání probíhá pravidelně v jedno z pololetí školního roku pro žáky 1.-5.ročníku.

Tělovýchovné chvilky

Do vyučovacích hodin ostatních předmětů je vhodné vkládání tělovýchovné chvilky. Zařazují se, když se u žáků začne projevovat únava. Jejich programem jsou koordinační, vyrovnávací i kondiční cviky, které žák zná z výuky Tv v daném ročníku.

Charakteristika některých cvičení zařazovaných pravidelně do hodin Tv

Vyrovňovací cviky

Jsou to průpravná gymnastická cvičení, která jsou zaměřena na uvolnění a protažení jednotlivých svalových skupin. V tomto období posilovací cviky zařazujeme jen jednoduché a krátce. Pozornost věnujeme cvičením koordinačním, cvičení na zvětšování pohybového rozsahu kloubů, také na podporu návyku správného držení těla.

Cvičení mohou být prováděna v rytmických obměnách s možností hudebního doprovodu. Patří sem cvičení prostná, s náčiním i na náradí, na místě i za pohybu. Dbáme při tom na přiměřený čas pro zařazování těchto cvičení do vyučovacích hodin.

Kondiční cvičení

Cvičení se zaměřením na rychlost, obratnost, vytrvalost, to jsou: běh, skoky, házení, cvičení rovnováhy, lezení, šplhání, překonávání překážek, gymnastická cvičení s náčiním i bez náčiní (např. s míči, se švihadly, na lavičkách, žebřinách apod.).

Rytmická cvičení a tanec

Rytmická cvičení jsou velmi vhodnou součástí vyučování v 1. -3. r., zařazujeme je nejen do vyučovacích hodin TV, ale též do hodin hudební výchovy i českého a anglického jazyka. Podporují značnou měrou dobrý psychický vývoj žáků. Cvičení zařazujeme jako rytmizaci jednoduchých a dětem známých pohybů podle hudebního doprovodu, v 1. a 2. ročníku cvičíme i podle říkánek a písní.

Tanec pomáhá zvládnout základní pohyby paží, nohou a trupu. Učíme žáky základní taneční kroky. Zaměřujeme se na estetický pohybový projev v přiměřeném tempu a dětem srozumitelném rytmu.

C) Obsah učiva

1.- 3. ročník

- význam pohybu pro zdraví
- příprava organismu-zahřátí, protažení
- zdravotně zaměřené činnosti, správné držení těla
- měření a posuzování pohybových dovedností
 - rozvoj rychlosti, vytrvalosti, síly, pohyblivosti a koordinace pohybu
 - hygiena při Tv
 - bezpečnost při pohybových činnostech, povely vyučujícího
 - komunikace v Tv
 - zásady jednání a chování v Tv
 - pravidla pohybových činností
 - pohybové hry
 - základy gymnastiky (s náradím, na náradí, základní průpravné gymnastické cviky)
 - základy atletiky, běh krátké a delší vzdálenosti, skok do dálky, hod míčkem

- základní sportovních her, manipulace s míčem
- rytmické a kondiční cvičení

D) Očekávané výstupy

Žák:

- spojuje pravidelnou každodenní pohybovou činnost se zdravím
- před každou pohybovou činností připraví vhodným cvičením svůj organismus na zátěž
- provádí zdravotně zaměřená cvičení, dbá na správné držení těla
- po skončení pohybové aktivity provádí cviky pro zklidnění organismu
- používá vhodné převlečení a obutí, dbá osobní hygieny
- zvládá základní povely, pokyny k osvojovaným činnostem
- jedná v duchu fair play
- spolupracuje při jednoduchých týmových pohybových činnostech
- při pobytu v přírodě dodržuje zásady ochrany přírody, zvládá přesun v terénu, dodržuje správné chování v dopravních prostředcích
- v rámci plavání ovládá základní plavecké styly odpovídající věku

3.6 ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE

3.6.1 Praktické činnosti

A) Výchovně vzdělávací cíle:

- rozvíjet jemnou motoriku žáků a jejich manuální zručnost
- vytvářet při praktických činnostech s různými materiály základní pracovní dovednosti a návyky
- prostřednictvím pracovní praktické činnosti žáků napomáhat rozvoji jejich rozumové činnosti, rozšíření jejich obzoru
- vést žáky k dovednosti rozlišovat materiály, uvažovat o různých možnostech opracování materiálů a vnímat si jejich obzoru
- umět rozlišovat jednoduché pracovní nástroje, poznat k čemu slouží, naučit se s nimi bezpečně zacházet a volit pro určitou pracovní činnost pracovní nástroj podle jeho vhodnosti
- postupně vytvářet pozitivní vztah žáků k práci
- prostřednictvím praktické činnosti s různým materiálem s nástroji pomáhat zpřesňovat představy dětí o věcech a jevech okolního světa
- učit žáky, aby při práci uvažovali, aby věděli, co chtějí dělat a připravili si všechno, co budou k práci potřebovat, učit žáky individuálně zodpovídat za kvalitu své práce
- dát prostor žakovským nápadům pro praktické práce a tvůrčí činnost

B) Charakteristika výuky

Při praktických činnostech není v tomto období vhodné dělit děti na děvčata a chlapce. Vhodné je práci individualizovat nebo pracovat ve skupinách a přitom dbát důstojně na bezpečnost žáků.

Praktické činnosti v 1. období základního vzdělávání jsou vyučovacím předmětem s úzkými vazbami na ostatní předměty. Výuka komplexním způsobem přispívá k rozvoji žáků. Rozvíjí jejich motorické schopnosti, manuální dovednosti a pracovní návyky. Žáci se učí spolupracovat, organizovat svou práci i práci spolužáků, pracovat v týmu. Žák se učí základům technologické kázně, bezpečnosti práce, organizaci práce a prostředí.

Při výuce jsou upřesňovány představy žáků o věcech a jevech, o kterých hovoří při vyučování českému jazyku, matematice a prvouce. Učí se poznatky o nich prakticky využívat. Obohacuje se řeč dětí a začínají se vytvářet základy technického myšlení.

V průběhu praktických činností v 1. -3. ročníku jsou uváděny jen základní informace o materiálech, pomůckách a nářadí.

Při práci s drobným materiálem učíme žáky stříhat, ohýbat, spojovat, výtvarně ztvárňovat – dávat výrobkům pěkný vzhled. To podporuje dětskou představivost obrazotvornost a vytváří smysly pro estetické cítění. Při práci s papírem učíme žáky poznávat vlastnosti a druhy papíru, naučíme je správně držet nůžky, stříhat celou délkou ostří nůžek i částí ostří. Učíme je poznávat, z čeho nůžky jsou a jaké mají vlastnosti a jak se s nimi bezpečně zachází.

Při modelování žáci poznávají vlastnosti modelovací hmoty, vytvářejí z ní jednoduché předměty, zvířata i postavy a to většinou podle jejich vlastních představ. Modelování lze vhodně využívat při skupinové práci na určité téma, často ve spojení s ostatními vyučovacími předměty. Žáci se pak musí mezi sebou dohodnout na společném řešení a práci si mezi sebou rozdělit. Uplatňuje se zde spolupráce a komunikace.

Nezanedbatelný je přínos vyučovacího předmětu pro uplatňování výchovy žáků ke zdraví a jejich bezpečnosti. Charakter předmětu umožňuje nenásilné zařazování výchovy k ochraně přírody a vytváření základů pro ekologické cítění žáků.

Při praktických činnostech se žáci učí:

- organizovat své pracovní prostředí a vlastní činnosti – rozdávat, uspořádat své pracovní místo, sbírat, ukládat, udržovat své náčiní i místo v pořádku
- pracovní kázi – být pozorný a opatrný, vědět co dělat, aby byla určitá pracovní činnost dostatečně bezpečná pro žáka samotného i pro spolužáky, dodržovat též hygienická pravidla, dbát na správné držení těla při činnostech a správné uchopení pracovního náčiní, při jeho správném výběru
- uvědomovat si význam vlastní činnosti a práce
- umět o své činnosti povědět druhým

C) Obsah učiva

1. ročník:

Náplň výuky pracovním činnostem je dána činnostmi s papírem, modelovací hmotou, se stavebnicemi, s různým drobným materiálem, výrobou drobných předmětů a pomůcek pro výuku, péčí o květiny ve třídě a činnosti, které vyplývají z mezipředmětových vztahů.

Práce s papírem:

- základní vlastnosti papíru a lepidla
- držení nůžek, z čeho nůžky jsou a které nůžky jsou pro děti bezpečné
- různé techniky: překládání, rýhování, utržení pruhu papíru, vytrhávání skládání, vystřihování, nalepování
- příklady výrobků vzniklých skládáním – varhánky, obálka na pomůcky, šipka, čepice, kelímek, loďka aj.
- vystřihovánky z časopisu, předtištěné např. oblékání panenek, připravené vystřihovánky staršími žáky, vystřihování tvarů pro činnosti v M (přípravná početní cvičení)
- pomůcky pro výuku M, ČJ, prvouky – kartičky, kapsáře, geometrické tvary
- stříhání a slepování – ozdoby květy, kombinované techniky ve spojení s Vv
- nalepování vystřižených tvarů – vytváření obrázků k vyprávěnému nebo čtenému příběhu
- společné práce k některému projektu, např. pohádce

Modelování:

- seznámení se s vlastnostmi plastelíny, moduritu, pomůcky: podložka, nůž
- zacházení s uvedenými modelovacími materiály, jak s nimi pracujeme, co k tomu potřebujeme: technika práce: válení v dlaních, v prstech, na podložce, roztlačování v dlaních a na podložce, přidávání a ubírání hmoty, vytahování, modelování
- příklady výrobků: předměty jednoduchých tvarů, o kterých se učíme v M, Čj a prvouce, figurky zvířat a lidí podle čtených nebo vyprávěných příběhů, též podle fantazie žáků, motivace k modelování, dárky pro své blízké

Práce s drobným materiálem:

Praktické činnosti by měly být v 1. ročníku průběžně spojovány s ostatními vyučovacími předměty. Měly by učivo ostatních předmětů ztvárňovat, pomáhat k pochopení probíraných pojmů.

V pracovních činnostech si mohou děti připravit celou řadu dobrých pomůcek pro činnostní výuku ostatních předmětů. Práce s pomůckou, kterou si žák vyrobí sám, ho motivuje a uspokojuje. Při výrobě dalších věcí je třeba vždy pamatovat na jejich použitelnost. Výroba předmětů a ozdob určených k darování má význam při vytváření vzájemných mezilidských vztahů i při vytváření dobrého vztahu k práci – upotřebitelnost výrobku, udělení radosti druhým.

Výrobu drobných předmětů pro výuku v jiných předmětech a jejich údržbu nebo obnovu lze běžně zařazovat do praktických cvičení. Použijí-li žáci na uskladnění pomůcek různé krabice, zásuvky nebo košíčky, mohou si je při praktických cvičeních uspořádat, doplnit ti, co jim chybí. Žáky vedeme k pečlivé údržbě jejich pomůcek. To, že je má v pořádku i náradí potřebné pro praktické činnosti.

Dle uvážení učitele je možné do pracovních činností zařadit výrobu různých drobných předmětů a dárků např. z přírodního materiálu jako jsou žaludy, kaštiny, šišky aj.:

- zpracovávat můžeme přírodniny: šípky, jeřabiny, kousky slámy, žaludy, kaštiny, listy, koření, semena
- dalším materiálem mohou být: špejle, dřívka od nanuků, krabičky, korkové zátky
- při zpracování použijeme: nůžky, nůž, jehlu, bavlnku
- techniky práce: propichování, navlékání, spojování, svazování
- příklady výrobků: korále, figurky, zvířata, ozdoby...

Žáci se učí být při pracovních činnostech ukáznění, dbát na bezpečnost, soustředit se na práci, zbytečně mezi sebou nehovořit. Při činnostech se však učí navzájem si povědět, co dělají, s čím pracují, jak určitou činnost provádějí. Tak se praktické činnosti spojují s rozvojem poznání i řeči.

Pracovní činnosti se stavebnicemi:

Stavby podle předlohy z kostek, stavby podle fantazie žáků (práce individuální i skupinová), sestavování obrázků podle předlohy – obracení kostek, sestavování modelů věcí – montáže podle předloh, vystavování prací, později demontáže.

Péče o květiny:

Do vyučovacího předmětu praktické činnosti v 1. ročníku je vhodné zařadit péči o květiny. Tyto činnosti bezprostředně souvisí s prvoukou. V péči o květiny se mohou žáci střídat. Také mohou pěstovat a sledovat zasazená semena (např. hrách, fazole).

2. a 3. ročník:

Práce s papírem a kartonem:

- vlastnosti papíru, lepidla (tloušťka, barva, tvrdost, savost)
- pojmenování druhů papíru: balicí novinový, kancelářský, kreslicí
- zpracováváme pomocí: nůžek, nože, lepidla, kolíčků
- technika práce: překládání, ořezávání, přestřižení, vytrhávání, skládání, slepování, nalepování papíru na karton, odměřování
- příklady výrobků:
 - vytrhávané ubrousky a ozdoba různých věcí, např. květináče
 - jednoduché předměty a pomůcky do vyučování, např. metr z papírových proužků, geometrické tvary aj.
 - podložky z propletených proužků, záložky do knih aj.
 - výrobky vzniklé skládáním papíru, loďky, perník, čepice aj.
 - ozdoby na vánoční stromeček, např. řetězy, košíčky, srdíčka
 - věci k obchodování nakreslené, vystřižené, nalepené na karton, obkreslené podle šablony
 - výroba notýsků, sešití papíru, ozdoba štítkem

Práce s modelovací hmotou:

- materiál: modelovací hlína, plastelína, modurit, těsto

- pomůcky: podložka, špachtle, nůž
- techniky práce: hnětení, válení, ubírání, spojování, vaření, sušení
- poznané vlastnosti: tvárnost, tvrdost
- příklady výrobků“ věci, o kterých se učíme v prvouce (ovoce, zelenina, ptáci, zvířata), v matematice (geometrická tělesa, geometrické tvary), ve čtení (zobrazování dějů z četby nebo z vyprávění)
- bezpečné zacházení s ostrými předměty

Práce s drobným materiálem:

- materiál: provázky, sláma, přírodniny (semínka, listy, šišky, plody, větvičky aj.), špejle, drátky, korek, krabičky, papír, karton
- nástroje a další materiál: nůžky, nůž, tupá jehla, bavlnka, lepidlo, zavírací špendlíky aj.
- techniky práce: propichování, spojování, ohýbání, stříhání, nalepování, slepování, lisování, skládání do tvarů
- seznamování se s nástroji a pomůckami, s účelem jejich použití
- příklady výrobků: ozdoby, zobrazování nějakého pracovního prostředí (skupinová práce), zdobení různých předmětů, lakování, práce s drátkem a lepidlem
- zásady pro bezpečnost při činnostech s ostrými předměty

Práce montážní a demontážní:

- různé druhy stavebnic – seznámení se s návodem pro práci s nimi a předlohami pro stavby a konstrukce, možnosti užití stavebnice mohou předvést žáci, kteří určitou stavebnici do školy donesli
- vytváření plošných a prostorových kompozic ze stavebnicových prvků a volného materiálu podle předloh i podle fantazie žáků
- stavebnice se spojovacími prvky a díly – konstrukční činnosti
- sestavování jednoduchých pohyblivých modelů podle předlohy i podle představy žáků – montáž a demontáž, urovnávání dílů stavebnice k dalšímu použití
- osvojování si správných pracovních dovedností a návyků při organizaci, rozmyšlení si své vlastní činnosti, zachovávání bezpečnosti a hygieny při činnostech

Práce s textilem:

- materiál: textilie bavlněné, lněné, vlněné, hedvábné, z umělých vláken – jejich rozlišování, nitě, bavlnky, šňůrky, stužky, poutka, knoflíky
- nástroje: nůžky, jehly, špendlíky
- činnosti: navlečení přiměřeně dlouhé nitě, uzlík, šití stehem předním a zadním, prošívání, stříhání, sešívání předním a zadním stehem
- výrobky: sešití kousku látek k sobě – jednoduchý výrobek, oprava oděvu – prošití knoflíku nebo poutka aj.
- dodržování pravidel bezpečnosti a hygieny práce

Lidové zvyky, tradice a řemesla:

- lidové zvyky a tradice, lidová řemesla: poznávání na základě přímých ukázek nebo videa, návštěvy regionálních muzeí apod.
- techniky zpracování: ukázky drhání, batikování, modrotisk, výroba vizovického pečiva, ozdoba kraslic, práce se slámou, vyřezávání apod.
- materiál, nástroje a pomůcky volíme podle charakteru vytvářeného výrobku a zvolené techniky zpracování
- příklady výrobků: jednoduchá ozdoba, šperk, svícen, vánoční ozdoba, kraslice, vizovické pečivo, ubrousek zdobený batikou apod.

Stolování:

- příprava talířů a příborů ke svátečnímu obědu
- chování se u stolu
- příprava jednoduchého studeného pokrmu

Práce na školní zahradě, pěstitelské práce v učebně (podle podmínek školy):

- na podzim a v zimě: ošetřování pokojových rostlin
- na jaře v učebně: pěstování cibulovin v květináči – květina pro maminku (předpěstování v papírových květináčích nebo kelímcích), přesazování do květináče, který si žáci ozdobili
- pozorování klíčení semen fazole a hrachu, nakličování, přesazování, jakmile začne rostlina růst. Semena řeřichy (klíčení na vlhké vatě), klíčení obilí a jeho růst (zeleň na velikonoční svátky)
- na jaře na zahradě: dělání řádků podle šňůry, setí zeleniny, dělání důlků pro sazenice, sázení květin na záhon, péče o rostliny – kypření půdy, pletí, zalévání
- první jednoduché společné záznamy o postupu práce a o časovém pozorování růstu a vývoje rostliny

D) Očekávané výstupy na konci 1. období:

Žák

- rozlišuje běžně užívané druhy papíru, dovede papír přeložit, vyrobit skládáním jednoduchý výrobek, odtrhnout naznačenou část, přestřihnout nakreslený tvar, čistě slepit (použít vhodné lepidlo), nalepit vystřižené tvary
 - dovede z drobného materiálu vyrobit jednoduchý praktický výrobek, k práci volí vhodné nástroje a bezpečně s nimi zachází
 - rozlišuje běžné pracovní nástroje (nůžky, nůž, jehla, kleště, šroubovák, kladívko) a bezpečně s nimi zachází
 - dovede pracovat s některou ze stavebnic a vytvořit několik výrobků a dovede o nich hovořit: získal základní hygienické návyky při práci s těmito materiály
 - dokáže navléknout nit, zkusí přišít knoflík, dovede sešít dva kusy látky k sobě
 - při praktických činnostech si dovede věci urovnat, udržuje pořádek na svém místě, stará se o své pomůcky, má je připravené na vyučování
- vytváří jednoduchými postupy různé předměty z tradičních i netradičních materiálů

- pracuje podle slovního návodu a předlohy
 - zvládá elementární dovednosti a činnosti při práci se stavebnicemi
 - provádí pozorování přírody, zaznamená a zhodnotí výsledky pozorování
 - pečuje o nenáročné rostliny
 - připraví tabuli pro jednoduché stolování
 - chová se vhodně při stolování

4. ČÁST

Druhé vzdělávací období

Do 2. vzdělávacího období vstupuje žák vybaven vědomostmi a dovednostmi ze všech primárních vzdělávacích oblastí. Připravenosti žáků k učení je v tomto období kvalitativně jiná než při jejich vstupu do 1. ročníku. Z hlediska psychologického vývoje žáků je třeba vzít v úvahu, že žáci již přešli z období názorného myšlení do období konkrétních operací. Proto je ve vyučovacích a výchovných postupech nutné přizpůsobit to, co si má žák osvojit, jeho vnímání i myšlení, a předkládat poznatky různými formami odpovídajícími vyspělosti žáků. V procesu osvojování učiva se nejedná pouze o upevňování soustavy vědomostí a dovedností, ale i o formování psychických struktur, které jsou základem osobních zájmů žáka, jeho schopností a charakteru. Za kritérium naučení nebudeme pokládat to, kolik látky dokáže žák reprodukovat, nýbrž to, do jaké míry se osvojené učivo stalo nedílnou součástí žákovy osobnosti.

Žáci jsou vzděláváni tak, aby nepřijímali vědomosti pasivně, nýbrž aby sami pozorovali, hledali a učební látku na základě svých poznatků a zkušeností zpracovávali. Žáci se učí činnostně, čímž jsou průběžně a účelně rozvíjeny jejich tělesné a duševní schopnosti. Žáci jsou vedeni ke spoluúčasti na výuce, k vynalézavosti a k cílevědomosti při získávání trvalých dovedností a základních vědomostí potřebných v praktickém životě.

Pro toto období vývoje rozumových operací je charakteristické využívání různých činností, potřeba motivace k učení a aktivního zapojení žáků do procesu vzdělávání. Činnostmi žáků zde rozumíme jednak manipulaci žáka se zvolenými předměty (pomůckami), jednak se znaky (např.: slovními, číselnými, obrázkovými), které v lidském myšlení zastupují různé předměty a vztahy.

Při poznávání na základě činností se musí žák nejprve zorientovat v daném úkolu, připravit si pomůcky a na základě pozorování při manipulaci s nimi vyjádřit slovy, co shledává.

K dobrému osvojení jakéhokoliv učiva (matematického, přírodovědného, učiva z českého nebo z cizího jazyka aj.) žáky nemůže dojít bez příslušné motivace, bez vytvoření vnitřního zájmu o určité učivo. Žák, který si má učivo nejen zapamatovat, ale také osvojit (to znamená dokázat si učivo vybavovat v jiných souvislostech), musí být dostatečně motivován.

Vzdělávací proces vyžaduje průběžnou zpětnou vazbu mezi učitelem a žákem. Díky ní žák dostává možnost uvědomovat si své pokroky a příležitost vidět, že může postupně dosáhnout stanoveného cíle. Každý žák má v sobě snahu účastnit se aktivně výuky.

„Učme tomu, čemu je třeba učit, ale tak, že se žák sám o věc pokouší“ (J. A. K.)

Činnostní a tvořivé základní vzdělávání na 1. stupni pomáhá všem žákům utvářet a postupně rozvíjet vymezené klíčové kompetence. Pro vyučování ve 4. a 5. ročníku je charakteristické maximální využívání mezipředmětových vztahů. Při výuce žáci využívají pracovní sešity a učebnice se zpracovanými mezipředmětovými vztahy. Například čtení z čítanek žáci doplňují poznatky z přírodovědy. Dějepisné učivo žákům přibližují vybrané umělecké texty, setkávají se i s časovými osami. V matematice mají

v pracovních sešitech úlohy z různých oborů lidské činnosti, získávají nové informace o vesmíru, o významných vynálezcích, některých stavbách atp.

Učitel i připravené učební materiály učí žáky tomu, že učivo jednotlivých předmětů spolu souvisí, že se učí pro život a že jednou zvládnuté učivo mohou využít i jinde. Učebnice a pracovní sešity připravené pro činnostní učení podávají učivo jazykem vhodným pro věk žáků 4. a 5. ročníku a tak, aby bylo učení žákům usnadňováno a ne ztěžováno. To, co jim v dalším vzdělávání pomáhá, jsou dovednosti, ke kterým jsou při činnostní výuce vedeni od začátku školní docházky. Jsou to především: schopnost třídit, rozlišovat, logicky uvažovat, rozhodovat se, ptát se, komunikovat, naslouchat, hledat různé způsoby řešení situací a úloh, využívat svých zkušeností a poznatků, docházet k závěrům.

Ve 2. období činnostním vzděláváním přirozeně postupuje mravní výchova. Demokratická společnost potřebuje ke své realizaci nejenom lidi vzdělané, ale i mravně způsobilé. Je to nejen rodina, ale i škola a společnost, které se musí snažit vychovat člověka ohleduplného k druhým, uznávajícího názory ostatních, člověka schopného spolupracovat, ochotného respektovat a dodržovat pravidla slušného soužití mezi lidmi.

Výchova na podkladě životních zkušeností a modelových situací má mnoho předností:

- vychází z konkrétní situace, kterou většina žáků chápe
- žáci mohou posuzovat, co je dobré nebo zlé, na konkrétní situaci
- žáci mohou uvážit, jaké má být správné jednání, jak by se sami v podobné situaci zachovali
- navozená situace jim může ukázat, že často je třeba druhým pomoci
- z většiny řešených životních situací lze vyvodit poučení pro osobní jednání
- žáci mohou formulovat skrytou mravní zásadu pro chování lidí mezi sebou
- každý zde má možnost analyzovat své vlastní jednání vzhledem k dané situaci a v ní skryté mravní zásadě

Vytváření a osvojování správných mravních návyků umožňují v naší škole metody zaměstnání žáků individuálními i kolektivními činnostmi. Ukázněnost je předpokladem úspěšné práce a naopak prováděnými činnostmi se stává každý žák ukázněnějším a mravně kultivovanějším. (To potvrzuje lidové rčení, které říká, že „práce šlechtí člověka“). Motivace žáků k zájmu o učení, pozitivní hodnocení a systematické vedení k mravním.

Rozvíjení klíčových kompetencí v 2. období základního vzdělávání

Kompetence k učení

Pro rozvíjení této kompetence u žáků v 4. – 5. ročníku je třeba:

- dát žákům k učivu, pokud je to možné, vždy konkrétní názor, aby bylo učivo žákům předkládáno s využitím co nejvíce smyslů, zejména zraku, hmatu a sluchu
- nechat žáky individuálně s názornými pomůckami manipulovat, pozorovat, třídit a rozlišovat
- dbát, aby každý nový činnostní postup měl určitý didaktický cíl, přivést žáky k úvahám o problému, k vyjádření svých závěrů, k znovuobjevování poznatků
- klást důraz na porozumění učivu a návaznost mezi jednotlivými poznatky

- snažit se podporovat čtení s porozuměním
- nechat žáky vyjadřovat se k přečtenému textu a stručně vyprávět jeho obsah
- dát příležitost k využívání žákovských zkušeností ve výuce
- podporovat tvořivou činnost žáků
- klást na žáky v učivu přiměřené nároky, vést je k dobrému zvládnutí základního učiva a dát jim k tomu takový časový prostor, který zohledňuje individuální schopnosti jednotlivých žáků
- pomáhat podpořit sebedůvěru žáků ve vlastní schopnosti
- upozorňovat na konkrétní využití vědomostí a dovedností v životě
- vést je k sebehodnocení a pochopení, proč se danému učivu učí
- vytvářet návyky k pozdějšímu samostatnému učení
- domácí úkoly směřovat k procvičování učiva, které žáci ve škole zvládli
- individuálně vést žáky k získávání poznatků i z jiných zdrojů, než jsou školní materiály

Kompetence k řešení problémů

Činnostní učení je založeno na předkládání problémů a úkolů ke konkrétnímu řešení každým žákem, dbá se na to, aby se žáci v úkolu orientovali, přitom:

- žáci třídí, rozlišují, seskupují, přidávají i vyřizují určité pojmy, pomůcky nebo připravené kartičky s údaji vzhledem k tomu, co mají sledovat
- podle svého uvážení žáci na základě uvedených činností nacházejí shodné, podobné nebo naopak odlišné znaky
- postupujeme od jednoduchých problémů ke složitějším
- na základě pochopení sami žáci navrhnou a provádějí obměny činností
- objevené poznatky aplikují v obdobných situacích, které sami vymýšlejí, mají možnost využívat své dosavadní individuální poznatky, dovednosti a zkušenosti
- předkládáme též neobvykle zadané úlohy, např. pomocí schémat nebo obrázků, později i grafů
- podporujeme účast žáků, podle jejich schopností, v různých soutěžích, zvláště tvořivých, tj. takových, kde je třeba uvažovat a hledat nové způsoby řešení úloh nebo zpracovávání údajů
- žáky vedeme k tomu, aby se nedali odradit případným nezdarem, docházeli ve své činnosti k závěrům, pokoušeli se najít vhodné řešení
- různé závěry, řešení a rozhodnutí necháváme žáky obhajovat
- Umožňujeme žákům vyhledávání nových informací, jejich třídění i propojování s učivem
- vedeme žáky k jednoduchému zaznamenávání svých pozorování a objevů

Kompetence komunikativní

K rozvíjení této kompetence poskytuje činnostní učení ve všech vyučovacích předmětech ve 2. období mnoho vhodných příležitostí, jelikož s každou činností je spojena komunikace mezi žáky navzájem i mezi žáky a učitelem. K utváření této kompetence je nutné:

- nechat žáky při každé jejich činnosti hovořit o pozorovaném jevu nebo o vlastním způsobu řešení daného úkolu

- přijímat často neodborně vyjádřené žákovské názory, upřesňovat je, vyjadřovat uspokojení nad správnými závěry žáků a povyšovat je na objev
- umožnit žákům hovořit o poznaných souvislostech a zkušenostech z jejich života
- dávat žákům prostor k vyjádření vlastního názoru
- učit žáky naslouchat názorům spolužáků, využívat možností o názorech diskutovat, respektovat se navzájem
- zkusit hovořit o pozorování v přírodě, o zajímavých poznatcích z četby nebo ze sledování naučných pořadů
- do výuky českého jazyka zařazovat jednoduchá mluvní cvičení na zvolené téma
- v matematice vymýšlet slovní úlohy, otázky, vyvolávat se mezi sebou navzájem
- hovořit o postupu ve složitější početní úloze, zkusit druhým poradit s řešením, ptát se navzájem na problémy v učivu
- ve výtvarné a hudební výchově nechat žáky pokusit se vyjadřovat dojmy z uměleckého díla

Kompetence sociální a personální

Individuální činnosti, zařazované do výuky, jsou střídány s činnostmi žáků ve dvojicích což vyžaduje spolupráci, vzájemnou domluvu a respektování se navzájem. Proto dbáme na to, aby:

- se žáci podíleli na stanovení pravidel pro práci v různě velkých skupinách a aby tato pravidla respektovali
- se učili vzájemné toleranci a zodpovědnosti za plnění dílčích částí společného úkolu
- v případě potřeby dokázali požádat o pomoc a sami byli ochotni pomoc podle svých možností poskytnout
- vzájemná komunikace byla vedena v příjemné atmosféře. Tomu mimo jiné napomáhá i vhodné oslovování žáků mezi sebou

Kompetence občanská

Činnostní učení prolíná výukou všech předmětů, žáci cítí sounáležitost s třídním kolektivem, neboť vzájemně komunikují, dotazují se, navzájem diskutují o řešení problémů, vyprávějí si různé zkušenosti aj. Tento ráz výuky vede žáky:

- k vzájemnému slušnému chování bez hrubostí a násilí
- ke snaze si mezi sebou pomáhat, uznávat se a oceňovat nápady druhých
- ke snaze o co nejlepší plnění svých povinností i uvědomování si svých práv

Žáci pak také snáze respektují témata vztahující se k péči o zdraví a k jeho ochraně

Kompetence pracovní

Tato kompetence se při činnostním charakteru výuky rozvíjí ve všech vyučovacích předmětech spolu s pracovními činnostmi, které podporují tuto výuku.

Zaměřujeme se na:

- dosažení zručnosti žáků při práci s různými materiály, provádění činností a pokusů – udržování pořádku na pracovním místě, systém v ukládání pomůcek a nářadí
- samostatnou přípravu jednoduchých pomůcek pro výuku žáky

- dodržování zásad bezpečnosti a ochrany zdraví při pracovních činnostech
- poznávání různých oborů lidské činnosti, jejich výsledků a významu pro ostatní lidi

Pro přirozený rozvoj klíčových kompetencí je třeba stále respektovat individuální vlohy žáků a motivovat žáky tak, aby prožívali pozitivní pocity z pochopení probíraného učiva. Aby byli žáci ochotni tvořivě riskovat při řešení úkolů a problémů, je potřeba podporovat jejich samostatnost, sebejistotu, zodpovědnost a pozitivní sebehodnocení.

„Žáci by měli být motivováni touhou uspět, ne strachem z neúspěchu.“ (J. A. K.)

Učební osnovy pro 4. – 5. ročník základního vzdělávání

Vzdělávací program Tvořivá škola realizuje požadavky na základní vzdělávání ve 2. období prostřednictvím vzdělávacích oblastí a pro školní praxi určuje vyučovací předměty.

Oblast: Vyučovací předmět/počet vyučovacích hodin

1. Jazyk a jazyková komunikace	český jazyk	/	14 (7, 7)
2. Matematika a její aplikace	cizí jazyk	/	6 (3, 3)
3. Informační a komunikační techn.	informatika	/	1 (/ , 1)
4. Člověk a jeho svět	přírodověda	/	4 (2, 2)
	vlastivěda	/	4 (2, 2)
5. Umění a kultura	hudební výchova	/	2 (1, 1)
	výtvarná výchova	/	3 (2, 1)
6. Člověk a zdraví	tělesná výchova	/	4 (2, 2)
7. Člověk a svět práce	praktické činnosti	/	3 (1, 2)

V jednotlivých vzdělávacích oblastech je splněna minimální časová dotace určená RVP ZV. V návrhu učebního plánu pro 2. vzdělávací období je zařazeno celkem 6 disponibilních hodin, jak je uvedeno v návrhu učebního plánu pro 1. – 5. ročník Modelového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání – Tvořivá škola.

Hlavní cíle 2. období

Vyučování má ve všech předmětech činnostní charakter. Je nutné dodržovat návaznost na dovednosti a vědomosti získané žáky v 1. vzdělávacím období. Učivo, které je uvedeno pod orientačními očekávanými výstupy, je třeba průběžně upevňovat, ostatní učivo, které bylo s žáky v 1. období probráno, je nutné opětovně činnostně předložit a dostatečně procvičit.

Ve 2. období uplatňujeme ve větší míře aktivní zapojování žáků do výuky, sebekontrolou a sebehodnocení žáků. Žáky vedeme k objevování souvislosti mezi látkou naučenou a látkou aktuálně probíranou. Důraz klademe na propojování učební látky jednotlivých vyučovacích předmětů mezi sebou a na zautomatizování základních vědomostí, a to zejména v matematice a českém jazyce. Žáky učíme nedostatky nejen odhalovat, ale ukazujeme jim, jak lze zjištěné nedostatky postupně

odstraňovat. Žákům dáváme prostor k samostatným úvahám a dodáváme důvěru k dosažení dobrých výsledků.

Cílem tohoto období základního vzdělávání je připravit žáky k snadnému přechodu na 2. stupeň.

4.1 JAZYK A JAZYKOVÁ KOMUNIKACE

Vzdělávací oblast je ve 4. a 5. ročníku realizována prostřednictvím vyučovacích předmětů český jazyk a anglický jazyk.

4.1.1 Český jazyk

A) Výchovně vzdělávací cíle

- naučit se správně, plynule, hbitě a výrazně číst
- rozumět přiměřeně dlouhému a srozumitelnému textu čtenému nahlas i potichu
- postupně rozšiřovat slovní zásobu
- správně se vyjadřovat spisovným jazykem v řeči i psaném projevu
- osvojit si základy pravopisu určeného pro toto období
- ve výuce podporovat samostatnost žáků, vést je k uvažování, nechávat probírané jevy pozorovat, třídit, srovnávat, zdůvodňovat a užívat v různých obměnách
- dát žákům časový prostor pro uplatnění jejich zájmů, dosavadních vědomostí a zkušeností, podporovat tvořivou práci žáků
- vést žáky k používání různých přehledů, grafických znázornění, náčrtových schémat, které jim pomůže abstraktní učivo zkonkretizovat, zjednodušit, usnadnit jeho pochopení
- postupně vytvářet návyk vlastní kontroly ukončené práce, uvažovat nad chybami
- průběžně klást důraz na komunikaci mezi žáky, využívat probíraných jevů v jednoduchých mluvních cvičeních
- soustavnými i příležitostnými cviky vypěstovat jazykový cit žáka, tak aby se dovedl vyjádřit prostě, stručně a jasně slovem i písmem
- dbát, aby se ve školních projevech žáků nevyskytovala hrubá slova, ani slova z dětské hantýrky, nahrazovat je tvary správnými
- vést je k zájmu o četbu naučnou, i o četbu, která by byla blízká jejich citovým prožitkům, dále jim ukázat, jak zaznamenávat, co přečetli i dojmy z četby
- dbát na mezipředmětové vztahy
- u naučných textů, které by měly být vždy přiměřené věku žáků, učit žáky vyjádřit hlavní myšlenku nebo poznatek

B) Charakteristika výuky

Cíle výuky českého jazyka jsou uplatňovány:

- komunikační a slohovou výchovou
- jazykovou výchovou
- literární výchovou

Jan Amos Komenský, Didaktika velká, kapitola XIX.:

„Všude řeč s věcmi a věci s řečí půjdou spolu stejným krokem.“

Komunikačním a slohovým dovednostem je v tomto vzdělávacím období vyučováno tak, aby byl podporován a podněcován duševní rozvoj žáků a zároveň byla rozvíjena jejich individualita. V předmětu český jazyk se komunikační a slohové dovednosti realizují při čtení, naslouchání, mluveném a písemném projevu žáků. Na plnění tohoto úkolu se ve 4. a 5. ročníku podílí i výuka v rámci ostatních předmětů. Díky činnostnímu způsobu vzdělávání mají totiž žáci dostatek příležitostí k tomu, aby hovořili, diskutovali, vyjadřovali se o tom, co pozorují, dělají, co právě zjišťují, co prožívají ve všech předmětech. Činnostní způsob komunikativní výuky podporuje probouzení a rozvíjení duševního života žáků a mnohdy vede i k vůbec prvnímu pocitu uvědomění si hodnot své osobnosti. Tím, že v průběhu 2. vzdělávacího období soustavně dbáme na to, aby žáci četli správně a s porozuměním, jim otvíráme cestu k jejich budoucímu vzdělávání. Realizovat tento způsob výuky nám velmi pomáhá materiály vytvořené zvláště pro činnostní učení, se kterým ve Tvořivé škole pracujeme.

V 2. období základního vzdělávání je našim úkolem zautomatizovat základní pravopisné jevy určené pro 1. vzdělávací období, proto zde věnujeme *Jazykové výchově* značnou pozornost.

Chceme-li při výuce českého jazyka dosáhnout dobrých výsledků, je třeba stále dbát o to, aby všichni žáci porozuměli významu slov. K tomu využíváme vjemy sluchové, zrakové i motorické. Činnostní výuka českého jazyka, při které dostávají žáci stále příležitost k aktivní činnosti, má neocenitelný význam, jak pro jazykové vyučování, tak pro výuku naukových předmětů. K uspokojivým výsledkům vede jediné vyučování, které je pro žáky srozumitelné a pochopitelné.

Máme-li rozvíjet slovní zásobu žáků, chceme-li je dobře naučit prvopis a ostatní učivo jazykové výchovy, zařazujeme do výuky pravidelná pravopisná a mluvní cvičení. Soustavně prováděné a promyšlené sestavy těchto cvičení vedou k automatizování mluvnických a pravopisných jevů. Dbáme na to, aby cvičení měla praktický ráz a žáci byli při cvičeních aktivní. Žákům stále umožňujeme, aby o učivu přemýšleli a předložené jevy používali v řeči i písmu. Při vyučování pravopisu pravopisné jevy vždy odůvodňujeme. Žáky vedeme k praktickému používání mluvnických jevů. Podněcujeme je, aby svá pozorování, zkušenosti a poznatky při výuce sami vyjadřovali a věty s mluvnickými jevy obměňovali. Tato mluvní cvičení zařazujeme do výuky krátce ale často. Při užívání jednotlivých pravopisných a mluvnických jevů ve spojení si žáci tyto jevy osvojí lépe než z teoretických výkladů a pouček. Gramatika i pravopisná pravidla vyplývají z praktického využití přirozeně a nenásilně a žáci si je osvojují snadněji a trvaleji.

Jazykové dovednosti žáků se ve vyučování českého jazyka realizují v těchto složkách: zvuková stránka jazyka, slovní zásoba a tvoření slov, tvarosloví, skladba a pravopis.

Literární výchově se věnuje pozornost při čtení uměleckých textů, při čtení článků přírodovědného, zeměpisného i dějepisného obsahu, a to jak z čítanek, tak i z jiných učebnic nebo vhodných vybraných knih. Při literární výchově se soustavně rozvíjí ústní a písemné vyjadřování žáků, vytváří se a upevňují návyky žáků vyjadřovat myšlenky logicky, souvisle a mluvnicky správně.

Ve 4. a 5. ročníku se ve výuce Čj začíná více využívat tichého čtení a žáci jsou vedeni k samostatné práci s textem. Učitel dbá na to, aby i tiché čtení žáků bylo uvědomělé, a proto při něm dává žákům takové úkoly, které mu umožní zjistit, zda žáci potichu přečtený text pochopili. Text určený k tichému čtení nemá být zpočátku dlouhý. Otázky k obsahu si mohou zadávat sami žáci, může se ptát i učitel. Je možné

využít otázek připravených v čítankách. Žáci mohou také vyprávět o tom, co četli, nebo si nakreslili k textu obrázek.

Součástí literární výchovy v tomto období je též pokračování nácviku hlasitého čtení. Žáci se přitom učí správně členit čtené věty nejen podle interpunkce, ale i logickými pauzami a také klást správný větný přízvuk.

Práce v hodinách čtení přispívá k rozvoji poznávacích schopností žáků, rozvíjí jejich smyslové vnímání, myšlení, řeč, fantazii a paměť.

C) Obsah učiva

4. ročník:

Komunikační a slohová výchova

- výcvik ve čtení – správné a plynulé čtení uměleckých a krátkých naučných textů
- správný přízvuk slovní a větný, výslovnost, přirozená intonace
- tvorba otázek k přečtenému textu
- tiché čtení – postupné zařazování krátkých textů k samostatnému tichému čtení
- tvorba otázek žáků k přečtenému textu, kontrola porozumění obsahu čteného
- vystižení hlavní myšlenky textu a sestavení krátké osnovy
- vyprávění obsahu krátkého textu podle připravené osnovy
- příprava krátkých sdělení, reprodukce obsahu sdělení, procvičování se zřetelem k zapamatování si podstatných informací
- pozorné a soustředěné naslouchání přiměřeně dlouhému čtenému textu nebo mluvenému projevu, žáci se učí ptát na to, čemu nerozuměli nebo co nepostřehli, odpovídají si navzájem, vytváří se prostor pro vzájemnou komunikaci
- dodržování pravidel slušnosti při vzájemné komunikaci (učit se naslouchat, neskákat druhému do řeči, zdvořile oslovovat)
- dbát na naučenou techniku psaní a dodržování hygienických zásad psaní
- sledování úhlednosti a čitelnosti písemných projevů žáků
- opis a přepis textů s uvědoměním obsahu psaného (vytvářená portfolia do přírodopisu, vlastivědy, čtení, čtenářský deník, zápisy do kronik aj.)

Přípravné náměty pro praktická slohová cvičení:

- krátký vzkaz, telegram, jednoduché sdělení, dopis – adresa
- popis postupu práce, popis domu (pokoje), popis osoby
- členění textu na odstavce – osnova
- vyprávění – dokončení příběhu, individuální zápisy a jejich porovnávání navzájem
- telefonické a písemné vzkazy
- psaní dopisů podle připravené osnovy
- vyplňování dotazníku – přihláška čtenáře do knihovny

Jazyková výchova

- nauka o slově – navazuje na poznatky z 1. období, které se prohlubují a rozšiřují

- rozlišování slov spisovných a nespisovných
- slova pozitivně citově zabarvená a slova vulgární
- stavba slova, kořen, předpona a přípona
- rozlišování předpon od předložek
- vyjmenovaná slova – procvičování základních vyjmenovaných slov
- příbuzná slova se slovy vyjmenovanými – je to pro 4. r. nová látka, neboť toto učivo nepatří mezi výstupy z 1. období, zautomatizování tohoto učiva je třeba se věnovat ve 4. r. průběžně.
- slovní druhy – žáci rozlišují slovní druhy v základním tvaru, v určování slovních druhů je třeba pokračovat i nadále
- podstatná jména – rod, číslo, pád (seznámení ve 3. r. – důraz na užití správných tvarů podstatných jmen v řeči)
- podstatná jména – skloňování podstatných jmen všech rodů – vzory pro skloňování – nové učivo, učivo je zaměřeno na psaní i/y v koncovkách podstatných jmen, naučit a zautomatizovat je třeba pravopis koncovek podstatných jmen rodu středního a ženského, v automatizaci podstatných jmen rodu mužského se pokračuje na začátku 5. ročníku.
- slovesa – žáci spolehlivě poznají sloveso jako slovní druh, další učivo se ve 4. r. probírá jen na úrovni seznámení žáků s novými pojmy a hledání jejich reprezentace v připravených textech: tvar určitý a neurčitý, jednoduché a složené tvary sloves, zvrtná slovesa, časování sloves
- stavba věty – věta jednoduchá a souvětí – s učivem se žáci setkali již v 1. období, prakticky skládali z vět jednoduchých, pomocí spojek, souvětí, ve 4. ročníku se učí rozlišovat souvětí od jednoduchých vět a určovat jejich počet v souvětí
- základní skladební dvojice – holý podmět a holý přísudek, je to nové učivo, které je třeba ve 4. r. dobře zvládnout, protože je základem k dalšímu důležitému učivu – shoda přísudku s podmětem – první seznámení, pravopis i/y v koncovkách přičestí minulého se bude učit a procvičovat v 5. ročníku
- seznámení se s přímou a nepřímou řečí v textech, vyhledávání a rozlišování

Literární výchova

- odlišení veršů a prózy, rozlišování uměleckého a naučného textu žáky
- recitace básní, přednes krátkého textu
- povídání o knihách a spisovatelích
- ilustrace, které nás zaujaly a proč
- oblíbení hrdinové dětských seriálů
- knihy, které mohou doporučit k přečtení a proč
- vyprávění o divadelním představení nebo filmu
- vyhledávání informací v dětských časopisech a encyklopediích
- seznamování se s literárními pojmy: pověst, povídka, autor, hlavní postavy, film, televizní inscenace, próza, poezie, báseň, bajka

Ve 4. ročníku začínáme do výuky čtení pravidelně zařazovat krátké úseky k tichému čtení. Ty je třeba následně kontrolovat např. otázkami, úkoly, reprodukcí. Uvědomujeme si, že někteří žáci ve 4. ročníku teprve dokončují svůj čtenářský vývoj. Proto musí být ve vyučovacích hodinách čtení stále dostatek

příležitostí k vlastnímu čtení a to i ke čtení hlasitému. Bylo by chybou zaměnit vlastní čtení žáků s plněním přemíry úkolů. Výběr článků v čítance pro 4. ročník pomáhá nejen propojovat čtení s naukovými předměty, ale i rozvíjet požadované kompetence pro toto období.

Čtení z *Čítanky* 4 je vhodné doplnit i četbu z historické čítanky, která je pro žáky tohoto ročníku připravena pod názvem *Čtení z nejstarších českých dějin 1. díl*. Tato četba je motivující i pro mimočítankovou četbu. Lze ji využít jako přípravný materiál před vlastivědným učivem nebo také na dokreslení a zpřesnění představ, které žáci vytvořili o tom období. Čítanku prolínají časové osy, jednoduché mapky, zábavné testy aj. Využít ji můžeme také ve výtvarné výchově. Je v ní mnoho kreseb Mikoláše Alše, které tento malíř věnoval vlasti. Dnes se s nimi žáci již běžně nesetkávají.

V jazykové výchově je třeba ve 4. r. dbát na procvičování slov odvozených od slov vyjmenovaných. K uvědomění si pravopisu vyjmenovaných slov pomáhá vyhledávání a vypisování z Pravidel nebo vyhledávání vhodných článků a slov (např. z čítanky), ve kterých se v základu slova vyskytuje y/ý a také i/í po obojetných souhláskách, a jejich třídění do dvou skupin. Slovy příbuznými nezatěžujeme paměť žáků, ale učíme je tato slova logickým způsobem odvozovat od slov základních. Dbáme na smysluplné, krátké, časté, písemné procvičování vyjmenovaných slov.

Čtvrtý ročník je důležitým rozhraním mezi obdobími, kdy se vyučování pravopisu a mluvnici věnovalo jevům spíše rázu pamětného a období, kdy se dostává do popředí mluvnický systém. Vyučování v tomto období klade větší nároky na myšlení žáků. Učivo mluvnické a pravopisné se jednak rozšiřuje a doplňuje, jednak se začíná s probráním nových mluvnických jevů.

Novou látkou mluvnice ve 4. r. je skloňování podstatných jmen všech rodů a pádů. Cvičení v určování pádů je třeba věnovat dostatečnou pozornost, provádět je soustavně v různých obměnách a využívat při tom činnostních forem výuky. Skloňování podstatných jmen je užitečné procvičovat ve větách. Žáky vedeme k tomu, aby tvořili věty o přírodě, třídě, o své činnosti, o vycházce aj. Cvičíme nejen tvoření správných tvarů podstatných jmen, ale rozvíjíme i vyjadřování a myšlení. Pozornost věnujeme procvičování pravopisu i/y v koncovkách podstatných jmen.

Učební látka o podstatných jménech je důležitým učivem 4. ročníku, kterému je třeba věnovat dostatečnou pozornost při probírání i procvičování. Žáci při něm musí být neustále podněcováni k přemýšlení. Správné pochopení tohoto učiva žáky je předpokladem pro úspěšné zvládnutí českého jazyka v následujících ročnících.

5. ročník:

Komunikační a slohová výchova

- pokračování výcviku ve čtení
- hbité, uvědomělé a výrazné čtení uměleckých a naučných textů
- tiché čtení se stručným sdělením nebo výtvarným vyjádřením obsahu
- tvorba otázek k přečtenému textu, odpovědi – žáci mezi sebou
- hlavní myšlenka literární ukázky nebo postavy, klíčová slova
- rozlišování podstatného od méně podstatného v textu
- postavy a jejich postoje – hodnocení
- sledování ilustrací přečtených ukázek z čítanky i knih
- příprava různých sdělení pro spolužáky z jiných tříd – zpráva, oznámení
- pozorné, soustředěné a aktivní naslouchání

- vyhledávání informací ve slovnících a různých publikacích
- příběhy ze života dětí – vypravování, přirovnání
- dodržování pravidel slušnosti při vzájemné komunikaci
- čtení naučených textů – mezipředmětové vztahy
- sledování dodržování hygienických návyků při psaní
- věnování pozornosti písmu – čitelnost a přehlednost písemného projevu
- opis a přepis textů – portfolia, čtenářský deník
- mimojazykové projevy při vyprávění – mimika gesta
- skupinové i samostatné sestavování osnovy pro vyprávění a vytváření krátkého mluveného nebo písemného projevu podle této osnovy

Připravené náměty pro praktická slohová cvičení:

- vypravování, reprodukce textu (osnova, reprodukce), vypravování podle obrázků
- popis různých předmětů z žákova okolí
- popis známé osoby nebo pohádkové postavy a prostředí, ve kterém žije
- popis určitého, žákům známého pracovního postupu nebo děje
- dopis (osobní, úřední), adresa
- tiskopisy (poštovní poukázka, podací lístek, dotazník)
- inzerát (stručné vyjadřování)
- telefonický rozhovor, vzkaz na záznamníku na zvolené i dané téma

Jazyková výchova

- opakování a prohlubování učiva ze 4. ročníku
- slovo a jeho stavba (kořen, část předponová a příponová, koncovka), slova příbuzná
- souhláskové skupiny na styku předpony nebo přípony a kořene, zdvojené souhlásky
- předpony s-, z-, vz-, předložky s, z
- skupiny bě/bje, vě/vje
- dělení slov
- pravopis i,í/y,ý po obojetných souhláskách – automatizace učiva
- slovní druhy – rozlišování
- podstatná jména – opakování a automatizace skloňování podstatných jmen s důrazem na procvičování pravopisu koncovek podstatných jmen rodu mužského
- přídavná jména – koncovky přídavných jmen tvrdých a měkkých, poznávání přídavných jmen přivlastňovacích
- slovesa – čas přítomný, minulý a budoucí
- shoda přísudku s podmětem (opakování základních větných členů)
- užití rozkazovacího a podmiňovacího způsobu ve větách
- zájmena – určování, seznámení žáků se skloňováním osobních zájmen, procvičování jejich správného užívání v mluveném projevu, rozlišování zájmen podle druhů

- číslovky určité a neurčité, vyhledávání číslovek v textu, rozlišování číslovek, základních a řadových (3 děti, 3. dítě), rozlišování číslovek podle druhů
- skladba – podmět vyjádřený a nevyjádřený, rozvitý a několikanásobný
- spojování jednoduchých vět spojkami do souvětí

Literární výchova

- žáci rozlišují prózu a poezii, text umělecký a naučný, pojmy – spisovatel, básník
- postupné seznamování žáků s dalšími pojmy – pohádka, bajka, povídka
- při čtení článků z čítanky – žáci poznávají jméno spisovatele, název knihy, ze které je ukázka, ilustrátora, rozhovor o dalších knihách určitého spisovatele, pokud jeho knihy žáci znají nebo je mají doma
- příležitostné výstavy knih zvolených spisovatelů, tematické výstavy knih např. příroda, historie aj.
- výrazný přednes vybraných básní i úryvků prózy z paměti, pojmy – verš, rým
- stručná reprodukce přečteného textu, vyprávění na dané nebo zvolené téma
- příběhy z divadelních her a vhodných televizních inscenací, pojmy – herec, režisér
- pokusy žáků o vytvoření vlastního literárního textu (báseň, povídka)
- stručně o některých spisovatelích (podle čítanky)

Rozšiřující učivo:

- pravopis mě/mně – skloňování osobních zájmen
- shoda přísudku s několikanásobným podmětem
- podrobnější učivo o zájmenech a číslovkách jen ve formě seznámení a diferencovaně pro žáky, kteří jsou přijati ke studiu na víceletém gymnáziu

V 5. ročníku dáváme prostor k individuálnímu procvičování čtení podle úrovně jednotlivých žáků. U dobrých čtenářů výuku čtení směřujeme k tomu, aby této dovednosti začali postupně využívat ke čtení naučných textů s porozuměním a připravovali se tím na samostatné učení.

Mimočítankovou četbu si určuje učitel podle úrovně třídy a zájmu žáků, se zřetelem k textům v čítance pro 5. ročník i v čítankách pro ročníky předcházející.

V připravených čítankách se žáci opakovaně setkávali s ukázkami prací některých autorů, blíže tak poznávali jejich dílo a byli motivováni k přečtení některé z dalších knih těchto autorů.

V čítankách pro 4. a 5. ročník jsou zařazeny i malé medailónky autorů: Boženy Němcové, Josefa Lady, Karla Jaromíra Erbena, Mikoláše Alše, Jaroslava Seiferta, Karla Čapka, Jana Nerudy, Jaroslava Foglara, Jaroslava Haška, Jiřího Voskovce a Jana Wericha, Adolfa Borna, Marka Twaina, Astrid Lindgrenové.

Vzhledem k tomu, že 5. ročníkem končí 2. období základního vzdělávání žáků, je třeba mít na zřeteli, že žáci v tomto věku potřebují umět jak dobře číst tak mít zautomatizované některé pravopisné jevy. Bezesporu sem patří nejen mluvnické učivo prvního období, ale také pravopis vyjmenovaných slov, pravopis i/í/y,ý v koncovkách podstatných jmen a shody přísudku s holým podmětem.

Slovní druhy se učí žáci určovat od 2. ročníku. Není smyslem tohoto učiva předkládat žákům obtížné úkoly. Pro postupné, snadné a dobré zvládnutí slovních druhů je pro žáky připraven pracovní sešit *Slovní druhy*. Žáci s ním začínají pracovat již ve 3. ročníku. Výborně se dá použít i ve 4. a 5. ročníku. V sešitě jsou uvedeny jasné a srozumitelné příklady jednotlivých slovních druhů. Při činnostním způsobu učení pomůže pracovní sešit zvládnout základy rozlišování slovních druhů všem žákům.

D) Očekávané výstupy

Komunikační a slohová výchova

Žák:

- čte s porozuměním přiměřeně náročné texty potichu i nahlas
- rozlišuje podstatné a okrajové informace v textu vhodném pro daný věk, podstatné informace zaznamenává
- posuzuje úplnost či neúplnost jednoduchého sdělení
- reprodukuje obsah přiměřeně složitého sdělení a zapamatuje si z něj podstatná fakta
- vede správně dialog, telefonický rozhovor, zanechá vzkaz na záznamníku
- rozpoznává manipulativní komunikaci v reklamě
- volí náležitou intonaci, přízvuk, pauzy a tempo podle svého komunikačního záměru
- rozlišuje spisovnou a nespisovnou výslovnost a vhodně jí používá podle komunikační situace
- píše správně po stránce obsahové i formální jednoduché komunikační žánry
- sestaví osnovu vyprávění a na jejím základě vytváří krátký mluvený nebo písemný projev s dodržением časové posloupnosti

Jazyková výchova

Žák:

- porovnává význam slov, zvláště slova stejného nebo podobného významu a slova vícevýznamová
- rozlišuje ve slově kořen, část příponovou, předponovou a koncovku
- určuje slovní druhy plnovýznamových slov a využívá je v gramaticky správných tvarech ve svém mluveném projevu
- rozlišuje slova spisovná a jejich nespisovné tvary
- vyhledává základní skladební dvojici a v neúplné skladební dvojici označuje základ věty
- odlišuje větu jednoduchou a souvětí, vhodně změní větu jednoduchou v souvětí
- užívá vhodných spojovacích výrazů, podle potřeby projevu je obměňuje
- píše správně i/y ve slovech po obojetných souhláskách
- zvládá základní příklady syntaktického pravopisu

Literární výchova

Žák:

- vyjadřuje své dojmy z četby a zaznamenává je
- volně reprodukuje text podle svých schopností, tvoří vlastní literární text na dané téma
- rozlišuje různé typy uměleckých a neuměleckých textů
- při jednoduchém rozboru literárních textů používá elementární literární pojmy

4.1.2 Anglický jazyk

A) Výchovně vzdělávací cíle:

Upevnit vědomosti získané ve 3. ročníku, což jsou základy anglického jazyka.

Rozvinout tyto vědomosti a využít je pro požadavky Společného evropského referenčního rámce, jazyková úroveň A1.

Činností výukou naučit žáky potřebnou slovní zásobu i mluvnické dovednosti pro dosažení jazykové úrovně A1 dle evropského standardu.

Motivovat žáky k zájmu o anglický jazyk poslechem audio CD, na kterém mluví děti stejného věku, stejně jako poslechem písní připravenými speciálně na tomto audio CD pro 4. ročník.

Základní idiomy a konverzační dovednosti procvičovat s pomocí audio CD, které je součástí pracovního sešitu, a manuálních činností, pro které má učitel k dispozici didaktické hry.

Nacvičovat porozumění jednoduchým otázkám v anglickém jazyce a reakci na ně.

Vést žáka ke schopnosti představit se ústně i písemně v anglickém jazyce a jednoduše vysvětlit kdo je, kde žije, co má rád, v jaké žije rodině.

Aktivní účast v nácviku mluvení, porozumění, čtení a psaní a vytvořit u žáků sebevědomí, že se dokáží uplatnit v cizině.

Žák získává základní schopnost domluvit se v anglickém jazyce dle požadavků společných pro všechny země Evropské Unie na jazykové úrovni A1. Dále:

- čte s pomocí slovníku jednoduchý text,
- umí vyhledávat informace v jednoduchém textu,
- napíše jednoduchý dopis nebo pozdrav, vyplní formulář v angličtině.

Žák je připraven pro pokračování ve výuce anglického jazyka pro úroveň A2. a případně pro studium dalšího cizího jazyka.

Při činnostním vyučování anglického jazyka ve 2. období:

Vyučujeme komunikační dovednosti na základním stupni evropského standardu pro úroveň A1. Pro tuto úroveň se zaměřujeme především na nácvik rozhovorů. Dbáme na čtení jednoduchých textů s porozuměním. Žáky vedeme k tomu, aby postupně dokázali reprodukovat. Pokud je to možné, věty z textu obměňovat, využívat osvojenou slovní zásobu. Do každé vyučovací hodiny zařazujeme činnosti s připravenými pomůckami. Pomocí didaktických her procvičujeme se žáky nejen slovní zásobu, ale i

mluvnici, která začíná být od 4. třídy pro většinu žáků náročná (tvorba otázky a záporu v angličtině, složené časy sloves, zájmena).

V oblasti psaní se soustředíme na dovednosti požadované evropským standardem: napsat jednoduchý pozdrav, přání k svátkům, vyplnit jednoduchý formulář, napsat o sobě krátký dopis.

B) Charakteristika výuky:

Výuka anglického jazyka ve 2. období má činnostní charakter. Dovede žáky ke schopnosti komunikovat v angličtině na úrovni A1, která je základní, dle Společného evropského referenčního rámce. Tento Společný evropský referenční rámec byl vytvořen pro všechny členy Evropské unie s cílem zaručit, aby nastupující generace měla společný jazyk a mohla se tak lépe uplatnit na trhu práce, kde budou stále více a více převládat nadnárodní zaměstnavatelé. Chceme-li dosáhnout toho, aby žáci v průběhu 2. vzdělávacího období získali dobrý základ pro další výuku anglického jazyka, je třeba pro výuku AJ, používat vhodné učební materiály, které z těchto požadavků vycházejí a řídí se schopnostmi žáků této věkové kategorie. Učebnice, pracovní sešity a pomůcky připravené v nakladatelství Angličtina expres umožňují žákům tyto požadavky snadno zvládnout pomocí přiměřeného množství učiva, prostřednictvím písniček, zajímavých didaktických her, příběhů vhodných k dramatizaci. Zařazeny jsou také odkazy na webové stránky, které vtáhnou dítě do cizojazyčné reality a motivují ho k práci s cizím jazykem. Zpracování učebních materiálů a jejich názornost vede učitele i žáka k činnostnímu učení. Pracovní sešit je připraven pro opakované procvičování učiva a jeho porozumění. Vede také k přípravě projektů, které mohou žáci příležitostně vystavit ve třídě i uchovat pro budoucí odkazy na své znalosti, pro Evropské jazykové portfolio.

V učivu postupujeme od znalostí získaných v 1. období k dospělejším tématům. Opakované procvičování látky mohou vést žáci, kteří probíranou látku rychle zvládnou např. žáci jazykově nadaní. Jazykovým nadáním rozumíme schopnost zapamatovat si nové cizí slovo ve všech jeho podobách: zvukové, písemné, ve spojení s jinými slovy ve větách, a schopnost okamžitě rozlišit jeho mluvenou podobu. Toto „nadání“ je přímo úměrné procvičování pomocí audio CD a činností.

C) Obsah učiva – 2. vzdělávací období – anglický jazyk

4. ročník: 3 hodiny týdně (99 hodin ročně)

Opakování základních dovedností z 3. ročníku: princip kombinace – barvy, člen, podstatná jména a jejich množné číslo, číslovky 1 – 20 a rozlišení jednotného a množného čísla pomocí číslovek, tvar slovesa ve vazbě There is...There are...

Seznámení s principem sebehodnocení pro požadavky Společného evropského referenčního rámce, seznámení s obsahem jeho programu výuky pro 4. třídu.

Z hlediska mluvnického musíme vyučovat:

Nácvik mluvení a psaní se zkrácenými a spisovnými tvary slovesa být v idiomech typu: What's your name?

Soustavný nácvik nahrazování podmětu zájmeny: he, she, it, they.

Spojení těchto zájmen podmětů se zájmeny his, her, its, them v idiomech typu: I have a brother, his name is Bill.

Procvičení zájmen 1. a 2. osoby: I – my, we – our, you – your.

Podměty a tvary slovesa v čase prostém: koncovka – s.

I live with my mom. Dad lives in a village. We have a flat, he has a house.

Číslovky 0 – 100 a jejich použití pro vyjádření stáří, adresy, telefonního čísla.

Otázka u slovesa být: Are you at school?

Zápor slovesa být: I am not at home.

Přivlastňování: This is Ann's desk.

Otázka Do you...? Does Michael...? Does he...?

Zápor I don't... Michael doesn't...He doesn't...

Podstatná jména látková, nepočitatelná, pro jídlo a nápoje: cheese, ice cream, tea

Přítomný čas průběhový: I am fading

Z hlediska slovní zásoby je potřeba zajímavými činnostmi uvést děti do anglických názvů:

Členů rodiny (sister, brother, mother, father a synonyma, parents a family)

Lidé kolem nás (a friend, a teacher, child/children, boys, girl, classmates, baby)

Zvířata-mazlíčky (a pet, a cat, a dog, a mouse, a horse, a hamster atd. dle zájmu ve třídě)

Prostředí ve kterém jsme (the Czech Republic, Prague, a city, a town, a village, the country, A house, a flat, a block of flats, a garden, a park, a street, a farm, an island, forest, a swimming pool, school, home, a classroom)

Nejběžnější věci kolem nás (a car, a tree, a door, a window, a desk, a chair, a plane, a computer, a flower, a doll, a teddy, a toy, a book, a bag)

Nejběžnější jídla (eat, a snack, a sandwich, a candy, bar, an egg, cookies, cheese, ham, salami, meat, fish, chicken, ice cream, chocolate, an apple, a pear, a strawberry, a cake, mushrooms, drink, a bottle, tea, water, milk, ice, coke – dle zájmu žáků)

Základních časových pojmů (seasons, spring, summer, autumn, winter, the sun, snow, Christmas, Monday, Tuesday ... today, the break)

Slovesa označujících činnosti probírané v tomto ročníku: be, have, like, live, eat, drink, play, swim, go to school, read, sit, stand, sing, dance

Jednoduché pokyny: put, go, come, open, close a s nimi spjaté předložky

Základní orientace v prostoru: left, right, middle a s nimi spjaté předložky

Jednoduché obraty pro přání a dopisy: Merry Christmas and a happy new year. Happy birthday. Dear...! Greetings!

Pozdravy a poděkování.

Otázky rozvíjející základy ze 3. ročníku: What...? What colour...? Where...?

5. ročník: 3 hodiny týdně (99 hodin ročně)

Opakování základních dovedností ze 3. a 4. r. v tématech: On my desk, In my bag, In my classroom.

Seznámení s požadavky Společného evropského referenčního rámce pro kompletní dosažení jazykové úrovně A1 a jeho program výuky pro 5. třídu.

Z hlediska mluvnického *opakujeme a upevňujeme zejména tyto dovednosti ze 4. třídy:*

Podstatná jména, jednotné a množné číslo (i nepravidelná)

Použití členu, číslovek a zájmen ve spojení s podstatnými jmény

Zájmena-podměty a zájmena přivlastňovací.

Slovesa v přítomném čase prostém: otázky, odpovědi včetně záporu.

Přítomný čas průběhový – další slovesa pro činnosti spojené s každodenním životem.

Procvičení otázek a odpovědí, včetně záporu.

Nová látka v 5. ročníku:

Sloveso have v ustálených slovních spojeních: have got, have lunch

Základní modální slovesa: Can you...? I must...

Předložky pro určení místa a času.

Z hlediska slovní zásoby učíme děti podnětnými činnostmi:

Další pojmy pro určení času, použití čísel k vyjádření hodin (ten o' clock, half past one, twenty to one).

Denní program (go to school, go home, have lunch, do homework, watch TV, go to bed)

Školní rozvrh (anglické názvy školních předmětů spojených s označením dnů a částí dne)

Názvy hlavních evropských zemí (England, Great Britain, France, Germany, Sweden, Italy, Spain)

Názvy oblečení (a shoe, jeans, a sweater – dle zájmu žáků)

Názvy pokrmů (food, potatoes, letíce – dle zájmu žáků)

Obraty spojené s nákupy (How many? How much? What is the price? – dle zájmu žáků)

Popis vzhledu (hair, eyes, tall, size, long, short, pretty, nice, young, the same)

Orientace v prostoru a pojmy spojené s cestováním (a hotel, the seaside, the beach, an airport, a bus, a taxi, a stop, a station, a ticket – dle zájmu žáků)

Pobyt na škole v přírodě, na výletě (my room – nábytek a vybavení, zoo – dle zájmu žáků)

Praktické dovednosti

Pro rozhovor v angličtině:

- Zeptat se, jak se někomu daří, a na tuto otázku odpovědět.
- Požádat o něco a poděkovat za to.
- Představit sebe, členy své rodiny a svého kamaráda nebo kamarádku.
- Zeptat se, jak se nový kamarád jmenuje a kde bydlí. Na podobné otázky odpovědět.
- Domluvit se v obchodě s tím, že si pomáháme ukazováním.
- Pozdravit dospělého i kamaráda v různou denní dobu a rozloučit se
- Jednoduše si povídat o své rodině a o tom, co máme rádi.
- Připravit si s kamarádem krátký rozhovor nebo scénku.
- Používat čísla a říct, kolik je hodin.
- Požádat o zboží v obchodě
- Ptát se na to, kde lidé žijí, koho znají a co mají.
- Mluvit jednoduchými větami o svém domově, rodině, kamarádech.

Při poslechu angličtiny:

- Rozumět jednoduchým pokynům při vyučování.
- Rozumět číslům.
- Rozumět nahrávkám na CD k učebnici, na kterém mluví děti stejného věku.
- Rozumět názvům nejdůležitějších věcí kolem nás.
- Rozumět jednoduchým otázkám.
- Rozumět jednoduchým větám o sobě a své rodině.

Čtení:

- Číst nahlas plynule a foneticky správně jednoduché texty.
- V jednoduchém vyprávění poznat známá slova a věty.
- Pochopit, o čem je jednoduchý příběh s obrázky.
- Pochopit, o čem jsou krátké články.
- Najít základní informace, například kde a v kolik hodin.
- Rozumět krátkým zprávám na pohlednicích, SMS.

Psaní:

- Vyplnit ve formuláři jméno, bydliště a věk.
- Napsat jednoduché blahopřání k narozeninám, k Vánocům, pozdrav.
- Napsat jednoduchými větami, kde bydlím a kdo jsem.

D) Očekávané výstupy***Receptivní řečové dovednosti v angličtině***

Žák:

- rozumí známým slovům a jednoduchým větám se vztahem k osvojovaným tématům
- rozumí obsahu a smyslu jednoduchých autentických materiálů (časopisy, obrazové a poslechové materiály) a využívá je při své práci
- čte nahlas plynule a foneticky správně jednoduché texty obsahující známou slovní zásobu
- vyhledává v jednoduchém textu potřebnou informaci a vytvoří odpověď na otázku
- používá dvojjazyčný slovník

Produktivní řečové dovednosti

Žák:

- sestaví gramaticky a formálně správně jednoduché písemné sdělení, krátký text a odpověď na sdělení, vyplní své základní údaje do formulářů
- reprodukuje ústně i písemně obsah přiměřeně obtížného textu a jednoduché konverzace
- obměňuje krátké texty se zachováním smyslu textu

Interaktivní řečové dovednosti

Žák:

- aktivně se zapojí do jednoduché konverzace, pozdraví a rozloučí se s dospělým i kamarádem
- poskytne požadovanou informaci

4.2 MATEMATIKA A JEJÍ APLIKACE

Vzdělávací oblast je ve 4. a 5. ročníku realizovaná prostřednictvím vyučovacího předmětu matematika

4.2.1 Matematika

Činnostní výuka matematiky i nadále směřuje postupně k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede od prvopočátků žáky k provádění a pozorování činností, k hovoru o nich, k správnému pochopení učiva, k soustavné sebekontrolě, k využití matematických dovedností při řešení úloh ze života.

Matematika v tomto období rozvíjí paměť žáků, jejich představivost, tvořivost, klade základy logického úsudku. Matematické vzdělání přispívá k formování osobnosti žáků, rozvíjí u nich důslednost, tvořivost, sebedůvěru.

A)Výchovně vzdělávací cíle

- osvojování nových matematických pojmů na základě aktivních činností každého žáka
- činnostní rozšíření číselného oboru, utvrzení představy o desítkové soustavě
- předkládání nových poznatků ve spojení s předcházejícím učivem, uplatnění analogie pro zavedení početních úkonů v rozšířeném číselném oboru žáky

- využívání schopnosti žáků objevovat za vedení učitele další nové matematické poznatky na základě pozorování a rozlišování, vyslovovat závěry, pokoušet se o zobecňování
- postupné zdokonalování přesnosti matematického vyjadřování
- zařazování praktických činností (např.: měření, odhady, porovnávání velikostí a vzdáleností) s cílem získání správných představ a zručnosti
- spojování nových poznatků v matematice s vědomostmi žáků získanými v běžném životě
- používání peněz při činnostním řešení úloh s náměty z obchodování
- peníze v praktickém životě
- věnování času nápadům žáků, jejich dotazům, ukázkám různých způsobů řešení úloh
- vyslovování úsudků k úlohám, vytváření předpokladů pro rozvíjení logického myšlení
- vytváření obměn slovních úloh a matematických problémů pro různé obory činnosti lidí.
- podporovat schopnost žáků rozumět grafickým schémátům tabulkám i jiným schematickým znázorněním, vytvářet jednoduchá schémata, vést žáky ke grafické gramotnosti
- praktické osvojování základních poznatků z geometrie

B) Charakteristika výuky

Při výuce matematiky nelze stanovit přesnou hranici mezi etapou vytváření konkrétních představ a mezi etapou vytváření pojmů. Je to hlavně proto, že přechod k abstrakci trvá téměř u všech žáků dlouho a neprobíhá u všech stejně. Činnostní výuka matematice i v tomto období umožňuje, aby si žáci matematické pojmy osvojovali správně a s co nejmenší námahou. Proces abstrakce usnadňují žákům pomůcky, kterými si znázorňují též nákresy, náčrty a geometrická zobrazení, ukazující vztahy mezi údaji v úloze.

Mnoho pojmů se i v tomto období utváří ve vědomí žáků postupně, na základě soustavně prováděných činností, neustálým obohacováním dosavadních představ. Ve vzájemné souvislosti se přitom rozvíjí celá řada pojmů současně: pojem čísla, pojem desítkové soustavy, pojem početních výkonů. Přitom se více dbá na praktické použití pojmů než na vyslovování definic (v tomto období není nutné po žácích definice požadovat). Jde hlavně o to, aby se představy žáků o číslech obohacovaly, aby chápali význam desítkové soustavy, aby dovednost početních výkonů s přirozenými čísly využívali při řešení slovních úloh a početních situací z běžného života a dovedli dobře úsudkově rozlišovat kdy, který početní výkon použít. Tyto dovednosti pak můžeme rozvíjet předkládáním různých výhod v počtech a zjednodušování výpočtů.

V celém 2. období jsou žáci ve výuce matematiky podněcováni k sebedůvěře, učí se různými způsoby kontrolovat výpočty, uvažovat o možnostech výsledků, odhadovat. Jsou tak soustavně vedeni k sebekontrolě a sebehodnocení, a to jak v aritmetice, tak v geometrii.

Vzdělávací oblast matematika a její aplikace je tvořena čtyřmi tematickými okruhy:

a) Číslo a početní operace

V tomto tematickém okruhu si žáci 4. a 5. ročníku prohlubují dovednosti základních početních operací s přirozenými čísly. Na základě činností zvládli žáci v 1. období dobře numeraci do sta i do tisíce, mají správně vytvořený základ k chápání desítkové soustavy. Z paměti sčítají a odčítají do sta a na základě analogie v první stovce počítají i jednoduché příklady v oboru do tisíce. Mají činnostně vytvořené konkrétní představy o násobení a dělení. Zvládli všechny spoje malé násobilky a dělení beze zbytku v oboru násobílek. Malá násobilka i dělení beze zbytku jsou procvičeny, ale jejich zautomatizování je třeba se nadále věnovat. Žáci se dále seznámili s tím, jak z paměti násobit dvojciferné číslo jednociferným, poznali i dělení v oboru násobílek se zbytkem. Z písemných algoritmů se setkali s písemným sčítáním a odčítáním a násobením čísla jednociferným činitelem. Tuto dovednost je třeba přenést do rozšířeného číselného oboru přes tisíc. Při písemném počítání se opíráme o znalosti písemných algoritmů oboru do tisíce a znalost desítkové soustavy. K tomu učivu nepřistupujeme jako k nové látce, ale necháme žáky do písemných algoritmů: sčítání, odčítání a násobení jednociferným činitelem vstupovat samostatně a individuálně (žáci se tak učí jeden od druhého pod dohledem učitele). Z paměti se v oboru přes tisíc počítá jen výjimečně, a to jen s takovými čísly, která obsahují jen jednu nebo nejvýše dvě číslice různé od nuly.

Novou látkou, kterou mají žáci v tomto období v okruhu početních operací dobře zvládnout, je písemné násobení dvojciferným činitelem, dělení se zbytkem z paměti a písemné dělení jednociferným dělitelem. Žáky je třeba seznámit i s písemným násobením trojiciferným činitelem a písemným dělením dvojciferným dělitelem.

Do výuky můžeme v tomto tematickém okruhu vhodně zařazovat i kalkulačku. Může sloužit např. ke kontrole výsledků příkladů na písemné algoritmy, k výpočtům úloh z běžného života. Je třeba uvážit i to, že u písemného počítání, jde jen o zvládnutí jednoduchých algoritmů, které se dají v hodině procvičit na jednom či dvou příkladech, provázených komentářem žáků. Je mnoho důležitějšího učiva, které je třeba do vyučovacích hodin v tomto období zařazovat. Např.: zaokrouhlování, odhady, rozlišování úsudků, tak jak je uvedeno v dalších okruzích matematiky tohoto období.

b) Závislosti, vztahy a práce s daty

Úkolem stanoveným v tomto okruhu je vyhledávat, sbírat a třídit různé údaje, se kterými se v životě žáci setkávají. Orientovat se v jednoduchých tabulkách, číst z nich údaje, využívat je k porovnávání i výpočtům a naučit se též vyhledané údaje sestavovat do tabulek. Žák dále poznává i různé diagramy, seznamuje se s prvními grafy a učí se v nich orientovat. K tomuto okruhu je mnoho materiálu připraveno v učebnicích a pracovních sešitech pro 4. a 5. ročník. Učivo tohoto okruhu nebudou v žádném případě zvládat všichni žáci stejným tempem. Je proto třeba u těchto úloh k žákům přistupovat diferencovaně, nechat je o problematice úloh a závislostech mezi veličinami často hovořit, dát všem čas k pochopení těchto záznamů. Se záznamy údajů vyjádřenými diagramy a grafy se budou žáci v životě velmi často setkávat. Takovým úlohám je třeba ve výuce věnovat pozornost a neopomíjet je. Dají se přitom dobře využít mezipředmětové vztahy, např.: výsledky některých pokusů z přírodovědy, přehledy některých měření z pracovních činností, tabulky sportovních výkonů z tělesné

výchovy aj. Tabulkově jsou uspořádány také jízdni řády, v nichž se žáci učí hledat. Mnohé informace v encyklopediích jsou rovněž uspořádány do diagramů a tabulek.

c) Geometrie v rovině a prostoru

Geometrie se ve 4. a 5. ročníku vyučuje již pravidelně, obvykle v samostatné vyučovací hodině, zařazované do rozvrhu každý týden. Vyžaduje-li to téma učiva, zařazujeme geometrické učivo do části hodiny aritmetiky. Některé partie učiva spolu velmi úzce souvisí.

Základní útvary v rovině a prostoru, které má žák v 2. vzdělávacím období zvládnout a rozlišovat, jsou určeny v očekávaných výstupech RVP ZV. Činnostní učení geometrie vytváří jasné představy žáků o útvarech v rovině a jejich vzájemné poloze, podporuje rovněž rozvoj správné prostorové představivosti žáků. Od žáků v tomto období nežádáme, aby se učili definice nebo aby vlastnosti útvarů odříkávali z paměti. Vedeme je k tomu, aby obrázek nebo model dovedli popsat svými slovy. Také rýsování základních útvarů v rovině spojujeme vždy s hovorem žáků o narýsovaném, k tomu přidáváme i rýsování poznaných útvarů podle jednoduchého popisu.

Základní představy o geometrických obrazcích a tělesech získává žák bezprostředně názorem, nelze předpokládat, že by si je mohl představit z definic. Základní jednotku délky 1 m je třeba mít ve třídě vyznačenou na určitém místě (vodorovně i svisle), žáci potřebují získat dobrou představu metru k odhadům délek i k základním převodům jednotek délky.

Při výuce obvodu a obsahu obrazců vycházíme z konkrétních situací kolem nás. Žáci snadno pochopí, že obvod obrazců se určuje jako součet délek jeho stran (součet úseček). Vytvoření jasné představy obsahu obdélníka jako počtu shodných jednotkových čtverců, kterými se dá daný obdélník pokrýt, se dá provést jen činností samotných žáků a hovorem o této činnosti. Na toto učivo stejným způsobem navazuje výuka geometrie i fyziky v 6. ročníku. Teprve když žák získá konkrétní představu o obsahu obdélníka, dokáže s porozuměním řešit i slovní úlohy z praktického života. Provádí-li žáci samostatně činnosti patřící k tomuto učivu, vytvoří si jasné konkrétní představy a rozlišování obvodu a obsahu obdélníka nebo čtverce jim pak nečiní žádné problémy.

Cílem výuky geometrie v tomto období je tedy:

- a) rozeznávat navzájem základní geometrické obrazce a rozpoznávat je na předmětech
- b) správně načrtnout, vystříhnout i narýsovat čtverec, obdélník a libovolný trojúhelník
- c) stanovit velikost obvodu čtverce, obdélníka a jiných čtyřúhelníků a narýsovaných trojúhelníků měřením a výpočtem, uvědomovat si, že obrazce zaujímají určitou plochu, kterou lze srovnávat se zvolenou jednotkou obsahu.

Geometrie je v učebních osnovách obou ročníků spojena s výukou výtvarné výchovy, kde žáci také zobrazují rovinné útvary. Poznávání geometrických útvarů tedy prolíná oběma předměty. Výpočty obvodů jsou také často zařazeny ve slovních úlohách v aritmetických pracovních sešitech. Žák poznává, že osvojené znalosti z matematiky potřebuje v různých vyučovacích předmětech i při řešení mnoha úloh z praktického života.

d) Slovní úlohy

Při častém užívání úsudku k řešení úloh z praktického života si žáci uvědomují smysl početních výkonů, správně je k úlohám přiřazují a dovedou též své úvahy zdůvodnit.

Řešení jednoduchých slovních úloh z paměti je třeba přenést i do 4. a 5. ročníku a nechávat žáky úlohy z praktického života vymýšlet a obměňovat. Do nich je třeba občas zařazovat rozšířený číselný obor, s důrazem na úsudkové počítání.

Jedním z nejdůležitějších úkolů při výuce matematiky ve 2. vzdělávacím období je podpořit a rozvíjet schopnost žáků uvažovat a samostatně řešit jednoduché slovní úlohy z paměti. Žáky je třeba postupně dovést i k samostatnému řešení zapsaných slovních úloh s jedním nebo dvěma početními výkony. Abychom tohoto cíle dosáhli, máme pro všechny žáky k dispozici soubory úloh s tematikou z různých oborů lidské činnosti, které jsou žákům blízké. Používáme pracovní sešity s takto připravenými úlohami, např.: Děláním smutky zahání (pro 4. r.), Cestujeme po republice (pro 5. r.) Jejich výhodou je, že věcný obsah i pojmy, které tyto slovní úlohy obsahují, jsou přiměřené vědomostem a úrovni odpovídající věkovým zvláštěnostem myšlení žáků v tomto vývojovém období. Pro žáky jsou připravené slovní úlohy srozumitelné, jejich vysvětlování neubírá proto čas vlastnímu řešení.

Pro mezipředmětové vztahy jsou připraveny úlohy s vlastivědnou i přírodovědnou tematikou. Jsou zařazeny v pracovních sešitech pro 4. a 5. ročník.

Protože soustavné řešení slovních úloh výrazně přispívá k rozvoji myšlení žáků, je třeba slovními úlohami ve 4. a 5. ročníku věnovat nejméně polovinu času určeného k výuce matematiky v tomto vzdělávacím období. Slovní úlohy

V tomto období vedeme žáky k samostatnému úsudku při řešení slovních úloh a dbáme přitom na zapojení všech žáků do výuky. Je třeba cvičit smysly žáků, předkládat jim nadále nové typy úloh pomocí konkrétního názoru, zadávat jim k pozorování různá schémata, grafy a tabulky. Žáky nechat objevovat vše, na co mohou přijít sami, dbát na jejich samostatnost při činnostech, přizpůsobovat vyučovací postup jejich chápání, vzbuzovat zájem žáků zajímavými úlohami i jinými motivacemi.

C) Obsah učiva

4. ročník

Opakování a procvičování učiva v oboru do 1 000.

- numerace – přirozené číslo v desítkové soustavě, činnosti ve skupinách s pomůckami, posloupnost čísel, jejich čtení a psaní, práce s číselnou osou, porovnávání a zaokrouhlování čísel
- početní výkony
- pamětné sčítání a odčítání s využitím analogie s počítáním do sta, vlastnosti sčítání a odčítání přirozených čísel
- upevňování a automatizace násobkových spojů spojené s činnostmi a jednoduchými slovními úlohami z různých oborů lidské činnosti, zadávané úlohy žáci obměňují a sami vymýšlejí další podobné úlohy,
- vlastnosti násobení (záměna činitelů),
- pamětní násobení dvojčíferného čísla číslem jednocíferným

- činnostní vyvození dělení se zbytkem v oboru násobílek, jeho procvičování; toto učivo je vhodné spojovat s řešením praktických úloh
- písemné sčítání, odčítání a násobení jednociferným činitelem v oboru do 1 000
- řešení slovních úloh z praktického života, mezipředmětové vztahy
- práce s tabulkami a diagramy
- čtení údajů z tabulek v učebnici a pracovních sešitech
- sestavování podobných tabulek žáky
- pozorování diagramů zařazených do učebnice, hovor o nich, vyvození vztahů mezi čísly
- rozlišování a třídění výsledků úloh připravených počítačovým programem 4P, výsledky jsou sestaveny do tabulek, žák se rozhoduje o správnosti řešení na základě odhadu, zaokrouhlování i znalosti vlastností početních výkonů, úlohy slouží též pro sebekontrolu

Nová látka – aritmetika:

- vyvození písemného dělení jednociferným dělitelem v oboru do 1 000, zkouška násobením
- rozšíření číselného oboru nad 1 000, desítková soustava, čtení a psaní čísel, jejich porovnávání, zaokrouhlování, v numeraci můžeme rozšiřovat číselný obor až do milionu
- práce s číselnou osou, ve 4. ročníku je vhodné zůstat u znázorňování v oboru do 10 000
- řešení slovních úloh prolíná celým obdobím, kdy se rozšiřuje číselný obor většinou se počítá s čísly kolem tisíce, jde o dovednost řešení slovních úloh, které je třeba věnovat soustavnou pozornost
- přičítání a odčítání desítek, stovek a tisíců z paměti v oboru rozšířeném nad tisíc
- písemné sčítání a odčítání v rozšířeném oboru (vyvozují žáci sami), odhady výsledků
- násobení a dělení přirozených čísel 10, 100 a 1 000 z paměti
- vyvození násobení a dělení čísel zakončených nulami
- algoritmus písemného násobení dvojčíferným činitelem, odhady výsledků
- vlastnosti násobení
- dělení jednociferným dělitelem

Nová látka – geometrie v rovině a prostoru:

- základní útvary v rovině a prostoru, jejich rozlišování
- měření délek, délka úsečky, rozměry obrazců, délky hran těles
- jednotky délky, jednoduché převody jednotek
- přímka, polopřímka, úsečka, bod, rýsování a popis
- kružnice, kruh, rozlišení, rýsování a popis
- kolmice a rovnoběžky, rýsování a náčrty
- jednoduché konstrukce čtverce, obdélníku a pravoúhlého trojúhelníku, náčrty
- grafické sčítání úseček, určení obvodu trojúhelníků a čtyřúhelníků sečtením délek stran, využití v úlohách z praktického života

5. ročník

Dokončení oboru přirozených čísel:

- procvičování všech početních výkonů při počítání z paměti, automatizace násobkových spojů a dělení v oboru násobílek beze zbytku i se zbytkem
- početní výkony s přirozenými čísly a jejich vlastnosti (komutativnost, asociativnost, distributivnost)
- písemné algoritmy početních operací: sčítání, odčítání, násobení, (algoritmus písemného násobení procvičujeme hlavně při násobení čísel jednociferným nebo dvojciferným činitelem, u násobení čísel vícečiferným činitelem volíme příklady typu: 25048 · 3060, 5127 · 32000, tj. takové příklady, při jejichž řešení žák prokáže, že algoritmu rozumí)
- písemné dělení jednociferným a dvojciferným dělitelem
- rozšíření číselného oboru přes milion – numerace
- zaokrouhlování přirozených čísel
- provádění odhadů a kontrola výsledků početních operací
- počítání na kalkulátorech – využívání při kontrole výpočtů i při řešení některých slovních úloh
- slovní úlohy na jeden nebo dva početní výkony
- slovní úlohy z praktického života a jejich obměny
- čtení údajů z tabulek a diagramů
- využívání náčrtů a tabulek při řešení slovních úloh
- vyhledávání a třídění číselných informací z praktického života
- čtení vhodně sestavených údajů z tabulky a vytváření grafu
- orientace v jízdním řádu
- procvičování rýsování základních geometrických útvarů v rovině (rýsování podle popisu slovního i písemného, slovní ústní popis narýsovaného – procvičování zručnosti i vyjadřování v geometrii)
- jednotky délky a jejich převody, měření délky
- obvod různých rovinných obrazců – trojúhelníků, čtyřúhelníků i libovolně zvolených mnohoúhelníků
- obsah čtverce a obdélníku pomocí čtvercové sítě, základní jednotka obsahu
- osově souměrné útvary – jejich rozlišování, určení osy souměrnosti přeložením rovinného obrazce
- základní útvary v prostoru, prostorová představivost

V 5. ročníku se dokončuje počítání v oboru přirozených čísel, číselný obor se rozšiřuje do milionu i přes milion. Žáci se tedy naučí číst a psát čísla do milionu i přes milion, porovnávají je a zaokrouhlují. Protože se písemným algoritmům základních početních výkonů věnovalo již dost vyučovacího času, nečiní žákům žádné potíže přejít k písemným algoritmům v rozšířeném číselném oboru.

Při opakování a procvičování učiva je třeba respektovat individuální potřeby žáků a procvičování přizpůsobovat jejich potřebám. Je třeba si všimnout i toho, do jaké míry je zautomatizována násobilka, jak ji žáci dovedou využívat při písemném řešení algoritmů.

V žádném případě by se nemělo stát, aby bylo do výuky matematiky v 5. ročníku zařazováno příliš často písemné počítání s čísly pěti a vícečifernými. Takové příklady je vhodné do výuky zařazovat pouze přiměřeně. V pracovním sešitě „Od příkladu ke hvězdám“ jsou připraveny příklady k počítání s velkými

číslly, jejich výsledky jsou spojeny se sebekontrolou. Motivací pro počítání v oboru do milionu jsou např. zajímavosti z vesmíru.

Velkou pozornost v 5. ročníku věnujeme úsudkovému počítání, řešení slovních úloh se základními úsudky, slovních úloh s více početními výkony, úloh řešených na základě geometrických nákresů a úloh řešených neobvyklým způsobem. Naším cílem je dosažení samostatnosti žáků při řešení úloh. Soustavně je třeba nechávat žákům možnost úlohy obměňovat nebo sestavovat nové úlohy se zvolenou tematikou.

Výuka matematiky směřuje v 5. ročníku k tomu, aby pokud možno všichni žáci dosáhli očekávaných výstupů určených pro 2. vzdělávací období. Umožňuje také individuální rozvoj žáků. Vyučování vyžaduje v tomto období individualizaci a diferenciaci.

Při řešení mnoha úloh ze života se žáci v 5. ročníku výrazně dožadují, aby se ve škole počítalo také s desetinnými čísly. Počítání s desetinnými čísly v peněžním modelu je pro ně snadným učivem, se kterým si mohou v 5. ročníku na konci školního roku pohrát a mít radost z toho, že ho dokáží objevit. Desetinná čísla a jednoduché početní výkony s nimi proto zařazujeme jako rozšiřující učivo. Je to velmi vhodné pro snadnější přechod žáků z prvního na druhý stupeň základního vzdělávání i pro přechod žáků na víceletá gymnázia. Toto učivo může mít značný motivační charakter. Míra jeho osvojení žákem nemůže mít vliv na jeho klasifikaci na konci školního roku v 5. ročníku.

V 2. vzdělávacím období se zdůrazňuje v matematice to učivo, které má význam pro praktický život žáků a pro jejich další vzdělávání.

K matematickému učivu se váže schopnost žáků užívat jednoduché úsudky při řešení slovních úloh z praktického života.

D) Očekávané výstupy

Číslo a početní operace

Žák:

- využívá při pamětném i písemném počítání komunikativnost a asociativnost a násobení
- provádí písemné početní operace v oboru přirozených čísel
- zaokrouhluje přirozená čísla, provádí odhady a kontroluje výsledky početních operací v oboru přirozených čísel
- řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje osvojené početní operace v celém oboru přirozených čísel

Závislosti, vztahy a práce s daty

Žák:

- vyhledává, sbírá a třídí data
- čte a sestavuje jednoduché tabulky a diagramy

Geometrie v rovině a prostoru

Žák:

- narýsuje a znázorní základní rovinné útvary (čtverec, obdélník, trojúhelník, kružnice), užívá jednoduché konstrukce
- sčítá a odčítá graficky úsečky, určí délku lomené čáry, obvod mnohoúhelníku sečtením délek jeho stran
- sestrojí rovnoběžky a kolmice
- určí obsah obrazce pomocí čtvercové sítě a užívá základní jednotky obsahu
- rozpozná a znázorní ve čtvercové síti jednoduché osově souměrné útvary a určí osu souměrnosti útvaru překládáním papíru

4.3 INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE

Tato oblast je v 5. ročníku realizována prostřednictvím vyučovacího předmětu informatika.

4.3.1 Informatika

A) Výchovně vzdělávací cíle

- seznamovat žáky se základními funkcemi počítače
- uvědomovat si úlohu rychlých informací v dnešním moderním světě
- ukázat, kde a jak se dají v současnosti využívat informační a komunikační technologie
- poznat možnost získávání a předávání informací pomocí internetu
- seznámit se s tím, jak přijímat a odesílat zprávy e-mailem
- naučit se vytvářet, ukládat a opět vyhledávat vlastní soubory informací
- umět správně komunikovat telefonem, prokázat efektivní využití chytrých mobilních telefonů

B) Charakteristika výuky

Vyučovací předmět Informatika je vyučován v 5. ročníku jednu vyučovací hodinu týdně. Charakter výuky informatiky je činnostní. Výuku orientujeme tak, aby žáci dovednosti a znalosti získávali na základě individuální práce s počítači, periferiemi a používaným softwarem.

Žáci provádějí takové činnosti, které vedou k získání základních znalostí a dovedností v oblasti práce s ICT technologiemi výhradně uživatelského charakteru, ale tak, aby je mohli dále rozvíjet na druhém stupni základního vzdělávání. Žáci jsou vedeni k chápání a správnému užívání pojmů z oblasti hardware, software a práce v síti.

Cílem naší práce je vybavit žáka takovými kompetencemi, které mu umožní ICT technologie v budoucnosti cílevědomě využívat při učení a později též při organizaci svého života. Pro vzájemnou komunikaci a předávání souborů se učí používat elektronickou poštu.

Dovednosti získané ve vzdělávacím oboru Informační a komunikační technologie umožňují žákům aplikovat výpočetní techniku s bohatou škálou vzdělávacího softwaru a informačních zdrojů ve všech vzdělávacích oblastech celého základního vzdělávání. Získané dovednosti jsou v informační společnosti

nezbytným předpokladem pro uplatnění na trhu práce i podmínkou k efektivnímu rozvíjení profesí a zájmové činnosti.

C) Obsah učiva

- A. Historie informací (Mezipředmětové vazby s vlastivědou – historická část)
 - pojem informace
 - počítače a počítání ve starověku, středověku a novověku

- B. Seznámení s počítačem (Mezipředmětové vazby s pracovními činnostmi)
 - z čeho se počítač skládá
 - vstupní a výstupní periferie
 - přídatná zařízení
 - zapnutí počítače
 - uživatelský účet
 - hardware a software

- C. Windows – základní informace o systému (Mezipředmětové vazby s cizím jazykem - angličtina)
 - pracovní plocha
 - hlavní nabídka
 - nabídka Start
 - programy, dokumenty a soubory, struktura, složky
 - práce se soubory a složkami (vytvoření, označování a otvírání, přejmenování)
 - okno složky – změna velikosti, posouvání
 - velikost složky a dokumentu
 - změna pozadí, vlastní spořič na pozadí

- D. Počítačové sítě – úvodní část
 - lokální síť a globální síť – Internet
 - internetové prohlížeče a vyhledávače
 - hypertextové odkazy, klíčová slova
 - stahování a ukládání z internetu

- E. Elektronická pošta
 - nový dopis, úprava textu, přečtení dopisu, odpověď
 - zásady při psaní elektronické pošty
 - mazání nepotřebných zpráv

- příloha
- předat dál

- F. Hygiena práce u počítače (Mezipředmětové vazby s přírodovědou – ochrana zdraví)
- základní popis programu Malování
 - nástroje - plechovka, štětec, kapátko,
 - geometrické tvary – úsečka, obdélník, elipsa, zaoblený obdélník
 - ukládání - typ souboru

D) Očekávané výstupy na konci období:

Žák:

- chápe společenský tok informací – vznik – přenos – transformace – distribuce informací
- využívá základní standardní funkce počítače a jeho nejběžnější periferie
- respektuje pravidla bezpečné práce s HW i SW a postupuje poučeně i v případě jejich závad
- chrání data před poškozením, ztrátou a zneužitím
- při vyhledávání informací na internetu používá jednoduché a vhodné cesty
- vyhledává informace na portálech, v knihovnách a databázích
- komunikuje pomocí internetu či jiných běžných komunikačních zařízení
- pracuje s textem a obrázkem v textovém a grafickém editoru
- ověřuje věrohodnost informací a informačních zdrojů, posuzuje jejich vážnost a vzájemnou návaznost

4.4 ČLOVĚK A JEHO SVĚT

Tato vzdělávací oblast je ve 4. a 5. ročníku realizována prostřednictvím vyučovacích předmětů přírodověda a vlastivěda.

4.4.1 Přírodověda

A) Výchovně vzdělávací cíle

- poznávat přírodní zákonitosti při aktivních a tvůrčích činnostech, jednak samostatně, jednak při práci ve skupinách
- získávat jasné a konkrétní představy o přírodninách živých i neživých a přírodních jevech na základě pozorování, je to dobrý předpoklad pro vytváření přesných pojmů

- konkrétní představy o přírodních a přírodních jevech doplňovat nejen četbou textů naučných, ale i uměleckých
- učit žáky zjišťovat základní vlastnosti zkoumaných přírodnin, nacházet souvislosti mezi jevy a ději v přírodě
- nechat žáky provádět pokusy, čímž jim umožníme poznat a pochopit přírodní děje, které nelze snadno pozorovat v přírodních podmínkách
- na vycházkách zaměřovat pozornost žáků na sledování určitých jevů
- zaznamenávat výsledky pozorování a pokusů, diskutovat o nich se spolužáky, vyvozovat závěry a za učitelova vedení je upřesňovat, popřípadě zobecňovat
- uvědomovat si sebe jako člověka – živou bytost, která má své fyziologické a biologické funkce a potřeby, poznávat co je pro člověka užitečné a naopak škodlivé z hlediska hygieny, výživy aj.
- žákům předávat základní poučení o bezpečném chování v různých životních situacích i při mimořádných událostech, které ohrožují nejen zdraví jednotlivců, ale i celých skupin obyvatel
- vést žáky k tomu, aby si na základě svých zkušeností a sledování konkrétních situací postupně uvědomovali odpovědnost každého (i nedospělého) člověka, za své zdraví a bezpečnost
- upozorňovat žáky na situace, při kterých by nevhodným chováním mohli ohrozit zdraví spolužáků nebo zavinit úraz jiných lidí
- postupně si osvojovat a upevňovat zásady slušného chování mezi lidmi, učit se navzájem toleranci, snášenlivosti a úctě k lidem, se kterými se setkávají
- sledovat střídání ročních období, vést si záznamy ze svých pozorování, umět pozorované změny v přírodě zdůvodnit
- dovést žáky k uvědomění, že Země je jednou z planet, oběžnic Slunce, které jsou součástí vesmíru

B) Charakteristika výuky:

Výuka přírodovědy ve 2. vzdělávacím období navazuje na učivo prvouky, v mnohém ho prohlubuje a rozšiřuje. Charakter výuky je činnostní, to předpokládá provádění žákovských pokusů, hovor o pozorovaných pokusech i jiných sledovaných přírodních úkazech. Žáci mají možnost v přírodovědném vyučování využívat vědomosti z prvouky i své zkušenosti z vlastních pozorování přírody. Tím, že žákům umožníme, aby své vlastní zkušenosti a poznatky spojovali s novým učivem, snadno dosahujeme toho, že se učí se zájmem a mají dobré znalosti z přírodovědy.

Při činnostech se žáci učí spolupracovat, organizovat práci ve skupině i přijímat individuální odpovědnost za splnění určitého úkolu.

Při přírodovědném vyučování se ve velké míře uplatňují mezipředmětové vztahy s výukou českého jazyka, matematiky, výtvarné i hudební výchovy, praktických činností. Těchto možností velmi snadno využíváme při realizaci krátkodobých projektů. Navrhujeme-li v tomto období žákům vhodná témata pro projekty, jsou žáci schopni samostatně úkoly do projektů vymýšlet a zpracovávat. Je to jedna z příležitostí, při které mají žáci možnost dobře uplatnit své individuální schopnosti a nápady. Aby mohli ve vybraných projektech využít jak svoji individualitu, tak různé poznatky z běžného života, nesmí být

učitelem příliš omezování ani usměrňování. Jen tak se projeví i jejich fantazie. Potřebují k tomu však mít důvěru v učitele, snahu ho něčím udivit nebo překvapit. Každý pozitivní postoj učitele k výsledkům práce žáků má za následek jejich zvýšenou snahu a úsilí při plnění dalších úkolů.

Při poznávání přírody a jejich zákonitostí dochází žáci k poznání, že Země a život na ní tvoří celek, ve kterém jsou všechny hlavní děje v rovnováze. Je třeba, aby si žáci uvědomili, že tuto rovnováhu může člověk svou činností snadno narušit, ale obvykle jen velmi obtížně obnovit. Učí se využívat svých poznatků, hodnotit svá pozorování a záznamy, hledat možnosti, jak i oni mohou přispět k zlepšení životního prostředí a k ochraně přírody.

Významnou roli při činnostní výuce přírodovědy mají žákovské pokusy. S přírodninami, jejich vlastnostmi, se zákonitostmi přírody se žáci neseznamují jen při vyprávění nebo čtení, ale mají možnost je zkoumat více smysly a mnohé poznatky sami objevovat. Značný význam přitom má, když si žáci vedou o svých pozorováních a pokusech jednoduché záznamy, tj. nákresy, zápisy do tabulek, krátké popisy provedení, zápisy závěru, popřípadě i grafické záznamy. Důležité je, aby pokud možno všechny pokusy byly prováděny žáky buď individuálně nebo ve dvojicích. Záznamy si však provádí každý žák individuálně, po vzájemné konzultaci o možnostech provedení.

Provádění žákovských pokusů z přírodovědy a příprava pomůcek na tyto pokusy se uskutečňuje ve 4. ročníku a hlavně v 5. ročníku ve spojení s praktickými činnostmi. Týká se to zvláště kapitol Člověk a příroda, Člověk a lidské výtvoř. Tím se výuka stává smysluplnou, pro žáky zajímavou a blízkou životní realitě.

Přírodovědou ve 4. a 5. ročníku vyučujeme ve dvou tematických okruzích, a to *rozmanitost přírody a člověk a jeho zdraví*.

Ve 4. ročníku se obě témata prolínají, hlavně ve spojení se zdravou výživou a ochranou životního prostředí. Pozornost je věnována rovněž vybraným základním fyzikálním veličinám.

V 5. ročníku je stěžejní téma „člověk“ zařazeno do kapitol: Člověk a neživá příroda, Člověk a vesmír, Člověk a živá příroda a samostatné kapitoly Člověk. Práci a lidskými výtvoři se zabývá kapitola s názvem Člověk a lidské výtvoř.

K přírodovědě 5. ročníku se váže celá řada článků z čítanek. Také dva matematické pracovní sešity pro 5. ročník s názvy *Od příkladů ke hvězdám* a *Cestujeme po republice* se svými úlohami vážou k učivu přírodovědy. Ve 4. r. tuto úlohu plní matematický sešit *Počítání s velkými čísly*.

C) Obsah učiva

4. ročník:

Základní společenstva živých organismů:

- životní podmínky živých organismů, rozmanitost podmínek života na Zemi
- společenstva okolí lidských obydlí, společenstva polí, vod a lesů
- poznávání nejznámějších druhů rostlin, hub a živočichů, jejich význam v přírodě a pro člověka
- přizpůsobení organismů prostředí

- rostlinstvo a živočišstvo na Zemi v různých ročních obdobích
- rovnováha v přírodě, vzájemné vztahy mezi organismy

Nerosty a horniny:

- nejznámější nerosty a horniny, jejich využití

Měření

- měření délky, teploty, hmotnosti a času
- poznávání a praktické užívání různých měřidel poznaných fyzikálních veličin
- užívání základních jednotek délky, hmotnosti a času a běžně užívaných odvozených jednotek

Člověk a příroda:

- ohleduplné chování k přírodě
- ochrana rostlin a živočichů
- ochrana životního prostředí

5. ročník:

Člověk a neživá příroda:

- podmínky života na Zemi
- pozorování neživé přírody

Nerosty, horniny a půda:

- nejběžnější a hospodářsky nejčastěji využívané horniny a nerosty
- využití sestavených souborů nerostů a hornin k pozorování, poznávání, třídění
- energetické suroviny, člověk a energie
- sestavování jednoduchých elektrických obvodů
- obnovitelné a neobnovitelné přírodní zdroje
- vznik, složení a význam půdy, praktické pozorování půdy v okolí školy

Člověk a vesmír:

- od neživé přírody k vesmíru
- vesmír a Země, sluneční soustava
- střídání dne a noci, střídání ročních období

Člověk a živá příroda:

- rozmanité podmínky života na Zemi, podnebné pásy
- život v různých podnebných pásech
- přizpůsobení organismů životnímu prostředí
- život v oceánech a mořích
- ochrana živočichů a rostlin, význam botanických a zoologických zahrad

- společenstva živých organismů na území naší vlasti
- třídění živých organismů do známých skupin
- poznávání běžných druhů rostlin, hub a živočichů podle skutečnosti i obrázků

Člověk:

- lidské tělo, základní stavba a funkce
- člověk se rozmnožuje, roste a vyvíjí se
- seznámení s vývojem dítěte před i po narození
- ochrana zdraví člověka, hygienické návyky
- první pomoc při poranění, přivolání lékařské pomoci
- péče o zdraví, zdravá strava, denní režim
- nutnost zdrženlivosti a opatrnosti při setkání s neznámými lidmi

Člověk a lidské výtvary:

- zpracovávání výrobků, jejich využívání, likvidace odpadů
- informační technika a její rozumné využívání
- jednoduché stroje a zařízení, seznámení se s nimi při jednoduchých pokusech
- ochrana přírody
- vztah k životnímu prostředí

D) Očekávané výstupy

Rozmanitost přírody

Žák:

- objevuje a zjišťuje propojenost prvků živé a neživé přírody, princip rovnováhy přírody a nachází souvislosti mezi vztahem přírody a činností člověka
- vysvětlí na základě elementárních poznatků o Zemi jako součásti vesmíru souvislost s rozdělením času a střídáním ročních období
- zkoumá základní společenstva ve vybraných lokalitách regionů, zdůvodní podstatné vzájemné vztah mezi organismy a nachází shody a rozdíly v přizpůsobení organismů v prostředí
- porovnává na základě pozorování základní projevy života na konkrétních organismech, prakticky třídí organismy do známých skupin, využívá k tomu i jednoduché klíče a atlasy
- hodnotí některé konkrétní činnosti člověka v přírodě a rozlišuje aktivity, které mohou prostředí i zdraví člověka prospívat nebo škodit
- založit jednoduchý pokus, naplánuje a zdůvodní postup, vyhodnotí a vysvětlí výsledek pokusu

Člověk a jeho zdraví

Žák:

- využívá poznatků o lidském těle k vysvětlení základních funkcí jednotlivých orgánových soustav a k podpoře vlastního zdravého způsobu života
- rozlišuje jednotlivé etapy lidského života a orientuje se ve vývoji dítěte před a po jeho narození
- účelně plánuje svůj čas pro učení, práci, zábavu a odpočinek podle vlastních potřeb a s ohledem na oprávněné nároky okolí
- uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích simulujících mimořádné události
- předvede v modelových situacích osvojené jednoduché způsoby odmítání návykových látek
- uplatňuje základní dovednosti a návyky související s podporou zdraví a jeho preventivní ochranou
- ošetří drobná poranění a zajistí lékařskou pomoc
- uplatňuje ohleduplné chování k druhému pohlaví

Lidi kolem nás

Žák:

- vyjádří na základě vlastních zkušeností základní vztahy mezi lidmi, vyvodí a dodržuje pravidla pro soužití ve škole, mezi chlapci a dívkami, v rodině, v obci
- rozlišuje základní rozdíly mezi jednotlivci, obhájí při konkrétních činnostech své názory, popřípadě připustí svůj omyl, shodne se na společném postupu a řešení se spolužáky
- učí se rozpoznávat ve svém okolí nevhodné jednání a chování, které nelze tolerovat a které porušuje základní lidská práva nebo demokratické principy
- poukáže v nejbližším společenském a přírodním prostředí na dobré nebo špatné změny, popřípadě problémy
- zkusí navrhnout nebo i uplatnit možnosti zlepšení životního prostředí ve svém okolí

4.4.2 Vlastivěda

A) Výchovně vzdělávací cíle

- dát žákům přehled o jejich regionu – kraji
- získávat postupně základní zeměpisný přehled o České republice a Evropě
- učit žáky číst a vyhledávat základní údaje v mapě České republiky a Evropy
- osvojovat si nové pojmy v souvislosti s orientací na mapě
- seznamovat žáky s významnými etapami našich národních dějin
- vyvolat u žáků zájem o minulost a o kulturní bohatství regionu i celé země
- učit žáky zařazovat hlavní události časově do staletí poznávat, jak se život lidí vyvíjí a mění, jakým změnám podléhají věci kolem nás
- sledovat změnu staveb a způsobu života v průběhu staletí
- osvojovat si základní dějepisné pojmy související s uspořádáním společnosti
- probouzet u žáků pěkný vztah k místu bydliště

- postupně rozvíjet vědomí sounáležitostí se svou zemí, světadílem
- upevňovat základy správného chování mezi lidmi bez ohledu na barvu pleti
- učit žáky vzájemné úctě, pomoci a snášenlivosti mezi sebou
- utvářet pracovní návyky při individuálních činnostech i práci ve skupinách
- vést žáky k propojování místních historických, zeměpisných a kulturních informací
- poznávat historii místa a kraje z dostupných zdrojů (členové rodiny, muzea, památky, knihovny)
- k poznávání charakteristiky určitého regionu i události využívat informační techniku

B) Charakteristika výuky:

Vyučovací předmět vlastivěda zahrnuje ve 4. a 5. ročníku učivo zeměpisné a historické. Je účelné věnovat zeměpisnému i dějepisnému učivu v obou ročnících po 1. hodině týdně (ne však zeměpis jedno pololetí a dějepis druhé pololetí). Každý historický jev probíhá v určitém zeměpisném prostředí, proto je vhodné dávat obě tyto složky vlastivědy do vzájemné souvislosti.

Žáci v tomto věku se dívají na dějiny očima současnosti. Je třeba proto stále dbát na rozvíjení jejich jasných představ o minulosti. Aby počáteční dějepisné vyučování tento základní úkol plnilo a minulost se zobrazovala v myslích žáků živě, je vhodné historická schémata a popisované děje provázet různým znázorněním minulosti. K tomu velmi pomohou další mezipředmětové vazby spojené s vlastivědnou výukou. Jsou to např. vazby se čtením, výtvarnou výchovou, matematikou praktickými činnostmi i hudební výchovou. Dějinné události se žákům velmi dobře přiblíží a stanou se pro ně zajímavějšími, pokud mají příležitost své představy individuálně výtvarně i literárně ztvárňovat. Používané učebnice a pracovní sešity vlastivědy dávají k takové výuce dostatek námětů. Charakter výuky se tak v celém rozsahu stává činnostním.

Významným pomocníkem při výuce vlastivědy jsou čítanky pro 4. a 5. ročník, které svými uměleckými historickými články učivo obohacují. Umělecké texty žákům barvitě a obrazně popisují události dějin i jednání historických postav. Z uměleckých textů žáci přijímají neotřelé obraty v řeči, rozvíjí se jejich schopnost výstižně se vyjadřovat a vystihnout podstatné rysy události i charakter postav. Výuku vlastivědy výborně doplňuje čtení z historických čítanek. K přiblížení učiva pomáhají jejich ilustrace, plánky, časové osy, stručné vyprávění určitých důležitých událostí z historie našeho národa. K pochopení časových souvislostí napomohou časové přímky rozdělené na stoleté úseky. Délku století je třeba dětem objasnit např. pomocí věku rodičů a prarodičů. Zeměpisné učivo navazuje na poznatky z prvouky. Od pozorování nejbližšího okolí bydliště a školy žáci přecházejí k zeměpisnému pozorování svého kraje a republiky až po její začlenění do Evropy. Přímé a názorné vyučování se doplňuje čtením zeměpisných článků, žáci se učí pozorovat a číst z plánů a map. Zařazovány jsou praktická cvičení jako např.: rozlišování zeměpisných značek, práce s kompasem, měřítkem mapy apod. Tyto činnosti připravují žáka na vyučování zeměpisu na 2. stupni i na využití zeměpisných poznatků v praktickém životě.

Výuku vlastivědy vhodně doplňují návštěvy muzeí, výstav, významných historických míst a památek. Také vhodné zeměpisné nebo historické filmy a videoukázky výuku vlastivědy doplní a zpestří. Podle místních podmínek je dobře využívat vztahu významných historických událostí k místu, kde žáci žijí.

Představu života v minulosti žákům velmi dobře přibližují místní vlastivědná muzea. Rodné město a rodný kraj jsou součástí vlasti. Jejich dějiny tvoří součást dějin celé země. Události, které jsou zachyceny v dějinách místa, kde žáci žijí, jsou jim blízké a srozumitelné. Proto k hlubšímu rozvíjení jasných představ o minulosti využíváme i všech místních historických archeologických památek jako jsou např.: nálezy nádob, nástrojů, mohyly, hradiště aj. a také památek stavitelských jako např.: hrady, zámky, kostely, radnice, morové sloupy, sochy aj.

Nezapomínáme ani na využívání zkušenosti žáků z výletů po vlasti, žákům dáváme prostor, aby mohli o svých zážitcích vyprávět a svá vyprávění doplnit fotografiemi, videonahrávkami, ukázkami pohlednic a suvenýrů.

K vlastivědnému učivu patří vycházky. Při nich snadno objasňujeme různé nové zeměpisné pojmy např.: hory se vypínají, kopce se svažují do údolí, pohoří se táhne, přechází do nížiny, nížina se rozkládá, potoky se stékají, řeka se vlévá, řeka protéká, náhon se odděluje od řeky aj.

Hlavní pomůckou při vyučování zeměpisného učiva však zůstává mapa. Využíváme každé příležitosti k tomu, abychom žáky postupně učili s mapou pracovat a orientovat se v ní. Žáci se učí rozlišovat na mapě nížiny, vysočiny, pohoří, vodstvo. Určují světové strany, vyhledávají řeky, města, určují vzájemnou polohu měst i jejich velikost, nadmořskou výšku hor. Popisují, kudy určitá řeka protéká, která města na řece leží, kam se řeka vlévá apod.

Učivo týkající se podnebí propojujeme s výukou přírodovědy. Je přitom třeba provádět měření teploty a zapisovat výsledky. Žáci zapisují rovněž dobu slunečního svitu, druh vodních srážek, sílu větru (vánek, vítr, vichřice), charakter počasí (polojasno, jasno, oblačno, zataženo). Tím se pro ně stane učivo jasným a srozumitelným. Také další vlastivědná témata, např.: Půda a zemědělství, Nerostné bohatství, Ochrana přírody, je nutné stále propojovat s učivem přírodovědy.

C) Obsah učiva

Dějepisná část

4. ročník:

- časová osa, období před naším letopočtem, období našeho letopočtu
- české země v pravěku, doba kamenná, bronzová, železná
- příchod Slovanů, konec pravěku v našich zemích
- Sámův kmenový svaz, 7. století v našich dějinách
- naše nejstarší minulost v pověstech
- Velkomoravská říše, příchod Cyrila a Metoděje
- vznik českého státu, vláda přemyslovských knížat
- život prostých lidí za vlády prvních Přemyslovců, Kosmas, románský stavební sloh
- vznik Českého království, vláda přemyslovských králů
- český stát za vlády Lucemburků, Jan Lucemburský
- období vlády krále Karla IV., rozkvět země, rozvoj vzdělanosti
- život ve středověku, šlechta, církev, život ve vesnici, ve městě, gotický stavební sloh
- období vlády krále Václava IV.

- mistr Jan Hus a jeho učení
- husitské války, Jan Žižka, Prokop Holý
- české země po husitských válkách, král Jiří z Poděbrad
- první Habsburkové na českém trůně, císař Rudolf II., období renesance

5. ročník:

- bitva na Bílé hoře, porážka české šlechty
- doba pobělohorská, život na zámku, ve městě, život poddaných
- život v době barokní, stavitelství, hudba
- ve školních lavicích, Jan Amos Komenský
- světlo rozumu, doba osvícenská, vláda Marie Terezie a Josefa II.
- život na vesnici, bydlení, oblékání, venkovské zvyky
- manufaktury a první stroje, parní stroj, čeští vynálezci
- obrození měšťanské společnosti, nástup kapitalismu, nadvláda němčiny
- počátky národního obrození, F. Palacký, J. K. Tyl
- z poddaného člověka občan, rok 1848, K. H. Borovský
- stroje ovládly život, růst tovární výroby, nástup elektřiny
- vznik Rakousko – Uherska, profesor T. G. Masaryk na české univerzitě
- Národ sobě, rozvoj kultury a umění
- Češi a Němci, historie vztahů obou národů
- směřujeme k samostatnosti, 1. světová válka, odpor proti Rakousko - Uhersku
- vznik Československé republiky, T. G. Masaryk, život v ČSR
- 2. světová válka, válečná a poválečná léta
- od totalitní moci k demokracii

Zeměpisná část

4. ročník:

- naše vlast Česká republika, poloha, obyvatelé, členění území ČR na kraje
- kraje a krajská města
- Česká republika – demokratický stát, státní symboly, státní svátky
- mapy a plány
- orientace v krajině, světové strany a jejich určování
- povrch České republiky
- vodstvo České republiky
- počasí a podnebí
- půda a zemědělství
- nerostné bohatství, těžba a zpracování nerostných surovin
- průmysl, výroba, průmyslový závod
- ochrana přírody, chráněná území
- cestujeme po naší vlasti, přírodní zajímavosti a národní kulturní památky
- cestujeme naším krajem

5. ročník:

Česká republika:

- kde jsme byli o prázdninách
- kraj, v němž žijeme – opakování ze 4. ročníku
- kraje České republiky – základní poznatky o krajích ze 4. ročníku

Kraj, ve kterém žijeme:

Do tohoto tématu je zahrnuto všech 14 krajů (v učebnici jsou stejným způsobem zpracovány údaje o jednotlivých krajích, jsou stejně obsáhlým souborem fotografií nejvýznamnějších míst). Se žáky se však v 5. ročníku probírá podrobně kraj, ve kterém žijí. Toto učivo se doplňuje o další informace, které žáci vyhledávají na základě doplňujících otázek v učebnici. Využívá se dostupných informačních materiálů z krajských informačních center. Vhodné jsou informace z různých míst kraje, které mohou žáci získat při hodinách informatiky, na výletech, exkurzích apod. V případě zájmu žáků si můžete vybrat další kraj, ke kterému mají žáci nějakou vazbu, s krajem se pak seznamuje informativně, podrobnosti z dalších krajů se nehodnotí známkou. K seznamování žáků s dalšími kraji můžete vhodně využít skupinovou práci. Skupina si vybere některý kraj, společně o něm shromáždí informace a potom ho představí zvolenou formou spolužákům. Při výuce je třeba pravidelně pracovat s mapou. Je součástí učebnice pro 5. ročník.

Česká republika – demokratický stát

- poloha České republiky, vznik, obyvatelstvo
- Praha hlavní město ČR, prezident, vláda, parlament
- státní svátky a významné dny
- historie města, Pražský hrad a Hradčany, plán města
- historická místa Prahy

Česká republika – součást společenství hospodářsky vyspělých států

- Evropská unie
- mezinárodní organizace, jejich zkratky a význam

Evropa – sjednocující se světadíl

- sousední státy České republiky, Slovensko, Polsko, Německo, Rakousko
- seznámení žáků se základními údaji o sousedních státech

Evropa – jedna ze světadílů

- poloha a povrch Evropy, vodstvo a podnebí Evropy
- rostliny a živočichové
- hospodářství a obyvatelstvo Evropy

D) Očekávané výstupy

Místo, kde žijeme

Žák:

- určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině a státu
- určí světové strany v přírodě i podle mapy, orientuje se podle nich, respektuje zásady bezpečného pohybu a pohybu v přírodě
- rozlišuje mezi náčrty, plány a základními typy map, vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách a sídlištích lidí na mapách naší republiky a Evropy
- vyhledá typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury
- jednoduchým způsobem posoudí význam vyhledávaných informací z různých hledisek
- zprostředkuje ostatním zkušenosti, zážitky a zajímavosti z vlastních cest
- porovná způsob života a přírodu v naší vlasti s jinými zeměmi, které navštívil
- rozlišuje hlavní orgány státní moci a některé zástupce
- zná symboly našeho státu

Lidé kolem nás

Žák:

- obhájí při konkrétních činnostech a vyprávěních své názory
- dohodne se na společném postupu při řešení zvoleného úkolu se spolužáky
- rozpozná v jednání a chování významných osob nedodržování demokratických principů
- orientuje se v základních formách vlastnictví

Lidé a čas

Žák:

- pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k pochopení vztahů mezi ději a mezi jevy
- využívá knihoven, sbírek, muzeí a galerií jako informačních zdrojů pro pochopení minulosti
- zdůvodní základní význam chráněných částí přírody a kulturních památek
- rozeznává současné a minulé a orientuje se v hlavních reáliích minulosti i současnosti naší vlasti s využitím regionálních specifik
- srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti i současnosti
- objasní historické důvody pro zařazení státních svátků a významných dnů do kalendáře

4.5 UMĚNÍ A KULTURA

Vzdělávací oblast ve 4. a 5. ročníku realizována prostřednictvím vyučovacích předmětů hudební výchova a výtvarná výchova.

4.5.1 Hudební výchova

A) Výchovně vzdělávací cíle

- zhodnotit dosavadní pěvecké dovednosti žáků (správnost intonace, udržení melodie známých písní, dodržení rytmu, správné dýchání při zpěvu)
- pěstovat dále hudebnost v oblasti hudebního sluchu, zpěvního hlasu, smyslu pro rytmus, hudební paměť i představivost
- rozvíjet melodické i harmonické cítění žáků
- nadále využívat k instrumentálnímu doprovodu zpěvu rytmické i melodické hudební nástroje, tuto činnost umožnit co největšímu počtu žáků ve výuce
- žáky seznamovat s lidovým dvojhlasem a jednoduché lidové písně zpívat dvojhlasně, využívat možnosti osvojení dvojhlasného zpěvu (např. kánon)
- poznávat základní hudební teorii
- rozvíjet hudebně pohybové dovednosti žáků (lidové tance, pohybové fantazie)
- do výuky pravidelně zařazovat krátké, žákům blízké a srozumitelné poslechové ukázky skladeb
- učit se rozpoznávat základní pěvecké hlasy (bas, tenor, alt, soprán)
- rozlišování nejčastěji užívaných hudebních nástrojů podle vzhledu, zvuku i způsobu hry
- získat první poznatky z české i evropské hudební kultury
- rozlišovat operu od operety, balet od pantomimy
- chování na koncertech, v divadle, při vlastním vystoupení

B) Charakteristika výuky hudební výchovy

Ve vyučovacím předmětu hudební výchova se utváří estetické vztahy žáků k hudbě a umění, formují se mezilidské vztahy. Posiluje se aktivita a tvořivost žáků, navozuje se optimistický vztah ke skutečnosti. Jestliže výuku hudební výchovy v 1. období charakterizujeme jako období hudebních her, tak výuka ve 4. a 5. ročníku je období manipulace s hudebním materiálem.

Hudba a zpěv jsou neodlučitelně spjaty s historií našeho národa. Mají velký význam i v současném životě. Je málo rodin, kde by někdo nehrál na nějaký hudební nástroj, téměř každý má oblíbený nějaký hudební žánr. Hudba doprovází významné životní události v rodinách, děti se s ní setkávají od kolébky. Tento přirozený vztah žáků k hudbě je ve škole rozvíjen a hudební aktivity žáků jsou ve výuce podporovány.

Těžištěm výuky Hv i v tomto období je zpěv žáků, zaměřený na lidové písně i známé a oblíbené písně z mediálních prostředků. Celá výuka by měla být vedena v úsměvné atmosféře zbavené stresů. Základním požadavkem při výuce hudební výchovy je hudební doprovod vyučujícího na jakýkoliv hudební nástroj. Tím se pomáhá udržet melodie i rytmus zpívaných písní.

Na rozpoznání individuálních nedostatků žáků v intonaci či rytmu nereaguje učitel zdůvodněním těchto nedostatků, ale snaží se dát i těmto žákům prostor ke zpěvu ve skupinách, ke zpěvu s doprovodem. Tím umožní také těmto žákům příjemný prožitek ze zpěvu.

Všechny druhy hudebních činností (zpěv, poslech, instrumentální a pohybové aktivity) se ve výuce hudební výchovy navzájem prolínají a posilují ve svých účincích. Nezařazujeme je proto do hodin postupně, ani se nemusí v každé hodině uplatňovat všechny. Učitel vybírá takové činnosti, které odpovídají povaze hudby, se kterou právě pracují. Do činnosti ve výuce je třeba zapojovat co nejvíce žáků podle jejich individuálních schopností. Učitel vychází vždy z toho, co již žáci umí, dále rozvíjí jejich hudební dovednosti, podněcuje žáky ke vzájemné spolupráci. Umožňuje, aby se při výuce Hv uplatnili v dostatečné míře žáci, kteří se individuálně hudebně vzdělávají. Je to přirozený motivační a inspirační prvek, jak pro žáka samotného, tak pro žáky hudebně nadané, kteří své nadání individuálně nerozvíjejí. Pozitivní je i přímá spolupráce se základní uměleckou školou, kterou žák navštěvuje. Vhodné je zvýrazňovat dovednosti a schopnosti žáků, vést je k sebepoznání a seberealizaci. Každého je třeba podněcovat a vést k tomu, aby své nadání a schopnosti v různých oblastech uplatňoval.

Vztah žáků k hudbě je podporován návštěvami koncertů, operních představení, přehlídek absolventů hudebních škol, účastí v hudebních a pěveckých soutěžích. Při všech těchto příležitostech se zdokonalují poslechové dovednosti žáků, učí se kulturnímu chování a vystupování. Žáci se o hudbě a svých hudebních zážitcích učí hovořit, navzájem se dělí o své pocity a dojmy a porovnávají své prožitky. Vhodnou formou, která rozšiřuje znalosti žáků o hudbě a hudebních nástrojích jsou obsahem přiměřené výchovné koncerty spojené s besedami o hudbě. Hudební výchova se podílí značnou měrou na celkovém formování žákovy osobnosti.

Hudbu je možno spojovat s poezií, výtvarným dílem nebo vlastním pohybovým projevem žáků i při tělesné výchově. Zpěv může být zařazován do výuky kteréhokoliv předmětu, může výuku motivovat, může ji uvolňovat, zpestřovat, přinášet pocity uspokojení a dobrou náladu, může ale také žáky povzbuzovat, posilovat je ve snaze dosáhnout dobrých výsledků. Hudební výchova se dá dobře propojovat i s výukou vlastivědy (poznávání lidových písní z určité oblasti, poslechy ukázek hudby, které se vztahují k místu narození významného hudebního skladatele, k historickým událostem aj.), můžeme ji propojit i s výukou přírodovědy (je např. mnoho písní o květinách, zvířatech, o vodě o lese aj.)

Při hodnocení výsledků práce žáků v hudební výchově tohoto období se přihlíží k aktivitě, s jakou se zapojují do různých činností ve výuce, ke snaze žáků spolupracovat s ostatními a nenarušovat práci v Hv. Žák je klasifikován za projevené dovednosti a snahu uspět v prováděných hudebních činnostech. Není vhodné klasifikaci v tomto období provádět na základě testů, prověrek z hudební výchovy nebo zkoušení teorie. Tyto způsoby jsou jen doplňkové a orientační, jsou zpětnou vazbou pro učitele, co v těchto oblastech žáci zvládli. Teoretické učivo má při výuce Hv v tomto období jen podpůrný charakter. Velmi nevhodné je též zkoušení ze znalosti hudebních ukázek. Poslech je totiž záležitost prožitková; pouze opakováním vhodných hudebních ukázek, kterým žáci rozumí, se u nich rozvíjí vztah k hudbě a hudební paměť.

C) Obsah učiva

Přehled tematických okruhů pro 4. a 5. ročník

- a) Vokální činnosti – práce s hlasem – vytváření a upevňování správných pěveckých návyků, zdokonalování pěveckého i mluvního projevu
- b) Instrumentální činnosti – hra na hudební nástroje – využití melodických a rytmických nástrojů při doprovodu sólového hudebního vystoupení nebo sborového zpěvu
- c) Hudební pohybové činnosti – vytváření hudby pohybem, gesty, tancem
- d) Poslechové činnosti – aktivní vnímání hudby a poznávání hudby v některých žánrových podobách

Učivo

K dosažení cílů hudební výchovy je třeba, aby si žáci při vhodně volených hudebních činnostech osvojili některé z doporučených lidových a umělých písní, vhodné jednoduché instrumentální dovednosti, aby jim byla dána možnost vyjadřovat hudbu pohybem, aby byli seznamováni s doporučenými skladbami nejznámějších našich a evropských hudebních skladatelů.

Nabídku tohoto hudebního materiálu poskytují učebnice připravené pro činnostní výuku hudební výchovy ve 4. a 5. ročníku, učitel si z nich může některé vybrat a doplnit je písněmi krajevými. Jednotlivé písně jsou v učebnicích připraveny k mezipředmětovým vztahům, často jsou propojeny s verši a kresbami. Tím se zesiluje účinek zpívané písně a žáci jsou inspirováni pro vlastní výtvarnou činnost a pokusy o vlastní verše.

- upevňuje pěvecké návyky vytvářené v 1. období
- písně zpíváme v rozsahu C1 – D2 a s dynamickým rozlišením *p – mf*
– *f*
- dále vedeme žáky také k rozlišování tempa písně a nálady např.: mírně rychle, vesele aj.
- žáky seznamujeme s některými hudebními výrazovými prostředky, jako je rytmus, melodie vzestupná a sestupná, gradace
- poznávání a rozlišování sborů (dětský, ženský, mužský, smíšený)
- rozlišování úkolu dirigenta a sbormistra, taktování v taktech 2/4 a ¾
- rozlišování hudebních nástrojů (klavír, klarinet, pozoun, flétna, lesní roh, trubka, housle, violoncello, kontrabas, velký buben, malý buben, činely)
- nota s tečkou, pokračování ve psaní not, noty C2, D2 – posuvky (křížek, bé)
- procvičování pojmů: nota, pomlka, houslový klíč, takt, pouze při nácviu písně na jejím notovém záznamu, pozorování, poznávání a rozlišování hudebních značek v notovém zápisu
- kánon a lidový dvojhlas
- seznámení žáků se stupnicí C dur ve zvukové i napsané podobě
- pravidelné zařazování hlasových a dechových cvičení
- využití jednoduchých hudebních nástrojů (Orffův instrumentář, zobcové flétny aj.)
- příprava vlastních rytmických doprovodných nástrojů
- hudební hry např.: ozvěna, otázka – odpověď apod.
- opakování naučených tanečních her se zpěvem
- poslech: taneční hudba, pochodová hudba, ukolébavka

- poslech vážné hudby a základní seznámení s hudebními skladateli: B. Smetanou, L. Janáčkem, B. Martinů a W. A. Mozartem

Písňe vhodné k nácviku:

Dostal jsem koníčka sivovraného

Červená růžičko

Ten chlumecký zámek

Bratře Kubo

Široký, hluboký, ty vltavský tůně

Žežulka

Kdyby byl Bavorov

Náchodský zámček

Na našem dvoře

Chválím tě, Země má

Veselé Vánoce

Pochválen buď Ježíš Kristus

Marjánko, Marjánko

Pocestný

Tři čuníci

Buráky

D) Očekávané výstupy

Žák:

- zpívá podle svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase, a pokud je to v jeho možnostech i ve dvojhlasu, a při zpěvu využívá získané pěvecké dovednosti
- orientuje se v zápisu jednoduché písničky či skladby a podle svých individuálních schopností a dovedností je realizuje
- využívá na základě svých hudebních schopností a dovedností jednoduché, popřípadě složitější hudební nástroje k doprovodné hře i k reprodukci jednoduchých motivů skladeb a písní
- rozpozná hudební formu jednoduché písničky či skladby
- vytváří v rámci svých individuálních dispozic jednoduché rytmické přede hry, mezihry a dohry

- rozpozná v proudu znějící hudby některé z užitých hudebních výrazových prostředků, rozpozná změnu v tempu a rytmu
- ztvárňuje hudbu pohybem s využitím tanečních kroků, na základě individuálních schopností a dovedností vytváří pohybové improvizace

4.5.2 Výtvarná výchova

A) Výchovně vzdělávací cíle

- rozvíjet schopnosti výtvarného vyjadřování žáků, učit je vyjadřovat myšlenky, představy a pocity výtvarnými prostředky
- umožnit žákům vnímat krásu okolního světa jako součást každodenního života
- rozšiřovat soubor užívaných technik a seznamovat žáky s dalšími výtvarnými nástroji a různými materiály
- rozšiřovat soubor užívaných technik
- rozvíjet schopnost vnímat krásu přírody, vyjadřovat své pocity a dojmy a výtvarně je zpracovávat
- rozvíjet přirozenou potřebu žáků vlastního výtvarného vyjádření
- rozvíjet individuálně tvořivé schopnosti žáků
- pěstovat estetické cítění a vkus žáků
- sebepoznání, sebeuvědomění
- vést žáky ke schopnosti vnímat krásu lidového umění a dostupných uměleckých děl
- vážit si kulturních hodnot a dovedností lidí
- rozvíjet schopnost žáků esteticky ovlivňovat své prostředí
- umožňovat konfrontaci osobních postojů s postoji jiných
- rozvoj tolerance k lidem a duchovním hodnotám

B) Charakteristika výuky

Výtvarná výchova je podstatnou částí základního vzdělávání žáků. Jejím cílem je rozvíjet vkus žáků, jejich cit pro umění, jejich dovednost výtvarně se vyjadřovat, cíl je zaměřen i na objevování talentovaných žáků. Nezaměřujeme ji se speciálním uměleckým vzděláním.

V tomto období se zaměřuje na:

1. vycvičení oka a žakovy ruky
2. rozvíjení schopnosti čistého a jistého zobrazování
3. pěstování správného vnímání krásy formy, linie, barvy i symetrie

Výuka výtvarné výchovy je postavena na tvůrčích činnostech, které umožňují rozvíjet žákovo vnímání, výtvarné cítění, představivost, fantazii, myšlení, prožitky. Využívá k tomu nejen výtvarné prostředky tradiční a ověřené, ale i nově vznikající.

Ve 2. vzdělávacím období je výuka výtvarné výchovy spojována často i s výukou jiných předmětů. Výtvarně lze vyjadřovat zvolený jednoduchý rytmus melodie. Při kresbě přírodnin je vhodné využít

znalosti z přírodovědy, při kresbě náradí je třeba znát, jak a k čemu se určité náradí používá, zde tedy vytváříme mezipředmětovou vazbu s pracovními činnostmi, při tematickém kreslení se dá vhodně využít některé četby z čítanky. Kresby se posuzují podle toho, kolik originálního pozorování a myšlenek v nich žák projevil, jak využil plochu výkresu, jak pracoval s barvou.

V předchozím vzdělávacím období i v období předškolním byla výtvarná výchova dítěti především prostředkem k vyjadřování myšlenek. Ve 2. období se postupně tříbí smyslová vnímavost, uvědomělé pozorování a výtvarné vidění.

Žáci se naučí citlivěji vnímat tvary, barvy, struktury, vzájemné vztahy částí a celku, a tak se zabezpečuje nenásilný přechod od prvotních grafických forem k formám členitějším. Žáky je třeba postupně vést k větší samostatnosti při rozmístění kresby se zřetelem na námět, velikost a tvar plochy, pěstovat u nich smysl pro prostorovou dispozici.

Žáci zobrazují předměty tak, jak se jeví jejich oku. Pravidla perspektivy žáci vyvozují z pozorování, pod vedením učitele. Primární výuku pravidel perspektivy považujeme spíše za překážku.

Geometrických modelů se užívá jen k objasnění konstrukce skutečných předmětů. Při kreslení listů, ovoce a jiných předmětů žáky upozorňujeme na osovou souměrnost některých přírodnin. K dosažení dovednosti vyjádřit symetrii mohou přispět kresby předmětů prováděné např. pastelkami nebo vodovými barvami bez předběžných obrysů.

Barvu spojujeme s tvarem. Je dobře, aby si v 1. období žáci dostatečně pohráli s barvami a přirozenou cestou se seznámili se změnami, způsobenými jejich kombinacemi. Znovu žákům ukazujeme, od začátku do konce, techniku pokládání barev. Při vystihování určitého tónu např. u zelené barvy necháme žáky určitou dobu objevovat rozmanité zelené tóny vznikající mícháním žluté, modré a zelené barvy z palety, následovat musí hovor o tom, co objevili, co se komu podařilo. Předcházíme tak potížím vznikajícím při současném pozorování tvaru předmětu a jeho barvy. Žáci později snadno kombinují barvy a jejich mícháním tvoří složitější barevné tóny.

Při kreslení nástrojů vycházíme ze způsobu jejich užívání. To má nejen význam praktický (poznání funkce nástroje), ale i přímý a kladný vliv na výsledek kresby. Zná-li žáci funkci celého nástroje i jeho částí, snáze a přesněji porovnávají jejich velikost, tvar i poměrnost.

Pro vytváření vzorů je prospěšná mezipředmětová vazba s geometrií, využíváme dovednosti provádět náčrty základních geometrických obrazců. Geometrické obrazce mohou být základem mnoha opakujících se vzorků. Geometrické tvary jsou pro děti přístupné a snadno proveditelné. Později může následovat též stylizace a kombinace jednoduchých přírodních tvarů. Kombinací zvolených prvků se vyplňuje určitá plocha nebo se jich používá k dekoraci některého předmětu. Takové kreslení využívá mezipředmětových vztahů s hudební výchovou (rytmy, kontrasty, opakování, střídání).

Předkládání stylizovaných forem, kterých s úspěchem použili různí návrháři, vede žáky k tomu, že začnou stylizovat prvky přírodní. Při pozměňování toho, co poznali, mají dost možností, aby mohli uplatnit svou vynalézavost a fantazii.

Kreslení z paměti je cenné jak pro děti nejmladší, tak i pro starší žáky. Je dobře, když žáci 4. a 5. r. nejprve předložený předmět prostudují a nakreslí a potom jej zkusí nakreslit z paměti. Pokud žák ví, že

bude kreslit z paměti, snaží se, aby si zapamatoval podobu předmětů. Zvyká si předměty pozorně pozorovat, a tak si postupně vytváří vnitřní zásobu obrazů, které mu poslouží jako předlohy ke kreslení. Žák se tak rovněž učí soustředit svoji pozornost.

Modelování je velmi vhodné pro mladší žáky, ale dobře ho v kombinaci s různými materiály příležitostně využíváme i v tomto vzdělávacím období.

Žáci jsou v rámci výtvarné výchovy také seznamováni s díly předních domácích i evropských umělců. Vhodné jsou v rámci výtvarné výchovy také seznamování s díly předních domácích i evropských umělců. Vhodné jsou návštěvy výstav takových děl, která jsou žáci schopni pochopit, a která je mohou mravně a citově obohatit. Žáky seznamujeme s díly různých oborů umění. Žáci se je učí chápat a rozumět jim. Výstavy prací žáků se dají uspořádat i ve vhodné školní místnosti. Dbáme, aby výtvarná díla žáků nebyla vystavována trvale, a výstavy často obměňujeme.

Ve výtvarné výchově v tomto období často využíváme mezipředmětové vztahy ve spojení s literární výchovou, s výukou geometrie, s přírodovědnou, vlastivědnou i s přípravou některých žákovských pomůcek. Jedním z úkolů výtvarné výchovy je připravovat žáka na praktický život, ve kterém budou v mnoha oborech potřebovat něco skutečného zakreslit nebo načrtnout. K tomu ho vedou reálné kresby. V tomto období využíváme každé vhodné příležitosti ke zušlechťování citů žáků, pěstujeme jejich smysl pro přírodní krásy, a to jak ve výtvarné výchově, tak i v ostatních předmětech. Žáci jsou seznamováni s vhodnými díly různých oborů umění prostřednictvím obrazů a ilustrací, učí se je chápat a rozumět jim.

Žák bude po ukončení 1. stupně schopen výtvarného vyjádření takovým způsobem, který ho uspokojí. Dokáže při práci uplatňovat představivost i fantazii. Při kresbě bude chápat vzájemné souvislosti zobrazovaných předmětů, bude postupovat od celku k detailům. Dokáže se orientovat v malířských a kreslířských potřebách a bude je umět udržovat v pořádku. Po ukončení práce si dokáže uvést své pracovní místo do původního stavu. Výtvarná výchova na 1. stupni je základem k dalšímu rozvíjení estetického cítění žáků na 2. stupni.

C) Obsah učiva

1. Přehled tematických okruhů v daném období:

a) Rozvíjení smyslové citlivosti – výtvarné osvojování a vyjadřování skutečnosti

Výtvarné náměty v tomto okruhu vycházejí:

- z pozorování lidí a jejich projevů
- z přímých zážitků a zkušeností žáků
- z umělecky zpracovaných popisů skutečností (texty v čítance, dětské literatuře, vyprávění)
- z pozorování věcí (linie, tvar, materiál, povrch, barva, mat a lesk, vnímání světelných odstínů)
- z pozorování přírody (linie, barva, barevná proměnlivost, struktura, růst, překrývání, prolínání)

Rozvíjení smyslové citlivosti se tedy zaměřuje na prvky obrazného vyjádření, na uspořádání objektů do celků, odraz skutečnosti v lidském vědomí, působení uměleckých děl na žáky.

b) Uplatňování subjektivity – výtvarné vyjadřování osobních pocitů

Výtvarné náměty v tomto okruhu vycházejí z:

- nálad, emocí, představ, fantazie
- pozorování pohybů těla
- sledování projevu citových reakcí
- pocitů vyvolaných zrakovým vjemem (hračka, film, ilustrace, obraz, reklama, elektronický obraz aj.)
- pocitů vyvolaných uměleckým zážitkem (balet, hudba, obraz, četba)

V tomto tematickém okruhu se zaměřujeme na prostředky pro vyjádření osobních nálad, zkušeností a představ, různé typy vizuálně obrazných vyjádření a přístupy žáků k nim.

c) Ověřování komunikačních účinků – vysvětlování záměru vlastního výtvarného projevu

V tomto okruhu se zabýváme vysvětlováním výtvarných vyjádření samostatně vytvořených nebo jen pozorovaných. Individuální vysvětlování je třeba nechat probíhat ve skupinách nebo i v kolektivu třídy, aby mohli žáci svou interpretaci výtvarného díla porovnávat s interpretací ostatních členů skupiny.

2. Inspirační aktivity a záznamy:

a) Lidé v kulturách a historických epochách

Žáci:

- hledají souvislosti, odlišnosti, zajímavosti, uvědomují si jejich výtvarná hlediska a kvality proměn
- slovně charakterizují a hodnotí pohyby, doteky, gesta, oděv, hlasové projevy i projevy citových reakcí, inspiraci hledají v nejbližším okolí, ve výtvarném umění a v médiích
-

b) Živá a neživá příroda

Žáci:

- hledají podněty pro svou výtvarnou tvorbu v reálném prostředí (domov, třída, zahrada, les atd.)

- pozornost soustřeďují na estetickou dimenzi projevů života organismů – bujení, růst, vrstvení, překrývání, prolínání, rozpad, členění, pohyb, vzájemné vztahy, povrch (lesk, mat), strukturu a barvu
- soustředí se přitom na časovou posloupnost proměn a na jejich jemné, světelné, barevné a lineární nuance
- vytváří si představy o pokračování přírodních dějů, porovnávají jejich možné variace a varianty
-

c) Umění

Žáci:

- vyhledávají a srovnávají různé způsoby uměleckého vyjádření na příkladech konkrétních výtvarných děl současnosti i minulosti
- hledají styčné body výtvarného umění s dalšími druhy a projevy umění – kniha, písmo, literatura, film, hudba, divadlo, architektura
- v okolí školy, v obci nebo v regionu vyhledávají užité umění a architekturu
- učí se hodnotit v prostředí školy např. design nábytek, osvětlovací tělesa, výzdobu, nářadí) nebo architekturu (stavební prvky budovy, detaily technických konstrukcí, materiál aj.)

d) Od inspirace k záznamu

Žáci:

- tvoří záznamy pozorování, vytváření sbírky, přehledy, sborníky výtvarného umění
- při využívání technických prostředků (kopírka, fotoaparát, internet aj.) se soustředí na výtvarnou kvalitu záznamu
- zaznamenávají a dokumentují své činnosti, třídí si obrazové materiály většinou tak, jak se sami rozhodnou
- učí se pracovat s učebnicemi výtvarné výchovy, encyklopediemi, slovníky, časopisy, katalogy, filmovými dokumenty aj.
- navštěvují sbírky, výstavy, galerie a muzea ve svém okolí
- realizují výtvarné projekty
- připravují výtvarnou výzdobu třídy, školní slavnosti
- podílejí se na zlepšení prostředí školy
- dokumentují život školy

3. Návrh námětů:

Výtvarné náměty volí učitel tak, aby vycházely z přímých zážitků a zkušeností žáků. Využívá náměty související s učivem přírodovědy a vlastivědy, pozorování na vycházkách, prožitků z výstav, koncertů, četby, ze sportovních akcí aj. Příklady námětů k výtvarnému zpracování:

- výtvarné vyjádření věcí, pozorování barev, hmatové vnímání tvarů a materiálů, objevování přirozených vlastností a funkcí předmětů, vyjádření základních tvarových znaků, řešení barevných vztahů zobrazeného předmětu a prostředí – to vytváří schopnost žáků výstižněji se výtvarně vyjádřit
- malby vycházejí z pozorované skutečnosti i z představ
- objevování a výtvarné sledování barevné proměnlivosti přírody, vystižení barev přírody – podzimu, zimy, jara, léta, rozkvetlých stromů a keřů, zrajícího ovoce, květinových záhonů, kytic aj.
- vyhledávání a objevování tvarově a barevně zajímavých přírodnin žáky, pozorování případných souměrností přírodnin (motýli, brouci, některé listy i plody)
- odlišování výtvorů přírody od lidských výtvorů, žáci jsou přitom vedeni k zaujímání svých vlastních estetických postojů
- sochařství a příroda – rozlišování tvarů přírodních a tvarů opracovaných člověkem, vyhledávání a pozorování soch v okolí (socha, sousoší, bysta, reliéf)
- vyjádření linie růstu při kresbě a malbě rostlin
- dotváření přírodnin na základě fantazie
- využívání výtvarného výrazu linie vytvořené různými nástroji v různých materiálech, uplatňování kontrastů tvarů a barev
- proměny a projevy energie v přírodě – zobrazování bouře, mlhy, mraků, blesků, sopek aj.
- rozmanitosti přírody – půda a život v ní, drahokamy, krápníkové jeskyně, zimní útvary aj.
- zpřesňování výtvarného vyjádření proporcí lidské postavy a hlavy
- zobrazování lidské postavy v pohybu
- různé textilní materiály (plátno, vlna, hedvábí), oděvní tvorba, móda současnosti, módní přehlídka pro určité příležitosti a pro všední den
- výtvarné ztvárňování pohádkových bytostí, využívání barevné i tvarové nadsázky
- řešení úkolů dekorativního charakteru v ploše, řazení prvků v tvarové i barevné kompozici, symetrická i asymetrická řešení
- využívání psaných, kreslených, stříhaných a vytrhávaných písmen jako dekorativního prvku, návrhy plakátů na školní akce
- pozorování estetické úrovně předmětů denní potřeby, vlastní návrhy a modely takových věcí

- vyhledávání zajímavých prvků architektury ve svém prostředí a v okolí školy
- zobrazování tvarů různými technikami prostorově, poznávání a vytváření reliéfů
- pozorování a výroba (i ve spojení s pracovními činnostmi) dekorativních věcí ke zkrášlení domácího i školního prostředí
- pozorování výtvarné úpravy dětských knih a učebnic, rozlišování kreseb významných ilustrátorů dětských knih, výstava oblíbených dětských ilustrátorů
- ilustrace svých prvních knih (listů portfolia), vytvářených při výuce českého jazyka, přírodovědy aj.
- poznávání různých způsobů malířského vyjadřování – figura, portrét, krajina, zátiší na příkladech konkrétních výtvarných děl
- zaměření se na krásy přírody a na vztah k životnímu prostředí (ve spojení s přírodovědou)
- tematické kresby k významným událostem ve školním roce

Učitel volí náměty výtvarných prací podle svého uvážení a v návaznosti na činnostní styl výuky a učební požadavky daného ročníku a to nejen ve výtvarné výchově. Úkolem učitele je vyvolávat podněty, určovat témata a náměty, žáky motivovat, volit vhodné inspirace. Do vlastní výtvarné činnosti žáků zasahuje učitel radami, které se týkají použitého materiálu a způsobu práce s ním, kreslířských nástrojů a praktického zacházení s nimi. Při výuce se využívá četby, přírodovědného a vlastivědného učiva i dění ve škole a v obci. Příklady námětů nejsou pro učitele závazné. Výtvarné techniky volí učitelé podle svého uvážení tak, aby se rozšiřoval jejich okruh, aby byly pro děti zajímavé a přiměřeně rozvíjely dětskou tvořivost a představivost.

Úspěch práce žáků závisí do značné míry na tom, jak pozorovanou skutečnost v průběhu výuky dokážeme žákům přiblížit, jak dovedeme ukázat tvar jako výsledek přírodních zákonitostí i jak dovedeme výuku výtvarné výchovy organicky spojovat s ostatními vyučovacími předměty, např. se čtením nebo vyprávěním o květinách v přírodovědě.

Čítanky, připravené k činnostnímu učení, jsou doplněny ilustracemi tak, abychom mohli žáky postupně seznamovat s významnými ilustrátory dětských knih. Každý učitel výtvarné výchovy má možnost těchto materiálů průběžně využívat. V čítankách je ilustracím věnována značná pozornost, nejvýznamnější ilustrátoři se vyskytují opakovaně, učitel proto může nechat žáky ilustrace pozorovat a poznávat charakteristické rysy malířské techniky jednotlivých výtvarníků. Na základě těchto činností se mohou žáci naučit dobře poznávat ilustrátory: J. Ladu, J. Trnku, M. Alše, O. Sekoru, J. Čapka, A. Borna, H. Zmatlíkovou, Z. Buriana, J. Kalouska, J. Nepraktu.

D) Očekávané výstupy

Žák:

- při vlastních tvůrčích činnostech pojmenovává prvky vizuálně obrazného vyjádření, porovnává a je na základě vztahů (světlostní poměry, barevné kontrasty, proporční vztahy aj.)

- užívá a kombinuje prvky vizuálně obrazného vyjádření ve vztahu k celku; v plošném vyjádření linie a barevné plochy, v objemovém vyjádření modelování a sopečurální postup, v prostorovém vyjádření uspořádaní prvků ve vztahu k vlastnímu tělu i jako nezávislý model
- při tvorbě vizuálně obrazných vyjádření se vědomě zaměřuje na projevení vlastních životních zkušeností i na ztvárnění nejbližších sociálních vztahů a rozvoj komunikace
- nalézá vhodné prostředky pro vizuálně obrazná vyjádření vzniklá na základě vztahu zrakového vnímání k vnímání dalšími smysly, uplatňuje je v plošné, objemové i prostorové tvorbě
- osobitost svého vnímání uplatňuje v přístupu k realitě k tvorbě a interpretaci vizuálně obrazného vyjádření, pro vyjádření nových i neobvyklých pocitů a prožitků svobodně volí a kombinuje prostředky (včetně prostředků a postupů současného výtvarného umění)
- porovnává různé interpretace vizuálně obrazného vyjádření a přistupuje k nim jako ke zdroji inspirace
- nalézá a do komunikace v sociálních vztazích zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či upravil

4.6 ČLOVĚK A ZDRAVÍ

4.6.1 Tělesná výchova

A) Výchovně vzdělávací cíle:

- rozvoj pohybových schopností a dovedností žáků
- rozvoj smyslu pro účelný a krásný pohyb
- získat návyky správného držení těla, nacvičovat základní cviky k získání těchto návyků
- vést žáky k vědomému zvládnutí pohybu, zařazovat cviky na koordinaci pohybů
- zvyšovat pohybový rozsah a obratnost žáků
- upevňovat charakterové vlastnosti žáků, rozvíjet sociální vztahy
- získávat pocit nutnosti pravidelného cvičení jako součásti správného životního stylu
- vštípit dětem radostný pocit z pohybu
- pochopit důležitost organizace a spolupráce hlavně formou her (dodržování pravidel, umět se podříditi kolektivu, spolupracovat...)
- neustále seznamovat žáky s důležitostí dodržování bezpečnostních zásad (při hrách v tělocvičně, na hřišti, při cvičeních s náčiním nebo na nářadí...)
- umět slyšet, vnímat a reagovat na povely učitele (nejen na píšťalku, ale i na jiné podněty – slovní, gestikulační...)

- naučit žáky připravit na sportovní výkony – zvolit vhodnou obuv, vhodné oblečení (sepnout vlasy, odložit hodinky a jiné cennosti...)
- posilovat tělesnou kondici a duševní pohodu dětí správně zvolenými aktivitami, vhodnými a přiměřenými tomuto věku
- z hlediska správné organizace a bezpečnosti je vhodné zvládnout s dětmi základy pořadových cvičení (nástupy, povely pozor, pohov...)
- využívat různá kondiční cvičení k rozvoji a zvýšení pohybových schopností žáků – to je zvyšovat obratnost, vytrvalost, rychlost, pohyblivost (za pomoci různého náčiní, využití různých druhů náradí, přeskoky, odrazy, překonávání překážek, různé druhy běhů...)
- vnímat důležitost průpravných cvičení (rozcviček), jako prostředku pro zlepšení a odstranění nedostatků, které vznikají z jednostranného zatížení páteře či ze špatného způsobu života, nedostatků sportovních aktivit
- seznamovat žáky s důležitostí správného rozcvičení, využívat veškeré kompenzační prostředky (protahovací, uvolňovací cvičení, strečink...)
- učit žáky cítit, vnímat hudbu a umět ji vyjadřovat pohybem, snažit se rozvíjet rytmické cítění, začleňovat taneční prvky (lidové písničky)
- rozvíjet dovednosti žáka zvládnutím základů atletické abecedy (běhy, skoky, hody...)
- zvládat průpravná cvičení pro míčové hry, správně zvládat techniky házení, chytání, přihrávání
- seznamovat žáky s nácvikem jednoduchých základů miniher
- vkládat dle možností cvičení v různém prostředí, seznamovat žáky s pohybem na hřišti, ve volné přírodě, v lese
- dle možnosti zařadit zimní sportování bobování, sáňkování, lyžování, bruslení)
- vštípit základy plaveckých dovedností
- nesoustředit se jen na hodiny Tv, ale začleňovat do vyučování další pohybové aktivity – vycházky, pohybové chvilky, cviky ve třídě na správné držení těla)

B) Charakteristika výuky

Tento předmět je dotován dvěma vyučovacími hodinami týdně. Vzhledem k tomu, že škola je odkázána na pronájem tělocvičny ZŠ – Srbská v Ostravě –Výškovicích, probíhá výuka tělesné výchovy 1. – 5. třídy společně. Ve druhém a třetím ročníku je tělesná výchova realizována prostřednictvím plaveckého výcviku pod vedením vyškolených instruktorů plavání a v posledních letech se nám kromě těchto dvou ročníků daří zapojit do plavecké školy i žáky 4. a 5. tříd, neboť právě plavání považujeme u dětí s ADHD za jednu z forem rehabilitace ADHD. Každoročně mají možnost žáci prvního stupně zúčastnit se školy v přírodě, která nabízí celou škálu pohybových činností, kde si žáci přirozeně rozvíjí své pohybové dovednosti prostřednictvím pohybových her, turistiky apod.

Veškeré tělesné pohybové aktivity vedou k všestrannému rozvoji žáka, nejen ke zvýšení jeho pohybových schopností a dovedností, ale i k posílení jeho charakterových vlastností (zodpovědnost, spolupráce, vytrvalost, odvaha, schopnost respektovat pokyny, umět se podřídit kolektivu aj.). Tělesná výchova pěstuje u žáků kladný vztah ke sportu a pohybu vůbec, aby se sport stal součástí jejich

zdravého životního stylu. Systémem jednoduchých pohybových a sportovních aktivit vede tělesná výchova i ke zvyšování tělesné zdatnosti a správnému držení těla.

Vštěpováním pohybových návyků a vyvoláním u dětí radostného pocitu z pohybu se podílíme na zvyšování jejich psychické odolnosti vůči negativním vlivům svého okolí a na posilování jejich charakterových vlastností. Základní a důležitou metodou, která slouží ke splnění všech těchto cílů a úkolů je **hra a dodržování herních pravidel**.

Osvojením základů herních technik a taktických postupů, zvyšujeme u žáků nejen pohybové schopnosti, ale také podporujeme jejich prostorovou orientaci, schopnost správného a rychlého rozhodování. Neustále opakujeme a věnujeme patřičnou pozornost bezpečnosti při výuce TV, upozorňujeme na možnosti úrazů, snažíme se vštípit pocit zodpovědnosti za své chování a svoji bezpečnost, pocit sounáležitosti a ohleduplnosti ke svým spolužákům.

Tělesná výchova je předmět, kde je nutný diferenciovaný přístup k žákům podle jejich momentální tělesné zdatnosti. Zde musíme citlivě hodnotit každého žáka, vzhledem k jeho individuálním možnostem a předpokladům pro zvládnutí různých pohybových aktivit. V hodinách TV se nezaměřujeme jen na rozvoj a zdokonalování pohybových schopností, ale také vštěpujeme důležité hygienické zásady s tím spojené.

C) Obsah učiva

4.-5. ročník

- význam pohybu pro život (realizace pravidelného pohybového režimu, projevuje samostatnost a vůli pro zlepšení úrovně své zdatnosti)
- příprava organismu-zahřátí, protažení
- zdravotně zaměřené činnosti, správné držení těla
 - rozvoj rychlosti, vytrvalosti, síly, pohyblivosti a koordinace pohybu (rozlišuje různé formy rychlosti, vytrvalosti, síly, adekvátně reaguje v situaci úrazu spolužáka, dodržuje bezpečnost při přípravě, ukládání nářadí a náčiní)
 - hygiena při TV (uplatňuje pravidla hygieny, výběr vhodného oblečení a obutí)
 - bezpečnost při pohybových činnostech, povely vyučujícího (uplatňuje pravidla bezpečného chování v běžném sportovním prostředí)
 - pohybové hry
 - základy gymnastiky (s nářadím, na nářadí, základní průpravné gymnastické cviky)
 - základy atletiky, běh krátké a delší vzdálenosti, skok do dálky, hod míčkem
 - průpravné úpoly, přetahy, přetlaky
 - základní pravidla sportovních her, manipulace s míčem
 - rytmické a kondiční cvičení
 - komunikace v TV
 - základy jednání a chování v TV
 - měření a posuzování pohybových dovedností

D) Očekávané výstupy

Žák:

- spojuje pravidelnou každodenní pohybovou činnost se zdravím
- před každou pohybovou činností připraví vhodným cvičením svůj organismus na zátěž
- provádí zdravotně zaměřená cvičení, dbá na správné držení těla
- po skončení pohybové aktivity provádí cviky pro zklidnění organismu
- používá vhodné převlečení a obutí, dbá osobní hygieny
- zvládá základní povely, pokyny k osvojovaným činnostem
- jedná v duchu fair play
- spolupracuje při jednoduchých týmových pohybových činnostech
- rozlišuje různé formy rychlosti, vytrvalosti, síly
- adekvátně reaguje v situaci úrazu spolužáka,
- dodržuje bezpečnost při přípravě, ukládání nářadí a náčiní
- při pobytu v přírodě dodržuje zásady ochrany přírody, zvládá přesun v terénu, dodržuje správné chování v dopravních prostředcích
- v rámci plavání ovládá základní plavecké styly odpovídající věku

Kompetence k učení

- Náznorným příkladem učitele učíme žáky správně zacházet se svým tělem při veškerých pohybových aktivitách
- Krátkými vlastními rozcvíčkami vedeme žáky k tvůrčí práci a zodpovědnosti
- Učíme žáky cvičit podle jednoduchého nákresu či popisu cvičení, měříme základní pohybové výkony a porovnáváme je s jejich předchozími výkony

Kompetence k řešení problému

- Pohybovými hrami a soutěžemi učíme žáky řešit situace strategicky a hledat nejvhodnější postupy herní strategie (individuální strategie, spolupráce ve skupině)
- Řešíme s žáky problémy v souvislosti s nesportovním chováním, nevhodným sportovním prostředím, úbořem a dodřžujeme zásady hry fair-play

Kompetence komunikativní

- Jednoduchými povely a tělocvičným názvoslovím učíme žáky se orientovat v prostředí sportu
- Vysvětlováním pravidel učíme žáky vzájemně komunikovat a připravovat si jednoduché soutěže a hry s vzájemným respektem a spoluprací

Kompetence sociální a personální

- Dodřžováním pravidel jednotlivých her vedeme žáky ke spoluprací
- Přípravou soutěžních klání vedeme žáky k vzájemnému setkávání a navazování přátelských vazeb mezi vrstevníky

Kompetence občanské

- Zapojením do soutěží s ostatními třídami a vrstevníky vedeme žáky k aktivní účasti při prezentaci školy či třídy před ostatními spolužáky či rodiči (akademie, sportovní utkání, turnaje apod.)

Kompetence pracovní

- Zapojujeme žáky do různých rolí při hrách a soutěžích a tím budujeme zdravé sebevědomí
- Neustálou kontrolou a názorem učitele při všech činnostech v tělesné výchově pomáháme žákům s utvářením správných pohybových stereotypů

4.7 ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE

Vzdělávací oblast je ve 4. a 5. ročníku realizována prostřednictvím vyučovacího předmětu praktické činnosti.

4.7.1 Praktické činnosti

A) Výchovně vzdělávací cíle

- rozvíjet manuální dovednosti žáků
- vytvářet správné pracovní návyky při práci s nástroji
- umět rozlišovat jednoduché pracovní nástroje, poznat, k čemu slouží a uvědomovat si, jak je třeba s nimi správně a bezpečně zacházet
- vést žáky k dovednosti rozlišovat materiály, uvažovat o různých možnostech opracování materiálu, uvažovat o vlastnostech materiálu, zkusit vybrat vhodný materiál pro daný výrobek
- učit žáky při práci uvažovat o tom, co je třeba si k práci připravit, co dělat a jak postupovat
- mít vytrvalost při dokončení práce a snažit se, aby byl výsledek práce co nejlepší
- vytvářet pozitivní vztah žáků k práci
- vést žáky k tomu, aby si všímali práce jiných lidí a snažili se poučit z toho, co vidí
- seznámit žáky se základním vybavením kuchyně, pamatovat na bezpečnost a hygienu práce při přípravě jednoduchého jídla
- naučit žáky zásadám správného stolování

B) Charakteristika výuky

Praktické činnosti patří svou podstatou k činnostnímu učení, žáci při nich uplatňují zručnost, své individuální dovednosti získané v rodině, mohou realizovat své nápady. Při výuce pracovních činností se zaměřujeme na získávání praktických dovedností a návyků.

Úkolem vyučovacího předmětu je vytvářet u žáků kladný vztah k práci. V rámci vyučování praktickým činnostem budou mít žáci možnost poznávat různé materiály, opracovávat je, vyrábět určené předměty a připravovat pomůcky pro individuální činnosti potřebné při výuce jiných předmětů. Při praktických činnostech bude průběžně zohledňována účelnost i prospěšnost prováděných činností a to s ohledem na aktuální potřeby žáků, podmínky školy i na jejich další vzdělávání.

Pracovní činnosti systematicky ovlivňují rozvoj motoriky a vytváření pracovních dovedností žáků. Dobrá výuka pracovními činnostmi vede žáky k dobrému osvojování pracovních dovedností a návyků. Žáci při praktických činnostech postupně získávají dobré předpoklady ke správné volbě povolání a také k pozdějšímu společenskému uplatnění. Učí se také vytrvalosti, tvořivosti, je jim dána možnost realizovat vlastní nápady.

Při pracovních činnostech získávají žáci základní vědomosti o materiálech, se kterými pracují, o nástrojích, které k práci používají, i o dalších nástrojích vhodných k opracování daného materiálu. Seznamují se také s mnohými pracovními postupy, předlohami, návody, jednoduchými náčrty a učí se podle nich pracovat. Osvojují si rovněž základní zásady hygieny a bezpečnosti při práci se zvoleným materiálem a nástroji, jsou vedeni k jejich respektování. Dále se žáci učí dodržovat pracovní postup, organizovat svou práci a udržovat pořádek na pracovním místě, po skončení práce si své místo uklidit.

Vzdělávání v této oblasti také směřuje k postupnému poznání žáků, že technika je součástí lidské kultury a je spojena s pracovní činností lidí. Učí je chápat pracovní činnost jako příležitost k sebeuplatnění. Žáci si mají možnost uvědomit, že výroba musí mít určitý podnikatelský záměr. To znamená, že je třeba vždy uvažovat o výrobě věcí lidem prospěšných a dobře fungujících, které jsou potom také lépe prodejné. Žáky upozorňujeme, že firma může prosperovat, nejen pokud má dobře vymyšlenou a připravenou výrobu, ale i dobré ekonomy. Vedeme je k uvědomění si potřeby matematiky i geometrie při všech podnikatelských výrobních záměrech. Využíváme poznatky žáků z podnikatelských činností jejich rodičů.

C) Obsah učiva

4. ročník (1 hodina týdně, 33 hodin ročně), 5. ročník (2 hodiny týdně, 66 hodin ročně)

1. Práce s drobným materiálem

Materiály: různé druhy papíru, kartóny, lepenky, krabičky od zboží

Praktické činnosti:

- rozměřování a stříhání papíru nebo kartónu, pomůcky do matematiky a českého jazyka
- polepování kartónu, pomůcky do přírodovědy a vlastivědy
- zhotovování polepových papírů (škrobové aj.)
- zhotovování složitějších skládanek a modelů

- sešívání listů, příprava přehledů učiva a obalů a obalů na pomůcky a sbírky
- desky na uložení materiálu z projektů a pro portfolia
- rozřezávání papíru a lepenek, ořezávání okrajů papíru
- zhotovování výrobků kaširováním

Žáci se seznámí s funkcí a užitím nástrojů, náradí a pomůcek: nůžky, nůž, ořezávačka, lepidla, navlhčovače, dírkovač, sešívačka, šablony.

Bezpečnost práce – práce s nůžkami a nožem, lepidla, hygienické návyky.

Doplňující informace: z čeho se vyrábí papír, kde se u nás vyrábí, různé druhy papíru, sběr starého papíru, jak dlouho znají lidé papír a jiné zajímavosti.

Práce s různými zvolenými materiály

Zhotovování potřebných výrobků z některých jiných materiálů např. textil, drát, fólie, přírodniny, aj. podle potřeby a rozhodnutí učitele.

2. Práce s modelovací hmotou

Materiály: modelovací hlína, modelit, sádra, pilinová kaše, dentakryl, kaširovací hmota

Praktické činnosti:

- modelování doplňující výuku přírodovědy a vlastivědy
- modelování ve spojení s výtvarnou výchovou – figury, reliéfy
- modely těles ve spojení s výukou geometrie
- zhotovování různých předmětů, jejich barvení a lakování – příprava odlitků ze sádky, odlévání do formy, vyškrabávání předkresleného vzoru
- práce v keramické dílně – podle podmínek školy výroba drobných předmětů z keramiky
- využívání prvků lidového umění při zdobení keramických nádob

Žáci se seznámí s funkcí a užitím nástrojů, náradí a pomůcek: různé modelovací hmoty, špachtle, modelovací očko, profilové šablony, rydla, barvy ředěno vodou.

Bezpečnost práce – dodržování hygienických návyků při práci s modelovací hmotou a barvami, bezpečnost při práci s ostrými předměty.

Doplňující informace: ve spojení s výtvarnou výchovou žáci poznávají výsledky práce výtvarníků – sochařů, umělecké plastiky, sochy, vyhledávají díla sochařů v blízkosti školy nebo svého bydliště. Umělecká a užitková keramika v našem okolí.

3. Konstrukční činnosti – práce se stavebnicemi

Pomůcky: konstrukční stavebnice kovové nebo plastové, ze kterých se dají stavět modely podle předloh i podle fantazie žáků, nejlépe, mohou-li to být modely pohyblivé, vystřihovánky na sestavování papírových modelů, nářadí potřebné k montážním pracím – šroubováky, maticové klíče

Praktické činnosti:

- sestavování obtížnějších modelů (nejlépe pohyblivých) z platových nebo kovových konstrukčních stavebnic (podle podmínek třídy nebo školy)
- spojování součástí pomocí maticových šroubů, různých pásků, spojovacích desek apod.
- práce podle předlohy, podle jednoduchého náčrtu i podle slovního návodu
- práce podle vlastní představy spojená s provedením jednoduchého náčrtu
- správné názvy nástrojů i součástí stavebnice
- sestavování prostorových modelů z kartónových vystřihovánek

Bezpečnost: dodržování zásad správného zacházení s náčiním u montáží

4. Pěstitelské práce – podle podmínek školy

Žáci se seznamují se základními podmínkami pro pěstování rostlin. Při praktických činnostech se naučí připravovat půdu pro setí a sadbu, sledují růst rostlin, učí se rostliny okopávat a zalévat. Při péči o rostliny se seznamují s různým zahradním náčiním a učí se ho vhodně používat pro určité práce. Seznamují se s užtkem pěstovaných rostlin. Další činnost, kterou mohou provádět, je pěstování pokojových rostlin a pravidelná péče o ně, spojená s pozorováním růstu i se záznamem pozorování.

Bezpečnost při práci s rostlinami: nebezpečí alergie u některých lidí, pozor na jedovaté pokojové rostliny, dodržování hygieny, nebezpečí úrazů, ošetřování drobných zranění při práci na pozemku

5. Příprava pokrmů

Učivo:

- základní vybavení kuchyně
- výběr a nákup potravin pro přípravu jednoduchého jídla
- zásady skladování potravin
- jednoduchá úprava stolu, pravidla správného stolování
- zacházení s elektrickými spotřebiči v kuchyni
- samostatná příprava jednoduchého jídla
- udržování pořádku v kuchyni a úklid pracovního místa po vaření

Bezpečnost a hygiena při práci v kuchyni.

6. Mezipředmětové vztahy

Vazba a učivo:

- matematiky – příprava pomůcek pro individuální činnosti při vyučování aritmetiky a geometrie
- přírodovědy – provádění přírodovědných pokusů vyžadujících přípravu pomůcek žáky, opakované provádění pokusů v hodinách přírodovědy se závěry žáků
- vlastivědy – výroba modelů staveb, zbraní, nářadí, výroba leporel, zhotovování obalů na soubory vytvářené z učiva vlastivědy i jiných vyučovacích předmětů
- výtvarné výchovy – dokončení a vzhled zhotoveného výrobku
- cizího jazyka – příprava kartiček a her vhodných pro činnostní procvičování slovní zásoby

D) Očekávané výstupy na konci 2. období základního vzdělávání

Práce s drobným materiálem

Žák:

- vytváří přiměřenými pracovními operacemi a postupy, na základě své představivosti, různé výrobky z daného materiálu
- využívá při tvořivých činnostech s různým materiálem prvky lidových tradic
- volí vhodné pracovní pomůcky, nástroje a náčiní vzhledem k použitému materiálu
- udržuje pořádek na pracovním místě a dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu

Konstrukční činnosti

Žák:

- provádí při práci se stavebnicemi jednoduchou montáž a demontáž
- pracuje podle slovního návodu, předlohy, jednoduchého náčrtu
- dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu

Pěstitelské práce

Žák:

- provádí jednoduché pěstitelské činnosti, samostatně vede pěstitelské pokusy a pozorování
- ošetřuje a pěstuje podle daných zásad pokojové i jiné rostliny
- volí podle druhu pěstitelských činností správné pomůcky, nástroje a náčiní
- dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu

Příprava pokrmů

Žák:

- orientuje se v základním vybavení kuchyně
- připraví samostatně jednoduchý pokrm
- dodržuje pravidla správného stolování a společenského chování
- udržuje pořádek a čistotu pracovních ploch, dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc i při úrazu v kuchyni

K rozvíjení pracovních dovedností žáků přispívají značnou měrou technické a pracovní kroužky, jichž se žáci účastní dobrovolně, podle svých zájmů a schopností.

Práce se dřevem *- vhodné pro práci v kroužcích

Materiály: dřeva měkká k jednoduchému opracování, dřeva tvrdá k rozlišování

Praktické poznatky, rozlišování: dřeva měkká a tvrdá, základní druhy řeziva – prkno, fošna, lať, hranol, dýha, deskové materiály: laťovka, překližka, dřevotřísková deska

Praktické činnosti: měření, orýsování, upínání, řezání pilou, rašplování, zahlazení brusným papírem, vrtání nebozezem, spojování hřebíky, základní čepy, povrchová úprava mořením

Seznámení se s: funkcí a užitím nástrojů, nářadí a pomůcek: skládací metr, úhelník, pila ocaska, pila čepovka, rašple, brusný papír, nebozez, kolovrátek, vrták, kleště, hřebík, kladívko, dřevěná palička

Bezpečnost práce – dodržování bezpečnosti při práci s nářadím

Pracovní návyky – uspořádání pracovního místa, práce montážní i demontážní

Doplňující informace – funkce strojů, které žáci sestaví, kde je můžeme vidět

5. ČÁST

Třetí vzdělávací období

Učební plán pro 6. – 9. r. základního vzdělávání

Vzdělávací oblast	Vyučovací předmět					minimální časová dotace	disponibilní hodiny
		6.	7.	8.	9.		
jazyk a jazykové komunikace	český jazyk	4	4	5	6	14	4
	cizí jazyk	3	3	3	3	12	
	seminář z anglického jazyka	1	1	2	2	6	
matematika a její aplikace	matematika	4	4	6	5	14	4
informační a komunikační technologie	informatika	2	0	0	0	1	1
člověk a jeho svět							
člověk a společnost	dějepis	2	2	1	1	6	
	občanská výchova	1	1	2	2	6	
Člověk a příroda	fyzika	1	1	1	0	3	0
	chemie	0	0	2	2	4	
	přírodopis	2	2	1	2	5	2
	zeměpis	2	2	2	2	8	
umění a kultura	hudební výchova	1	1	1	1	4	
	výtvarná výchova	2	1	1	2	6	
člověk a zdraví	rodinná výchova	1	1	1	1	3	1
	tělesná výchova	2	2	2	2	8	
člověk a svět práce	pracovní činnosti	1	1	1	1	4	
Volitelné předměty	JR nebo seminář z Informatiky	0	2	2	2	0	6
týdenní hodinová dotace a disponibilní hodiny		29	28	32	33	104	18
celková povinná časová dotace						122	

Průřezová témata jsou na II. stupni integrována do vyučovacích předmětů.

5.1 MATEMATIKA A JEJÍ APLIKACE

Vzdělávací oblast je v 6. – 9. ročníku realizována prostřednictvím vyučovacího předmětu matematika.

5.1.1 Matematika

Matematika – výchovně vzdělávací strategie výuky tohoto předmětu

Klíčové kompetence jsou závaznými výstupy vzdělávání a matematika se na jejich utváření podílí zcela zásadním způsobem. Vede žáky k rozvoji logického myšlení a rozvoji jednotlivých klíčových kompetencí, zejména kompetence řešení problémů. Matematika ve vztahu s fyzikou, pracovními činnostmi a chemií má za cíl vybavit žáky takovými znalostmi, dovednostmi a návyky, aby bylo dosaženo zvýšení technické úrovně vzdělanosti naší mládeže, která je obecně považována za nedostačující.

Charakter výuky matematiky je činnostní. Výuku orientujeme tak, aby žáci poznatky získávali na základě individuální nebo skupinové práce. Žáci provádějí zvolené činnosti, které je vedou k pozorování určených jevů. O předkládaných jevech se žáky diskutujeme a vybízíme je k vyjadřování názorů a formulování závěrů vlastními slovy. Následuje upřesnění závěrů učitelem. Tímto způsobem umožňujeme žákům samostatné znovuobjevování poznatků, čímž podporujeme jejich dobré osvojení, postupný rozvoj klíčových kompetencí a podněcujeme zájem o výuku. Takto předkládanému učivu žáci rozumí. Jelikož na mnohé poznatky přicházejí sami, získávají sebedůvěru a nic nebrání dalšímu průběžnému rozvoji klíčových kompetencí.

Vzhledem k rychlému rozvoji vědy a techniky vedeme žáky k přesvědčení, že dobré znalosti z matematiky uplatní v současnosti ve všech oborech. K pochopení, že matematika je dokonalý nástroj, který jim pomůže dobře zvládnout i další přírodovědné předměty a může je přivést k dosahování nových objevů.

Kompetence k učení

Při výuce matematiky dochází hlavně k rozvoji logického myšlení a k rozvoji paměti. Opomenout ovšem nelze ani rozvoj komunikace, pracovních návyků, schopnosti řešit problémy a sociální interakce. Žáci se rovněž učí vyhledávat a třídit informace a nacházet vztahy a souvislosti mezi nimi. Operují také se symboly, znaky, grafy, diagramy a schémata, což je připravuje na obdobné operace používané v běžném životě.

Ve vyučovacím předmětu matematika na 2. stupni ZŠ je pro utváření a rozvoj kompetence k učení třeba:

- umožnit žákům pracovat individuálně nebo ve skupinách a při všech činnostech rozvíjet logické myšlení a rozumně postupovat při řešení problémů (dosahujeme toho především řešením úsudkových úloh, a to průběžně od nejnižších ročníků)
- nechat žáky hovořit o problému samostatně i ve spolupráci s ostatními žáky vyhledávat a třídit informace, rozlišovat podstatné od nepodstatného, nalézat souvislosti, navrhnout různé způsoby řešení, vyvozovat hypotézy a konečné závěry
- vést žáky k osvojování si nezbytných matematických vzorců a algoritmů
- používat pomůcky, modely, reálné materiály (tiskoviny, propagační materiály, plakáty), aby žáci dokázali postupným získáváním matematických znalostí tyto analyzovat, třídit, porovnávat své výsledky a závěry dál používat pro své učení
- postupně vést žáky k přesnému a stručnému vyjadřování, užívání matematického jazyka i symboliky, provádění rozborů a stručných zápisů při řešení úloh a ke zdokonalování grafického projevu
- získávat číselné údaje měřením reálnými měřidly, prováděním odhadů, zaokrouhlováním, studiem a vyhodnocováním tabulek, grafů a diagramů
- při řešení úloh hledat podobnosti a odlišnosti a vést žáky k efektivnímu učení
- nechat žáky vysvětlovat objevené závislosti a pravidla, klást si navzájem otázky, odpovídat, přemýšlet o praktickém využití učiva

- prakticky poznat a ve vztahu s fyzikou porozumět hlavním jednotkám fyzikálních veličin, se kterými se v matematice setkávají
- upozorňovat žáky na postupy a učivo, které znají z nižších ročníků, z výuky jiných předmětů, z vlastních pozorování, z praktického života, vytvářet návaznosti v učivu (na základě užívaných metod výuky organizovat a řídit proces vlastního učení)
- vést žáky k sebehodnocení, aby si každý uvědomoval, které učivo ovládá, co sám dokáže vyřešit, co si dokáže samostatně ověřit, aby to, co chápe a umí, dovedl předávat druhým a sám vědět, co si z předávaných poznatků potřebuje doplnit (práce s chybou)

Kompetence k řešení problémů

Matematiky využívá řešení úloh, které mají často charakter problémových situací a umožňují žákům objevovat a volit různé postupy řešení. Dbáme na to, aby výuka matematiky byla pokud možno co nejvíce názorná, praktická, založená na dobrém porozumění učivu všemi žáky. Pro postupný rozvoj kompetence k řešení problému je třeba:

- o každém předloženém problému se žáky hovořit, kde je to možné, nechat žáky provést nákres, situaci vymodelovat – umožnit jim postupně si osvojovat vhodné metody zobrazování řešených situací
- problémy důkladně rozebrat – hledat podobnosti v reálném světě, formulovat podstatu problému, popřípadě identifikovat informace chybějící pro řešení problému nebo vyloučit informace nadbytečné a teprve poté navrhnout způsoby a možnosti řešení
- vyslovovat domněnky o pozorovaných jevech, ověřovat si správnost domněnek a závěrů, uvědomovat si, že znovuobjevujeme a dále rozvíjíme poznatky matematiky
- dát žákům prostor pro vhodné pojmenování problému
- učit žáky nevzdávat se při prvním nezdaru, učit je hledat pomoc v učebnicích (znovu zopakováním učiva) nebo dalších materiálech, a to ve vzájemné spolupráci se spolužáky, učitelem, ale i doma v rodině
- naučit žáky identifikovat chybu a hledat variantní cesty k jejímu odstranění
- řádně si osvojit matematické pojmy, algoritmy, matematickou terminologii a užívat je
- uvědomovat si vzájemnou polohu objektů v rovině a prostoru, dokázat si cokoliv dostupnými prostředky vymodelovat
- nechat žáky samostatně vyhledávat, zkoumat a vyhodnocovat různé grafické prezentace problému a závislosti
- umožnit žákům využívat vhodných pomůcek, nástrojů a technických zařízení k vyhledávání informací a řešení problémů (internet, výpočetní technika)
- ověřovat správnost řešení prakticky a osvědčené postupy aplikovat při řešení podobných nebo nových situací
- nastolovat problémové situace tak, aby bylo možné poznané metody řešení uplatnit i v jiných (nematematických) oblastech jejich vzdělání
- pro vedení žáka ke kritickému usuzování a srozumitelné věcné argumentaci je třeba rozvíjet kombinatorické a logické myšlení, nechat žáky obhajovat vlastní závěry a rozhodnutí

Kompetence komunikativní

Pro rozvíjení této klíčové kompetence jsou v předmětu matematika ideální možnosti, neboť samo činnostní učení vyžaduje neustálou komunikaci, a to jak mezi žáky navzájem, tak mezi žáky a učitelem. Žákům proto umožňujeme:

- v klidu, pozorně a s porozuměním číst zadání řešených problémů
- vyjadřovat svoje názory (např. formou domněnek), navrhnout různé možnosti řešení, hledat argumenty pro jejich zdůvodnění
- modelovat, popisovat a matematizovat reálné situace při práci s pomůckami, dotazovat se na vzniklé nejasnosti, komunikovat se spolužáky a sledovat jejich závěry
- porovnávat svoje výsledky řešení se závěry spolužáků, argumentovat, obhajovat své způsoby řešení, poučit se od druhých naslouchat upřesnění učitele
- postupně poznávat odborný matematický jazyk a provádět správné matematické zápisy
- osvojovat si dovednost převádět matematické znaky a symboly do slov běžného jazyka a postupně se učit logickému a přesnému vyjadřování
- rozvíjet komplexní pohled na daný problém, vidět souvislost mezi reálnou situací a jejich formalizovaným popisem
- rozumět různým typům záznamů v pracovních materiálech a učebnicích, vybrané způsoby záznamu používat při zpracování svých závěrů.
- závěry prezentovat pomocí ICT a vhodného softwaru, používat informační a komunikační prostředky pro komunikaci jak se spolužáky, tak i s okolním světem

Kompetence pracovní

Tato kompetence se rozvíjí v matematice zvláště v součinnosti s praktickými činnostmi a výtvarnou výchovou a to především:

- měřením veličin, zaokrouhlováním hodnot, porovnáváním, získáváním a tříděním dat, kdy se žáci přibližují k běžně užívaným postupům
- tím, jak žáci získávají zručnost při výrobě didaktických pomůcek z různých materiálů a při práci s modely, kdy se rozvíjí jejich prostorová představivost a tvůrčí fantazie
- čtení a rýsování výkresů a schémat, které vedou k osvojování a rozvíjení technické gramotnosti
- tvorbou náčrtů a přesným rýsováním, zdokonalujícím žáky v preciznosti práce
- na základě řešení aplikačních a praktických úloh využívají získané zkušenosti a znalosti v zájmu vlastního rozvoje i své přípravy pro budoucnost
- umožnění žákům racionálně poznávat své schopnosti a činy podložena rozhodnutí o dalším vzdělávání a profesním zaměření

Kompetence sociální a personální

Tato kompetence je utvářena průběžně od samého začátku výuky matematiky, kdy systematicky podporujeme a rozvíjíme sebedůvěru žáků ve vlastní schopnosti a vytváříme tak předpoklady pro zdravý sociální vývoj. Žákům umožňujeme průběžně komunikovat, doplňovat se, spolupracovat. Individuální práci žáka při řešení složitějších matematických úloh často střídáme s prací ve dvojicích či skupinovou prací. Některé postupy a metody jsou pro skupinové činnosti přímo koncipovány a spolupráci žáků vyžadují. Skupinovou práci můžeme rovněž řešit nedostatek vhodných pomůcek. Pokud je to možné, snažíme se o maximální podíl na zhotovení osvědčených pomůcek. Pro činnostní způsob učení je to naprostá nutnost. Pro rozvoj a utváření kompetence sociální a personální umožňujeme:

- podílet se společně s učitelem na vytvoření pravidel pro práci ve skupině
- při práci ve dvojicích nebo skupinách převzít určitou roli, za kterou každý sám odpovídá

- přispívat k diskusi při řešení úkolu v malé skupině i v kolektivu třídy
- podílet se na vytváření příjemné atmosféry v týmu, žáky přitom vedeme k ohleduplnosti a k uznávání druhých, k poskytnutí rady nebo pomoci druhému při společné práci
- čerpat poučení z toho, co je pro ně nachystáno, co jim učitel předkládá, co mají připraveno v učebních materiálech, co si sami ověří při práci s pomůckami
- spolupracovat při řešení problémových a aplikovaných úloh, kdy žáci vyjadřují situace z běžného života a následně využívají nabytých dovedností v praxi (žáci tak docházejí k poznávání možností a významu matematiky pro praktický život a skutečnosti, že ke správnému výsledku lze dospět různými způsoby)
- vytvářet si pozitivní představu o sobě samém, docházet ke správným závěrům a ústně i písemně vyjadřovat své názory, obhajovat svůj způsob řešení
- postupně poznávat význam studia matematiky pro porozumění globálním souvislostem a multikulturním pohledům na naši civilizaci

Kompetence občanská

V matematice se rozvíjení této kompetence uplatňuje zvláště:

- rozvíjením důvěry ve vlastní schopnosti a poznáváním svých možností (např. při řešení úloh)
- vedením žáka k soustavné sebekontrolě, a to při každém kroku v celém postupu řešení
- postupným rozvojem systematičnosti, vytrvalosti, přesnosti žáků
- získáním dovednosti vyslovovat hypotézy na základě vlastní zkušenosti, dříve získaných znalostí, prováděním pokusů, měřeními a ověřováním nebo vyvracením získaných poznatků a výsledků za pomoci protipříkladů
- když je žákovi dáвана možnost, aby sám rozhodoval, které dovednosti již dobře ovládá, co ještě potřebuje udělat a zjistit, aby svoje úkoly zvládl
- když podporujeme tvořivé nápady žáků a pozitivně je hodnotíme

A) Výchovně vzdělávací cíle

- osvojování nových matematických pojmů a poznatků na základě aktivních činností v návaznosti na předcházející matematické poznání
- prohlubování poznatků, pozorování a rozlišování, rozvíjení úsudku a zobecňování směřující k logickému myšlení a věcné argumentaci a k přesnému – nejen odbornému – vyjadřování
- utváření souboru matematických nástrojů a aparátu (početní operace, algoritmy, metody řešení úloh, matematické modely řešení, grafická schémata, tabulky, znázornění, grafy aj.) a jeho efektivního využívání při řešení problémových i aplikovaných úloh vyjadřujících situace z běžného života
- získávání obecnějších dovedností a návyků (rozbor problému a plán řešení, odhad, volba správného postupu a prostředků řešení, vlastní řešení, kontrola správnosti), a to prostřednictvím osvojování si matematických poznatků, metod řešení úloh a problémů, poznáváním logické stavby a systému v matematice
- rozvíjení a uplatňování přesného a stručného vyjadřování prostřednictvím užívání odborného jazyka, symboliky, algoritmů, rozborů a zápisu řešení obecnějších matematických úloh

- utváření dovedností vedoucích k přesnému, pečlivému, přehlednému grafickému projevu, a to nejen v oblasti geometrické
- vytváření dostatku příležitostí aktivně se podílet na vlastním vzdělávání, samostatně se projevovat, řešit úkoly, získávat nové vědomosti vlastní činností, a to prostřednictvím činnostního pojetí vyučování, tj. uplatňováním postupů a forem práce, které umožňují maximálně využívat vlastních zkušeností a dovedností

B) Charakteristika výuky

Ve výuce matematiky se každý pojem buduje postupně, vyvíjí se a dotváří. Proto na sebe jednotlivé tematické celky musí navazovat, a to včetně symboliky a díkce. Pokud dojde k narušení tohoto procesu a systému, k nepochopení pojmu, k nezvládnutí poznatku nebo činnosti, nelze úspěšně zvládnout následné učivo a dosáhnout očekávané výstupy. Vzniká tak i obecný pocit náročnosti, těžkosti a výjimečnosti matematiky.

Matematika tvoří systém, který nelze v žádném ročníku přerušit, učit izolovaně jednotlivé celky bez vzájemných vztahů, propojenosti, odvolávání se již na osvojené poznatky, postupy, metody atp. Z tohoto hlediska je i obsah učiva matematiky ve vzdělávacím programu pro 2. stupni ZŠ vymezen do jednotlivých ročníků a doplněn doporučenými dílčími výstupy a požadavky na žáka. Obsah učiva v jednotlivých ročnících je doplňován neopomenutelnými tematickými celky pro zajištění návaznosti učiva, jeho osvojení a upevnění: desetiminutovky, shrnutí a opakování učiva, souhrnná cvičení, závěrečné opakování.

C) Obsah učiva

6. ročník:

Aritmetika

Opakování a upevnění učiva z 1. stupně ZŠ

- přirozená čísla a jejich zápis
- zobrazení, porovnávání, zaokrouhlování přirozených čísel
- operace s přirozenými čísly (sčítání, odčítání, násobení, dělení), písemné algoritmy
- slovní úlohy

dílčí výstupy: žák v oboru přirozených čísel dovede čísla porovnat, zaokrouhlit, sčítat, odčítat, násobit a dělit (a to především písemně), uvažuje a rozlišuje, správně volí početní výkony při řešení slovních úloh

Desetinná čísla

- zlomek – desetinné číslo (opakování), rozvinutý zápis čísla
- porovnání, zaokrouhlení desetinných čísel
- činnost s penězi
- operace s desetinnými čísly (sčítání, odčítání, násobení, dělení), písemné algoritmy
- užití kalkulátorů při výpočtech s desetinnými čísly
- úlohy z praxe: převody jednotek, aritmetický průměr
- slovní úlohy

dílčí výstupy: - žák dovede desetinná čísla porovnávat, sčítat, odčítat, násobit a dělit (písemné algoritmy)

- žák umí pro výpočty využít kalkulátor, v úlohách z praxe dovede uvažovat, využívat matematické úsudky, převádět jednotky, vypočítat aritmetický průměr

Dělitelnost přirozených čísel

- násobek, dělitel
- znaky dělitelnosti
- prvočísla, číslo složené, čísla soudělná a nesoudělná
- rozklad čísla na prvočinitele
- největší společný dělitel, nejmenší společný násobek

Dílčí výstupy: - žák umí určit největší společný dělitel a nejmenší společný násobek a umí užívat znaky dělitelnosti jako propedeutika počítání se zlomky a algebraickými výrazy

Geometrie

Opakování a upevňování učiva z 1. stupně

- bod, přímka, polopřímka, úsečka
- jednoduché konstrukce: rovnoběžky, kolmice
- délka úsečky, měření, jednotky délky
- rovinné obrazce: znázornění, rozlišování, jednoduché konstrukce a náčrty (čtverec, obdélník)
- obvod a obsah čtverce a obdélníku, základní jednotky obsahu, slovní úlohy

Úhel a jeho velikost

- úhel, velikost úhlu, určení velikosti úhlu měřením a výpočtem
- typy a druhy úhlů
- jednoduché konstrukce: osa úhlu, přenášení úhlu, vzdálenost bodu od přímky

Osová souměrnost

- shodnost geometrických tvarů
- osová souměrnost, osa souměrnosti
- osově souměrné obrazce
- jednoduché konstrukce: osa úsečky, osa úhlu

Trojúhelník

- trojúhelník, zobrazení, popis, modely
- třídění trojúhelníků podle velikosti stran a podle velikosti úhlů
- trojúhelníková nerovnost
- příčky v trojúhelníku: výšky, těžnice, střední příčky a jejich konstrukce

Objem a povrch

- krychle, kvádr: rozlišování těles, jejich popis, modelování, tělesa kolem nás
- využití učiva z fyziky
- objem a povrch kvádru a krychle (modely krychlí a kvádrů)
- jednotky objemu
- slovní úlohy – objem a povrch krychle a kvádru

7. ročník

Aritmetika

Opakování a upevnění učiva ze 6. ročníku

- desetinná čísla, početní operace s desetinnými čísly
- dělitelnost
- slovní úlohy, úsudky

Zlomky

- činnostní vyvození pojmu zlomek, zápis zlomku
- krácení a rozšiřování zlomku, porovnávání zlomků
- sčítání a odčítání zlomků
- převrácené číslo, násobení a dělení zlomků
- zlomek – složený zlomek – smíšené číslo – desetinné číslo
- využití učiva ve slovních úlohách

Celá čísla

- čísla kladná, záporná, navzájem opačná
- uspořádání celých čísel, znázornění na číselné ose, porovnávání
- početní operace s celými čísly (sčítání, odčítání, násobení, dělení)
- číslo racionální
- slovní úlohy – celá čísla kolem nás

Poměr

- poměr
- zvětšování, zmenšování v daném poměru
- měřítko mapy a plánu
- slovní úlohy vedoucí k užití poměru

Přímá a nepřímá úměrnost

- přímá úměrnost, nepřímá úměrnost
- úměra, tabulky

- trojčlenka
- slovní úlohy řešené trojčlenkou
- přímá a nepřímá úměrnost – tabulky a grafy

Procenta

- procento, procentová část, základ
- výpočet přes 1%
- výpočet procentové části
- výpočet počtu procent
- výpočet základu
- slovní úlohy na procenta
- úrok

Geometrie

Shodnost trojúhelníků

- opakování učiva o trojúhelníku ze 6. ročníku ZŠ
- shodnost trojúhelníků: věta sss, sus, usu
- konstrukce trojúhelníků podle vět sss, sus, usu

Osová a středová souměrnost

- osová souměrnost, útvary osově souměrné
- středová souměrnost, útvary středově souměrné

Čtyřúhelníky, hranoly

- čtyřúhelník, zobrazení, popis, modely
- rovnoběžník, zobrazení, popis, modely
- činnostní třídění rovnoběžníků podle vlastností stran a úhlů
- konstrukce a obsahy rovnoběžníků – činnostně
- obsah trojúhelníku – činnostně
- lichoběžník, konstrukce lichoběžníku, rozlišování lichoběžníků
- obsah lichoběžníku
- čtyřúhelník, mnohoúhelník – hranol – popis modelů hranolů, činnostní rozlišování hranolů
- povrch a objem hranolů, sítě těles, odvozování vzorců výpočty
- úlohy z praxe a na výpočet povrchů a objemů hranolu

8. ročník

Algebra

Mocniny a odmocniny

- druhá mocnina a odmocnina
- určování druhé mocniny a odmocniny pomocí tabulek a kalkulačtorů
- slovní úlohy z praxe
- mocniny s přirozeným mocnitelem, rozvinutý zápis čísla
- číselné výrazy s mocninami
- početní operace s mocninami: sčítání, odčítání, násobení, dělení, (umocňování)

Výrazy s proměnnou

- číselné výrazy a výrazy s proměnnou
- hodnota výrazu, dosazování do výrazu
- zápis slovního textu pomocí výrazu
- mnohočleny
- sčítání a odčítání mnohočlenů
- násobení mnohočlenu jednočlenem a mnohočlenem
- vytykání před závorku – rozklad mnohočlenu na součin
- vzorce a jejich užití

Lineární rovnice o jedné neznámé

- rovnost, rovnice
- ekvivalentní úpravy rovnic, zkouška
- řešení přiměřeně náročných lineárních rovnic pomocí ekvivalentních úprav vedoucích hlavně k vyjádření neznámé v oboru přirozených čísel
- výpočet neznámé ze vzorce
- slovní úlohy řešené pomocí lineárních rovnic

Geometrie

Pythagorova věta

- pravoúhlý trojúhelník
- Pythagorova věta
- Užití Pythagorovy věty v praxi a v životě kolem nás

Kruh, kružnice

- kružnice, kruh, zobrazení, popis, modely
- délka kružnice, obsah kruhu
- vzájemná poloha kružnice a přímky
- vzájemná poloha dvou kružnic
- tečna a tětiva kružnice
- kružnice opsaná a vepsaná trojúhelníku a rovnoběžníkům
- slovní úlohy – výpočet délky kružnice, obsah kruhu

Válec

- válec – zobrazení sítě, popis tělesa, modely
- povrch a objem válce, odvození vzorců
- slovní úlohy – válec kolem nás

Konstrukční úlohy

- jednoduché konstrukce
- postup řešení konstrukční úlohy, zápis, symbolika
- množina bodů dané vlastnosti
- Thaletova věta
- Konstrukce trojúhelníků, čtyřúhelníků

Užitá matematika

- a) Aplikační úlohy a problémy
 - jednoduché technické výpočty
- b) Základy statistiky
 - základní pojmy
 - aritmetický průměr
 - statistická šetření
 - diagramy, grafy
 - úlohy z praxe, využití výpočetní techniky

9. ročník

Algebra

Algebraické výrazy

- opakování a upevnění učiva z 8. ročníku: výrazy s proměnnou, vzorce, rozklady mnohočlenů na součin vytýkání před závorku
- jednoduché úpravy algebraických výrazů
- rozklady na součin

Lineární rovnice

- řešení rovnice – opakování
- lineární rovnice se zlomkem a závorkami (přiměřeně náročné) – vzorce, výpočet neznámé ze vzorce
- užití rovnic pro řešení slovních úloh
- jednoduchá zadání
- zvláštní typy slovních úloh: úlohy o pohybu, společné práci, počítání směsí, rozšiřující učivo
- soustava rovnic o dvou neznámých a jejich řešení, slovní úlohy

Funkce

- funkce jako závislost dvou veličin: definiční obor funkce
- způsob vyjádření funkce: tabulka, graf (rovnice)
- lineární funkce

Geometrie

Podobnost

- podobnost rovinných útvarů, poměr podobnosti
- podobnost trojúhelníků, věty o podobnosti trojúhelníků
- podobnosti kolem nás: mapy, plány
- goniometrické funkce ostrého úhlu pravoúhlého trojúhelníka: $\sin$, $\cos$, $\tan$
- tabulky a grafy goniometrických funkcí: $\sin$, $\cos$, $\tan$ (pro znázornění užití výpočetní techniky)
- užití goniometrie v praxi, řešení jednoduchých reálných situací

Tělesa

- opakování: zobrazení, popis těles, modely, povrchy těles - krychle, kvádr, hranoly, válec
- tělesa: jehlan, kužel, koule – zobrazení, popis těles, modely
- povrchy a objemy těles – jehlan, kužel, koule
- aplikační úlohy, úlohy řešící reálné situace

Užitá matematika – aplikační úlohy a problémy

a) Základy finanční matematiky

- úrokový počet, základní pojmy
- jednoduché úrokování: výpočet úroku, určení jistiny
- úvěr, půjčka
- valuty, devizy, převod měn

b) Základy rýsování

- technika rýsování, druhy čar, technické písmo, rýsovací pomůcky
- technické výkresy, kótování
- pravoúhlé promítání, (sdružené průměty, půdorys, nárys)

D) Očekávané výstupy

Číslo a proměnná:

Žák:

- provádí početní operace v oboru celých čísel a racionálních čísel, užívá ve výpočtech druhou mocninu a odmocninu
- zaokrouhluje a provádí odhady s danou přesností, účelně využívá kalkulátor
- modeluje a řeší situace s využitím dělitelnosti v oboru přirozených čísel
- užívá různé způsoby kvantitativního vyjádření vztahu celek-část (přirozeným číslem, poměrem, zlomkem, desetinným číslem, procentem)
- řeší modelováním a výpočtem situace vyjádřené poměrem, pracuje s měřítky map a plánů
- řeší aplikační úlohy na procenta
- matematizuje jednoduché reálné situace s využitím proměnných, určí hodnotu výrazů, sčítá, odčítá a násobí mnohočleny, provádí rozklad mnohočlenu na součin pomocí vzorců a vytýkání
- formuluje a řeší reálné situace pomocí rovnic a jejich soustav
- analyzuje a řeší jednoduché problémy, modeluje konkrétní situace, v nichž využívá matematický aparát v oboru celých čísel a racionálních čísel

Závislosti, vztahy a práce s daty

Žák:

- Vyhledává, vyhodnocuje a zpracovává data
- Porovnává soubory dat
- Určuje vztah přímé nebo nepřímé úměrnosti
- vyjádří funkční vztah tabulkou, grafem, rovnicí
- matematizuje jednoduché reálné situace s využitím funkčních vztahů

Geometrie v rovině a prostoru

Žák:

- charakterizuje a třídí základní rovinné útvary
- načrtne a sestrojí rovinné útvary
- zdůvodňuje a využívá polohové a metrické vlastnosti základních rovinných útvarů při řešení úloh a jednoduchých praktických problémů, využívá potřebnou matematickou symboliku
- určuje velikost úhlů měřením a výpočtem
- odhaduje a vypočítá obsah a obvod základních rovinných útvarů
- využívá pojem množina všech bodů dané vlastnosti k charakteristice útvarů a k řešení polohových a nepolohových konstrukčních úloh
- načrtne a sestrojí obraz rovinného útvaru ve středové a osově souměrnosti, určí středové a osově souměrný útvar
- užívá k argumentaci a při výpočtech věty o shodnosti a podobnosti
- určuje a charakterizuje základní prostorové útvary (tělesa), analyzuje jejich vlastnosti
- Načrtne a sestrojí obraz jednoduchých těles v rovině
- načrtne a sestrojí sítě základních těles
- odhaduje a vypočítá objem a povrch těles

- analyzuje a řeší aplikační geometrické úlohy s využitím osvojeného matematického aparátu

Nestandardní aplikační úlohy a problémy

Žák:

- užívá logickou úvahu při řešení úloh a nalézá různá řešení situací
- řeší úlohy na prostorovou představivost, kombinuje poznatky a dovednosti i z jiných vzdělávacích oblastí

5.2 JAZYK A JAZYKOVÁ KOMUNIKACE

5.2.1 Český jazyk a literatura

Český jazyk slouží žákům jako nástroj k učení, k získávání a předávání informací, k prezentaci vlastních názorů a v neposlední řadě i k běžné komunikaci. Proto je nutné, aby žáci získali ke své mateřštině pozitivní vztah a ovládli ji co nejlépe ve všech jejích vrstvách.

Jazyková výchova na druhém stupni je zaměřena především na pochopení pravidel českého pravopisu a na jejich správné používání. Žák si po celou dobu školní docházky na druhém stupni upevňuje gramatická pravidla a praktickou aplikaci pravidel českého pravopisu.

Žák je v průběhu celé jazykové výuky veden k vyhledávání vlastních chyb a k důslednosti při opravách. Své chyby nahlas komentuje a odůvodňuje, posléze se snaží najít správné řešení (kompetence k učení + kompetence k řešení problémů).

Žák trénuje vhodný slovní i písemný projev, je nabádán k tomu, aby se vyjadřoval spisovně a logicky (Kompetence komunikativní).

Žák respektuje stanovená pravidla. Dodržuje termíny odevzdání úkolů a referátů, průběžně se připravuje (kompetence pracovní).

POSTUPY A FORMY VÝUKY

Frontální výuka

Skupinová práce

Práce s učebnicí a pravidly českého pravopisu, práce s textem

Diktáty (průběžné, kontrolní)

Doplňovací cvičení

Komplexní jazykové rozbor

TEMATICKÉ CELKY

VI. ROČNÍK

1. Úvod do jazyka

Základní dělení jazyků

Jazyk a jeho útvary

Pravidla českého pravopisu

2. Zvuková stránka jazyka

Hláskosloví

Spisovná výslovnost

3. Stavba slova

Stavba slova (kořen, předpona, přípona)

Střídání hlásek při odvozování

Zdvojené souhlásky

Skupiny BĚ-BJE, VĚ-VJE, PĚ, MĚ-MNĚ

Předpony S/SE, Z/ZE, VZ/VZE

Předložky S/SE, Z/ZE

Přechylování

4. Podstatná jména

Druhy podstatných jmen (konkrétní/abstraktní, pomnožná/hromadná, obecná/vlastní)

Skloňování podstatných jmen

5. Přídavná jména

Druhy přídavných jmen (měkká, tvrdá, přivlastňovací)

Skloňování přídavných jmen

Stupňování přídavných jmen

6. Zájmena

Druhy zájmen (osobní, přivlastňovací, ukazovací, tázací, vztažná, neurčitá, záporná)

Skloňování zájmena „Já“

Tvary zájmen „on, ona, ono“

7. Číslovky

Druhy číslovek (určité/neurčité; základní, řadové, násobné, druhové).

Číslovky „dvě, obě“

8. Slovesa

Časování sloves

9. Základní větné členy

Podmět (vyjádřený, nevyjádřený, několikanásobný)

Přísudek (slovesný, jmenný se sponou)

Shoda podmětu s přísudkem

10. Věta jednoduchá a souvětí

Věta jednoduchá

Souvětí

MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY:

D – letopočet (číslovky)

Z – zeměpisná jména (podstatná jména, přídavná jména)

Př – jména živočichů a rostlin (podstatná jména, přídavná jména)

Vv – konkrétní a abstraktní

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY:

Žák zná základní rozdělení jazyků, ví, že čeština je jazyk slovanský. Orientuje se v útvech národního jazyka a učí se je rozlišovat. Rozlišuje spisovný jazyk, nářečí a obecnou češtinu a zdůvodní jejich užití.

Samostatně pracuje s Pravidly českého pravopisu a se Slovníkem spisovné češtiny.

Žák umí rozdělit hlásky, spisovně vyslovuje česká a běžně užívaná cizí slova.

Žák chápe stavbu slova v návaznosti na pravopis. Zvládá morfologický rozbor slova. Umí tvořit slova přechylováním.

Žák správně třídí slovní druhy. Rozlišuje jednotlivé druhy podstatných jmen. Umí u podstatných jmen určit pád, číslo, rod, vzor. Tvoří spisovné tvary slov a vědomě je využívá ke vhodné komunikaci.

Žák rozlišuje jednotlivé druhy přídavných jmen. Tvoří spisovné tvary slov a vědomě je využívá ke vhodné komunikaci. Zvládá stupňování přídavných jmen včetně nepravidelného stupňování.

Žák rozlišuje jednotlivé druhy zájmen. Umí skloňovat zájmeno „Já“ a jeho tvary správně užívat v písemném i slovním projevu.

Žák rozlišuje druhy číslovek. Umí skloňovat číslovky „dvě, obě“. Ví, kdy se za číslovkou píše tečka.

Žák umí u sloves určit osobu, číslo, čas a způsob.

Žák umí určit základní skladební dvojici. Žák rozliší větu jednoduchou a souvětí. Určí počet vět v souvětí.

V písemném projevu zvládá pravopis lexikální, slovotvorný, morfologický i syntaktický ve větě jednoduché i souvětí.

VII. ROČNÍK

1. Rozvíjející větné členy

Předmět

Přísluvečné určení času, místa a způsobu

Prívlastek shodný a neshodný, těsný a volný, postupně rozvíjející a několikanásobný

Několikanásobné větné členy

2. Slovní druhy

Opakování a prohlubování znalostí o slovních druzích.

Slovesný rod

Příslovečné spřežky

3. Význam slov

Synonyma, homonyma, antonyma

Termíny

Slovní zásoba a její obohacování

4. Psaní velkých písmen

5. Věta jednočlenná a dvojčlenná

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY:

Žák umí určit podmět i přísudek i další větné členy. Samostatně pracuje s Pravidly českého pravopisu a Slovníkem spisovné češtiny.

Žák správně třídí slovní druhy. Rozlišuje jednotlivé druhy podstatných jmen. Umí u podstatných jmen určit pád, číslo, rod, vzor. Tvoří spisovné tvary slov a vědomě je využívá ke vhodné komunikaci.

Žák rozlišuje jednotlivé druhy přídavných jmen. Tvoří spisovné tvary slov a vědomě je využívá ke vhodné komunikaci. Zvládá stupňování přídavných jmen včetně nepravidelného stupňování.

Žák rozlišuje jednotlivé druhy zájmen. Umí skloňovat zájmeno „Já“ a jeho tvary správně užívat v písemném i slovním projevu.

Žák rozlišuje druhy číslovek. Umí skloňovat číslovky „dvě, obě“. Ví, kdy se za číslovkou píše tečka.

Žák umí určit gramatické kategorie sloves (osoba, číslo čas, způsob, rod).

Žák rozezná příslovečné spřežky a orientuje se v jejich správném užívání.

Spisovně vyslovuje česká a běžně užívaná cizí slova. Rozlišuje a příklady v textu dokládá nejdůležitější způsoby obohacování slovní zásoby a zásady tvoření českých slov, rozpoznává přenesená pojmenování, zvláště ve frazémech.

Žák se orientuje v problematice psaní velkých písmen.

V písemném projevu zvládá pravopis lexikální, slovotvorný, morfologický i syntaktický ve větě jednoduché i souvětí.

VIII. ROČNÍK

1. Základové a rozvíjející větné členy

Procvičování učiva, větné rozbory

Přístavek

2. Slovní druhy

Opakování a prohlubování znalostí o slovních druzích.

Slovesný vid

Slovesné třídy

3. Souvětí

Věta hlavní a vedlejší

Druhy vedlejších vět

Významové poměry

Složitější souvětí

4. Slovní zásoba

Význam slov – opakování a prohlubování znalostí

Obohacování slovní zásoby – opakování a prohlubování znalostí

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY:

Žák umí určit podmět i přísudek i další větné členy. Samostatně pracuje s Pravidly českého pravopisu a Slovníkem spisovné češtiny.

Žák správně třídí slovní druhy. Rozlišuje jednotlivé druhy podstatných jmen. Umí u podstatných jmen určit pád, číslo, rod, vzor. Tvoří spisovné tvary slov a vědomě je využívá ke vhodné komunikaci.

Žák rozlišuje jednotlivé druhy přídavných jmen. Tvoří spisovné tvary slov a vědomě je využívá ke vhodné komunikaci. Zvládá stupňování přídavných jmen včetně nepravidelného stupňování.

Žák rozlišuje jednotlivé druhy zájmen. Umí skloňovat zájmeno „Já“ a jeho tvary správně užívat v písemném i slovním projevu.

Žák rozlišuje druhy číslovek. Umí skloňovat číslovky „dvě, obě“. Ví, kdy se za číslovkou píše tečka.

Žák umí určit gramatické kategorie sloves (osoba, číslo čas, způsob, rod, vid).

Žák rozezná příslovečné spřežky a orientuje se v jejich správném užívání.

Spisovně vyslovuje česká a běžně užívaná cizí slova. Rozlišuje a příklady v textu dokládá nejdůležitější způsoby obohacování slovní zásoby a zásady tvoření českých slov, rozpoznává přenesená pojmenování, zvláště ve frazémech.

Žák se orientuje v problematice psaní velkých písmen. V písemném projevu zvládá pravopis lexikální, slovotvorný, morfologický i syntaktický ve větě jednoduché i souvětí.

Žák rozeznává věty hlavní a vedlejší, umí určit typ souvětí a druhy vedlejších vět. Rozeznává jednotlivé významové poměry. Dokáže nakreslit graf souvětí. Orientuje se v problematice interpunkce v souvětí.

IX. ROČNÍK

1. Jazyk a jeho útvary

Opakování a prohlubování znalostí

2. Základové a rozvíjející větné členy

Opakování a prohlubování znalostí

Doplňěk

3. Stavba slova

Rozklad slova

Pravopis související se stavbou slova

4. Psaní velkých písmen

Opakování a prohlubování znalostí

5. Slovní zásoba a její obohacování

Opakování a prohlubování znalostí

6. Historický vývoj češtiny

Opakování vývoje češtiny

Historismy, archaismy, neologismy

7. Zvuková stránka češtiny

Opakování a prohlubování znalostí

8. Slovní druhy

Opakování a prohlubování znalostí

9. Věta jednoduchá a souvětí

Věta jednočlenná a dvojčlenná

Vsuvka, elipsa, osamostatněný větný člen

Souvětí souřadné a podřadné

MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY:

D – Cyril a Metoděj, staroslověnština, hlaholice (historický vývoj češtiny)

Z – zeměpisná jména (podstatná jména, přídavná jména)

Př – jména živočichů a rostlin (podstatná jména, přídavná jména)

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY:

Žák píše bez závažných gramatických chyb, orientuje se v problematice psaní velkých písmen. V písemném projevu zvládá pravopis lexikální, slovotvorný, morfologický i syntaktický ve větě jednoduché i souvětí. Samostatně pracuje s Pravidly českého pravopisu a Slovníkem spisovné češtiny.

Žák umí určit podmět i přísudek i další větné členy.

Žák správně třídí slovní druhy. Rozlišuje jednotlivé druhy podstatných jmen. Umí u podstatných jmen určit pád, číslo, rod, vzor. Tvoří spisovné tvary slov a vědomě je využívá ke vhodné komunikaci.

Žák rozlišuje jednotlivé druhy přídavných jmen. Tvoří spisovné tvary slov a vědomě je využívá ke vhodné komunikaci. Zvládá stupňování přídavných jmen včetně nepravidelného stupňování.

Žák rozlišuje jednotlivé druhy zájmen. Umí skloňovat zájmeno „Já“ a jeho tvary správně užívat v písemném i slovním projevu.

Žák rozlišuje druhy číslovek. Umí skloňovat číslovky „dvě, obě“. Ví, kdy se za číslovkou píše tečka.

Žák umí určit gramatické kategorie sloves (osoba, číslo čas, způsob, rod, vid).

Žák rozezná příslovečné spřežky a orientuje se v jejich správném užívání.

Žák rozeznává věty hlavní a vedlejší, umí určit typ souvětí a druhy vedlejších vět. Rozeznává jednotlivé významové poměry. Dokáže nakreslit graf souvětí. Orientuje se v problematice interpunkce v souvětí.

Spisovně vyslovuje česká a běžně užívaná cizí slova. Rozlišuje a příklady v textu dokládá nejdůležitější způsoby obohacování slovní zásoby a zásady tvoření českých slov, rozpoznává přenesená pojmenování, zvláště ve frazémech. Rozlišuje jednotlivé útvary ČJ a ví, kde se užívají.

PRŮŘEZOVÁ TÉMATA

1. Osobnostní a sociální výchova

Žáci se učí gramatická pravidla proto, aby je využívali v praxi. Jelikož v každodenním životě se neobejdou bez písemného projevu, je nanejvýš důležité, aby si pravidla českého pravopisu řádně osvojili a zautomatizovali. V hodinách jazykové výchovy jde především o vysvětlování a neustálé procvičování gramatiky.

ROZVOJ SCHOPNOSTÍ POZNÁVÁNÍ: Cvičení pozornosti a soustředění, cvičení paměti.

SEBEREGULACE A SEBEORGANIZACE: Cvičení sebekontroly.

POZNÁVÁNÍ LIDÍ: Poznání různých specifických obtíží vlastních a svých spolužáků, umění nabídnout pomoc a také pomoc přijmout.

LITERATURA

Cílem výuky literatury v šestém a sedmém ročníku je především snaha vypěstovat v žácích kladný vztah k literatuře a dovést je k vědomému výběru a aktivnímu užívání literatury.

Žáci se při rozbořech literárních děl učí hledat v textu podstatné informace a při interpretaci se učí srozumitelně formulovat a kultivovat svůj ústní projev (kompetence k učení + kompetence komunikativní).

V hodinách literatury si žáci procvičují výrazné čtení a přednes.

Žáci si v hodinách literatury vytváří vlastní estetická měřítko, zjišťují, že vnímání umění je individuální záležitost a že se jejich názory mohou lišit od názorů spolužáků i učitelů. Učitel respektuje vlastní názor žáků a žáci se učí se respektovat názory druhých (kompetence občanská).

Žáci mají v obou ročnících za úkol přečíst během školního roku minimálně dvě knihy a s těmi pak krátce seznámit učitele a své spolužáky. S termínem svého seznámení je každý žák dopředu seznámen (kompetence pracovní).

Cílem výuky literatury v osmém a devátém ročníku je, aby žáci získali ucelený přehled o dějinách a vývoji písemnictví od nejstarších dob do současnosti. Nadále je v žácích pěstován pozitivní vztah k literatuře.

Žáci se v těchto dvou letech dozvídají o propojenosti doby a literatury, což vede k chápání příčin a důsledků a k vytváření obecných závěrů. Žáci se v literatuře učí kriticky myslet a vyjadřovat konstruktivní kritiku (kompetence k řešení problémů).

Žáci se při rozbořech literárních děl učí hledat v textu podstatné informace a při interpretaci se učí srozumitelně formulovat a kultivovat svůj ústní projev (kompetence k učení + kompetence komunikativní).

V hodinách literatury si žáci procvičují výrazné čtení a přednes.

Žáci si v hodinách literatury vytváří vlastní estetická měřítko, zjišťují, že vnímání umění je individuální záležitost a že se jejich názory mohou lišit od názorů spolužáků i učitelů. Učitel respektuje vlastní názor žáků a žáci se učí se respektovat názory druhých (kompetence občanská).

Žáci mají v obou ročnících za úkol přečíst během školního roku minimálně dvě knihy a s těmi pak krátce seznámit učitele a své spolužáky. S termínem svého seznámení je každý žák dopředu seznámen (kompetence pracovní).

POSTUPY A FORMY VÝUKY

Frontální výuka

Skupinová práce

Společná četba

Tvořivá činnost s literárním textem

Brainstorming

Interpretace

Diskuze

Referát

Video

Opakovací soutěže, křížovky

TEMATICKÉ CELKY

VI. + VII. ROČNÍK

I. PRÓZA

1. Úvod do studia literatury, teorie literatury

2. Pohádka

3. Pověst

4. Bajka

5. Příběhová próza s dětským hrdinou

6. Dívčí literatura

7. Dobrodružná literatura

8. Sci-fi a fantasy literatura

9. Humoristická literatura

10. Detektivní literatura

II. POEZIE

1. Teorie verše

2. Dětská poezie
3. Poezie pro nepoetický věk
4. Nonsensová poezie

MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY

D – Staré řecké báje a pověsti

Hv – zhudebněné básně (např. E. Frynty, J. Žáčka, J. Vodňanského atd.)

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY

Žák se během dvou školních let seznámí s rozmanitostí literatury, získá přehled o literárních druzích a žánrech, které umí rozeznat a stručně popsat a zná hlavní představitele jednotlivých žánrů.

Zná základní literární teorii a to včetně teorie verše. Umí uceleně reprodukovat umělecký text a je schopen pomocí návodných otázek provést stručný rozbor básně. Jednoduše popisuje strukturu a jazyk literárního díla a vlastními slovy interpretuje smysl díla. Formuluje ústně i písemně dojmy ze své četby, návštěvy divadelního nebo filmového představení a názory na umělecké dílo.

Tvoří vlastní literární text podle svých schopností a na základě osvojených znalostí základů individuální literární teorie

Rozlišuje literaturu hodnotnou a konzumní, svůj názor doloží argumenty. Rozpoznává základní rysy autora. Porovná různá ztvárnění téhož tématu.

Vyhledává informace v různých typech katalogů, v knihovně i v dalších informačních zdrojích.

Žáci by měli získat kladný vztah k literatuře, měli by být aktivními čtenáři a měli by sami literaturu vyhledávat a chvíle strávené četbou považovat za smysluplně vyplněný čas.

VIII. ROČNÍK

1. Starověká literatura

Epos o Gilgamešovi, Bible, Homér

2. Středověká literatura

Počátky českého písemnictví, Kosmova kronika, Dalimilova kronika, satira

3. Renesance

Obecný úvod, F. Villon, w. Shakespeare, G. Boccaccio, J. A. Komenský

4. Národní obrození

Charakteristika období, RKZ, J. Dobrovský, K. H. Borovský, K. H. Mácha, K. J. Erben a Kytice, B. Němcová, J. K. Tyl

5. Májovci

Charakteristika generace májovců, J. Neruda

6. Drama a divadlo

Národní divadlo, vesnické drama, A. a V. Mrštníkovi

7. Historická beletrie

Vymezení pojmu, A. Jirásek

8. Romantismus a realismus

Charakteristika romantismu, V. Hugo, A. S. Puškin. Charakteristika realismu, Ch. Dickens, F. M. Dostojevskij, L. N. Tolstoj, H. de Balzac, E. Zola

9. Prokletí básníci

Baudelaire, Verlaine, Rimbaud

10. Teorie literatury + teorie verše

Teorie literatury a verše, která odpovídá právě probíranému tématu.

MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY:

D – Starověk, počátky českého státu, středověk, renesance, národní obrození, odraz historické doby v díle A. Jirásky (nejstarší české pověsti, husitství, národní obrození)

Hv, Vv – umělci spojeni s ND (Smetana, Aleš...)

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY:

Žáci se seznámí s vývojem literatury od nejstarších dob do konce 19. a počátku 20. století. Orientují se v jednotlivých obdobích, vědí, co je pro které období charakteristické, znají základní literární směry a uvádí jejich nejvýraznější představitele a díla. Uvědomují si také spojitost historické doby a literatury.

Žáci si rozšíří znalosti literární teorie a teorie verše. Umí uceleně interpretovat umělecké dílo a rozebrat báseň pomocí návodných otázek. Žák jednoduše popisuje strukturu a jazyk literárního díla a vlastními slovy interpretuje smysl díla. Formuluje ústně i písemně dojmy ze své četby, návštěvy divadelního nebo filmového představení a názory na umělecké dílo.

Tvoří vlastní literární text podle svých schopností a na základě osvojených znalostí základů literární teorie

Rozlišuje literaturu hodnotnou a konzumní, svůj názor doloží argumenty.

Vyhledává informace v různých typech katalogů, v knihovně i v dalších informačních zdrojích.

Žáci by měli získat kladný vztah k literatuře, měli by být aktivními čtenáři a měli by sami literaturu vyhledávat a chvíle strávené četbou považovat za smysluplně vyplněný čas.

IX. ROČNÍK

1. Buřičská generace

Charakteristika buřičské generace, F. Gellner, P. Bezruč.

2. Světová meziválečná literatura

R. Rolland, A. de Saint-Exupéry, E. M. Renarque, E. Hemingway

3. Česká meziválečná literatura a drama

J. Hašek, F. Kafka, K. Poláček, K. Čapek.

Proletářská poezie, J. Wolker.

Osvobozené divadlo.

4. Česká literatura během okupace

J. Orten, F. Halas.

5. Česká literatura 2. pol. 20. stol.

Charakteristické rysy české literatury po roce 1948.

POEZIE: F. Hrubín, J. Kainar, V. Hrabě, J. Skácel, J. Seifert.

PRÓZA: J. Otčenášek, L. Fuks, O. Pavel, A. Lustig, J. Škvorecký, B. Hrabal, M. Kundera.

DRAMA: Semafor, Divadlo Jára Cimrmana, Sklep, Husa na provázku, V. Havel

6. Underground a písňové texty

Charakteristika undergroundu, Plastic people of the universe, I. M. Jirous, K. Kryl, J. Nohavica

MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY:

Vzhledem k pojetí výuky literatury v devátém ročníku a charakteru učiva se literatura prolíná především s dějepisem. Dále se zde literatura propojuje s hudební výchovou (písničky Osvobozeného divadla, 6. tematický celek).

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY:

Žáci rozumí následujícím pojmům: Kontrast, bestseller, ich-forma, er-forma, téma, motiv, epizoda, povídka, epitaf, forbína, biografie, autobiografie, pábení, absurdní drama, underground (po IX. Ročníku).

Žáci by měli dokázat rozeznat kvalitní díla od braku, měli by získat kladný vztah k literatuře, měli by být aktivními čtenáři a měli by sami literaturu vyhledávat a chvíle strávené četbou považovat za smysluplně vyplněný čas.

PRŮŘEZOVÁ TÉMATA

1. Osobnostní a sociální výchova

Toto průřezové téma se prolíná celou výukou literatury a to především ve využití literatury v každodenní praxi pro zábavu i poučení a pro nalezení vlastního literárního vkusu. Četba kvalitní literatury kultivuje a vede k sebepoznání i k poznávání okolí a může mít vliv na vytváření pozitivních mezilidských vztahů. Významně také přispívá k formování studijních dovedností (porozumění textu, vyhledávání informací atd.).

ROZVOJ SCHOPNOSTÍ POZNÁVÁNÍ: Cvičení smyslového vnímání (především naslouchání při četbě uměleckých děl), pozornosti a soustředění. Cvičení paměti (např. při recitaci básní) a dovednosti pro učení (čtení s porozuměním, interpretace textu apod.).

SEBEREGULACE A SEBEORGANIZACE: Organizace vlastního času a plánování při povinné četbě dvou knih za jeden školní rok. Cvičení sebekontroly a sebeovládání při diskuzích o uměleckých dílech.

KREATIVITA: Rozvoj kreativity a fantazie při tvořivé činnosti s literárními texty.

POZNÁVÁNÍ LIDÍ: Vzájemné poznávání vkusu a názorů okolí a jejich respektování.

KOMUNIKACE: Cvičení naslouchání, empatie (např. při vciťování se do postav uměleckého díla). Procvičování verbálního sdělování (při interpretaci a rozborech).

HODNOTY, POSTOJE, PRAKTICKÁ ETIKA: Analýzy vlastních i cizích postojů a jejich respektování.

2. Výchova demokratického občana

V literatuře se toto téma uplatňuje především prostřednictvím literárních děl. Žáci se během čtyřleté výuky literatury seznámí s nejvýraznějšími českými i zahraničními představiteli jednotlivých literárních žánrů a získají ucelený přehled o vývoji písemnictví od nejstarších dob do současnosti.

Především v osmém a devátém ročníku se žáci seznamují s propojeností literatury a historické doby. Uvědomují si, že literatura je mnohdy obrazem tehdejší společnosti, že díky literatuře lze poznat atmosféru doby.

Po celou dobu výuky se učí aktivnímu naslouchání a vnímání, empatii a spravedlivému posuzování. Poznávají národní odlišnosti projevující se v literatuře a učí se jejich respektování. Při interpretaci děl se prohlubují a zdokonalují schopnosti komunikativní, formulační, argumentační a prezentační.

OBČAN, OBČANSKÁ SPOLEČNOST A STÁT: Literární díla jako forma protestu proti nespravedlnosti, útlaku a totalitě.

3. Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Žáci vnímají literaturu jako součást kultury svého národa, jsou si vědomi toho, že každý národ má svou národní literaturu, a že nejlepší díla z literatur národních tvoří literaturu světovou.

Během čtyř let literární výuky pochopí žáci evropské literární kořeny a kontinuitu literárního vývoje. Po celou dobu výuky je v žácích pěstován pozitivní vztah k tradičním evropským hodnotám, jako jsou humanismus, svobodná vůle, osobní zodpovědnost atd.

Literární učivo nabízí získání vědomostí, které povedou k porozumění a respektování kulturních a sociálních odlišností.

Žáci se v literatuře setkají s mnoha významnými evropskými i světovými autory a seznámí se s jejich dílem.

EVROPA A SVĚT NÁS ZAJÍMÁ: Lidová slovesnost, zvyky a tradice evropských národů.

4. Multikulturní výchova

V literatuře se žáci setkávají s různými typy literatury, poznávají představitele nejen literatury našeho národa, ale také literatur národů jiných. Žáci jsou vedeni k tomu, aby odlišnost vnímali jako příležitost k vlastnímu obohacení a rozšíření svých obzorů.

Hlavní zájem výuky literatury směřuje na poznání dějin české literatury, uvědomění si vlastních tradic a hodnot, poznání vlastní kultury. V žácích je podporováno vlastenectví a zdravá národní hrdost a zároveň jsou vedeni k toleranci a k odmítnutí rasismu, k uvědomění si, že všechny národy a všichni lidé jsou si rovni.

KULTURNÍ DIFERENCE: Jedinečnost každého autora, respektování všech autorů i autorských stylů. Uvědomění si vlastního kulturního zakotvení.

MULTIKULTURALITA: Naslouchání druhým, rovnocennost jednotlivých národních literatur.

5. Environmentální výchova

Žáci se dozvídají o vlivu prostředí na vznik literárních děl, seznamují se se specifiky některých národních a regionálních literatur. Jsou vedeni k vnímavému a citlivému přístupu ke kulturnímu dědictví.

LIDSKÉ AKTIVITY A PROBLÉMY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ: Ochrana kulturních památek.

VZTAH ČLOVĚKA K PROSTŘEDÍ: Kultura našeho regionu (Petr Bezruč)

6. Mediální výchova

V 8. a 9. ročníku se žáci seznamují se stručnou historií českého novinářství (V. M. Kramerius, K. H. Borovský, J. Neruda, K. Čapek, K. Poláček). Dozvídají se o jejich vlivu v historii a o jejich úloze v demokratické společnosti a v klíčových společenských událostech, značná pozornost je pak věnována cenzuře a potlačování svobody slova v období totality (fašistické i komunistické). Žáci by si měli uvědomit, co to znamená svoboda projevu, měli by si být vědomi toho, že mají právo svobodně vyjadřovat své názory, ale že zároveň jsou za svá vyjádření odpovědní.

INTERPRETACE VZTAHU MEDIÁLNÍCH SDĚLENÍ A REALITY: Identifikace společensky významných hodnot v textu.

VNÍMÁNÍ AUTORA MEDIÁLNÍCH SDĚLENÍ: Identifikování postojů a názorů autora v mediovaném sdělení; výrazové prostředky a jejich uplatnění pro vyjádření či zastření názoru a postoje i pro záměrnou manipulaci.

FUNGOVÁNÍ A VLIV MEDIÍ VE SPOLEČNOSTI: Postavení médií ve společnosti; vliv médií na každodenní život, společnost, politický život a kulturu z hlediska současné i historické

perspektivy; vliv médií na kulturu (role filmu a televize v životě jednotlivce, rodiny, společnosti); role médií v politických změnách.

KOMUNIKAČNÍ A SLOHOVÁ VÝCHOVA

Cílem komunikační a slohové výchovy je v první řadě snaha dosáhnout toho, aby žáci dokázali vhodně, efektivně a účelně komunikovat a reagovat, a to v různých podmínkách, situacích a formách. Od 6. do 9. ročníku je tedy komunikační a slohová výchova zaměřena především na nácvik praktické komunikace, na procvičování porozumění textu a schopnosti rozlišení různých slohových žánrů a útvarů a následnou schopnost vhodného výběru daného způsobu a formy komunikace (kompetence komunikativní).

Žáci se během čtyř let seznámí se všemi zásadními slohovými útvary a s jejich přibývajícími znalostmi a schopnostmi se postupně prohlubuje náročnost, s níž je k těmto útvarům přistupováno. Měli by si také osvojit základy studijního učení a naučit se rozlišovat podstatné od vedlejšího (kompetence k učení).

Žáci si v hodinách slohu nacvičují různé formy a způsoby komunikace, a to včetně komunikace neverbální, zjišťují že se jejich názory a komunikační styly mohou lišit od názorů a komunikačních stylů spolužáků i učitelů. Učitel respektuje vlastní názor žáků a žáci se učí respektovat názory druhých (kompetence občanská).

Žáci si uvědomují souvislosti mezi různými způsoby komunikace a reakcí jednotlivých komunikantů a to vede k chápání příčin a důsledků reakcí a k vytváření obecných závěrů. Žáci se ve slohu učí kriticky myslet a vyjadřovat konstruktivní kritiku, hodnotí své práce i práce svých spolužáků, ale jsou vedeni k tomu, aby jejich hodnocení bylo objektivní, konstruktivní a taktní a aby respektovali názory druhých (kompetence k řešení problémů + kompetence občanská).

Žáci respektují zadaná pravidla práce nebo hry, při vlastní tvůrčí činnosti vybírají vhodné jazykové prostředky a dodržují dané slohové útvary (kompetence pracovní).

POSTUPY A FORMY VÝUKY

Frontální výuka

Skupinová práce

Tvořivá činnost s různými druhy textu

Práce s textem

Brainstorming

Interpretace

Diskuze

Dramatická výchova

Exkurze

TEMATICKÉ CELKY

Funkční styly

Základní slohová pravidla

Vypravování

Popis (předmětu, osoby, děje, pracovního postupu, prostý, subjektivně zabarvený)

Charakteristika

Výtah

Výklad

Úvaha

Dopis

Publicistické útvary

Proslov

Žádost

Zpráva, oznámení

Pozvánka

Životopis

Tiskopisy

Diskuze

Neverbální komunikace

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY

Žák během 2. stupně ZŠ získá přehled o funkčních stylech, způsobech komunikace a slohových žánrech, které umí rozeznat a v rámci svých možností vytvořit v daném žánru vlastní text. Uspořádá informace v textu v koherentní informaci.

Žák umí vhodně a smyslně komunikovat, vědomě využívá různé komunikační styly pro různé situace. Umí vyjádřit svůj názor a hájit ho věcnými argumenty, zároveň ale dokáže naslouchat druhým, respektovat jejich stanovisko a popřípadě je i přijmout.

Žák využívá základy studijního učení, umí vyhledat klíčová slova v textu, je schopen odlišit podstatné informace, umí rozeznat subjektivní a objektivní sdělení, vyhledá klíčová slova, vytvoří výtah nebo výpisky, připraví a přednese referát.

Žák odlišuje v textu fakta od názorů a hodnocení, ověřuje fakta v dostupných informačních zdrojích. Rozpozná manipulativní komunikaci v masmédiích a zaujímá k ní kritický postoj.

Využívá své znalosti o jazyce a stylu k tvořivé práci s textem nebo k vlastnímu tvořivému psaní. Písemný projev je věcně i gramaticky správný.

PRŮŘEZOVÁ TÉMATA

1. Osobnostní a sociální výchova

Žáci umí v praxi využít teoretické znalosti o komunikaci, které v komunikační a slohové výchově získali. Umí regulovat své chování a komunikovat vhodným způsobem, jsou schopni vytvářet a udržovat pozitivní mezilidské vztahy a řešit konflikty.

SEBEREGULACE A SEBEORGANIZACE: Organizace vlastního času při práci. Cvičení sebekontroly a sebeovládání při diskuzích.

KREATIVITA: Rozvoj kreativity a fantazie při vlastní tvůrčí činnosti.

POZNÁVÁNÍ LIDÍ: Vzájemné poznávání vkusu a názorů okolí a jejich respektování.

KOMUNIKACE: Cvičení naslouchání, empatie. Procvičování verbálního sdělování.

ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ A ROZHODOVACÍ DOVEDNOSTI: Volba vhodného způsobu komunikace podle situace a role, kterou člověk zastává.

HODNOTY, POSTOJE, PRAKTICKÁ ETIKA: Analýzy vlastních i cizích postojů a jejich respektování.

6. Mediální výchova

Toto průřezové téma se v komunikační a slohové výchově uplatňuje při práci s médii (zpracovávání a vyhodnocování informací). Žáci se seznamují se stavbou mluveného i písemného projevu a s pravidly komunikace, zároveň rozvíjí své komunikační schopnosti a jsou vedeni k uvědomění si zodpovědnosti za své vyjadřování. Odlišuje spisovný a nespisovný jazyk.

KRITICKÉ MYŠLENÍ A VNÍMÁNÍ MEDIÁLNÍCH SDĚLENÍ: Kritický přístup ke zpravodajství a k reklamě; orientace v textu.

5.2.2 Anglický jazyk

Vyučovací předmět Anglický jazyk navazuje na vědomosti a dovednosti, které žáci získali na prvním stupni. Je orientován zejména na dosažení komunikativních dovedností, které žákům otevřou možnost cizí jazyk prakticky využít.

Anglický jazyk je vyučován v šestém, sedmém, osmém a devátém ročníku tři hodiny týdně.

Vzdělávací obsah vede žáky k rozvinutí znalostí v oblasti gramatiky a konverzace. Žáci se učí správně aplikovat gramatické kategorie při samostatném ústním a písemném projevu, pochopit konverzaci v anglickém jazyce, hovořit foneticky správně a porozumět jednoduchým anglickým textům s využitím slovníku a bez slovníku. Rozšiřují své vědomosti z oblasti anglických reálií.

Vzhledem k tomu, že žáci se doma minimálně připravují na výuku, musí být část vyučovacích hodin pravidelně věnována upevňování slovní zásoby nebo procvičování gramatických kategorií. Výuka probíhá v menších skupinách v tempu, které umožňuje žákům anglický jazyk pochopit v jeho gramatické struktuře a lexikologii.

Výchovné a vzdělávací strategie vyučovacího předmětu Anglický jazyk

Kompetence	Strategie
k učení	• Učíme žáky pracovat s různými informačními zdroji – učebnice, časopisy, internet. • Vedeme žáky k jazykové pohotovosti – pracujeme pravidelně s nahrávkami rodilých mluvčích. • Rozvíjíme u žáků samostatný ústní a písemný projev s nápovědou i bez nápovědy.
k řešení problémů	• Učíme žáky odvozovat nové významy slov. • Podporujeme u žáků schopnost nalézt a objasnit chyby v anglicky psaných textech.
komunikativní	• Požadujeme od žáků vstupování do dialogů vedených v anglickém jazyce. • Podporujeme jazykovou interakci mezi žáky.
sociální a personální	• Ukazujeme žákům výhody týmové práce.

	• Vedeme žáky k toleranci v rámci skupinové práce – kupř. dodržování rozdílného individuálního tempa apod.
občanské	• Směřujeme žáky k navazování osobních kontaktů s příslušníky jiných národů v anglicky mluvících zemích (kupř. „internetová přátelství“)
pracovní	• Požadujeme od žáků hodnocení osobních výsledků i ostatních spolužáků.

Očekávané výstupy

A. Receptivní řečové dovednosti

Žák:

1. Čte nahlas plynule a foneticky správně texty přiměřeného rozsahu
2. Rozumí obsahu jednoduchých textů v učebnicích a obsahu autentických materiálů s využitím vizuální opory, v textech vyhledá známé výrazy, fráze a odpoví na otázky
3. Rozumí jednoduché a zřetelně vyslovované promluvě a konverzaci
4. Odvodí pravděpodobný význam nových slov z kontextu textu
5. Používá dvojjazyčný slovník, vyhledá informaci nebo význam slova ve vhodném výkladovém slovníku

B. Produktivní řečové dovednosti

Žák:

6. Sestaví jednoduché (ústní i písemné) sdělení týkající se situací souvisejících se životem v rodině, škole a probíranými tematickými okruhy
7. Písemně, gramaticky správně tvoří a obměňuje jednoduché věty a krátké texty
8. Stručně reprodukuje obsah přiměřeně obtížného textu, promluvy i konverzace
9. Vyžádá jednoduchou informaci

C. Interaktivní řečové dovednosti

Žák:

Jednoduchým způsobem se domluví v běžných každodenních situacích

Průřezová témata

OSV 1 – cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění; cvičení dovedností zapamatování

OSV 6 – vzájemné poznávání se ve skupině/třídě; rozvoj pozornosti vůči odlišnostem

OSV 7 – péče o dobré vztahy

OSV 8 – komunikace v různých situacích

VMEGS 1 – zážitky a zkušenosti z Evropy a světa; život dětí v jiných zemích; lidová slovesnost, zvyky a tradice národů Evropy

VMEGS 2 – evropské krajiny; státní a evropské symboly

VMEGS 3 – klíčové mezníky evropské historie

MKV 1 – respektování zvláštností různých etnik

MKV 2 – vztahy mezi kulturami

MKV 4 – multikulturalita současného světa

EV 1 – les, vodní zdroje, moře, lidské sídlo – město – vesnice; kulturní krajina

MV 1 – identifikování základních orientačních prvků v textu

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu Anglický jazyk

Receptivní řečové dovednosti				
Žák:				
Očekávaný výstup RVP:				
<i>OVO1: čte nahlas plynule a foneticky správně texty přiměřeného rozsahu</i>				
Roč	Školní výstup	Učivo	Popis	Přesahy, PT
6.	Žák:			

	-čte nahlas a foneticky správně krátké texty na dané téma	O sobě	Žák nacvičuje plynulé čtení krátkých textů z učebnice, které obsahují personální informace, záliby a povinnosti různých osob. To mu v budoucnu pomůže vytvořit podobné povídání o sobě.	Čj-sloh – popis OSV 2, 6, 11
	-čte nahlas a foneticky správně krátké texty na dané téma	Země	Žák se nejdříve seznámí s výslovností neznámých slovíček a pak procvičuje četbu krátkých článků z časopisů apod., které pojednávají o Zemi, jejích světadílech, oceánech atd.	Z – Země OSV 1 EV 1
	-čte nahlas a foneticky správně krátké texty na dané téma	Svátky: Den díkuvzdání Halloween Vánoce	Žák se seznamuje s krátkým pojednáním o tradičním americkém svátku a procvičuje si čtení s přihlédnutím na výslovnost neznámých slov. Žák se seznamuje s krátkým pojednáním o Halloweenu a procvičuje si čtení s přihlédnutím na výslovnost neznámých slov. Žák se seznamuje s krátkým pojednáním o Vánocích v anglofonních zemích a rozdílech mezi jejich podobou tam a u nás a procvičuje si čtení s přihlédnutím na výslovnost neznámých slov.	Ov – svátky OSV 1 VMEGS 1

	-čte nahlas a foneticky správně krátké texty na dané téma	Česká republika	Žák si i sám může vyhledat krátké texty o České republice, jejím místopisu a zajímavostech a s pomocí učitele se pak učí je plynule a bezchybně přečíst.	Z – Česká republika OSV 1
	-čte nahlas a foneticky správně krátké texty na dané téma	Internet	Žák se seznamuje s krátkými články o vyhledávání na internetu, fixuje si správnou výslovnost neznámých slov a procvičuje plynulé čtení.	IVT
Roč 7.	-čte nahlas a foneticky správně krátké texty na dané téma	At the doctor's Shopping At the museum Strangers – navigace	Žák se nejprve seznámí s novou slovní zásobou a správnou fonetickou výslovností těchto slov. Žák nacvičuje plynulé čtení krátkých textů z učebnice, které obsahují informace a fráze potřebné ke každodenní komunikaci. To mu v budoucnu pomůže komunikovat s lidmi v situacích potřebných pro běžný život.	Ov - svátky
	-čte nahlas a foneticky správně krátké texty na dané téma	Svátky: Easter	Žák se seznamuje s krátkým pojednáním o Velikonocích v anglofonních zemích a rozdílech mezi jejich podobou tam a u nás a procvičuje si čtení s přihlédnutím na výslovnost neznámých slov.	
	-čte nahlas a foneticky správně krátké texty na dané téma	Animals	Žák si prohlubuje slovní zásobu spojenou s tématem zvířata, trénuje	

		Sport	foneticky správné a plynulé čtení krátkých textů. Žák se seznamuje s krátkými články o sportech, fixuje si správnou výslovnost neznámých slov a procvičuje plynulé čtení.	TV
		8. roč		
		Reálie: Skotsko	Žák se seznámí s jednoduchými texty obsahujícími základní informace o Skotsku a po jejich rozboru a překladu neznámých slovíček na nich procvičuje plynulou četbu.	Z – svět OSV 1 VMEGS 1, 2, 3 MKV 1, 3
		Irsko	Žák se seznámí s jednoduchými texty obsahujícími základní informace o Irsku a po jejich rozboru a překladu neznámých slovíček na nich procvičuje plynulou četbu.	
		Kanada	Žák se seznámí s jednoduchými texty obsahujícími základní informace o Skotsku a po jejich rozboru a překladu neznámých slovíček na nich procvičuje plynulou četbu.	

		Austrálie	Žák se seznámí s jednoduchými texty obsahujícími základní informace o Kanadě a po jejich rozboru a překladu neznámých slovíček na nich procvičuje plynulou četbu.	
		New York	Žák se seznámí s jednoduchými texty obsahujícími základní informace o New Yorku a po jejich rozboru a překladu neznámých slovíček na nich procvičuje plynulou četbu.	
	-čte nahlas a foneticky správně krátké texty na dané téma	Dopis z prázdnin	Žák pracuje s krátkým dopisem z prázdnin v učebnici, který mu bude vzorem pro pozdější tvorbu dopisu vlastního; součástí této práce je i četba s porozuměním.	Čj- sloh - dopis
	-čte nahlas a foneticky správně krátké texty na dané téma	V lese	Žák nacvičuje plynulé a bezchybné čtení na jednoduchém textu obsahujícím slovní zásobu lesních plodin a zvířat.	Př – příroda v lese OSV 1 EV 1
Roč 9.	-čte nahlas a foneticky správně krátké texty na dané téma	Velká Británie	Žák se seznamuje s krátkým pojednáním o Velké Británii (stručná historie, památky, symboly) a čte nahlas a plynule tento text.	Z – svět OSV 1 VMEGS 1 MKV 3
	-čte nahlas a foneticky správně krátké texty na dané téma	USA	Žák se seznamuje s krátkým pojednáním o Spojených státech (stručná historie, památky, symboly) a	Z – svět OSV 1 VMEGS 1

			čte nahlas a plynule tento text.	MKV 3
	-čte nahlas a foneticky správně krátké texty na dané téma	Fast food restaurants	Žák nacvičuje četbu o stravování a restauracích (např. tradiční anglický/americký).	

Receptivní řečové dovednosti				
Žák:				
Očekávaný výstup RVP:				
<i>OVO3: rozumí jednoduché a zřetelně vyslovované promluvě a konverzaci</i>				
Roč	Školní výstup	Učivo	Popis	Přesahy, PT
6.	Žák:			
	-rozumí jednoduché a jasné vyslovované konverzaci na dané téma	Zdvořilostní dialogické fráze	Žák se seznamuje s jednoduchými konverzačními situacemi, které obsahují zdvořilostní fráze (dotaz na cestu, směr atd.), jejichž přepis se nachází v učebnici a učí se jim porozumět poslechem kazety k příslušné učebnici. Může také naslouchat čtení učitele či spolužáků.	<i>Ov – zásady slušného chování</i> OSV 7, 8, 11
	-rozumí jednoduché a jasné vyslovované konverzaci na dané téma	At school	Žák nacvičuje poslech s porozuměním na jednoduché modelové situaci mezi učitelem a žáky.	<i>OSV 6</i>

Roč 7.	-rozumí jednoduché a jasné vyslovované konverzaci na dané téma	Reading books	Žák se poslechem seznamuje s krátkou modelovou promluvou o oblíbené knize, jejích protagonistech a autorovi, snaží se porozumět. Slouží to jako úvod k vlastnímu vyprávění o jeho oblíbené knize.	Čj-lit. – oblíbená kniha MV 1
	rozumí jednoduché a jasné vyslovované konverzaci na dané téma	At the doctor's	Žák nacvičuje poslech s porozuměním na jednoduché modelové situaci mezi doktorem a pacientem. Návěst modelové situace u lékaře.	
Roč 8.	-rozumí jednoduché a jasné vyslovované konverzaci na dané téma	Na nádraží	Žák nacvičuje poslech s porozuměním na jednoduché modelové situaci v prodejně jízdenek na nádraží (koupě jízdenky, dotaz na výhodný spoj atd.). Využívá audio doplňků k učebnici.	Ov – zásady slušného chování
	-rozumí jednoduché a jasné vyslovované konverzaci na dané téma	Telefonování	Žák si nejprve poslechem osvojuje způsob telefonování v anglofonních zemích, snaží se porozumět, později sám nacvičuje se spolužákem.	Ov – zásady slušného chování OSV 8
	-rozumí jednoduché a jasné vyslovované konverzaci na dané téma	Nehoda, úraz	Žák procvičuje poslech s porozuměním na jednoduché modelové situaci při nehodě či úrazu (první pomoc, přivolání záchranky, ošetření).	Rv - Nauka o zdraví OSV 8, 11
Roč9.	-rozumí jednoduché a jasné vyslovované konverzaci na dané téma	Na letišti	Žák nacvičuje poslech s porozuměním na jednoduché modelové	Ov – zásady slušného chování

			situaci na letišti (koupě letenky, orientace na letišti, dotaz na let, atd.). Využívá audio doplňků k učebnici.	
	-rozumí jednoduché a jasné vyslovované konverzaci na dané téma	V hotelu	Žák nacvičuje poslech s porozuměním na jednoduché modelové situaci mezi recepčním a hostem v hotelu (rezervace pokoje, ubytování, platba, služby, atd.)	Ov – zásady slušného chování
	-rozumí jednoduché a jasné vyslovované konverzaci na daná témata	Opakování konverzačních situací z předchozích ročníků	Žák nejdříve poslechem opakuje konverzační situace probrané v předchozích letech. Protože se jedná o známá témata, může se jednat o poslech spolužáků, kteří danou situaci už přímo přehrávají.	OSV 6, 8
Receptivní řečové dovednosti				
Žák:				
Očekávaný výstup RVP:				
<i>OVO2: rozumí obsahu jednoduchých textů v učebnicích a obsahu autentických materiálů s využitím vizuální opory, v textech vyhledá známé výrazy, fráze a odpovědi na otázky</i>				
<i>OVO4: odvodí pravděpodobný význam nových slov z kontextu textu</i>				
<i>OVO5: používá dvojjazyčný slovník, vyhledá informaci nebo význam slova ve vhodném výkladovém slovníku</i>				
Roč	Školní výstup	Učivo	Popis	Přesahy, PT
6.	Žák:			
	-rozumí obsahu autentických materiálů, v textu vyhledá známé	Země	Žák se orientuje v autentických materiálech (mapy,	

	výrazy, fráze a odpovědi na jednoduché otázky -odvodí pravděpodobný význam nových slov z kontextu textu -používá dvojjazyčný slovník, vyhledá informaci nebo význam slova ve vhodném výkladovém slovníku		apod.), pojmenovává jednotlivé části a oblasti zeměkoule a v textech se pomocí klíčových slov učí vyhledat potřebné informace. Pokouší se pomocí kontextu odvodit význam neznámých slov, využívá dosud získaných znalostí. Pokud význam některých slov nerozpozná, vyhledá je v dvojjazyčném slovníku, u jednodušších výrazů se snaží odvodit jejich význam pomocí výkladového slovníku.	
	-rozumí obsahu autentických materiálů, v textu vyhledá známé výrazy, fráze a odpovědi na jednoduché otázky -používá dvojjazyčný slovník, vyhledá informaci nebo význam slova ve	Svátky: Den díkuvzdání, Halloween, Vánoce	Žák se seznamuje s autentickými materiály (články, obrázky, video), rozlišuje tyto svátky, vstřebává základní fakta o každém z nich (datum, historie, zvyky), srovnává průběh vánočních svátků u nás a v anglofonních zemích. Pomocí klíčových slov se orientuje v textech a vyhledává odpovědi na otázky. Pokud se setká s neznámým výrazem, vyhledá si jej ve	

Roč 7.	vhodném výkladovém slovníku		slovníku a některé, vyučujícím vybrané výrazy i ve výkladovém slovníku.	
	-rozumí obsahu jednoduchých textů v učebnici a obsahu autentických materiálů, v textu vyhledá známé výrazy, fráze a odpovídi na jednoduché otázky -odvodí pravděpodobný význam nových slov z kontextu textu	Česká republika	Žák se orientuje v autentických materiálech (mapy, apod.), pojmenovává jednotlivé části a oblasti republiky a v textech se pomocí klíčových slov učí vyhledat potřebné informace. Pokouší se pomocí kontextu odvodit význam neznámých slov, využívá dosud získaných znalostí o naší republice.	
	-rozumí obsahu jednoduchých textů v učebnici, v textu vyhledá známé výrazy, fráze a odpovídi na jednoduché otázky -rozumí obsahu autentických materiálů, v textu vyhledá známé výrazy, fráze a odpovídi na jednoduché otázky	Sporty Svátky: Den díkuvzdání, Halloween, Vánoce	Žák se seznamuje s textem obsahujícím slovní zásobu z oblasti sportu, vyhledá známé výrazy, fráze a pomocí klíčových slov odpovídá na jednoduché doplňující otázky. Žák se seznamuje s autentickými materiály (články, obrázky, video), rozlišuje tyto svátky, vstřebává základní fakta o každém z nich (datum, historie, zvyky), srovnává	

	-používá dvojjazyčný slovník, vyhledá informaci nebo význam slova ve vhodném výkladovém slovníku -rozumí obsahu autentických materiálů, v textu vyhledá známé výrazy, fráze a odpovídi na jednoduché otázky		průběh vánočních svátků u nás a v anglofonních zemích. Pomocí klíčových slov se orientuje v textech a vyhledává odpovědi na otázky. Pokud se setká s neznámým výrazem, vyhledá si jej ve slovníku a některé, vyučujícím vybrané výrazy i ve výkladovém slovníku. Žák se seznamuje s textem obsahujícím slovní zásobu z oblasti zdravého stravování, vyhledá známé výrazy, fráze a pomocí klíčových slov odpovídá na jednoduché doplňující otázky.	
Roč 8.	-rozumí obsahu autentických materiálů, v textu vyhledá známé výrazy, fráze a odpovídi na jednoduché otázky -používá dvojjazyčný slovník, vyhledá informaci nebo význam slova ve vhodném výkladovém slovníku	Reálie:Skotsko, Irsko, Kanada, Austrálie, New York Britové, Vikingové, koloniální období v USA	Žák je seznámen s autentickými materiály o anglofonních zemích a New Yorku (pohlednice, mapy, video), učí se znát základní fakta o jejich historii a rozpoznat základní symboly. Orientuje se v textech, odpovídá na jednoduché otázky. Učí se vyhledat si ve slovníku neznámá slovíčka a orientuje se	

			i ve slovníku výkladovém.	
	-rozumí obsahu jednoduchých textů v učebnici, v textu vyhledá známé výrazy, fráze a odpovědi na jednoduché otázky -odvodí pravděpodobný význam nových slov z kontextu textu	Dopis z prázdnin	Žák se pomocí čtení, překladu a doplňujících otázek učí porozumět modelovému dopisu z prázdnin v učebnici, vyhledává známá slova a fráze. Pokouší se odvodit význam neznámých slov z kontextu dopisu.	
	-rozumí obsahu jednoduchých textů v učebnici, v textu vyhledá známé výrazy, fráze a odpovědi na jednoduché otázky -odvodí pravděpodobný význam nových slov z kontextu textu	V lese	Žák se seznamuje s textem obsahujícím slovní zásobu lesních plodin a zvířat, vyhledá známé výrazy. Pomocí těchto výrazů se pokouší odvodit význam nových slov.	
Roč 9.	-rozumí obsahu jednoduchých textů v učebnici, v textu vyhledá známé výrazy, fráze a odpovědi na jednoduché otázky -odvodí pravděpodobný význam nových slov z kontextu textu	Kamarádi	Žák se seznamuje s textem obsahujícím slovní zásobu z oblasti lidského charakteru, povahy, charakterových vlastností, vyhledá známé výrazy. Pomocí těchto výrazů se pokouší odvodit význam nových slov.	Čj-sloh – popis osoby OSV 2, 6, 7
	-rozumí obsahu autentických materiálů, v textu vyhledá známé	Velká Británie	Žák se pomocí autentických materiálů seznamuje s fakty o Velké	

	výrazy, fráze a odpovědi na jednoduché otázky -používá dvojjazyčný slovník, vyhledá informaci nebo význam slova ve vhodném výkladovém slovníku		Británii, jejím územním rozložením, historií, státním zřízením, symbolech atd. Orientuje se v textech, odpovídá na doplňující otázky. Vyhledává si neznámé výrazy a význam některých slov se pokusí odvodit pomocí vhodného výkladového slovníku.	
	-rozumí obsahu autentických materiálů, v textu vyhledá známé výrazy, fráze a odpovědi na jednoduché otázky -používá dvojjazyčný slovník, vyhledá informaci nebo význam slova ve vhodném výkladovém slovníku	USA	Žák se pomocí autentických materiálů seznamuje s fakty o USA, územním rozložením, historií, státním zřízením, symbolech atd. Orientuje se v textech, odpovídá na doplňující otázky. Vyhledává si neznámé výrazy a význam některých slov se pokusí odvodit pomocí vhodného výkladového slovníku.	
	-rozumí obsahu autentických materiálů, v textu vyhledá známé výrazy, fráze a odpovědi na jednoduché otázky	Stravování v anglicky mluvících zemích	Žák se seznamuje s typickými pokrmy pro dané země, vyhledá v nich známé výrazy, fráze a pomocí klíčových slov odpovídá na jednoduché doplňující otázky.	

Produktivní řečové dovednosti

Žák:

Očekávaný výstup RVP:

OVO6: sestaví jednoduché (ústní i písemné) sdělení týkající se situací souvisejících s životem

v rodině, škole a probíranými tematickými okruhy

OVO7: písemně, gramaticky správně tvoří a obměňuje jednoduché věty a krátké texty

Roč	Školní výstup	Učivo	Popis	Přesahy, PT
6.	Žák:			
	-s použitím daného gramatického jevu sestaví jednoduché sdělení týkající se probíraných tematických okruhů	Přítomný čas průběhový	Žák si osvojí zákonitosti tvoření a užití tohoto času (učebnice, výklad učitele, cvičení na daný gram. jev, příkladové věty, atd.) a jeho rozdílné znaky oproti přítomnému času prostému. S pomocí těchto časů pak sestaví obsahově adekvátní sdělení, související s některým z probíraných tematických okruhů.	
	-písemně, gramaticky správně tvoří jednoduché věty		Samostatně nebo ve skupinkách pak tvoří jednoduché věty, které obsahují tento gramatický jev a je z nich možné rozpoznat zákonitosti jeho užití.	
	-s použitím daného gramatického jevu sestaví jednoduché sdělení	Minulý čas prostý	Žák si osvojí zákonitosti tvoření a užití tohoto času (učebnice, výklad	

	týkající se probíraných tematických okruhů -písemně, gramaticky správně tvoří jednoduché věty		učitele, cvičení na daný gram. jev, příkladové věty atd.) a jeho rozdílné znaky oproti jiným časům. S pomocí tohoto času pak sestaví obsahově adekvátní sdělení, související s některým z probíraných tematických okruhů. Samostatně nebo ve skupinkách pak tvoří jednoduché věty, které obsahují tento gramatický jev a je z nich možné rozpoznat zákonitosti jeho užití.	
	-s použitím daného gramatického jevu sestaví jednoduché sdělení týkající se probíraných tematických okruhů	První frázová slovesa	Žák si fixuje zákonitosti tvoření a užití tohoto gramatického jevu (učebnice, výklad učitele, cvičení na daný gram. jev, příkladové věty, vizuální pomůcky atd.). S pomocí tohoto jevu pak sestaví obsahově adekvátní sdělení, související s některým z probíraných tematických okruhů. Samostatně nebo ve skupinkách pak tvoří jednoduché věty, které obsahují tento gramatický jev a je z nich možné	

Roč. 7	-písemně, gramaticky správně tvoří jednoduché věty		rozpoznat zákonitosti jeho užití.	
	-s použitím daného gramatického jevu sestaví jednoduché sdělení týkající se probíraných tematických okruhů	Přivlastňovací zájmena samostatná - nesamostatná	Žák si fixuje zákonitosti tvoření a užití tohoto gramatického jevu (učebnice, výklad učitele, cvičení na daný gram. jev, příkladové věty, vizuální pomůcky atd.). S pomocí tohoto jevu pak sestaví obsahově adekvátní sdělení, související s některým z probíraných tematických okruhů.	
	-písemně, gramaticky správně tvoří jednoduché věty		Samostatně nebo ve skupinkách pak tvoří jednoduché věty, které obsahují tento gramatický jev a je z nich možné rozpoznat zákonitosti jeho užití.	
	-s použitím daného gramatického jevu sestaví jednoduché sdělení týkající se probíraných tematických okruhů	Trpný rod- nepravidelná slovesa	Žák si fixuje zákonitosti tvoření a užití tohoto gramatického jevu (učebnice, výklad učitele, cvičení na daný gram. jev, příkladové věty, vizuální pomůcky atd.). S pomocí tohoto jevu pak sestaví obsahově adekvátní sdělení, související s některým z probíraných tematických okruhů.	

	-písemně, gramaticky správně tvoří jednoduché věty		Samostatně nebo ve skupinkách pak tvoří jednoduché věty, které obsahují tento gramatický jev a je z nich možné rozpoznat zákonitosti jeho užití.	
	-s použitím daného gramatického jevu sestaví jednoduché sdělení týkající se probíraných tematických okruhů	Zájmena - neurčitá, záporná	Žák si fixuje zákonitosti tvoření a užití tohoto gramatického jevu (učebnice, výklad učitele, cvičení na daný gram. jev, příkladové věty, vizuální pomůcky atd.). S pomocí tohoto jevu pak sestaví obsahově adekvátní sdělení, související s některým z probíraných tematických okruhů.	
	-písemně, gramaticky správně tvoří jednoduché věty		Samostatně nebo ve skupinkách pak tvoří jednoduché věty, které obsahují tento gramatický jev a je z nich možné rozpoznat zákonitosti jeho užití.	
	-s použitím daného gramatického jevu sestaví jednoduché sdělení týkající se probíraných tematických okruhů	Přívlastňovací pád	Žák si fixuje zákonitosti tvoření a užití tohoto gramatického jevu (učebnice, výklad učitele, cvičení na daný gram. jev, příkladové věty, vizuální pomůcky	

			atd.). S pomocí tohoto jevu pak sestaví obsahově adekvátní sdělení, související s některým z probíraných tematických okruhů. Samostatně nebo ve skupinkách pak tvoří jednoduché věty, které obsahují tento gramatický jev a je z nich možné rozpoznat zákonitosti jeho užití.	
	-písemně, gramaticky správně tvoří jednoduché věty			
	-s použitím daného gramatického jevu sestaví jednoduché sdělení týkající se probíraných tematických okruhů -písemně, gramaticky správně tvoří jednoduché věty	Zamýšlená budoucnost – <i>be going to</i>	Žák si fixuje zákonitosti tvoření a užití tohoto gramatického jevu (učebnice, výklad učitele, cvičení na daný gram. jev, příkladové věty, vizuální pomůcky atd.). S pomocí tohoto jevu pak sestaví obsahově adekvátní sdělení, související s některým z probíraných tematických okruhů. Samostatně nebo ve skupinkách pak tvoří jednoduché věty, které obsahují tento gramatický jev a je z nich možné rozpoznat zákonitosti jeho užití.	

	-písemně, gramaticky správně tvoří jednoduché věty		které obsahují tento gramatický jev a je z nich možné rozpoznat zákonitosti jeho užití.	
	-s použitím daného gramatického jevu sestaví jednoduché sdělení týkající se probíraných tematických okruhů	Minulý čas průběhový	Žák si osvojí zákonitosti tvoření a užití tohoto času (učebnice, výklad učitele, cvičení na daný gram. jev, příkladové věty atd.) a jeho rozdílné znaky oproti minulému času prostému. S pomocí těchto časů pak sestaví obsahově adekvátní sdělení, související s některým z probíraných tematických okruhů.	
	-písemně, gramaticky správně tvoří jednoduché věty		Samostatně nebo ve skupinkách pak tvoří jednoduché věty, které obsahují tento gramatický jev a je z nich možné rozpoznat zákonitosti jeho užití.	
	-s použitím daného gramatického jevu sestaví jednoduché sdělení týkající se probíraných tematických okruhů	Rozdíl <i>as/like</i>	Žák si fixuje zákonitosti tvoření a užití tohoto gramatického jevu (učebnice, výklad učitele, cvičení na daný gram. jev, příkladové věty, vizuální pomůcky atd.). S pomocí tohoto jevu pak sestaví obsahově adekvátní sdělení, související s některým	

	-písemně, gramaticky správně tvoří jednoduché věty		z probíraných tematických okruhů. Samostatně nebo ve skupinkách pak tvoří jednoduché věty, které obsahují tento gramatický jev a je z nich možné rozpoznat zákonitosti jeho užití.	
	-s použitím daného gramatického jevu sestaví jednoduché sdělení týkající se probíraných tematických okruhů -písemně, gramaticky správně tvoří jednoduché věty	Základy předpřítomného času	Žák si osvojí základní zákonitosti tvoření a užití tohoto času (vazba Have you ever ...) a jeho rozdílné znaky oproti jiným časům. S pomocí tohoto času pak sestaví obsahově adekvátní sdělení, související s některým z probíraných tematických okruhů. Samostatně nebo ve skupinkách pak tvoří jednoduché věty, které obsahují tento gramatický jev a je z nich možné rozpoznat zákonitosti jeho užití.	
Roč 9.	-s použitím daného gramatického jevu sestaví jednoduché sdělení týkající se probíraných tematických okruhů	Vztažná zájmena <i>who/which</i>	Žák si fixuje zákonitosti tvoření a užití tohoto gramatického jevu (učebnice, výklad učitele, cvičení na daný gram. jev, příkladové věty, vizuální pomůcky atd.). S pomocí tohoto jevu pak	

			sestaví obsahově adekvátní sdělení, související s některým z probíraných tematických okruhů. Samostatně nebo ve skupinkách pak tvoří jednoduché věty, které obsahují tento gramatický jev a je z nich možné rozpoznat zákonitosti jeho užití.	
	-písemně, gramaticky správně tvoří jednoduché věty			
	-s použitím daného gramatického jevu sestaví jednoduché sdělení týkající se probíraných tematických okruhů	Přítomný čas prostý /průběhový-shrnutí	Žák si podrobněji fixuje zákonitosti tvoření a užití těchto časů (učebnice, výklad učitele, cvičení na daný gram. jev, příkladové věty atd.) a rozdíly mezi nimi. S pomocí těchto časů pak sestaví obsahově adekvátní sdělení, související s některým z probíraných tematických okruhů. Samostatně nebo ve skupinkách pak tvoří jednoduché věty, které obsahují tento gramatický jev a je z nich možné rozpoznat zákonitosti jeho užití.	
	-písemně, gramaticky správně tvoří jednoduché věty			
	-s použitím daného gramatického jevu sestaví	Předpřítomný čas prostý /	Žák si podrobněji fixuje zákonitosti	

	jednoduché sdělení týkající se probíraných tematických okruhů -písemně, gramaticky správně tvoří jednoduché věty	průběhový - shrnutí	tvoření a užití těchto časů (učebnice, výklad učitele, cvičení na daný gram. jev, příkladové věty atd.) a rozdíly mezi nimi. S pomocí těchto časů pak sestaví obsahově adekvátní sdělení, související s některým z probíraných tematických okruhů. Samostatně nebo ve skupinkách pak tvoří jednoduché věty, které obsahují tento gramatický jev a je z nich možné rozpoznat zákonitosti jeho užití.	
	-s použitím daného gramatického jevu sestaví jednoduché sdělení týkající se probíraných tematických okruhů	Minulý čas prostý / průběhový - shrnutí	Žák si podrobněji fixuje zákonitosti tvoření a užití těchto časů (učebnice, výklad učitele, cvičení na daný gram. jev, příkladové věty atd.) a rozdíly mezi nimi. S pomocí těchto časů pak sestaví obsahově adekvátní sdělení, související s některým z probíraných tematických okruhů. Samostatně nebo ve skupinkách pak tvoří jednoduché věty, které obsahují tento gramatický jev a je z nich možné	

	-písemně, gramaticky správně tvoří jednoduché věty		rozpoznat zákonitosti jeho užití.	
	-s použitím daného gramatického jevu sestaví jednoduché sdělení týkající se probíraných tematických okruhů	Budoucnost – will, be going to	Žák si podrobněji fixuje zákonitosti tvoření a užití těchto časů (učebnice, výklad učitele, cvičení na daný gram. jev, příkladové věty atd.) a rozdíly mezi nimi. S pomocí těchto časů pak sestaví obsahově adekvátní sdělení, související s některým z probíraných tematických okruhů.	
	-písemně, gramaticky správně tvoří jednoduché věty		Samostatně nebo ve skupinkách pak tvoří jednoduché věty, které obsahují tento gramatický jev a je z nich možné rozpoznat zákonitosti jeho užití.	
	-s použitím daného gramatického jevu sestaví jednoduché sdělení týkající se probíraných tematických okruhů	Modální slovesa	Žák si fixuje zákonitosti tvoření a užití tohoto gramatického jevu (učebnice, výklad učitele, cvičení na daný gram. Jev, příkladové věty, vizuální pomůcky atd.). S pomocí tohoto jevu pak sestaví obsahově adekvátní sdělení, související s některým z probíraných tematických okruhů.	

	-písemně, gramaticky správně tvoří jednoduché věty		Samostatně nebo ve skupinkách pak tvoří jednoduché věty, které obsahují tento gramatický jev a je z nich možné rozpoznat zákonitosti jeho užití.	
--	--	--	---	--

Produktivní řečové dovednosti				
Žák:				
Očekávaný výstup RVP :				
<i>OVO8: stručně reprodukuje obsah přiměřeně obtížného textu, promluvy i konverzace</i>				
Roč	Školní výstup	Učivo	Popis	Přesahy, PT
6.	Žák:			
	- stručně reprodukuje obsah přiměřeně obtížného textu	Svátky: Den díkovzdání Halloween	Žák je po důkladném přečtení a překladu neznámých slov schopen ve zkrácené verzi reprodukovat obsah článku o Dnu díkovzdání. Učitel ho upozorní na nejdůležitější informace, na hlavní historická fakta, datum a typická jídla. Žák je po důkladném přečtení a překladu neznámých slov schopen ve zkrácené verzi reprodukovat obsah článku o Halloweenu. Učitel ho upozorní na	

Roč 7.			nejdůležitější informace, na hlavní fakta, datum a zvyky spojené s tímto svátkem.	
		Vánoce	Žák je po důkladném přečtení a překladu neznámých slov schopen ve zkrácené verzi reprodukovat obsah článku o Vánocích v anglofonních zemích, jejich průběhu, typických pokrmech a zvycích. Sám je pak schopen jednoduše je srovnat s podobou českých Vánoc.	
	-stručně reprodukuje obsah přiměřeně obtížného textu, promluvy	Oblíbená knížka	Žák se učí stručně a srozumitelně reprodukovat obsah své oblíbené knihy a doporučit ji spolužákům.	
	-stručně reprodukuje obsah přiměřeně obtížného textu	Svátky: Den Díkuvzdání, Vánoce, Hallloween	Žák je po přečtení a překladu neznámých slov schopen ve zkrácené verzi převyprávět obsah článku o Dni Díkuvzdání, Vánocích a Hallooweenu v anglofonních zemích, jejich průběhu, typických pokrmech a zvycích.	
	-stručně reprodukuje obsah přiměřeně obtížného textu	Zvířata	Žák se učí stručně a srozumitelně vyprávět	

		New York	Žák je schopen ve stručnosti povyprávět obsah krátkého článku o New Yorku, vypíchnout hlavní historická fakta a typické symboly a budovy ve městě.	
Roč9.	-stručně reprodukuje obsah přiměřeně obtížného textu	Velká Británie	Žák se seznámí s textem obsahujícím základní fakta o Velké Británii, na základě opakovaného čtení a překladu neznámých slov se učí obsah textu reprodukovat.	
	-stručně reprodukuje obsah přiměřeně obtížného textu	USA	Žák se seznámí s textem obsahujícím základní fakta o USA, na základě opakovaného čtení a překladu neznámých slov se učí obsah textu reprodukovat.	
	-stručně reprodukuje obsah přiměřeně obtížné konverzace	V hotelu	Žák se nejprve poslechem seznámí s podobou konverzace mezi recepčním a zákazníkem v hotelu, po několika opakováních se ji po částech pokouší reprodukovat.	

Produktivní řečové dovednosti

Žák:

Očekávaný výstup RVP:

OVO9: vyžádá jednoduchou informaci

Roč	Školní výstup	Učivo	Popis	Přesahy, PT
6.	Žák:			
	-vyžádá si jednoduchou informaci v dané konverzační situaci	V restauraci	Žák je se učí, jak si poradit v dané konverzační situaci a vyžádat si informaci, kterou potřebuje (specialita podniku, cena pokrmu, toalety atd.).	
Roč 7.	-vyžádá si jednoduchou informaci v dané konverzační situaci	Na nádraží	Žák je se učí, jak si poradit v dané konverzační situaci a vyžádat si informaci, kterou potřebuje (cena lístku, kam jede vlak, zda je nějaká sleva, atd.).	
	-vyžádá si jednoduchou informaci v dané konverzační situaci	Telefonování	Žák je se učí, jak si poradit v dané konverzační situaci a vyžádat si informaci, kterou potřebuje (s kým mluví, zda je doma ten, komu volá, telefonní číslo atd.).	
Roč8.	-vyžádá si jednoduchou informaci v dané konverzační situaci	Na letišti	Žák je se učí, jak si poradit v dané konverzační situaci a vyžádat si informaci, kterou potřebuje (lety, letenky, orientace na letišti).	
	-vyžádá si jednoduchou informaci v dané konverzační situaci	V hotelu	Žák je se učí, jak si poradit v dané konverzační situaci a vyžádat si informaci, kterou potřebuje	

			(volné pokoje, cena za noc, služby hotelu, atd.).	
Roč9.	-vyžádá si jednoduchou informaci v dané konverzační situaci	Opakování konverzačních situací z předchozích ročníků	Žák je se učí, jak si poradit v dané konverzační situaci a vyžádat si informaci, kterou potřebuje.	

Interaktivní řečové dovednosti				
Žák:				
Očekávaný výstup RVP:				
<i>OVO10: jednoduchým způsobem se domluví v běžných každodenních situacích</i>				
Roč	Školní výstup	Učivo	Popis	Přesahy, PT
6.	Žák:			
	-jednoduchým způsobem se domluví v dané konverzační situaci	Zdvořilostní dialogické fráze	Žák nacvičuje svou pohotovost a schopnost správně reagovat v dané konverzační situaci. K tomu mu napomáhají různé pomůcky, pokud je to možné, danou situaci si může se spolužákem přehrát i s použitím vhodných rekvizit, fixuje si fráze zábavnou formou.	
Roč 7.	-jednoduchým způsobem se domluví v dané konverzační situaci	U lékaře	Žák nacvičuje svou pohotovost a schopnost správně reagovat v dané konverzační situaci. K tomu mu napomáhají různé pomůcky, pokud je to možné, danou situaci si může se spolužákem přehrát i s použitím vhodných rekvizit,	

			fixuje si fráze zábavnou formou.	
	-jednoduchým způsobem se domluví v dané konverzační situaci	V restauraci	Žák nacvičuje svou pohotovost a schopnost správně reagovat v dané konverzační situaci. K tomu mu napomáhají různé pomůcky, pokud je to možné, danou situaci si může se spolužákem přehrát i s použitím vhodných rekvizit, fixuje si fráze zábavnou formou.	
Roč 8.	-jednoduchým způsobem se domluví v dané konverzační situaci	Na nádraží	Žák nacvičuje svou pohotovost a schopnost správně reagovat v dané konverzační situaci. K tomu mu napomáhají různé pomůcky, pokud je to možné, danou situaci si může se spolužákem přehrát i s použitím vhodných rekvizit, fixuje si fráze zábavnou formou.	
	-jednoduchým způsobem se domluví v dané konverzační situaci	Telefonování	Žák nacvičuje svou pohotovost a schopnost správně reagovat v dané konverzační situaci. K tomu mu napomáhají různé pomůcky, pokud je to možné, danou situaci si může se spolužákem přehrát i s použitím vhodných rekvizit, fixuje si fráze zábavnou formou.	
	-jednoduchým způsobem se domluví v dané konverzační situaci	Nehoda, úraz	Žák nacvičuje svou pohotovost a schopnost správně reagovat v dané konverzační situaci. K tomu mu	

			napomáhají různé pomůcky, pokud je to množné, danou situaci si může se spolužákem přehrát i s použitím vhodných rekvizit, fixuje si fráze zábavnou formou.	
Roč 9.	-jednoduchým způsobem se domluví v dané konverzační situaci	Na letišti	Žák nacvičuje svou pohotovost a schopnost správně reagovat v dané konverzační situaci. K tomu mu napomáhají různé pomůcky, pokud je to množné, danou situaci si může se spolužákem přehrát i s použitím vhodných rekvizit, fixuje si fráze zábavnou formou.	
	-jednoduchým způsobem se domluví v dané konverzační situaci	V hotelu	Žák nacvičuje svou pohotovost a schopnost správně reagovat v dané konverzační situaci. K tomu mu napomáhají různé pomůcky, pokud je to množné, danou situaci si může se spolužákem přehrát i s použitím vhodných rekvizit, fixuje si fráze zábavnou formou.	
	-jednoduchým způsobem se domluví v dané konverzační situaci	Opakování konverzačních situací z předchozích ročníků	Žák nacvičuje svou pohotovost a schopnost správně reagovat v dané konverzační situaci. K tomu mu napomáhají různé pomůcky, pokud je to množné, danou situaci si může se spolužákem přehrát i s použitím vhodných rekvizit, fixuje si fráze zábavnou formou.	

5.2.3 Seminář z jazyka anglického

Vyučovací předmět je orientován na obohacení základních znalostí. V podmínkách naší základní školy je vyučován na 2. stupni v šestém, sedmém ročníku 1 hodinu týdně, v osmém a devátém ročníku 2 hodiny týdně a ve všech ročnících podle vzdělávacího plánu za pomoci učebnic, pracovních sešitů a slovníků rozšiřujících rozsah probíraného učiva. Vzdělávací obsah vede žáky k upevnění, zopakování a mírnému rozšíření nejzákladnějších znalostí a k získání základních vědomostí v oblasti reálií. Žáci jsou vedeni k upevňování slovní zásoby.

6. ročník

září

1. učivo – téma: pozdravy, jednoduché pokyny ve škole, nácvik výslovnosti, základní otázky používané při seznámení
2. kompetence, očekávané výstupy: nacvičí výslovnost probírané slovní zásoby, opakování frází a slovíček známých z předchozích let, umí pozdravit v různou denní dobu, reaguje na jednoduché seznamovací otázky, pokyny v rámci školy, rozkazy v záporu
3. hlavní okruhy: vybavení třídy – školní potřeby a vybavení třídy, tvoření otázek (tázací zájmena), poslech s porozuměním, fonetika, rozhovory,

říjen

1. učivo – téma: slovní zásoba na téma čísla a Halloween, poslech s porozuměním, soutěže, procvičování čísel do 1000, reálie spojené se svátkem Halloween (zvyky, tradice)
2. kompetence, očekávané výstupy: umí počítat do 1000, správně vyslovuje slovní zásobu spojenou se svátkem Halloween, snaží se porozumět mluvenému projevu
3. hlavní okruhy: čísla do 1000, Halloween, průřezové téma – osobnostní a sociální výchova, svátky a tradice

listopad

1. učivo – téma: hláskování, procvičování abecedy, vazba there is/ there are, slovní zásoba a reálie spojené se svátkem Díkuvzdání
2. kompetence, očekávané výstupy: žáci jsou schopni hláskovat své jméno i příjmení a ostatní známá slova, jsou schopni používat vazbu there is/ are, znají tradice a historii spojené se dnem Díkuvzdání
3. hlavní okruhy: Spelling, Thanksgiving day

prosinec

1. učivo – téma: názvy zemí, procvičování poslechu, reálie spojené s Vánoci

2. kompetence, očekávané výstupy: žáci dokáží rozeznat jednotlivé země, dokáží porozumět jednoduchému poslechu a znají zvyky a tradice spojené s Vánoci
 3. hlavní okruhy: Státy, Vánoce, poslech
- leden
1. učivo – téma: členové základní i širší rodiny, přivlastňovací pád, tvoření vět pomocí slovesa být
 2. kompetence, očekávané výstupy: žáci jsou schopni pojmenovat členy rodiny, a umí vyjadřovat přivlastňovací pád, umí tvořit věty pomocí slovesa být
 3. hlavní okruhy: členové rodiny, přivlastňování, věty se slovesem být
- únor
1. učivo – téma: dny v týdnu, WH- otázky (what, when, which, who, where, whose), sloveso HAVE GOT
 2. kompetence, očekávané výstupy: žáci znají dny v týdnu, tázací zájmena a umí používat sloveso have got
 3. hlavní okruhy: dny v týdnu, tázací zájmena, sloveso have got
- březen
1. učivo – téma: barvy, psaní (jednoduchý dopis/pohled), poslech, domácí mazlíčci
 2. kompetence, očekávané výstupy: žáci znají barvy a domácí mazlíčky, dokáží napsat jednoduchý text kamarádovi, rozumí jednoduchému poslechu
 3. hlavní okruhy: barvy, domácí mazlíčci
- duben
1. učivo – téma: školní předměty, hodiny
 2. kompetence, očekávané výstupy: žáci znají slovní zásobu týkající se školních předmětů i školních potřeb, umí určovat čas, znají časové předložky (in, at, on)
 3. hlavní okruhy: školní potřeby a předměty, určování času, časové předložky
- květen
1. učivo – téma: denní rutina, přítomný čas prostý, koníčky, poslech
 2. kompetence, očekávané výstupy: žáci umí vyjádřit co denně dělají, dokáží používat přítomný čas prostý (kladné věty, otázky, zápor), slovní zásoba: záliby, jednoduchý poslech)
 3. hlavní okruhy: denní rutina, koníčky
- červen
1. učivo – téma: slovní zásoba: hudba, sport, vybavení pokoje, místní předložky
 2. kompetence, očekávané výstupy: žáci znají a umí používat základní slovní zásobu, která se týká sportu, hudby, vybavení pokoje, dokáží správně používat místní předložky, umí správně používat přítomný čas prostý
 3. hlavní okruhy: hudba, sport, vybavení pokoje, místní předložky, přítomný čas prostý

7. ročník

září

1. učivo – téma: členové rodiny, family tree (rodokmen), koníčky a zájmy, sporty
2. kompetence, očekávané výstupy: žáci znají slovní zásobu týkající se členů rodiny, koníčků a sportů, dokáží v jednoduchých větách vyjádřit jaké jsou jejich zájmy, a jaké sporty mají rádi
3. hlavní okruhy: vybavení třídy – členové rodiny, zájmy, sporty

říjen

1. učivo – téma: části těla, nábytek, Halloween
2. kompetence, očekávané výstupy: žáci znají slovní zásobu týkající se části těla, domova (nábytek) a reálií spojených se svátkem Halloween
3. hlavní okruhy: vybavení třídy – části těla, nábytek, Halloween

listopad

1. učivo – téma: povolání, popis věcí (tvary, barvy), Thanksgiving day
2. kompetence, očekávané výstupy: žáci znají základní povolání, umí popsat jednoduché věci, znají reálie spojené se Děkuvzdáním
3. hlavní okruhy: vybavení třídy – povolání, popis věcí, Thanksgiving day

prosinec

1. učivo – téma: zvířata a jejich popis, procvičování intonace a výslovnosti, Vánoce
2. kompetence, očekávané výstupy: žáci znají slovní zásobu týkající se zvířat a jejich popisu, znají základní zvyky a tradice spojené s Vánoci
3. hlavní okruhy: vybavení třídy – zvířata, Vánoce

leden

1. učivo – téma: určování ročních období a dnů v týdnu, oblečení, doprava a dopravní prostředky
2. kompetence, očekávané výstupy: žáci jsou schopni určit den v týdnu a roční období, dokáží popsat co mají na sobě a oblíbené oblečení, znají základní dopravní prostředky
3. hlavní okruhy: vybavení třídy – Určování času (roční období, dny v týdnu), oblečení, dopravní prostředky

únor

1. učivo – téma: filmové žánry, cestování, Británie
2. kompetence, očekávané výstupy: žáci znají slovní zásobu týkající se cestování a filmových žánrů, znají základní reálie Velké Británie
3. hlavní okruhy: Filmové žánry, cestování, Británie - reálie

březen

1. učivo – téma: Amerika, New York, jídlo
2. kompetence, očekávané výstupy: žáci znají základní reálie Ameriky a New Yorku, znají základní slovní zásobu týkající se jídla, umí popsat své oblíbené jídlo
3. hlavní okruhy: vybavení třídy – Amerika - reálie, New York - reálie, jídlo

duben

1. učivo – téma: popis vzhledu a charakteru lidí, škola (školní potřeby, učení se), nakupování
2. kompetence, očekávané výstupy: žáci znají slovní zásobu týkající se popisu lidí (vzhledu i charakterových vlastností), školních potřeb a nakupování
3. hlavní okruhy: vybavení třídy – popis lidí, škola a školní potřeby, nakupování

květen

1. učivo – téma: čtení (žánry knih), Titanik - historie a zajímavosti, hudba (žánry)
2. kompetence, očekávané výstupy: žáci znají slovní zásobu týkající se knih a hudby, umí vyjádřit jaké knihy rádi čtou a jakou hudbu rádi poslouchají, znají základní věci týkající se Titaniku
3. hlavní okruhy: čtení (žánry), hudba (žánry)

červen

1. učivo – téma: svátky a zvyky, roční období – charakteristika
2. kompetence, očekávané výstupy: žáci znají slovní zásobu týkající se základních svátků ve Velké Británii, dokáží charakterizovat základní roční období a vyjádřit, které jsou jejich oblíbené a proč (umí také vyjádřit jaké je počasí v daných ročních obdobích, jaké nosí většinou oblečení a aktivity, které během těchto ročních období provozují)
3. hlavní okruhy: vybavení třídy – svátky VB, charakteristika ročních období

8. ročník

září

1. učivo – téma: film, hudba
2. kompetence, očekávané výstupy: žáci znají slovní zásobu týkající se hudby a filmu, dokáží v jednoduchých větách vyjádřit jaké jsou jejich oblíbené filmové a hudební žánry, oblíbení zpěváci a hudební skupiny
3. hlavní okruhy: filmy – žánry, hudba – žánry

říjen

1. učivo – téma: nejznámější anglické zkratky, zájmy a koníčky, Halloween
2. kompetence, očekávané výstupy: žáci znají slovní zásobu týkající se nejběžnějších zájmů a koníčků, dokáží vyjádřit jaké mají zájmy, znají reálie svátku Halloween a slovní zásobu spojenou s tímto svátkem, znají známé anglické zkratky používané v textových zprávách (LOL, FYI)

3. hlavní okruhy: koníčky, zkratky, Halloween

listopad

1. učivo – téma: Historie Spojených Států Amerických, Den díkuvzdání (Thanksgiving)
2. kompetence, očekávané výstupy: žáci znají slovní zásobu týkající se svátku Díkuvzdání, znají také reálie spojené s tímto svátkem, v jednoduchých větách dokáží popsat nejdůležitější okamžiky v historii USA
3. hlavní okruhy: Historie USA, Den díkuvzdání

prosinec

1. učivo – téma: Jídlo, Vánoce
2. kompetence, očekávané výstupy: žáci znají slovní zásobu týkající se Vánoc, znají také reálie spojené s tímto svátkem, v jednoduchých větách dokáží popsat rozdíl mezi Vánoci v ČR a Británii, žáci znají nejběžnější potraviny a nádobí, umí popsat jaké jídlo mají rádi, umí si objednat v restauraci
3. hlavní okruhy: Jídlo, Vánoce

leden

1. učivo – téma: Svátky v Británii, Svátky ve Spojených Státech
2. kompetence, očekávané výstupy: žáci znají nejznámější svátky v Británii a USA, ví kdy a proč se slaví
3. hlavní okruhy: Svátky v Británii a USA

únor

1. učivo – téma: Sport, svátek Svatého Valentýna
2. kompetence, očekávané výstupy: žáci znají slovní zásobu týkající se sportů, umí vyjádřit jaké jsou jejich oblíbené sporty a sportovci, jaké sporty provozují aktivně a jaké pasivně, znají slovní zásobu a reálie spojené se svátkem Sv. Valentýna
3. hlavní okruhy: Sporty, Valentýn

březen

1. učivo – téma: Velikonoce, školy ve Velké Británii
2. kompetence, očekávané výstupy: žáci znají slovní zásobu týkající se svátku Velikonoce, znají také reálie spojené s tímto svátkem, v jednoduchých větách dokáží popsat, jak slavíme Velikonoce v ČR a jak ve VB, znají typy škol ve VB
3. hlavní okruhy: Velikonoce, školy v Británii

duben

1. učivo – téma: Slavní a významní Američané a Britové
2. kompetence, očekávané výstupy: žáci znají významné postavy USA a VB, a také čím se proslavili
3. hlavní okruhy: Slavní Američané, slavní Britové

květen

1. učivo – téma: Památky ve VB a USA

2. kompetence, očekávané výstupy: žáci znají slovní zásobu týkající se významných staveb a znají nejznámější památky ve Velké Británii a Spojených Státech
3. hlavní okruhy: Památky a významné stavby v USA a VB

červen

1. učivo – téma: Média v Americe a Velké Británii
2. kompetence, očekávané výstupy: žáci znají názvy nejznámějších médií v USA a VB
3. hlavní okruhy: Noviny, televize a rádia v USA a VB

9. ročník

září

1. učivo – téma: základní otázky a odpovědi při seznamování, čísla, dny v týdnu
2. kompetence, očekávané výstupy: žáci znají slovní zásobu týkající se dnů v týdnu a čísel od nuly do milionu, dokáží se představit a reagovat na základní otázky při seznamování
3. hlavní okruhy: seznamování, čísla do 1 000 000, dny v týdnu

říjen

1. učivo – téma: procvičování hláskování, barvy, Halloween, rodina
2. kompetence, očekávané výstupy: žáci znají realie svátku Halloween a slovní zásobu spojenou s tímto svátkem, dokáží hláskovat jednoduchá i obtížnější slovíčka, znají nejen základní barvy, bez větších problémů dokáží pojmenovat členy základní i široké rodiny
3. hlavní okruhy: spelling (hláskování), barvy, svátek Halloween, členové rodiny

listopad

1. učivo – téma: domácí a divoká zvířata, školní potřeby, určování času, Den díkuvzdání
2. kompetence, očekávané výstupy: žáci znají slovní zásobu týkající se školních potřeb a věcí používaných při výuce, dokáží v jednoduchých větách vyjádřit jaké jsou jejich oblíbená zvířata, znají slovní zásobu týkající se domácích i divokých zvířat, umí určovat čas, znají realie svátku Dne díkuvzdání a slovní zásobu spojenou s tímto svátkem
3. hlavní okruhy: zvířata, školní potřeby a pomůcky, hodiny, Den díkuvzdání

prosinec

1. učivo – téma: nábytek, denní rutina, Vánoce
2. kompetence, očekávané výstupy: žáci znají základní slovní zásobu týkající se nábytku, v jednoduchých větách umí vyjádřit věci, které dělají prakticky denně, žáci znají realie svátku Vánoce a slovní zásobu spojenou s tímto svátkem
3. hlavní okruhy: nábytek, denní program, Vánoce

leden

1. učivo – téma: hudba, film, sporty, koníčky
2. kompetence, očekávané výstupy: žáci znají slovní zásobu týkající se nejběžnějších koníčků, dokáží v jednoduchých větách vyjádřit jaké jsou jejich oblíbené filmové a hudební žánry, oblíbení zpěváci, hudební skupiny, sporty a sportovci, jaké mají koníčky a jak často je provozují
3. hlavní okruhy: koníčky, hudba, film, sporty

únor

1. učivo – téma: můj pokoj, oblečení, části těla, Valentýn
2. kompetence, očekávané výstupy: žáci znají slovní zásobu týkající se běžných věcí v pokoji a umí také popsat co mají ve svém pokoji a kde jsou tyto věci rozmístěny, umí popsat co mají na sobě a jaké oblečení nosí v jakém ročním období, umí popsat části svého těla a zná historii a zvyky svátku Valentýn
3. hlavní okruhy: můj pokoj, oblečení, části těla, Valentýn

březen

1. učivo – téma: doprava, cestování, státy, Velikonoce
2. kompetence, očekávané výstupy: žáci znají slovní zásobu týkající se dopravních prostředků a slovní zásobu týkající se cestování, dokáží v jednoduchých větách vyjádřit jaké jsou jejich oblíbené druhy dopravy a proč, a které používají nejčastěji, umí pojmenovat většinu zemí v Evropě, ale také jiné světové velmoci, znají slovní zásobu spojenou s Velikonocí, znají zvyky a tradice ve své zemi, stejně jako tak v anglicky mluvících zemích
3. hlavní okruhy: doprava, cestování, státy, Velikonoce

duben

1. učivo – téma: povolání, měsíce, roční období, časové předložky
2. kompetence, očekávané výstupy: žáci znají slovní zásobu týkající se nejznámějších povolání, bezpečně znají měsíce a roční období a umí je spojovat se správnými časovými předložkami, dokáží v jednoduchých větách vyjádřit jaké jsou jejich oblíbené a z jakého důvodu
3. hlavní okruhy: povolání, měsíce v roce, roční období, časové předložky

květen

1. učivo – téma: jídlo, nádobí, obchody
2. kompetence, očekávané výstupy: žáci znají slovní zásobu týkající se jídla, nádobí, které se běžně nachází prakticky v každé kuchyni a obchody, dokáží v jednoduchých větách vyjádřit jaké je jejich oblíbené jídlo, a dokáží popsat co si mohou v jednotlivých obchodech koupit
3. hlavní okruhy: jídlo, nádobí, obchody

červen

1. učivo – téma: rozhovory v nejběžnějších situacích (restaurace, obchod, seznámení)

2. kompetence, očekávané výstupy: žáci dokáží komunikovat a vést dialog v nejběžnějších situacích lidského života
3. hlavní okruhy: procvičování interakcí

5.2.4 Ruský jazyk

Vyučovací předmět je orientován na dosažení základních znalostí. V podmínkách naší základní školy je vyučován na 2. stupni v sedmém, osmém a devátém ročníku 1 hodinu týdně a ve všech ročnících podle stejného plánu. Vzdělávací obsah vede žáky k získání nejzákladnějších znalostí (azbuka a nejjednodušší konverzace) a k získání základních vědomostí v oblasti ruských reálií. Žáci jsou vedeni u upevňování slovní zásoby.

Ve všech ročnících budou žáci pracovat podle publikace PAJECHALI a budou vedeni dle individuálních poruch chování či učení.

Ve všech ročnících budou při výuce dodržovány zásady pro práci s dětmi s poruchami učení a soustředěnosti.

7. ročník

Předazbukové období: září, říjen, listopad

Azbukové období: prosinec – červen

září

1. učivo – téma: pozdravy, jednoduché pokyny, seznámení s učebnicí a pracovním sešitem, odlišnosti hlásek, nácvik výslovnosti
2. kompetence, očekávané výstupy: nacvičí výslovnost hlásek odlišných od češtiny, seznámení s prvními ruskými slovy a jejich výslovností, umí pozdravit v různou denní dobu, reaguje na jednoduché pokyny
3. hlavní okruhy: RODINA – členové rodiny, otázky (tázací zájmena), poslech s porozuměním, fonetika, rozhovor – kompetence (pojmenuje správně členy rodiny, položí otázku se zájmenem), průřezová témata – Výchova k myšlení v evropských globálních souvislostech, světové jazyky), mezipředmětové vztahy – český jazyk, anglický jazyk, výslovnost

KOMPETENCE A OČEKÁVANÉ VÝSTUPY:

Nacvičí výslovnost hlásek odlišných od češtiny. Seznámí se s prvními ruskými slovy a jejich výslovností. Umí pozdravit v různou denní dobu. Reaguje na jednoduché pokyny.

říjen

1. učivo – téma: slovní zásoba na téma ZVÍŘATA, intonace otázky bez tázacího zájmena, práce s obrázky, práce s učebnicí, poslech s porozuměním, soutěže, rozhovory
2. kompetence, očekávané výstupy: umí pojmenovat domácí zvířata podle obrázků, správně vysloví otázku, snaží se porozumět mluvenému projevu rodilých mluvčích, zapíše krátce obsah slyšeného textu DO SEŠITU ČESKY
3. hlavní okruhy: DOMÁCÍ ZVÍŘATA, průřezové téma – Osobnostní a sociální výchova, rodina a příroda, mezipředmětové vztahy – český jazyk, anglický jazyk, otázky

KOMPETENCE A OČEKÁVANÉ VÝSTUPY:

Umí pojmenovat domácí zvířata podle obrázků. Správně vysloví otázku. Snaží se porozumět mluvenému projevu. Zapíše krátce obsah slyšeného textu do sešitu(česky).

listopad

1. učivo – téma: ŠKOLA, TŘÍDA, práce s obrázky, rozhovor, hry, slovní diktát, obrázkový diktát
2. kompetence, očekávané výstupy: umí pojmenovat vybavení třídy, školní předměty a pomůcky, naučí se základní barvy, reaguje na základní pokyny
3. učivo – téma: JÍDLO, názvy základních pokrmů a denních jídel, dny v týdnu, práce s učebnicí a obrázky, rozhovor, recitace, diktát barev, obrázkový diktát
4. kompetence, očekávané výstupy: umí pojmenovat základní potraviny, reaguje správně na otázku: Co rád jíš? Co bylo na večeři, oběd?, porozumění mluvenému textu, dramatizace
5. hlavní okruhy: ŠKOLA, TŘÍDA, JÍDLO, průřezová témata – Osobnostní a sociální výchova, moje třída a škola, kterou mám rád, mezipředmětové vztahy – český jazyk, anglický jazyk, dny v týdnu

KOMPETENCE A OČEKÁVANÉ VÝSTUPY:

Umí pojmenovat vybavení třídy, školní předměty a pomůcky. Naučí se základní barvy. Reaguje na pokyny.

prosinec

1. učivo – téma: AZBUKA, VÁNOCE V RUSKU, práce s učebnicí a textem, vysvětlování, diskuse, poslech
2. kompetence, očekávané výstupy: porovnává písmena latinky a azbuky, umí z paměti odříkat azbuku, správně vyslovuje a čte novou slovní zásobu
3. průřezová témata – Výchova k zamyšlení v globálních a evropských souvislostech, vánoční tradice, mezipředmětové vztahy – český jazyk, občanská výchova, hudební výchova

KOMPETENCE A OČEKÁVANÉ VÝSTUPY:

Porovná písmena latinky a azbuky, umí z paměti odříkat azbuku. Správně vyslovuje a čte novou slovní zásobu.

leden

1. učivo – téma: PÍSMENA K, O, T, U, V, odpovědi na otázku: Kdo je tu?, práce s textem a obrázky, rozhovor, soutěže, přízvuk
2. kompetence, očekávané výstupy: odpovídá správně na otázku: Kdo je tu?, aplikuje správně pravidla o přízvuku, rozlišuje přízvučné a nepřízvučné slabiky, správně přečte, napíše a přepíše zadaná písmena, přečte první texty
3. průřezová témata – Osobnostní a sociální výchova, odpovědi na otázky, mezipředmětové vztahy – český jazyk, anglický jazyk

KOMPETENCE A OČEKÁVANÉ VÝSTUPY:

Odpovídá správně na otázky (Kdo je tu?). Aplikuje správně pravidla o přízvuku. Rozlišuje přízvučné a nepřízvučné slabiky. Správně přečte, napíše a přepíše písmena: K, O, T, U, V.

únor

1. učivo – téma: PÍSMENA A, M, N, E, JA, odpovědi na otázku: Kdo je to?, jak se kdo jmenuje, práce s textem, poslech s porozuměním, rozhovor
2. kompetence, očekávané výstupy: reaguje správně na dotazy, jak se kdo jmenuje, kdo je tam a kdo je to, správně čte nepřízvučné A, O a jotované JA, čte se správným přízvukem A, M, N, E, JA
3. průřezová témata – Osobnostní a sociální výchova, seznamování, mezipředmětové vztahy – český jazyk, občanská výchova, zeměpis

KOMPETENCE A OČEKÁVANÉ VÝSTUPY:

Reaguje správně na dotazy: Jak se kdo jmenuje, Kdo je tam, Kdo je to. Správně čte nepřízvučné A a O. Jotované A. Čte se správným přízvukem.

březen

1. učivo – téma: PÍSMENA B, Z, I, E, D, seznamování s představováním, práce s učebnicí, rozhovor, nácvik PÍSMEN P, R, S, G, J, pozdravy při setkání a loučení, práce s učebnicí, mapou, diskuse
2. kompetence, očekávané výstupy: zvládá situace při představování a seznamování, správně vyslovuje a čte párové tvrdé i, měkké souhlásky před O, A, U, I, JA, JE, správně čte E, při čtení pozná nepřízvučné A, O, správně čte a píše B, Z, D, J, E, zvládá správnou

výslovnost tvrdých a měkkých souhlásek, reaguje správně na pozdravy, čte a píše správně P, R, S, G, J

3. průřezová témata – sociální výchova při seznamování: Výchova k zamyšlení v evropských a globálních evropských souvislostech země a světa, mezipředmětové vztahy – český jazyk, zeměpis, občanská výchova

KOMPETENCE A OČEKÁVANÉ VÝSTUPY:

Zvládá situace při představování a seznamování. Správně vyslovuje a čte tvrdé i. Správně čte měkké souhlásky před O a U a před JA a JE. Správně čte JE. Zvládá správnou výslovnost tvrdých a měkkých souhlásek. Reaguje správně na pozdravy. Čte a píše správně P,R,S,G,J.

duben

1. učivo – téma: MOJE RODINA, ČÍSLOVKY 1 – 10, PÍSMENA L, Š, Č, Y, měkký znak, práce s učebnicí, vysvětlování, rozhovory, kdo kde bydlí, ČÍSLOVKY 11 – 20, slovesa „chtít, bydlet, žít“, PÍSMENA CH, Z, C, JO, text, poslech pohádky
2. kompetence, očekávané výstupy: zvládá situace při seznamování, odpovídá na dotazy o rodině, umí vyjmenovat a přečíst číslovky 1 – 20, správně vysloví nepřízvučné E, tvrdé Y, Š, Č a umí je napsat, umí vyjádřit kdo kde bydlí, správně používá slovesa chtít, bydlet, žít, porozumí mluvenému projevu (pohádka)
3. průřezová témata – Osobnostní a sociální výchova, rodina, škola, činnosti spojené s bydlením, mezipředmětové vztahy – matematika, český jazyk, občanská výchova

KOMPETENCE A OČEKÁVANÉ VÝSTUPY:

Zvládá situace při seznamování, odpovídá na dotazy o rodině. Umí vyjmenovat a přečíst číslovky 1 – 10. Správně vysloví nepřízvučné E, Y, Š, Č. Umí je napsat. Zvládá číslovky 11 – 20. Porozumí mluvenému projevu (pohádka).

květen

1. učivo – téma: ŠKOLA, dotazy na činnost ve škole, PÍSMENA JU, ŠČ, PÍSMENA F, TVRDÝ ZNAK, práce s učebnicí, rozhovory, narozeniny, jídlo, slovesa, práce se slovníkem
2. kompetence, očekávané výstupy: odpovídá správně na otázky o škole, lexikálně si osvojí tvary j.č. sloves „číst, dělat, hrát si, kreslit, tančit“ správně přečte koncovky řadových číslovek, nacvičí ústně i písemně nová písmena, reaguje na sdělení kdo kam a kdy jel, přečte s porozuměním jednotlivé texty, odpovídá na dotazy co má kdo rád k jídlu, osvojí si tvary minulého času sloves „koupit, jíst, bydlet, být“, nacvičí správné tvary nových písmen
3. průřezová témata – Osobnostní a sociální výchova, rodina, bydlení, jídlo, mezipředmětové vztahy – český jazyk, občanská výchova, matematika

KOMPETENCE A OČEKÁVANÉ VÝSTUPY:

Zodpoví správně na otázky o škole. Osvojí si tvary jed. čísla sloves (číst, dělat, hrát si, kreslit). Nacvičí ústně i písemně nová písmena. Přečte s porozuměním jednoduchý text. Tvary minulého času sloves (koupit, jíst, bydlet).

červen

1. učivo – téma: OPAKOVÁNÍ, pohádky, práce s textem, čtení s porozuměním, rozhovory, práce se slovníkem, práce s obrázky, pokus o dramatizaci
2. kompetence a očekávané výstupy: při opakování řekne několik souvislých vět ke každému tématu, přečte správnou intonací a přízvukem pohádku, správně opíše a přepíše azbukou text, umí sdělit základní informace o sobě, své rodině, škole
3. průřezová témata – Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, mezipředmětové vztahy – český jazyk, anglický jazyk, občanská výchova, zeměpis, matematika;

KOMPETENCE A OČEKÁVANÉ VÝSTUPY:

Při opakování řekne několik souvislých vět ke každému tématu. Souvisle přečte s přízvukem krátký text (pohádka). Správně opíše azbukou text. Umí sdělit základní informace o sobě, své rodině a škole.

8. ročník

září

Hlavní okruhy: Rusko

Učivo: Ruská federace; Nejdůležitější informace o Rusku, výslovnost, přízvuk, porozumění pojmům, zajímavosti o Rusku, Lidová píseň

Kompetence, očekávané výstupy: Nacvičí nové pojmy, ruské pojmy: rubaška, balalajka, trojka... Dbají na výslovnost, učí se ruskou lidovou píseň, vyjmenují správně zajímavosti, zazpívej píseň

Průřezová témata: Výchova k myšlení v evropských souvislostech

Mezipředmětové vztahy: zeměpis, hudební výchova

říjen

Hlavní okruhy: Názvy dnů, měsíců, číslice do sta

Učivo: Slovní zásoba na téma „Na návštěvě u Míši“, intonace otázky (opakování), slovíčka – zdravím, přeji; práce s obrázky, s učebnicí; poslech (str.23); rozhovor

Kompetence: Podle obrázků správně klade otázky, snaží se rozumět mluvenému projevu, zapisuje stručně obsah

Průřezová témata: Osobnostní výchova

Mezipředmětové vztahy: český jazyk, anglický jazyk

listopad

Hlavní okruhy: Povídání o zaměstnání (co kdo rád dělá)

Učivo: Kalendář 20. století, fon. rozcvička, nová slovní zásoba, rozhovory; Vlk a zajíc – poslech

Kompetence: Umí pojmenovat dny, měsíce; snaží se pojmenovat číslíce, reaguje na pokyny

Průřezová témata: Sociální výchova

Mezipředmětové vztahy: matematika, český jazyk, anglický jazyk

prosinec

Hlavní okruhy: Škola

Učivo: Co mám rád, co nemám rád; práce s učebnicí, s obrázky, sloveso hrát – časování

Kompetence: vyjmenuje správně činnosti, které rád dělá a nedělá ve spojení se slovesem milovat, výslovnost, slovní zásoba

Průřezová témata: Výchova k myšlení, zdravý styl života – sport

Mezipředmětové vztahy: občanská nauka, tělesná výchova, český jazyk

leden

Hlavní okruhy: Čtení textu (komiksy); Píseň “Veselí cestovatelé”

Učivo: každý někam jde...; Náš učitel; Intonace, fonetická cvičení; čtení s porozuměním – učebnice, obrázky

Kompetence: správně intonuje ---/\--- ---/ ---\ čte jednoduchý text, rozhovory, Kolik je hodin?

Průřezová témata: Osobnostní a sociální výchova

Mezipředmětové vztahy: anglický jazyk, český jazyk

únor

Hlavní okruhy: Jaky kdo je; Portrét, slovní zásoba

Učivo: Lidojed a princezna; vyprávění podle obrázků, práce s učebnicí (otázky a odpovědi); hříčky, píseň

Kompetence: odpovídá a reaguje správně na dotazy podle obrázků, sám čte, přízvuk!!! Píseň Zlatá brána”

Průřezová témata: Osobnostní výchova

Mezipředmětové vztahy: občanská výchova, hudební výchova, český jazyk

březen

Hlavní okruhy: Město

Učivo: nová slovní zásoba; jaký jsem, podle učebnice porovnávání obrázků, básně !Portrét”, foetické rozcvičky – tvrdé slabiky, poslechová vozcvička; nakresli portrét

Kompetence: zvládá intonaci, pojmenovává nová slova se správným přízvukem, orientuje se správně v básni, křížovka – pokus; nakresli portrét maminky

Průřezová témata: Sociální výchova při se seznamování

Mezipředmětové vztahy: hudební výchova, český jazyk, výtvarná výchova

duben

Hlavní okruhy: Pohádka

Učivo: Moje město, nová slovní zásoba, obrázky v učebnici; poslech – Město, ve kterém žiju; rozhovory, časování nového slovesa jíti, “kam půjdeš”

Kompetence: zvládá situace ve městě s prověřením nové slovní zásoby; správně vyslovuje a intonuje; časuje správně nové sloveso; porozumí textu – pohádka; připravuje rozhovor

Průřezová témata: Sociální výchova – moje město

Mezipředmětové vztahy: zeměpis, občanská výchova, český jazyk

květen + červen

Učivo: květen – Žabka carevna, červen – Hádanky, kvízy, vtipy, hříčky; poslech textu s porozuměním, otázky k textu, využití obrázků v učebnici, dramatizace pohádky; opakování písni, intonace, obrázek, čtení s přízvukem

Průřezová témata: Sociální výchova pohádkou

Mezipředmětové vztahy: český jazyk, občanská výchova, hudební výchova, dramatická výchova

9. ročník

září

Hlavní okruhy: Žijeme v Evropě

Učivo: žijeme v Evropě; časování sloves chtít, jet, vědět, chápat.

Kompetence: pracují s obrázky a textem v učebnici a cvičeními na dané téma; nacvičování časování uvedených sloves) jen jednoduché věty)

Průřezová témata: Sociální vztahy mezi národy

Mezipředmětové vztahy: zeměpis, anglický jazyk, občanská výchova

říjen

Hlavní okruhy: Zeměpisný kvíz + pokračování v časování sloves

Učivo: Zeměpisná soutěž rozdělená na dvě části (2 hodiny), časování, opakování, rozhovory

Kompetence: pokusí se správně odpovídat na otázky kvízu, odpovědi si budou samostatně zapisovat, zaměří se na slovní zásobu, budou správně doplňovat osoby sloves při časování, zazpívají známou píseň

Průřezová témata: Sociální politika – vztahy mezi národy

Mezipředmětové vztahy: zeměpis, hudební výchova

listopad

Hlavní okruhy: Obrázkový slovníček, podstatná jména mužského a ženského rodu, jednotného čísla

Učivo: Nová slovní zásoba podle obrázků („B“), podstatná jména, rozhovory.

Kompetence: Práce s učebnicí, slova na „B“ (zápis do slovníčků); skloňují podstatná jména s využitím učebnice (strana 36), rozhovory s novými slovy a tvary podstatných jmen

Průřezová témata: Osobnostní a sociální výchova

Mezipředmětové vztahy: český jazyk, anglický jazyk

prosinec

Hlavní okruhy: Pohádky; skloňování podstatných jmen

Učivo: Pohádka – čtení s porozuměním, zápis obsahu; skloňování jmen s využitím učebnice; budoucí čas jednotného i množného čísla

Kompetence: Umí přečíst text, pokusí se o samostatné vypravování děje, skloňuje s pomocí učitele, učí se budoucí čas v jednotném i množném čísle.

Průřezová témata: Výchova k myšlení v evropských souvislostech

Mezipředmětové vztahy: občanská výchova, český jazyk

leden

Hlavní okruhy: Sloveso jít; podstatná jména středního rodu

Učivo: Vazby se slovesem jít, skloňování jmen středního rodu + nesklonná; píseň

Kompetence: Podle obrázků zařadí sloveso jít (strana 47); jednoduché věty typu: Prší...; doplňuje sloveso do jednoduchých křížovek; učí se skloňovat podstatná jména rodu středního

Průřezová témata: Výchova k racionálnímu myšlení

Mezipředmětové vztahy: český jazyk, anglický jazyk, hudební výchova

únor

Hlavní okruhy: Skloňování přídavných jmen tvrdých; rozhovory

Učivo: Skloňování přídavných jmen podle vzoru,

Kompetence: reaguje správně na tvary tvrdých přídavných jmen, učí se skloňovat, doplňuje do vět, odpovídá správně na otázky, tvoří podobné obrázky.

Průřezová témata: Sociální výchova

Mezipředmětové vztahy: zeměpis, občanská nauka, český jazyk

březen

Hlavní okruhy: Obchody, nákupy

Učivo: Obchody, nákupy; rozhovory k daným tématům; doplňování do písemných cvičení

Kompetence: Seznámení se s novou slovní zásobou k tématu; připravují rozhovory, pracují s učebnicí, snaží se pracovat s novými výrazy: potřebuji, chci mít; píseň

Průřezová témata: Sociální vztahy – sociální výchova

Mezipředmětové vztahy: zeměpis, český jazyk, hudební výchova

duben

Hlavní okruhy: Zájmy dětí; Dopisování; Skloňování podstatných jmen v množném čísle; Osobní zájmena

Učivo: Zvěrokruh, dopisy, skloňování, zájmena, práce s učebnicí

Kompetence: Snaží se zapamatovat si názvy – zvěrokruh+ záliby; pracují s obrázky, napíše dopis kamarádovi do Ruska; skloňují podstatná jména, tvary doplňují, snaží se pracovat se zájmeny

Průřezová témata: Spolupráce mezi dětmi, Sociální výchova

Mezipředmětové vztahy: zeměpis, český jazyk, anglický jazyk

květen

Hlavní okruhy: Život v rodině

Učivo: Odpovědi na otázky ze života o rodině podle obrázků; práce s učebnicí; slovesa – I. a II. časování

Kompetence: Reagují na otázky, odpovídají ústně i písemně, využívají učebnice, připravují rozhovory, časují slovesa s nápovědou; soutěž

Průřezová témata: Sociální a osobnostní výchova

Mezipředmětové vztahy: občanská výchova, zeměpis, český jazyk

červen

Hlavní okruhy: Zajímavosti, písně, hlavolamy

Učivo: Písně, hlavolamy, učebnice, poslech pohádky, čtení, rozhovory

Kompetence: Samostatně luští, připravují rozhovory, vybírají písně, volí pohádky, dramatizace pohádky

Průřezová témata: Osobnostní výchova

Mezipředmětové vztahy: hudební výchova, dramatická výchova, český jazyk

5.3 ČLOVĚK A PŘÍRODA

5.3.1 Fyzika

A) Výchovně vzdělávací cíle

- osvojování nových fyzikálních pojmů a poznatků v návaznosti na přírodovědná poznávání žáků, využívání matematiky
- osvojování fyzikálních poznatků, pokud je to možné, vždy aktivní činností žáků
- vyhodnocování a smysluplná interpretace výsledků experimentů
- přijímání poznatků z nového vyučovacího předmětu fyzika s porozuměním
- podněcování žáků k samostatnosti a tvořivosti při řešení konkrétních problémů
- vedení žáků k poznávání významu fyziky v životě kolem nich a k objevování a chápání zákonitostí přírody i k postupnému pochopení přínosu fyziky pro rozvoj techniky a moderních technologií současnosti
- upozorňování na historii technických vynálezů a život vynálezců

- průběžné zařazování základních metod práce, kterých fyzika používá při poznávání fyzikálních jevů,
- vedení žáků k tomu, aby využívali osvojené poznatky a dovednosti k řešení fyzikálních problémů a úloh samostatně i ve skupinové spolupráci
- dávní žákům co nejvíce příležitosti k rozvoji jejich logického uvažování, vést je k vyjadřování s jasně vymezenými pojmy
- kritické hodnocení a ověřování získaných a předkládaných informací z hlediska správnosti a přesnosti, upozorňování na pozitivní i negativní důsledky civilizačního vývoje, na možnosti využití i zneužití techniky
- vedení k osvojování a dodržování základních pravidel bezpečnosti při provádění fyzikálních pozorování, měření a experimentů

B) Charakteristika výuky

Činnostní charakter výuky tohoto předmětu vyplývá ze samé podstaty výuky fyziky jako vědeckého oboru zabývajícího se obecnými fyzikálními vlastnostmi a zákonitostmi reálného světa.

Výuka fyziky je rozdělena na 2 období:

a) 6. a 7. ročník

V tomto období klademe důkaz na motivaci žáků pro výuku fyziky, na dobré porozumění a zvládnutí základního učiva určeného RVP a na chápání využití základních fyzikálních poznatků v životě.

Charakter výuky fyziky je činnostní, což se projevuje větším důrazem na:

- žákovské pokusování, pozorování a hovory o pozorovaném
- využívání žákovských zkušeností
- na pomoc a podporu při řešení problémů
- na konkrétní dílčí úkoly odpovídající možnostem žáků, na komunikaci a vzájemnou spolupráci mezi žáky
- na vytváření systémů práce se žákovskými pomůckami, zdokonalování zručnosti žáků a seznamování žáků s matematicko-fyzikálními tabulkami
- vytváření mezipředmětové vázanosti fyziky s praktickými činnostmi, matematikou, informatikou i výtvarnou výchovou
- na blízký kontakt mezi učitelem a žákem, naplněný vzájemným pochopením a důvěrou

b) 8. a 9. ročník

Výuka fyziky navazuje na učivo 6. a 7. ročníku. Zachovává si činnostní ráz a klade důraz na:

- motivaci žáka ke studiu fyziky a osvojování základních strategií učení
- zařazování experimentování do výuky
- rozvíjení praktických dovedností, podporu tvořivosti žáka a poskytování prostoru pro tvořivé řešení problémů
- využití matematických poznatků k řešení fyzikálních úloh s používáním matematicko-fyzikálních tabulek

- pokračování v důsledném rozvoji komunikace žáků, a to jak pro pokusování, tak při procvičování učiva, řešení fyzikálních úloh a zkoušení
- možnost samostatného studia a využívání žákovských poznatků a zkušeností
- zařazování zájmových individuálních nebo i skupinových projektů k učivu a využití osvojovaných poznatků v praxi

C) Obsah učiva

6. ročník

Látka a tělesa

- tělesa kolem nás a látky, ze kterých se skládají
- tvar a objem pevných látek, kapalných a plynných těles
- vlastnosti pevných, kapalných a plynných látek
- molekulová stavba látek

Fyzikální veličiny – jednotky a měření

- délka, obsah, objem
- hmotnost
- čas

Silová působení mezi tělesy

- druhy silových působení
- účinky silových působení

Gravitační působení Země

- směr svislý a vodorovný
- síla a její účinky na těleso
- zemská přitažlivost – gravitační síla
- tíha tělesa – vztah mezi hmotností a tíhou tělesa
- velikost síly a její měření, jednotka 1N

Částicová stavba látek pevných, kapalných a plynných

- stavba látek, pohyb molekul, atomy
- rozeznávání skupenství látek při normální teplotě

Hustota

- hustota látek
- výpočet hustoty
- výpočet hmotnosti tělesa

Elektrický obvod

- sestavování jednoduchého elektrického obvodu
- elektrický proud a elektrické napětí, jednotky, měření
- vodiče elektrického proudu a izolanty
- zahřívání elektrického vodiče při průchodu elektrického proudu
- tepelné elektrické spotřebiče kolem nás

- tepelné pojistky, význam

Magnetické vlastnosti látek

- přírodní a umělé magnety, silové působení magnetů
- magnetizace látek, magnetické pole

Elektromagnet

- magnetické pole cívky při průchodu elektrického proudu
- elektromagnet a jeho užití

7. ročník

Opakování

- základní fyzikální veličiny
- síla a její měření

Tlaková síla

- tlaková síla, jednotka
- účinek síly na plochu, tlak, jednotka tlaku
- výpočet tlaku, tlak v denním životě

Mechanické vlastnosti kapalin a plynů

- tlak přenášený kapalinou, Pascalův zákon
- hydraulický lis a hydraulická zařízení
- tlak způsobený tíhou kapaliny
- souvislost mezi hydrostatickým tlakem a hloubkou a hustotou kapaliny
- využívání poznatků o zákonitostech tlaku v klidných tekutinách
- vztlaková síla, Archimédův zákon
- znázorňování sil působících na těleso, rozhodování o chování tělesa ponořeného do kapaliny
- tlak vzduchu, měření atmosférického tlaku
- souvislost atmosférického tlaku s některými procesy v atmosféře
- tlak plynů v uzavřeném prostoru a jeho měření
- přístroje založené na atmosférickém tlaku
- Archimédův zákon pro plyny

Druhy energie

- využívání různých druhů zdrojů
- motory – stroje, ve kterých se přeměňuje nějaká energie, např. polohová energie vody, na energii pohybovou
- zhodnocení výhod a nevýhod využívání energetických zdrojů, vliv na životní prostředí

Vodní motory

- vodní kola, vodní turbíny

- vodní díla, jejich význam

Elektromagnetická indukce

- praktické ověření vzniku indukovaného napětí změnou magnetického pole v okolí cívky
- vodní elektrárny

Účinky síly na těleso

- účinky síly na těleso, znázornění síly
- klid a pohyb těles, relativnost klidu a pohybu
- Newtonovy zákony
- Využití Newtonových zákonů pro objasnění a předvídání pohybu těles při působení stálé síly
- Tření, měření třecí síly, význam tření v praxi
- Skládání sil, které působí na těleso v jedné přímce
- Těžiště těles, rovnovážná poloha těles

Elektrostatika

- model atomu – opakování
- elektrování těles třením a dotykem
- elektrické pole
- chování elektrovaných a neelektrovaných těles
- využití elektrických nábojů těles
- ochrana před bleskem

8. ročník

Opakování

- účinky síly na těleso
- klid a pohyb těles – relativnost

Mechanický pohyb těles

- určování, jaký druh pohybu těleso koná vzhledem k jinému tělesu
- rychlost rovnoměrného přímočarého pohybu, jednotky rychlosti
- vztah mezi rychlostí, dráhou a časem

Mechanická práce a mechanická energie

- mechanická práce – praktické určení velikosti mechanické práce, jednotka, výpočet
- určování energie tělesa z práce vykonané silou (jednoduché případy)
- výkon, porozumění vztahu mezi výkonem, vykonanou prací a časem
- jednoduché stroje – páka, kladka, nakloněná rovina
- využití jednoduchých strojů

Druhy energie

- opakování a úvod k dalšímu učivu – mechanická energie, druhy a její proměny
- využívání různých energetických zdrojů z hlediska vlivů na životní prostředí
- různé druhy energie a jejich přeměny, motory

Zdroje tepla

- tepelná výměna, zdroje tepla

- sdílení tepla vedením a prouděním
- proudění vzduchu v přírodě
- sdílení tepla zářením

Tepelná energie

- neuspořádaný pohyb molekul, předávání tepelné energie
- výpočet množství tepla přijatého či odevzdaného tělesem
- zákon zachování energie

Tepelné motory – přeměna tepelné energie na mechanickou

- parní stroj a jeho využití v minulosti
- parní turbína a její využití v elektrárnách
- spalovací motory, zážehový a vznětový
- tryskové motory

Změny skupenství látek

- tání a tuhnutí, skupenské teplo tání
- změny objemu při tání a tuhnutí
- vypařování a var kapalin
- závislost teploty tlaku nad kapalinou
- vlhkost vzduchu, vlhkoměry
- srážení par v ovzduší, vodní srážky a jejich měření

Proudění vody a vzduchu – učivo rozšiřující

- rychlost a tlak proudící vody a vzduchu
- odpor prostředí, obtékání těles
- vztahová síla na nosnou plochu letadla
- rychlost letadel

Elektrický proud

- měření velikosti elektrického proudu a napětí
- zdroje elektrického napětí
- bezpečné chování při práci s elektrickými přístroji
- Ohmův zákon, elektrický odpor
- Závislost velikosti elektrického odporu na vlastnostech vodiče, reostaty
- Spojování rezistorů v elektrických obvodech sériově a paralelně

Elektrická energie

- elektrický příkon a elektrická práce
- přeměna energie na tepelnou
- užití přeměny elektrické energie na tepelnou

9. ročník

Opakování

- elektrický proud, napětí, odpor, Ohmův zákon
- spojování rezistorů v elektrickém obvodu

- elektrický příkon, elektrická práce
- přeměna elektrické energie na tepelnou
- bezpečné chování při práci s elektrickými přístroji
- magnety a elektromagnety

Magnetické pole a elektromagnetická indukce

- působení magnetického pole na vodič pod napětím
- elektrické měřicí přístroje – elektromagnetické a s otáčivou cívkou
- vznik indukovaného napětí změnou magnetického pole v okolí cívky
- vznik indukovaného napětí změnou primárního elektrického proudu
- rozlišení střídavého proudu od stejnosměrného – alternátor, dynamo
- elektromotory

Výroba a přenos elektrické energie

- výroba a přenos elektrické energie, transformátory, rozvodná síť
- využití elektřiny v domácnosti – bezpečné chování při práci s elektrickými spotřebiči

Elektrický proud v kapalinách a plynech – rozšiřující učivo

- vedení elektrického proudu v kapalinách – elektrolyza a její užití
- vedení elektrického proudu v plynech – elektrický oblouk
- výboj ve zředěných plynech – zářivka, výbojka

Vedení elektrického proudu v polovodičích

- změna odporu polovodičů při zahřátí a osvětlení
- polovodičová dioda – její zapojení do obvodu, funkce
- rozlišování vodičů, polovodičů a izolantů na základě jejich vlastností

Zvukové děje

- zdroje zvuku – rozlišování ve svém okolí, ultrazvuk, infrazvuk
- látkové prostředí – podmínka pro šíření zvuku
- rychlost šíření zvuku v různých prostředích
- pohlcování zvuku, životní prostředí a hluk
- odraz zvuku na překážce, slyšitelnost zvuku

Elektromagnetické vlny – rozšiřující učivo

- šíření zvuku přenosem na dálku – rádiové vlny
- přehled elektromagnetických vln
- využití ultrazvuku v technice

Světlo a jeho šíření

- zdroje světla, přímočaré šíření světla
- rychlost šíření světla ve vakuu a v různých prostředích
- denní a umělé osvětlení, světlo a stín
- měsíční fáze, zatmění Slunce a Měsíce
- odraz světla v zrcadlech, zobrazení v rovinném, dutém a vypouklém zrcadle
- zobrazení lomem, tenkou spojkou a rozptylkou, lupa
- rozklad bílého světla hranolem

Optické přístroje – rozšiřující učivo

- oko
- fotografický přístroj

- promítací přístroj a kamera
- mikroskop a dalekohled

Země, Slunce, vesmír

- sluneční energie a její využívání
- sluneční soustava
- odlišování hvězd od planet na základě jejich vlastností
- pohyb planet kolem Slunce – využití poznatků o gravitačních silách

Jaderná energie

- štěpná reakce, jaderný reaktor
- jaderná elektrárna, využití jaderné energie
- ochrana lidí před radioaktivním zářením

D) Očekávané výstupy

Látka a tělesa

Žák:

- změří vhodně zvolenými měřidly některé důležité fyzikální veličiny charakterizující látky a tělesa
- uvede konkrétní příklady jevů dokazujících čističové složení látek
- předpoví, jak se změní délka či objem tělesa při dané změně jeho teploty
- využívá s porozuměním vztah mezi hustotou, hmotností a objemem při řešení praktických problémů

Pohyb těles

Žák:

- rozhodne, zda dané těleso je v klidu či pohybu vůči jinému tělesu, a využívá s porozuměním při řešení problémů a úloh vztah mezi rychlostí, dráhou a časem u rovnoměrného pohybu těles
- změří velikost působící síly a určí její směr
- určí v konkrétní situaci síly působící na těleso a jejich výslednici
- využívá Newtonovy zákony pro objasňování či předvídání změn pohybu těles při působení stálé výsledné síly v jednoduchých situacích
- aplikuje poznatky o rovnováze na páce a pevné kladce při řešení praktických problémů
-

Mechanické vlastnosti tekutin

Žák:

- využívá poznatky o zákonitostech tlaku v klidných tekutinách pro řešení konkrétních praktických problémů
- předpoví z analýzy sil působících na těleso v klidné tekutině chování tělesa v ní

Energie

Žák:

- určí v jednoduchých příkladech práci vykonanou silou a z ní určí změnu energie tělesa
- využívá s porozuměním vztah mezi výkonem, vykonanou prací a časem
- využívá poznatky o vzájemných přeměnách různých forem energie a jejich přenosu při řešení konkrétních problémů a úloh
- určí v jednoduchých případech teplo přijaté či odevzdané tělesem
- zhodnotí výhody a nevýhody využívání různých energetických zdrojů z hlediska vlivu na životní prostředí

Zvukové děje

Žák:

- rozpozná ve svém okolí zdroje zvuku a kvalitativně analyse příhodnost daného prostředí pro šíření zvuku
- posoudí možnosti zmenšování vlivu nadměrného hluku na životní prostředí

Elektromagnetické a světelné děje

Žák:

- sestaví správně podle schématu elektrický obvod a analyzuje správně schéma reálného obvodu
- rozliší stejnosměrný proud od střídavého a změří elektrický proud a napětí
- rozliší vodič, izolant a polovodič na základě analýzy jejich vlastností
- využívá Ohmův zákon pro část obvodu při řešení praktických problémů
- využívá prakticky poznatky o působení magnetického pole na magnet a cívku s proudem a o vlivu změny magnetického pole v okolí cívky na vznik indukovaného napětí v ní
- zapojí správně polovodičovou diodu
- využívá zákona o přímočarém šíření světla a zákona o jeho odrazu při řešení problémů a úloh
- rozhodne ze znalosti rychlosti světla ve dvou prostředích, zda se světlo bude lámat ke kolmici či od kolmice, a využívá této skutečnosti při analýze průchodu světla čočkami

Vesmír

Žák:

- objasní (kvalitativně) pomocí poznatků o gravitačních silách pohyb planet kolem Slunce a měsíců kolem planet
- odliší hvězdu od planety na základě jejich vlastností

5.3.2 Zeměpis

A) Cíle vzdělávací oblasti

Získávání a rozvíjení orientace v geografickém prostředí, poznávání hlavních geografických objektů, jevů, procesů a souvislostí mezi nimi, osvojování a používání základních geografických pojmů a poznávacích metod

- získávání a rozvíjení dovedností pracovat s plány, s mapami, s atlasy a s dalšími geografickými podklady a zdroji informací
- vytvářet a podporovat aktivní přístup při rozvoji a ochraně životního prostředí
- podchytit a rozvíjet smysl pro respektování veškeré přírody na Zemi a vážit si všech lidských výtvorů
- podporovat a rozvíjet trvalý zájem o poznávání vlastní země a zemí našich sousedů, regionů světa jako nedílné součásti životního způsobu moderního člověka – občana planety Země

B) Charakteristika výuky

Zeměpisné vzdělání umožňuje žákům porozumět přírodním faktům a jejich zákonitostem, pomáhá lépe se orientovat v běžném životě. Přírodu bereme jako celek, jehož části se navzájem ovlivňují. Při praktických činnostech se žáci učí pozorovat přírodní objekty, měřit je a z výsledků vyvozovat závěry. Při výuce poznávají důležité vztahy mezi přírodou a lidskou činností, hlavně závislost na přírodních zdrojích a vlivy činnosti člověka na stav životního prostředí a na lidské zdraví. Učivo zeměpisu postupně seznámí žáky i s postavením planety Země ve vesmíru, s přírodními podmínkami pro veškeré organismy i pro člověka. Společenskovední charakter umožňuje poznat a pochopit problémy růstu populace ve světě, problémy s výživou lidstva či ochranou přírody.

C) Obsah učiva

6. ročník

Planeta Země

- postavení Země ve vesmíru, tvar a pohyby planety Země
- porovnání s ostatními tělesy sluneční soustavy

Glóbus a mapa

- glóbus, měřítko glóbu
- zeměpisná síť, důležité rovnoběžky a poledníky, zeměpisné souřadnice
- určování zeměpisné polohy v zeměpisné síti
- měřítko a obsah plánů a map, jejich orientace vzhledem ke světovým stranám
- praktické činnosti s plány, mapami a atlasy (i v terénu)

Přírodní obraz Země

- krajinná sféra Země a její složky
- tvary zemského povrchu
- přírodní složky krajiny, jejich vzájemná souvislost a podmíněnost

7. ročník

Zeměpis světadílů a oceánů

Amerika

Afrika

Asie

Austrálie

Polární oblasti

Světové oceány

- zeměpisná poloha, rozloha, členitost a přírodní poměry světadílů, oceánů i jejich oblastí
- kulturní, společenské, hospodářské a politické zvláštnosti a podobnosti světových regionů a některých vybraných států

8. ročník

Evropa

- zeměpisná poloha, rozloha, členitost a přírodní podmínky

- kulturní, společenské, hospodářské a politické zvláštnosti regionů a států

Česká republika

- zeměpisná poloha, rozloha, členitost, přírodní poměry
- rozmístění obyvatelstva, sídelní poměry
- rozmístění hospodářských aktivit, sektorová a odvětvová skladba hospodářství
- transformační společenské, politické a hospodářské procesy a jejich územní dopady
- hospodářské a politické postavení ČR v Evropě a ve světě, zapojení do mezinárodního obchodu
- členství v organizacích a seskupeních (EU, NATO)
- regiony České republiky – územní jednotky státní správy a samosprávy, krajské členění,
- kraj místního regionu – Vysočina, základní data a charakteristika, místní obec

9. ročník

Společenský a hospodářský zeměpis

- státy světa – srovnávací kritéria, velikost, počet obyvatel
- politické, bezpečnostní a hospodářské organizace a seskupení
- obyvatelstvo světa – rozmístění podle ras, národů, jazykových skupin a náboženství
- společenské, sídelní a hospodářské poměry současného světa, sídelní systémy, urbanizace
- soužití v multikulturní a společensky rozdílné společnosti
- předpoklady a faktory rozmístění hospodářských aktivit, odvětvová struktura, centra světového hospodářství, ukazatelé hospodářského rozvoje a životní úrovně
- geopolitické procesy, hlavní světová konfliktní ohniska

Životní prostředí

- krajina – typy krajin, přírodní a společenské prostředí, vztah přírody a společnosti
- složky životního prostředí, udržitelnost života a rozvoje společnosti
- ochrana přírody, chráněná území
- globální ekologické problémy a jejich východiska
- vyhledávání, třídění a hodnocení zeměpisných poznatků a informací, využití Internetu,
- cvičení a pozorování v terénu místní krajiny, okolí školy

D) Očekávané výstupy

Planeta Země, přírodní obraz Země

- používá s porozuměním zeměpisnou a topografickou terminologii
- utřídí a hodnotí zeměpisné informace a zdroje dat z tabulek, grafů a časopisů
- rozlišuje a hodnotí geografické objekty, jevy a procesy v krajinné sféře
- vytváří si osobní postoje k okolnímu světu hodnocením míst, jevů a procesů
- umí objasnit postavení Země ve vesmíru a základní vlastnosti ostatních těles sluneční soustavy
- zhodnotí důsledky pohybů Země na život všech organismů i člověka
- rozlišuje jednotlivé složky přírodní sféry, jejich vzájemné souvislosti, pojmenovává základní typy zemského povrchu
- porovnává vliv vnitřních i vnějších vlivů v přírodní sféře a jejich dopad na člověka i přírodu

Zeměpis světadílů a oceánů

- umí ukázat na mapách probírané světadíly a oceány, porovnává a přiměřeně hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry, zvláštnosti a podobnosti vybraných oblastí nebo států
- hodnotí případné změny přírodní, hospodářské či politické a jejich důsledky
- umí ukázat na mapách všechny světadíly, oceány a makroregiony podle různých kritérií
- porovnává a úměrně hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, společenské i politické a hospodářské poměry v jednotlivých světadílech a regionech
- zvažuje změny, které v různých částech světa nastaly, nastávají nebo mohou nastat a vyvozuje příčiny

Česká republika

- zhodnotí přírodní, hospodářské a kulturní poměry a zdroje na území ČR i v jednotlivých regionech
- lokalizuje na mapách jednotlivé kraje ČR
- umí vyhledat hlavní oblasti těžby nerostných surovin a hospodářských aktivit
- uvádí příklady a působnosti ČR ve světových mezinárodních institucích, organizacích a seskupeních
- vymezí a lokalizuje místní oblast – region

Společenský a hospodářský zeměpis, životní prostředí

- srovnává státy světa a zájmové integrace států světa na základě podobných i odlišných znaků
- posoudí prostorovou organizaci světové populace, její rozložení, strukturu, růst, pohyby
 - posoudí, jak přírodní podmínky souvisí s funkcí lidského sídla, pojmenuje základní znaky sídel
- srovnává předpoklady a hlavní faktory pro územní rozmístění hospodářských aktivit
- lokalizuje aktuální geopolitické změny a politické zájmy ve světě
- srovnává různé krajiny jako součást pevninské krajinné sféry, rozlišuje znaky a funkce krajiny
- uvádí konkrétní příklady přírodních a krajinných složek, prvků
- uvádí na vybraných příkladech důsledky přírodních i společenských vlivů na životní prostředí

E) Průřezová témata

Osobnostní a sociální výchova

- vede k porozumění sobě samému a druhým, napomáhá k zvládání vlastního chování
- přispívá k utváření dobrých lidských vztahů ve třídě i mimo ni
- rozvíjí základní – dovednosti dobré komunikace a k tomu příslušné vědomosti
- utváří a rozvíjí základní dovednosti pro spolupráci, formuje studijní dovednosti
- vede k uvědomování si hodnot různých lidí, jejich názorů a přístupů k řešení problémů
prevence škodlivých způsobů chování

Výchova demokratického občana

- vede k aktivnímu postoji v obhajování a dodržování lidských práv a svobod
- vede k pochopení významu řádu, pravidel a zákonů pro fungování společnosti
- nést vlastní odpovědnost za svá rozhodnutí
- rozvíjí a podporuje komunikativnost, formační, dialogické schopnosti a dovednosti
- vede k uvažování o problémech v širších souvislostech ke kritickému myšlení

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

- rozšiřuje a prohlubuje dovednosti potřebné pro orientaci v evropském prostředí
- prohlubuje vědomosti potřebné k pochopení souvislostí evropských kořenů
- vede k pochopení významu společných politik a institucí Evropské unie, seznamuje
- s dopadem činnosti na osobní a občanský život každého z nás
- vede k poznání a pochopení života a díla významných Evropanů
- kultivuje postoje k Evropě jako širší vlasti, ke kulturní rozmanitosti
- naši sousedé jejich život, jazyky, tradice a zvyky
- naše vlast a Evropa, evropské a státní symboly zemí Evropy
- Den Evropy
- život Evropanů a styl života evropských rodinách a zemích
- evropská integrace, co Evropu spojuje a co ji rozděluje

- Evropská unie a další mezinárodní organizace

Multikulturní výchova

- poznávání a respektování zvláštností různých etnik a cizinců, žijících v České republice
- uplatňování práva všech lidí žít společně, spolupracovat a udržovat tolerantní vztahy
- a vzájemně se obohacovat o různé kultury
- vést k principům slušného chování, dodržování morálních norem, vést k solidaritě
- rozvíjet smysl pro rovnocennost všech lidí v Evropě a různých způsobů života
- a myšlení
- zdůrazňovat význam učení cizím jazykům jako předmětu dorozumívání
- rozvíjet poznání projevů rasové nesnášenlivosti, netolerance a diskriminace

Environmentální výchova

- vede každého jedince k pochopení vzájemných vztahů člověka a životního prostředí
- sleduje a rozvíjí ekologická, ekonomická a prostorová hlediska
- vést k aktivní ochraně našeho životního prostředí
- vést k odpovědnosti ve vztahu k biosféře, ochraně přírody i přírodních zdrojů
- přispívat k utváření zdravého životního stylu, estetickému vnímání krás našeho okolí
- seznámit se s ekosystémy např. les, vodní zdroje, moře, tropický deštný les, lidská sídla,
- kulturní krajina a uvědomit si příznivé a nepříznivé vlivy a dopady lidské činnosti
- podněcovat k ochraně a šetření základních přírodních zdrojů jako je voda, ovzduší, půda
- seznámit s problémy, které vznikají působením člověka – např. vliv zemědělství,
- dopravy, průmyslu a odpadů na měnící se životní prostředí člověka, vést ke snaze ho zlepšovat než zhoršovat

Mediální výchova

- učí se využívat média jako zdroje informací ve vyučování, v zábavě i ve volném čase
- přispívá k využívání vlastních schopností v týmové práci, přizpůsobování se ostatním
- kritické hodnocení reklam, některých zpravodajství, orientace v textu
- rozvíjení psaného projevu, využívat práci s grafy, časopisy, televizí (videopořady),
- počítači k získávání informací, k zábavě i k účelnému využívání volného času

5.3.3 Přírodopis

Předmět navazuje na prvouku a přírodovědu na prvním stupni, zahrnuje vzdělávací obsah vzdělávacího oboru přírodopis.

Je vyučován v 6. až 9. ročníku v časové dotaci 2 hodiny týdně. Podle možností se několikrát v roce organizuje vyučování v blocích a různé typy exkurzí a terénních cvičení.

Cílem předmětu je poznávání přírodních zákonů pomocí vlastních prožitků a rozumového

poznání, poznání přírody jako systému, jehož součásti jsou vzájemně propojeny, působí na sebe a ovlivňují se. Důraz je kladen na udržování rovnováhy existence živých soustav, včetně člověka.

Kromě vlastního vzdělávacího obsahu se v přírodopise realizují některá témata průřezových témat Environmentální výchova, Multikulturní výchova, Mediální výchova, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech a Osobnostní a sociální výchova.

Nejčastěji používanými metodami a formami výuky jsou pozorování, pokus, kooperativní techniky, práce s informacemi.

Převládajícími životními kompetencemi podobně jako u přírodovědy jsou řešení problému, chápání zásadních ekologických problémů.

Ročník 6.					
Přírodopis	Období	Učivo – téma	Kompetence	Průřezová	Mezipředmětové
Hlavní okruhy		Metody a formy práce	Očekávané výstupy	témata	vztahy
Tematické celky					
Úvod	IX.	Postavení přírodopisu v rámci přírodních věd, efektivnost používání učebnice	Žák se umí orientovat v učebnici, pozná učivo, rozšiřující		F,Z
Planeta Země,		Postavení planety Země,	Žák zná geologickou strukturu Země	Globální problémy lidstva	D,Z,OV
vznik života		teorie o jejím vzniku a vzniku života na Zemi, stavba zemského tělesa	má základní představu o působení litosférických desek.		
Projevy života		Projevy života jako celek	Žák chápe projevy života a umí posoudit, které děje mezi ně patří		Z
Podmínky života,		Organické, anorganické	Žák pochopí, bez kterých	Globální problémy lidstva	D,Z,OV

Rozmanitost přírody		Látky, vitamíny. Fotosyntéza.	látek by nebyl život na Zemi možný. Ví, na kterých látkách jsou závislé jednotlivé skupiny organismů. Umí vysvětlit pojem organ. a anorgan. látka.		
Vztahy mezi organismy		Potravní řetězec, potravní pyramida	Žák porozumí principu potravního řetězce a potravní pyramidy, umí je sestavit a zařadit do nich.	Enviromentální výchova	Z
Zkoumáme přírodu mikroskopem	X.	Použít mikroskopu ke zkoumání stavby látek	Žák umí rozlišit základní metody zkoumání přírody, zná podmínky, které k tomu slouží.		F
Buňka		Stavba a funkce buňky	žák pochopí, že život je vázán na buňku, základní živý útvar. Umí popsat její stavbu a funkci a uvědomuje si shody i rozdíly jednotlivých typů buněk.		F
Rostlinná a živočišná buňka		Vnitřní stavba rostlinné a živočišné buňky.	Žák pochopí základní rozdíly ve funkci a stavbě		
Jedno a mnohobuněčné organismy		Jednobuněčné, koloniální, mnohobuněčné organismy.	Žák pochopí stupňovité uspořádání živých soustav, umí zařadit příklady části těl do jednotlivých soustav	Enviromentální	D,Z,F
Soustava organismů	XI.	Třídění organismů do systémů	Žák pochopí význam třídění organismů do systému a jejich pojmenování podle mezinárodních i národních odborných názvosloví. Základní historie zavedení binomické nomenklatury C. von Linneho		D
Viry		Viry	Žák pochopí, že jsou struktury bez vlastního metabolismu, které se množí na úkor hostitelské buňky. Zná nemoci a prevence proti nim.	Osobnostní a sociální výchova	OV
Jednobuněčné organismy		Bakterie	Žák pochopí, že bakterie nejsou jen původci některých onemocnění, ale hlavně důležitým činitelem oběhu látek v přírodě. Zná běžné bakteriální choroby i prevenci.	Osobnostní a sociální výchova	OV
		Sinice	Organismy s fotosyntézou		Z, OV
Mnohobuněčné organismy	XII.	Houby	Žák pochopí, že jsou to heterotrofní organismy, zná stavbu jejich stélky, princip rozmnožování, místo v potravním řetězci. Umí rozeznat běžné plodnice hub a ví, které jsou jedlé a jedovaté.	Globální problémy	
		Lišejníky	Žák pochopí stavbu těla, princip symbiomy řasy s houbou.	Výchova myšlení v globálních souvislostech	Z

		Řasy	Žák pochopí význam řas pro ostatní organismy, rozezná základní druhy. Výživa savců za polárním kruhem.		
		Prvoci	Žák pochopí, že jednobuněčný organismus vykonává všechny základní životní funkce. Uvědomí si rozmanitost prostředí, ve kterém se vyskytují.	Osobnostní a sociální výchova	Z
Mnohobuněční živočichové	I.	Žahavci	Žák si uvědomí význam názvu této skupiny, umí popsat stavbu těla, způsob získání potravy a rozmnožování. Zná prostředí, ve kterém se vyskytují.		Z
		Ploštěnci, hlísti	Žák pochopí rozdíly ve způsobu života a rozmnožování volně i cizopasně žijících. Umí vysvětlit pojem vnitřní a vnější cizopasník. Prevence nákazy. U všech ostatních skupin bezobratlých živočichů umí žák vysvětlit základní stavbu těla a orgánových soustav. Zná prostředí, ve kterém se vyskytují a způsob rozmnožování, výživy	Osobnostní a sociální výchova	Z
	II.	Měkkýši	Žák rozezná běžné zástupce i podle typu schránek.		Z, D
	III.		Souvislost se vznikem vápencových pohoří		
		Kroužkovci	Pozorováním vysvětlit způsob života a hospod. význam.		
	IV.	Členovci	Žák zná členění těla pochopí pojem vnější kostra a její vývoj		
		I. Pavoukovci	Žák pochopí pojmy: mimotělní trávení, snovací bradavky, vnější parazit. Prevence nákazy klíštětem obecným		Z
		II. Korýši	Žák pochopí pojmy: plankton, indikátor životního prostředí, chitinový krunýř		
	V.	III. Vzdušnicovci	Žák pochopí pojem a význam vzdušnic. Zná rozdíly ve stavbě těla a způsobu života stonožek a mnohonožek.		
		Hmyz s proměnou dokonalou: Vážky, Jepice, Švábi, Škvoři, Rovnokřídli, Strašilky, Stejnokřídli, Ploštice	Žák umí popsat vnější i vnitřní stavbu těla, ústní ústrojí, smyslové orgány. Pochopí rozdíl proměny dokonalé a nedokonalé. Umí vysvětlit pojmy užitečný a škodlivý hmyz, vysvětlit škodlivost některých živočichů jako výsledek činnosti člověka. Zná základní zástupce	Enviromentální výchova	

	VI.	Hmyz s proměnou dokonalou: Síťokřídli, Motýli, Dvoukřídli, Blanokřídli, Brouci	Žák se seznámí se stavbou těla, způsobem výživy, rozšířením		Z
		Opakování učiva 6. ročníku			

Ročník 7.					
Přírodopis	Období	Učivo – téma	Kompetence	Průřezová	Mezipředmětové
Hlavní okruhy		Metody a formy práce	Očekávané výstupy	témata	vztahy
Tematické celky					
A. Část živočišná	IX.		Zopakovat základní učivo 6. ročníku, stavba a funkce rostlinné a živočišné buňky bezobratlů, vývoj orgánových soustav, základních skupin.	Enviromentální výchova	D
		Strunatci	Žák pochopí pojem: strunatci. Hřbetní struna. Seznámí se se zástupci a způsobem jejich života. Pochopí pojem vnitřní kostra její základní členění. Porozumí dalším vývojově daným odlišnostem v základních projevech života (teplokrevný, studenokrevný živočich, dýchání žábami, plicemi)		
		Paryby	Žák pochopí základní rozdíly ve stavbě těla s rybami, uvědomí si délku období, ve kterém žijí. Pozná nejznámější zástupce.		
	X.	Ryby	Žák pozná stavbu těla, funkci speciálních orgánů (plynový měchýř, postranní čára), způsob života a rozmnožování. Pozná základní druhy, podmínky výskytu našich sladkovodních ryb. Přírodní a hospodářský význam ryb.	Výchova k myšlení v globálních souvislostech	Z, F
		Obojživelníci	Žák si uvědomí, že jsou přechodnou skupinou mezi vodními a suchozemskými obratlovci. Pochopí základní stavbu těla,	Ekologie	Z

			způsob života a rozmnožování. Poznává nejznámější zástupce.		
	XI.	Plazi	Žák si uvědomí zařazení do systému obratlovců. Pochopí základní stavbu těla způsob života a rozmnožování. Zná základní zástupce skupin želvy, krokodýli a šupinatí.		
	XII. - I.	Ptáci	Žák si uvědomí zařazení do systému obratlovců z hlediska vývoje stavby těla. Pochopí základní stavbu těla, způsob života. Zná charakteristiku základních řádů a jejich zástupců. Prevence nemocí přenášených ptáky.	Osobnostní a sociální výchova, estetická výchova	Z
B. Část botanická	II.	Vývoj rostlin	Žák pochopí základní význam, který měly rostliny při vytváření atmosféry zemského tělesa a tím i vývoje dalšího života na Zemi	Ekologie	Z, D
		I. Výtrusné rostliny	Žák pochopí: rozdíly mezi výtrusnými a semennými vývojovými cykly. Poznává nejznámější zástupce. Pochopí jejich význam v ekosystému		
	III.	II. Části rostlinného těla			
		a) stavba rostlin	Žák pochopí pojem rostlinné pletivo, umí ukázat základní typy rostlinných pletiv, zná i jejich funkci	Enviromentální výchova	
		b) kořen, stonek, list, květ	Žák pochopí základní stavbu a funkci těchto částí rostlinného těla teoreticky i prakticky		
	IV.	c) rozmnožování rostlin	Žák pochopí rozdíl mezi nepohlavním a pohlavním rozmnožováním		Praktické činnosti

Rozdělení vyšších rostlin	V.	I. Nahosemenné	Žák pochopí způsob rozmnožování, základní stavbu těla, pozná nejznámější zástupce v ČR.		
		II. Krytosemenné	Žák pochopí základní znaky a rozdíly jednoděložných a dvouděložných rostlin		
		Dvouděložné: Listnaté stromy a keře, Praskyříkovité, Mákovité, Brukvovité, Mandloňovité, Jabloňovité, Růžovité, Bobovité, Miříkovité, Brutnákovité, Hluchavkovité, Lilkovité, Hvězdnicovité	U všech následujících skupin umí žák vysvětlit základní stavbu těla, výskyt a hlavní zástupce	Osobnostní a sociální výchova, estetická výchova	Z, D
	VI.	Jednoděložné: Liliovité, Amarilkovité, Lipnicovité, Vstavačovité			
Rostliny a lidé		Exotické ovoce a koření	Žák pozná nejznámější druhy a jejich využití ve zdravé výživě	Osobnostní a sociální výchova, estetická výchova	Z
		Léčivé rostliny	Žáci se seznámí prakticky i teoreticky s nejznámějšími léčivkami, způsobem sběru a uchovávání	Osobnostní a sociální výchova	Z, D
		Ochrana přírody, chráněná území ČR	Žák využívá znalosti z Ov, spolu se znalostmi z Př.	Výchova k myšlení v globálních souvislostech	Z, Ov, F
Herbář			Žák se teoreticky i prakticky seznámí s významem zakládání botanických herbářů		
		Opakování učiva 7. ročníku			

Ročník 8.					
Přirodopis	Období	Učivo – téma	Kompetence	Průřezová	Mezipředmětové
Hlavní okruhy		Metody a formy práce	Očekávané výstupy	témata	vztahy
Tematické celky					
Člověk	IX.	Nitroděložní vývoj, 1. rok života, fyzický a psychický vývoj do stáří	Žák si uvědomí, že člověk podléhá stejným přírodním zákonům jako všichni ostatní savci, ale má znaky, které jsou v živočišné říši vlastní jen jemu. Pochopí základy genetiky, pozná základní informace o fázích nitroděložního vývoje a o možných škodlivých vlivech na něj. Dále se seznámí s tělesným i duševním vývojem v dalších letech života.		Ch
	X.	Stavba a funkce lidského těla	Žák se seznámí se stavbou a funkcí orgánů a souvislostmi jejich práce v lidském těle		
Org. soustavy	XI.	Orgánové soustavy:	- stavba, funkce, souvislosti při práci ostatních orgánových soustav		
- opěrná			- závislost na podmínkách vnitřního i vnějšího prostředí - řízení a podmínky regulace činností - upozornění na škodlivé vlivy, vývojové vady, onemocnění a možnosti - nápravy správnou výživou nebo léčbou. Názorné prostorové pomůcky - kostra, jednotlivé kosti, modely čelistí, lebky, srdce, oka, ucha,		
- pohybová	IV.				
- trávicí	XII.				
- dýchací					
- oběhová	I.				
- vylučovací					
- kožní	II.				
- nervová					
- smyslová	III.				
- žláz s vnitřní sekrecí					
- pohlavní	IV.				
	V.				
	VI.	Opakování učiva 8. ročníku			

Ročník 9.					
Přírodopis	Období	Učivo – téma	Kompetence	Průřezová	Mezipředmětové
Hlavní okruhy		Metody a formy práce	Očekávané výstupy	témata	vztahy
Tematické celky					
Země - náš domov		Vznik a stavba Země	Žák si zopakuje znalosti učiva předchozích ročníků, které budou obohaceny souvislostmi poznávanými v hodinách F, CH, Z. (Vlastnosti prvků a sloučenin při různých fyzikálních a chemických vlivech atd.).		F, CH, Z, D
		Pohyb kontinentů, tektonika, sopečná činnost, zemětřesení.	Žák naváže na znalosti zeměpisu, pochopí příčiny a důsledky pohybu kontinentů, vzniku sopečné činnosti a hlavní příčiny zemětřesení. Učivo bude doplněno informacemi o aktuálních přírodních katastrofách. Bude vysvětleno, proč je nezbytná humanitární pomoc všech zemí světa v těchto oblastech.		Z, OV
Rozdělení hornin		1. Magma vyvřelé horniny 2. Usazené horniny 3. Přeměněné horniny	U všech druhů hornin žák pozná fyzikální a chemické podmínky vzniku těchto hornin, naučí se podle struktury poznat na vzorcích základní druhy hornin. Pochopí podstatu horninového cyklu. Bude seznámen s tím, kde se jednotlivé horniny vyskytují v ČR i ve světě a s jejich případným využitím pro člověka.		F, CH, Z
Minerály		Přehled minerálů	Žák se seznámí s procesy, při kterých za určitých fyzikálních a chemických podmínek na Zemi minerály vznikají, přeměňují se a opět zanikají. Seznámení se s nejznámějšími zástupci jednotlivých skupin.		F, CH
Ložiska		Ložiska surovin, jejich vznik a užití.	Využitím znalostí ze zeměpisu a geologických map pozná žák hlavní ložiska rud, nerud a fosilních paliv v ČR. Dále bude prodiskutován vliv těžby surovin na životní prostředí, možnosti nápravy škod a zamýšlení nad budoucností, kdy většina surovin bude vytěžena.		F, CH
Historie Země		Prahory, starohory	Žák pochopí základní geologické procesy, při kterých se utvářela		Z, D

			Země a její atmosféra. Budou mu objasněny podmínky, které muselo nastat pro vznik a vývoj života. (Darwinova vývojová teorie).		
		Prvohory, druhohory, třetihory, čtvrtohory.	Žák bude objasněn geologický vývoj, příčiny vývoje kontinentů v těchto obdobích. Vývoj rostlin a živočichů v závislosti na geologickém vývoji Země a jeho vlivů na změny klimatu a životního prostředí organismů.		Z, D
Geologický vývoj území ČR		Geologická vycházka - Červený kopec	Žák na geologické mapě seznámení s geologickou stavbou ČR a jejím vývojem v historii. Uvědomí si rozdíly a jejich příčiny ve stavbě, poloze a složení hornin a minerálů největších pohoří a nížin ČR.		Z
Člověk mění a chrání svět		Geologická budoucnost Země	Žáci sami na základě znalostí a informací ze sdělovacích prostředků mohou odvodit vliv člověka na Zemi, důvody a možnosti nápravy (výkyvy mořské hladiny, výkyvy klimatu, změny v atmosféře atd.)		
		Vývoj člověka	Žáci si zopakují znaky a důvody jejich vývoje, které odlišují člověka od ostatních savců. Dále si uvědomí vliv změn podnebí a životního prostředí při geologickém vývoji na vývoj člověka jako živočišného druhu.		D
Opakování		Vývoj krajiny	Na základě zeměpisných a dějepisných znalostí si žák uvědomí jakým způsobem člověk zasahoval a zasahuje do životního prostředí. Umí vysvětlit, které zásahy jsou škodlivé a proč, odvodí a vysvětlí možnosti nápravy.		D, Z

5.3.4 Chemie

Předmět je vyučován v 8. a 9. ročníku v časové dotaci 2 hodiny týdně v odborné učebně.

Navazuje na učivo předmětů prvouka a přírodověda, z průřezových témat se v chemii realizují zejména témata Environmentální výchovy.

Výuka je zaměřena především na tyto životní kompetence - tvořivost, komunikace, řešení problémů. Nejčastějšími metodami a formami výuky je výuka založená na experimentální činnosti. Žáci pracují samostatně či v malých skupinách.

Žáci se SPU mají větší časový prostor k práci.

V chemii se snažíme o rozvoj životních kompetencí, zejména jde o řešení problémů, tvořivost, učení a komunikace. Všichni žáci zpracovávají referáty.

Vyučování chemie vede žáky k poznávání vybraných chemických látek a reakcí, které jsou součástí přírody a jejich každodenního života. Žáci získávají informace o bezpečném a účelném zacházení s chemickými látkami a jsou vedeni k ochraně přírody a vlastního zdraví.

Výuka je cílevědomě řízena tak, aby žáci postupně:

- získávali základní poznatky z různých oborů chemie;
- osvojovali si dovednosti spojené s pozorováním vlastností látek a chemických reakcí, s prováděním jednoduchých chemických pokusů a učili se nacházet vysvětlení chemických jevů, zdůvodňovat vyvozené závěry a uvádět je do širších souvislostí s praktickým využitím;
- poznávali zásady bezpečné práce s chemikáliemi,
- byli seznamováni s mnohostranným využitím chemie v nejrůznějších oblastech lidské činnosti (v průmyslu, zemědělství, energetice, zdravotnictví, potravinářství a ve výživě člověka).

Výuka chemie, tak jako ostatní přírodovědné předměty, významně přispívá k rozvoji poznávacích schopností žáků. Učí je hledat příčinné souvislosti a řešit problémy související s poznáváním přírody a s praktickým životem.

Ročník 8.					
Chemie	Období	Učivo – téma	Kompetence	Průřezová	Mezipředmětové vztahy
Hlavní okruhy		Metody a formy práce	Očekávané výstupy	témata	
Tematické celky					
Úvod	IX.		Chemie-přírodní věda, poznat chemické sklo a pomůcky, zásady bezp. práce-práce s dostupnými a běžně používanými látkami, hodnocení jejich rizikovosti, posoudí bezpečnost vybraných dostupných látek, s kterými pracovat nesmí. Nebezpečné látky a přípravky. Varovné značky a jejich význam.	Enviromentální výchova	
Vlastnosti látek		Zkumavkou to začíná	Určování společných a rozdílných vlastností látek (hustota, rozpustnost, tep. elektrická vodivost, vliv atmosféry na vlastnosti a stav látek). Rozliší fyzikální a chemické jevy.		Fy
Směsi	X.	Poznejme druhy směsí - ukázka druhů směsí. Roztoky kolem nás.	Rozliší chemickou látku a směs, druhy směsí (různorodé, stejnorodé). Vysvětlí základní faktory ovlivňující rozpouštění pevných látek (teplota, plošný obsah, míchání).		Fy
		Metody oddělování složek směsí-diskuse.	Dělení směsí-navrhne způsoby na základě vlastností složek, které směs tvoří (usazování, filtrace, destilace, krystalizace, sublimace), využití v průmyslu i v domácnosti.		
		Voda	Rozliší různé druhy vody (destilovaná, pitná, odpadní), znázorní koloběh vody v přírodě, uvede příklady výskytu a použití, vodárna, čistota vod.	Enviromentální výchova	Fy, Př
			čistota vod.		
Tematické celky					

Periodická soustava prvků	XI	Periodická tabulka práce s PSP	Orientuje se v periodické soustavě (periody, skupiny), rozpozná vybrané kovy a nekovy a předvídá jejich možné vlastnosti.		
Významné chemické prvky-kovy, nekovy		Kovy použil člověk nejdříve. Poznáváme nejpoužívanější kovy. Kovy měnící dějiny-práce s PSP, diskuse, jak vypadají jednotlivé kovy.	Poznává nejpoužívanější kovy, výskyt v přírodě, výroba, použití, slitiny. Železo(hemoglobin-krev), hliník, měď, zinek, stříbro, zlato.	Enviromentální výchova	Př
		Méně známé kovy	Z méně známých důležitých kovů pozná-alkalické kovy, germanium, cín, olovo.		
		Nekovy kolem nás	Z nekovů pozná vodík, jako biogenní prvek, jeho výskyt, vlastnosti, použití, historie objevu, halogeny.		
		Vzduch	Zná složení vzduchu, plyny důležité k životu (oxid uhličitý, kyslík), znečištění ovzduší, čistota ovzduší Ostravy. Způsoby likvidace znečištění. Zná označení důležitých plynů v ocelových talkových lahvích. Ozónová vrstva-narušení, řešení tohoto problému.		
Složení látek, chemická vazba		Molekuly lze dále dělit, modely, čtení značek, lony, vazby mezi atomy	Základní pojmy atom, molekula, atomové jádro, proton, neutron, elektronový obal, valenční elektron, protonové číslo, anion, kation, prvek, sloučenina, chemická vazba, druhy. Rozlišuje chem. prvky a chem. sloučeniny a pojmy užívá ve správných souvislostech.		F
Zákony zachování hmotnosti, chemická reakce	XII	Zákon zachování hmotnosti, chemická reakce	Rozliší reaktanty a produkty chem. reakcí, uvede příklady prakticky důležitých chem. reakcí, zhodnotí jejich využívání, přečte rovnice (vyjadřuje kvalitu a kvantitu). Užití zákona zachování hmotnosti k výpočtům		
Oxidační číslo	I.	Oxidační číslo, chemické názvosloví	Pozná určitá pravidla pro čtení a psaní vzorců chem. látek, ví, co je oxidační		

			číslo, z ox. čísel vychází české chem. názvosloví, názvosloví anorg. sloučenin, které umí používat.		
Nekovy		Další významné nekovy Názvosloví oxidů práce s PSP.	Z nekovů pozná kyslík a oxidy, zná psaní vzorců oxidů, může využít křížové pravidlo, síru a sulfidy (významné rudy), uhlík, křemík, dusík, fosfor.	Enviromentální výchova	Př
Oxidy	II.	Oxidy, s nimiž se běžně setkáváme – procvičování názvosloví formou testů.	Poznává vlastnosti a použití vybraných prakticky významných oxidů (pro život potřebné i škodlivé), oxid siřičitý, oxidy dusíku, oxid křemičitý, oxid vápenatý, oxid uhličitý, oxid uhelnatý, oxid hlinitý, oxidy železa. Zdůvodní kyselý dešť a jejich dopad na životní prostředí, uvede opatření, kterým jim lze předcházet.	Enviromentální výchova	
Kyseliny a zásady	III.	Kyseliny	Zná, co způsobuje kyselost a zásaditost roztoků, orientuje se ve stupnici pH,		
	IV.	Bezokyslíkaté kyseliny Kyslíkaté kyseliny Procvičování formou testů.	změří reakci roztoku univerzálním indikátorovým papírkem, pozná výrobu a vlastnosti některých kyselin (chlorovodíková, sírová, dusičná), dále pozná kyselinu fluorovodíkovou, sulfonovou, kyanovodíkovou, fosforečnou, uhličitou, siřičitou. Kyseliny dělí na kyslíkaté, bezkyslíkaté, silné, slabé, jednosytné, dvojsytné a trojsytné. Rozšiřující: kyslíkaté kyseliny halogenových prvků.		
Hydroxidy	V.	Zásady a hydroxidy. Názvosloví.	Zná výrobu a užití důležitých hydroxidů v praxi (draselný, sodný, vápenatý a amonný). Dělení hydroxidů podle rozpustnosti.	Ochrana životního prostředí - hnojiva	
Soli	VI.	Pojmenování solí Jak soli vznikají Důležité soli Diskuse - hnojiva Skupinová práce - výhody, nevýhody hnojiv Sklo, keramika	Dokáže odvodit vzorce soli od kyseliny, oxidační číslo, mocenství. Uvede způsoby vzniku soli - píše rovnice. U některých důležitých solí zná vlastnosti a použití. Průmyslová hnojiva a životní prostředí. Rozšiřující: halogensoli.		Vv - keramika

		Diskuse - výhody skla, keramiky.	Zhodnotí využívání surovin z hlediska trvale udržitelného života na Zemi, výroba a použití výrobků v životě, seznámení se s historií, výroba skla a keramiky.		
--	--	----------------------------------	---	--	--

Ročník 9.					
Chemie	Období	Učivo – téma	Kompetence	Průřezová	Mezipředmětové
Hlavní okruhy		Metody a formy práce	Očekávané výstupy	témata	vztahy
Tematické celky					
Opakování 8. ročníku	IX.	Chemické názvosloví klasifikace, chem. názvosloví Slučování, rozklad, neutralizace, pokusy na jednotlivé reakce, procvičování názvosloví	Žák umí přečíst základní vzorce, rozezná a napíše základní typy chemických reakcí, vypočítá hmotnost reaktantů a produktů.	Enviromentální	
Chemické prvky	X.	Látkové množství Molární hmotnost Výpočty z ch. rovnic Výpočet koncentrace	Žák ovládá základní chem. výpočty		M
Rychlost chem. reakce	XI.	Rychlost reakce Faktory ovlivňující rychlost ch. reakcí katalyzátory	Žák dokáže aplikovat základní poznatky o faktorech ovlivňujících ch. reakci v praxi. Ví, jak předcházet nebezpečnému průběhu reakce. Zná pojmy katalyzátor, srážková reakce,		
Organická chemie	XII.		Žák rozliší nejjednodušší uhlovodíky, uvede jejich zdroje vlastnosti, využití v praxi. Zhodnotí význam paliv jako zdrojů energie.	ekologie	Z
Deriváty uhlovodíků	I.	Halogenderiváty, alkoholy, fenoly, výklad, procvičování vzorců	Žák dovede vytvořit vzorce aplikovat další halogenderiváty a alkoholy. Zhodnotí význam, zná škodlivé účinky		Př
	II.	Karbonylové sloučeniny aldehydy, ketony, výklad	Dovede odvodit jednotlivé vzorce, zná praktické využití.		Př

	III.	Karboxylové sloučeniny Estery	Žák dovede odvodit homologickou řadu kyselin, zná využití v praxi. Napíše vzorce solí a esterů odvozených od kyselin.	osobnostní výchova, správná výživa	Př
Přírodní látky	IV.	Sacharidy, tuky, bílkoviny, enzymy, vitamíny. Výklady a diskuse - zdravá výživa	Žák se orientuje v základních přírodních látkách. Zná jejich význam pro výživu člověka.	Osobnostní výchova – zdravá výchova	Př.
Chemie a člověk	V.	Plasty a syntetická vlákna. Chemie pro člověka. Člověk proti sobě. Beseda se žáky, drogy, video.	Žák zná základní rozdělení plastů, využití v životě, problémy s recyklací, vliv některých chemikálií na přírodu, vliv návyk. Látek na člověka, je seznámen s protidrogovou prevencí.	Enviromentální výchova Osobnostní rozvoj - zdravý životní styl.	Ov, Př
Chemický průmysl	VI.	CH. průmysl ČR	Žák dovede prakticky	Výchova v globálních souvislostech	Z
Opakování		Koroze, tepelně zpracované materiály - cementy, keramika. Opakování	aplikovat využití tepelně zpracovaných materiálů v životě.		

5.4 ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE

5.4.1 Praktické činnosti

A) Klíčové kompetence

Kompetence k učení:

- v průběhu základního vzdělávání učíme žáky pracovat s různými materiály a osvojují si základní pracovní dovednosti a návyky
- žáky soustavně vedeme k dodržování bezpečnosti a hygieny při práci
- v závislosti na věku postupně budujeme systém, který jim poskytuje důležité informace ze sféry výkonu práce a pomáhá jim při odpovědném rozhodování o dalším profesním zaměření
- vedeme je k poznání, že technika je vždy úzce spojena s pracovní činností člověka, k chápání práce a pracovních činností jako možnosti seberealizace, sebeaktualizace a k rozvoji podnikatelského myšlení
- orientujeme žáky v různých oborech lidské činnosti, formách fyzické a duševní práce a osvojení potřebných poznatků a dovedností významných pro možnost uplatnění, pro volbu vlastního profesního zaměření a pro další životní a profesní orientaci

Kompetence k řešení problémů:

- v technicky zaměřených okruzích učiva získávají žáci základní představu a poznatky o technice a technické činnosti a základní předpoklady k jejímu racionálnímu a efektivnímu využití
- učíme-li žáky technické přípravě, vybavujeme je pro další život tak, aby dovedli řešit běžné technické problémy, s nimiž se v životě setkávají, zprostředkováváme jim obecné průřezové poznání techniky a zákonitosti jejího využití
- žák získává základní technické dovednosti a vědomosti pro orientaci v technice jako součásti lidské kultury, tj. takové znalosti a dovednosti, které mu umožní správně se orientovat v situacích, kdy dochází k jeho kontaktu s technikou, s technickým objektem – zařízením, výrobkem - stává-li se jeho uživatelem
- při výuce se žák učí přesnosti v myšlení i v provádění technických činností, odpovědnosti za dílčí i finální výsledky každé technické operace, je veden k šetrnosti při užívání technických prostředků a zařízení, ve spotřebě technických materiálů a energií
- žáci realizují technické činnosti založené na plnění technických úkolů, výhradně postavených na experimentování a to již ve fázi expozice nového učiva, experimenty jsou v maximální míře realizovány samotnými žáky pod vedením učitelů a to ve všech vyučovacích oblastech
- žáci se aktivně účastní samotné přípravné fáze experimentu a volí strategii experimentu
- dbáme na propojení s ostatními předměty – zejména fyzikou, přírodopisem, matematikou, chemií, ale i s humanitními předměty směřujícími k výchově etické, občanské, ekologické, ekonomické, estetické, výuku dle možností vhodně doplňujeme exkurzemi
- v oblasti zabývající se přípravou pokrmů prohlubujeme znalosti žáků a předáváme jim další informace spojené s vedením domácnosti a účelným hospodařením s finančními prostředky

- pěstitelství je zdrojem nových poznatků především metodami vlastní pracovní činnosti, dále metodami pokusů, pozorováním přírodních dějů, žáci se setkávají s poznatky o faktorech působících na pěstitelské záměry, seznamují se s funkcí užitkového i okrasného rostlinstva
- přibližují se přírodě i v oblasti chovatelství, a to především chovatelství zvířat, která mívají žáci nejčastěji doma

Kompetence komunikativní:

- umožňujeme žákům vyjadřovat své názory
- dáváme jim dostatečný prostor pro vyjádření svých názorů a hypotéz a pro vytvoření svého pracovního záměru
- věnujeme dostatečný prostor k motivaci a vysvětlení pracovního záměru, umožňujeme žákům dotazovat se na nejasnosti
- žáci při experimentování sledují nejen výsledky své práce, ale i ostatních, důležitá je týmová práce, a to zejména v prostředí naší základní školy, jelikož je zde velká koncentrace žáků se sníženou schopností spolupráce a sebeovládání – rozvíjení schopnosti práce v týmu dává výborné základy pro týmovou činnost v budoucím povolání žáků
- žáci porovnávají své výsledky s výsledky ostatních, argumentují, obhajují výsledky své práce, učí se z výsledku práce druhých, naslouchají upřesnění učitele
- poučení hledají v encyklopediích, příručkách, učebnicích, internetu

Kompetence sociální a personální:

- žáky učíme plánovat, organizovat a hodnotit
- umožňujeme žákům seznámení se a sblížení s přírodou
- vedeme je k rozvoji schopnosti spolupráce, vysvětlujeme význam spolupráce
- dáváme jim možnost diskutovat o problémech
- vedeme žáky k ohleduplnosti k druhým a uznání práce druhých
- pěstujeme v nich kladné sebehodnocení
- pěstujeme v žácích představu konkrétního a svébytného individua, ale zároveň důležitého článku týmu

Kompetence občanské:

- vedeme žáky k vytrvalosti a soustavnosti při plnění zadaných úkolů, k uplatňování tvořivosti a dosahování kvalitních výsledků
- v okruhu technologie přípravy pokrmů vedeme žáky ke správnému stolování, smyslu zdravé výživy
- v oblasti pěstitelství učíme žáky k ochraně životního prostředí

Kompetence pracovní:

- vedeme žáky ke kladnému vztahu k práci
- žák si osvojuje základní pracovní dovednosti a návyky, vedeme ho ke schopnosti organizovat si práci a používání vhodných pracovních materiálů a pomůcek
- podporujeme v nich rozvoj technického myšlení
- posilujeme motorické dovednosti

- nabízíme žákům co nejširší spektrum informací o možnostech jejich budoucího uplatnění v technických oborech společenské praxe

B) Charakteristika a cíle předmětu:

Během čtyřletého období učíme žáky pracovat s různými materiály a osvojit si základní pracovní dovednosti a návyky, plánování, organizování a hodnocení pracovních činností samostatně i ve skupině.

Ve všech tematických okruzích je žák soustavně veden k dodržování zásad bezpečnosti a hygieny práce. V závislosti na věku postupně budujeme systém informovanosti a praktických schopností u jednotlivých žáků jako základních stavebních kamenů pro jejich budoucí povolání. Praktické činnosti rovněž zúročují poznatky žáků získané zvláště v předmětech matematika, fyzika, chemie a přírodopis. Jsou klíčovým předmětem při budování smysluplných mezipředmětových vazeb.

C) Obsah učiva

6. ročník

Pěstitelské práce

Chovatelství

Ruční práce

Údržba domácnosti

Práce s technickými materiály:

1. poučení o bezpečnosti a chování v průběhu předmětu Pracovní činnosti
2. zásady první pomoci při poranění
3. základy zobrazování při práci s technickými materiály, čtení jednoduchého technického výkresu
4. práce se dřevem
5. práce s kovem
6. plasty

Pěstitelské práce:

1. bezpečnost a hygiena práce
2. zásady první pomoci při poranění
3. půda
4. zelenina

5. léčivé rostliny
6. aranžování rostlin

Chovatelství:

1. bezpečnost a hygiena práce
2. zásady první pomoci při poranění
3. nejběžněji chované zvířectvo (v domácnostech) – obecně
4. akvarijní rybičky

Ruční práce:

1. bezpečnost a hygiena práce
2. zásady první pomoci při poranění
3. papír
4. ruční práce typu stříhání látek, šití, vyšívání, lepení, dekorativní činnosti

Údržba domácnosti:

1. bezpečnost a hygiena práce
2. zásady první pomoci při poranění
3. údržba dětského pokoje
4. estetika zdiva dětského pokoje

Projekt: Ochrana lesa

Časová dotace: 2 vyučovací hodiny

Cíl: Pochopení nutnosti ochrany přírody, estetická stránka samotné problematiky

1. motivace, projekční plán
2. realizace projektu
3. porovnávání původního stavu s výsledky (fotografie, nákresy) a prezentace výsledků formou rozhovoru, diskuse

Průřezové téma: Environmentální výchova a osvěta

7. ročník

Pěstitelské práce

Chovatelství

Ruční práce

Údržba domácnosti

Estetika okolí školy

Práce s technickými materiály:

1. bezpečnost a hygiena práce
2. zásady první pomoci při poranění
3. základy zobrazování při práci s technickými materiály v návaznosti na 6. ročník
4. práce se dřevem – 2. část
5. práce s kovem – 2. část
6. práce s plasty – 2. část

Pěstitelské práce:

1. bezpečnost a hygiena práce
2. zásady první pomoci při poranění
3. okrasné rostliny
4. ovocné rostliny
5. pěstitelství ve vztahu k životnímu prostředí
6. aranžování rostlin – 2. Část

Chovatelství:

1. bezpečnost a hygiena práce
2. zásady první pomoci při poranění
3. andulka a další chovné ptactvo

Ruční práce:

1. bezpečnost a hygiena práce
2. zásady první pomoci při poranění
3. rozvoj dovedností z 6. ročníku
4. háčkování a pletení

Údržba domácnosti:

1. bezpečnost a hygiena práce
2. zásady první pomoci při poranění
3. čistota domácnosti

Péče o okolí školy:

1. bezpečnost a hygiena práce
2. zásady první pomoci při poranění
3. estetika školních prostor a prostor přilehlých
4. péče o okolí školy ve smyslu zachování příjemného prostředí jakož i zdraví přilehlé zeleně

Projekt: Rostlinka

Časová dotace: průběh celého školního roku

Cíl: Demonstrace schopnosti postarat se o pokojovou rostlinu v průběhu jednoho roku (včetně prázdnin)

1. motivace
2. vlastní pěstitelská činnost vedoucí ke vzniku nového života – nové rostliny (materiální zabezpečení, výsadba)
3. červen: prezentace výsledků péče o rostlinku

Průřezové téma: Environmentální vzdělávání a výchova

8. ročník

Pěstitelské práce

Chovatelství

Ruční práce

Údržba domácnosti

Práce s technickým materiálem

Elektrotechnika

Příprava pokrmů

Svět práce:

1. trh práce (povolání lidí, druhy pracovišť a pracovních činností, kvalifikační požadavky, rovnost pracovních příležitostí)
2. volba profesní orientace (osobní zájmy a cíle, tělesný a zdravotní stav, schopnosti a dispozice, sebehodnocení, vlivy, působící na volbu profesní orientace, informační základna pro volbu povolání, práce s profesními informacemi)

Pěstitelské práce:

1. bezpečnost a hygiena práce
2. první pomoc při poranění
3. uplatnění pěstitelství pro život člověka
4. péče o školní rostliny, okolí školy

Chovatelství:

1. bezpečnost a hygiena práce
2. první pomoc při poranění
3. křeček, morče
4. kočka, pes

Ruční práce:

1. bezpečnost a hygiena práce
2. první pomoc při poranění
3. práce s papírem a textiliemi v návaznosti na předchozí ročníky

Údržba domácnosti:

1. bezpečnost a hygiena práce
2. první pomoc při poranění
3. ekonomika domácnosti

Práce s technickým materiálem:

1. bezpečnost a hygiena práce
2. první pomoc při poranění
3. činnosti v návaznosti na předchozí ročníky

Elektrotechnika:

1. bezpečnost a hygiena práce
2. první pomoc při poranění
3. jednoduchý elektrický obvod
4. telefon, tranzistor, integrovaný obvod
5. demontáž starého počítače

Příprava pokrmů:

1. bezpečnost a hygiena práce
2. první pomoc při poranění
3. výběr, nákup a skladování potravin
4. příprava některých pokrmů studené kuchyně
5. mytí nádobí a úklid pracoviště
6. základy stolničení

Projekt: Babiččiny nejlepší recepty

Časová dotace: 1 vyučovací hodina

Cíl: Motivační vedení žáků k vaření, samostatnost a kreativita v této oblasti, předávání zkušeností spojených s ochutnávkou, snaha o zapojení rodičů do součinnosti s dětmi a školou

1. motivace
2. samostatný činnost v prostředí domova
3. prezentace výsledků vlastního snažení

Průřezové téma: Multikulturní výchova (rodinné tradice, mezilidské vztahy v rodině, schopnost prezentace vlastních výsledků).

9. ročník

Pěstitelské práce

Chovatelství

Ruční práce

Údržba domácnosti

Práce s technickým materiálem

Elektrotechnika

Příprava pokrmů

Svět práce:

1. volba povolání
2. faktory vedoucí k určení správné volby budoucí profese a volba dalšího vzdělávání k tomu vedoucí, náplň učebních a studijních oborů, přijímací řízení, poradenské služby, pracovní příležitosti v regionu, nezaměstnanost, práva a povinnosti související s povoláním, problematika podnikání.

Pěstitelské práce:

1. bezpečnost a hygiena práce
2. první pomoc při poranění
3. ochrana přírody
4. údržba pozemků a okolí školy, klestění stromů a keřů

Chovatelství:

1. bezpečnost a hygiena práce
2. první pomoc při poranění
3. opakování a prohlubování učiva a informací o chovu domácího zvířectva
4. zvířecí útulky a jejich význam

Ruční práce:

1. bezpečnost a hygiena práce
2. první pomoc při poranění
3. rámování, pasparta
4. vyšívání, šití v návaznosti na předchozí ročníky
5. háčkování a pletení v návaznosti na předchozí ročníky
6. výroba dárkových předmětů

Údržba domácnosti:

1. bezpečnost a hygiena práce
2. první pomoc při poranění
3. drobné práce údržby domácnosti, oprava jednoduchých nedostatků, které mohou doma nastat (výměna žárovky, sádrování, odpady, čalounění, výměna fabky, atd.)
4. údržba textilií a oděvů

Práce s technickým materiálem:

1. bezpečnost a hygiena práce
2. první pomoc při poranění
3. prohloubení učiva v návaznosti na předchozí ročníky
4. pracovní činnosti vedoucí ke zvelebení školního vybavení (oprava skříněk, parapetů, atd.)
5. práce s nátěrovými hmotami, kovem, plasty, dřevem

Elektrotechnika:

1. bezpečnost a hygiena práce
2. první pomoc při poranění
3. elektroinstalace

elektrárny

zásuvky, prodlužovací šňůry, ochrana kovových koster elektrospotřebičů

jističe, pojistky, druhy zkoušeček

domácí spotřebiče, druhy, údržba

Příprava pokrmů:

1. bezpečnost a hygiena práce
2. první pomoc při poranění
3. příprava salátů, pokrmů mléka, pomazánek
4. zásady stolničení
5. úklid pracoviště

Projekt: Zvířecí útulky

Časová dotace: 2 vyučovací hodiny

Cíl projektu: Zjistit současný stav a funkci zvířecích útulků a navrhnout možnosti zkvalitnění jejich činnosti

1. práce s internetovými portály, ponoření se do problematiky činnosti a funkce útulků pro zvířata, rovněž tzv. psích a kočičích hotelů.
2. Rozbor nastudovaného materiálu v kruhu, předávání jednotlivých zjištění ostatním spolužákům
3. V závěru projektu by měli být žáci schopni vlastních návrhů, případně konkrétních řešení vedoucích ke zkvalitnění péče o zvířata v těchto zařízeních. Měli by si uvědomit pochopit, že zvířata nejsou bytostí na hraní, objevit hloubku přínosu zvířete pro člověka, nastínit vlastní úvahy o tom, jak zabránit týrání zvířat, jak pomoci konkrétním útulkům, případně vyzdvihnout činnost útulků, které je zaujaly.

Průřezové téma: Environmentální výchova (kompetence k řešení problémů)

D) Očekávané výstupy:

1. Žák za pomoci dostupných a vhodně vybraných nástrojů provádí jednoduché práce s technickými materiály a dodržuje technologickou kázeň.
2. Žák dodržuje obecné zásady bezpečnosti a hygieny při práci i zásady bezpečnosti a ochrany při práci s nástroji a nářadím.
3. Žák poskytuje první pomoc při úrazu.
4. Žák plánuje a organizuje svou činnost.
5. Žák si osvojil základní vědomosti o materiálech, nástrojích a pracovních postupech.
6. Žák chápe význam práce a techniky pro člověka.
7. Žák ctí technické tradice našeho národa a úroveň rozvoje řemesel na našem území.
8. Žák pracuje s jednoduchou technickou dokumentací, orientuje se v pracovních postupech a návodech.
9. Žák řeší jednoduché technické úkoly s vhodným výběrem materiálů, pracovních nástrojů a nářadí.
10. Žák volí vhodné pracovní postupy při pěstování rostlin a péči o ně, chápe význam pěstování jednotlivých druhů rostlin, používá vhodné pracovní pomůcky a dodržuje zásady bezpečnosti a hygieny při práci, pečuje o školní zeleň a o zeleň v okolí školy.
11. Žák prokazuje znalost chovu drobných zvířat a zásad bezpečnosti kontaktu se zvířaty, vybírá vhodné pomůcky a dodržuje zásady bezpečnosti a hygieny při práci.
12. Žák se seznamuje s elektrotechnikou kolem nás, učí se chápat smysl elektrotechniky a její využití v životě, dodržuje zásady bezpečnosti a hygieny při práci.
13. Žák se učí používat základní kuchyňské náčiní, chápe bezpečnost při obsluze elektrospotřebičů a pracovních předmětů, dodržuje základní principy stolování, připraví jednoduché pokrmy v souladu se zásadami zdravé výživy.
14. Žák se orientuje v praktických činnostech vybraných profesí, posuzuje své možnosti při rozhodování o volbě povolání, využívá profesní informace a poradenské služby pro výběr vhodného vzdělávání, prokáže v modelových situacích schopnost prezentace své osoby při vstupu na trh práce.

5.5 UMĚNÍ A KULTURA

5.5.1 Výtvarná výchova

Výtvarná výchova umožňuje žákům poznávat okolní svět i svůj vnitřní svět prostřednictvím výtvarných činností a postupně se formujícího výtvarného a estetického citění a myšlení. Žáci se učí poznávat a rozumět výtvarnému umění, učí se chápat výtvarnou kulturu jako nedílnou součást pestrosti společnosti. Tím, že výtvarná výchova umožňuje žákům, aby si v praxi osvojovali potřebné výtvarné dovednosti a techniky, rozvíjí se jejich přirozená potřeba vlastního výtvarného vyjádření, jejich fantazie a prostorová představivost, smysl pro originalitu a vlastní výraz, čímž významně napomáhá utvářet kreativní stránky jejich osobnosti.

6. ročník

Očekávané výstupy:

1. Žák vybírá, vytváří a pojmenovává co nejširší škálu prvků vizuálně vyjádřených obrazných vyjádření a jejich vztahů. Uplatňuje je pro vyjádření vlastních zkušeností, vjemů, představ a poznatků. Variuje různé vlastnosti prvků a jejich vztahů pro získání osobitých výsledků.
2. Užívá vizuálně obrazných vyjádření k zaznamenávání vizuálních zkušeností, zkušeností získaných ostatními smysly a k zaznamenávání podnětů vycházejících z vlastní fantazie a představivosti.
3. Žák užívá prostředky pro zachycení jevů a procesů v proměnách a vztazích, ke tvorbě užívá pedagogem vybrané metody moderního umění (například fotografie, video, animace, počítačová grafika).
4. Vybírá, kombinuje a vytváří prostředky pro vlastní osobité vyjádření, porovnává a hodnotí jeho účinky s účinky již existujících i běžně užívaných vizuálně obrazných vyjádření.
5. Rozlišuje působení vizuálně obrazného vyjádření v rovině smyslové, v rovině subjektivního účinku a rovině sociálně utvářeného i symbolického obsahu.
6. Interpretuje umělecká díla současnosti i minulosti, přičemž vychází ze znalosti historických souvislostí i z osobních zkušeností například z četby knih, prohlídky hradních a zámekových interiérů a exteriérů, z návštěv výstav atd.
7. Porovnává na konkrétních příkladech různé interpretace uměleckých děl, vysvětluje své postoje k nim.
8. Ověřuje komunikační účinky vybraných, upravených nebo samostatně vytvořených vizuálních vyjádření v sociálních vztazích, nalézá vhodné formy jejich prezentace.

Dílčí výstupy:

1. Žák vybírá a samostatně vytváří bohatou škálu obrazných elementů zkušeností z vlastního vnímání, poznávání a fantazie. Uplatňuje osobitý přístup k realitě.
2. Užívá techniky malby, míchá barvy.
3. Seznamuje se s některými netradičními postupy výtvarnictví.
4. Využívá dekorativních postupů, rozvíjí estetické citění.
5. Zobrazuje účelně vlastní fantazii.

6. Osobitě stylizuje vizuální skutečnost, zvládá kompozici výtvarného počínu.
7. Výtvarnou činností rozvíjí smyslovou citlivost.
8. Uplatňuje subjektivitu.

Obsah učiva:

1. Expresivní výtvarný projev doplňovaný pozorováním reality.
2. Výtvarné vyjadřování kontrastu přírodních forem a pozadí
3. Vyjadřování děje ve vztahu s prostředím s využitím základních kompozičních zákonitostí a prostorových vztahů, vztahy vnímané smysly, reflexe uměleckých druhů a podnětů z okolí. Krásy přírody a vztah k životnímu prostředí.
4. Zpřesňování vyjádření proporcí lidského postavy a hlavy konfrontací představy a skutečnosti, hlava pohádkových bytostí s využitím tvarové a barevnostní nadsázky.
5. Linie, tvary, objemy, světlo, tma, barva, textura (vytváření různými nástroji v různých materiálech).
6. Uspořádání objektů do celků, světlostní a barevné vztahy.
7. Smyslové účinky obrazných vyjádření, kombinace a variace vlastní tvořivosti, podmětem je zde například tiskovina, reklama.
8. Prostředky pro vyjádření emocí a fantazií, manipulace se ztvárňovanými objekty, pohyby těl, věcí.
9. Typy vizuálně obrazných vyjádření, hračky, objekty, texty, sochy, plastiky, volná malba.
10. Rozvoj prostorového vidění, citění a vyjádření základních tvarových znaků a prostorových souvislostí.
11. Zaujímání osobního postoje, nabývání komunikačního obsahu a jeho proměny.
12. Řešení úkolů dekorativního charakteru v ploše, zjednodušování prvků a jejich řazení ve tvarové a barevné kompozici.
13. Užité dekorativní forma aplikovaná například do prostředí bytu, školy, předmětů denní potřeby.
14. Rozvíjení citlivého vztahu k materiálu a jeho zpracování s ohledem na účel, užití a výtvarný výraz na základě experimentálních činností a osobních zkušeností.
15. Rozvoj schopnosti vytváření jednoduchých prostorových objektů a reliéfních řešení kompozice.
16. Malířství. Sochařství. Architektura.
17. Současná oděvní kultura, zvyky a tradice.

Průřezová témata

Environmentální výchova

Projekt: O životě zvířat

Časová dotace: 2 vyučovací hodiny

Ročník: 6

Předmět: Výtvarná výchova

Cíl: Snaha o barevné vyjádření životních podmínek zvířat volně žijících na území České republiky. Výchova k lásce k přírodě a zvířatům.

Průběh:

1. Motivace.
2. Získávání informací samostatnou činností.
3. Vlastní snaha o zachycení barevných vztahů a souvislostí na základě poznatků získaných motivační činností učitele a vlastního studia daného tématu.
4. Prezentace vlastní tvorby a vytváření vlastních názorů a závěrů vyplývajících z daného tématu.

7. – 9. ročník

Očekávané výstupy:

1. Žák vybírá, vytváří a pojmenovává co nejširší škálu prvků vizuálně vyjádřených obrazných vyjádření a jejich vztahů. Uplatňuje je pro vyjádření vlastních zkušeností, vjemů, představ a poznatků. Variuje různé vlastnosti prvků a jejich vztahů pro získání osobitých výsledků.
2. Užívá vizuálně obrazných vyjádření k zaznamenávání vizuálních zkušeností, zkušeností získaných ostatními smysly a k zaznamenávání podnětů vycházejících v vlastní fantazie a představivosti.
3. Žák užívá prostředky pro zachycení jevů a procesů v proměnách a vztazích, ke tvorbě užívá pedagogem vybrané metody moderního umění (například fotografie, video, animace, počítačová grafika).
4. Vybírá, kombinuje a vytváří prostředky pro vlastní osobité vyjádření, porovnává a hodnotí jeho účinky s účinky již existujících i běžně užívaných vizuálně obrazných vyjádření.
5. Rozlišuje působení vizuálně obrazného vyjádření v rovině smyslové, v rovině subjektivního účinku a rovině sociálně utvářeného i symbolického obsahu.
6. Interpretuje umělecká díla současnosti i minulosti, přičemž vychází ze znalosti historických souvislostí i z osobních zkušeností například z četby knih, prohlídky hradních a zámeckých interiérů a exteriérů, z návštěv výstav atd.
7. Porovnává na konkrétních příkladech různé interpretace uměleckých děl, vysvětluje své postoje k nim.
8. Ověřuje komunikační účinky vybraných, upravených nebo samostatně vytvořených vizuálních vyjádření v sociálních vztazích, nalézá vhodné formy jejich prezentace.

Dílčí výstupy:

1. Žák vybírá a samostatně vytváří bohatou škálu vizuálně obrazných elementů z vlastního vnímání, z představ a poznání. Uplatňuje osobitý přístup k realitě. Uvědomuje si možnost kompozičních přístupů.

2. Rozvíjí schopnost smyslového vnímání.
3. Vybírá a kombinuje výtvarné prostředky k vyjádření vlastní originality.
4. Vytváří společné kompozice v prostoru.
5. Užívá výtvarných prostředků k zachycení jevů a procesů v proměnách a vztazích.
6. Na konkrétních příkladech si uvědomuje výtvarné počiny umělců a zaujímá k nim vlastní postoje.
7. Vysvětluje a obhazuje výsledky vlastní tvorby.

Obsah učiva:

1. Vizuálně obrazné vyjádření, jeho prvky ve vztazích a uspořádání, linie, tvary, objemy, světlo, barva, textura.
2. Uspořádání objektů do celků, lineární, světlostní a barevné vztahy.
3. Reflexe uměleckých druhů a směrů a podnětů z okolí.
4. Smyslové účinky obrazných vyjádření, kombinace a variace vlastní tvořivosti, podnětem je námět z multimédií, okolí.
5. Prostředky pro vyjádření emocí, nálad a vlastní fantazie, zkušeností, manipulace s objekty.
6. Typy vizuálně obrazných vyjádření: hračky, texty, objekty, plastika, volná malba. Zákonitosti výběru a užití písma, jeho sdělovací, výrazová a estetická funkce, písmo v ploše, aplikace hlavních zásad užití grafické tvorby (rovněž s využitím IT).
7. Zaujímání osobního postoje k uměleckým dílům i vlastní tvorbě.
8. Děj a vlastní vztah k němu, důraz na citový zážitek, fyzické a psychické stavy a dojmy vyjádřené barvou v plošné kompozici – ilustrace.
9. Základní proporce lidského těla v pohybu především formou náčrtů a skic.
10. Výtvarné vyjádření přírodnin a přirozených přírodních tvarů, případně fantazií dotvořených prací, využívání přírodních a uměleckých forem k rozvíjení představivosti a jejich volný výtvarný přepis.
11. Výtvarné vyjádření velkých prostorových útvarů a krajinných motivů na základě pozorování, prožitků a poznatků.
12. Pozorování změny výtvarné formy při práci s různými materiály prostřednictvím experimentálních činností.
13. Umění a jeho proměny v souvislosti s historickým vývojem lidské společnosti, význam osobnosti umělce ve vztahu k jeho době, k budoucnosti. Rozvíjení estetického vztahu, chápání a hodnocení významu hmotné kultury a užitě tvorby. Poznávání regionálních památek i krásy v přírodě.
14. Estetická a užitná hodnota výrobků, estetická úroveň reklamy.
15. Malířství, sochařství, architektura v návaznosti na 6. ročník.
16. Vliv estetiky obytného prostředí na člověka
17. Rozvíjení a prohlubování vztahu žáků ve výtvarném umění, jeho prožívání a rozvoj schopnosti objektivního hodnocení, snaha o pochopení architektonických forem z hlediska jejich estetické i praktické funkce.

5.5.2 Hudební výchova

Ročník 6.				
Hudební výchova	Učivo – téma	Kompetence	Průřezová	Mezipředmětové
Hlavní okruhy	Metody a formy práce	Očekávané výstupy	témata	vztahy
Tematické celky				
Hudebně pohybové činnosti	Pochod, polka, valčík, mazurka hra na dirigenta a orchestr, dramatizace písní, vánoční koledy - dramatické ztvárnění	Pohybem vyjadřuje pochodový, Polkový a valčíkový rytmus. Umí taktovat dvoučtvrtový a tříčtvrtový takt. Dokáže pohybem vyjádřit obsah písně.	Osobnostní a sociální výchova - umění jako prostředek komunikace	D
Instrumentální činnosti	Reprodukce známých písní s důrazem na první a druhou dobu taktu. Rytmické hádanky, rytmičky ozvěny, rytmičká hra na tělo.	Správně rytmicky doprovází jednoduchou píseň na Orfovy nástroje. Má rytmické cítění a rytmickou paměť. Dokáže vytvořit vlastní rytmické motivy, přede hry a dohry		
	Rytmičké hudební formy - polka, pochod valčík Analytická práce s písní, jednoduchá písňová forma Tvoření jednoduchých partitur pro Orfovy nástroje		Osobnostní a sociální výchova	TV
Poslechové činnosti	Poznávání hudebních nástrojů, rozdělení do skupin. Píseň lidová a umělá Vokální a instrumentální skladba Opereta a opera G.F.Handel - poslech skladeb Opera - nově vzniklá hudební forma Symfonie, symfonická báseň Koncert B. Smetana A. Dvořák L. Janáček	Sluchem rozliší zvuk vybraných hudebních nástrojů a dovede je pojmenovat. Rozliší skladbu vokálním a instrumentální umí rozlišit lidovou a umělou píseň, operu a operetu Seznámí se s obdobím baroka a klasicismu Seznámí se s vybranými skladbami	myšlení v globálních souvislostech	D, Vv
Vokální činnosti	intonací cvičení, vzestupná a sestupná	Dokáže podle svých individuálních dispozic		

	řada tónů, intonace stupnic DUR a MOLL	intonačně čistě a rytmicky přesně zpívat v jednohlasně popř. v dvojhlase. Umí slovně charakterizovat rozdíl mezi stupnicí a tóninou		
	Zpěv lidových písní, práce s notovým zápisem Říkadlo, píseň - rytmické vyjádření textu písně Vyhledávání rytmu v zápisu písně, rytmické hádanky	Orientuje se v jednoduchém notovém zápisu Umí vyhledat určené takty a rytmy		Vv

Ročník 7.				
Hudební výchova	Učivo – téma	Kompetence	Průřezová	Mezipředmětové
Hlavní okruhy	Metody a formy práce	Očekávané výstupy	témata	vztahy
Tematické celky				
Vokální činnosti	Lidové a umělé písně – dynamika melodie, rytmus. Výběr písní různých období	Při zpěvu využívá správné pěvecké návyky, podle indiv. dispozic zpívá intonačně čistě a rytmicky přesně	multikulturní výchova	Vv, Čj, D
Poslechové činnosti	Výběr poslechových skladeb různých období Baroko - Vivaldi Klasicismus - Mozart, Beethoven Romantismus - Chopin, Schubert Český romantismus - Smetana, Dvořák	Při poslechu využívá získané zkušenosti. Spojuje poslech s instrumentální nebo pohybovou činností. Rozpozná hudební nástroje, jejich výrazové možnosti Rozpozná rozdíly komorní a symfonické hudby.	Osobnostní a sociální výchova Myšlení v globálních souvislostech	
Instrumentální a pohybové činnosti	Prolínají do ostatních hudebních činností	Pohybem reaguje na znějící hudbu s využitím jednoduchých gest a tanečních kroků.		

	v průběhu celého školního roku	Dokáže využít získaných znalostí a dovedností k vytvoření hudebně dramatického vystoupení.		
	Taktování, taneční kroky, vlastní pohybové ztvárnění - choreografie Polka, valčík, mazurka, menuet. Moderní tance Dramatizace hudebních projektů		osobnostní a sociální výchova	

Ročník 8.				Mezipředmětové vztahy
Hudební výchova	Učivo – téma	Kompetence	Průřezová	
Hlavní okruhy	Metody a formy práce	Očekávané výstupy	témata	
Tematické celky				
Vokální činnosti	- Hlasová a rytmická cvičení - intervaly - rytm. výcvik s oporou hud. nástroje - zpěv lidových i umělých písní - transpozice vzestupné a sestupné řady tónů - akord - divadla malých forem - SEMAFOR - OSVOBOZENÉ DIVADLO	žák: dodržuje správné pěvecké návyky a hlasovou hygienu, zpívá intonačně čistě, rytmicky přesně, respektuje dynamiku písně, umí použít k doprovodu jednoduché nástroje, zná pojem akord, zná jednoduché kytarové akordy	EV - citlivý přístup k přírodě MKV - tradice a rozmanitost kultur EGS - vnímání evropské a světové kultury	ČJ
		rozliší durovou a molovou stupnici umí zazpívat lidový dvojhlas seznámí se s charakteristickými prvky džezové hudby		
Poslechové činnosti	- poslech různých hud. Žánrů G. Gershwin - Rhapsodie in blue Baroko - Bach, Vivaldi	Žák: postihuje rytmické, dynamické a výrazové změny v hudebním proudu rozliší základní vlastnosti tónu sluchem rozliší melodii vzestupnou a sestupnou		

	Romantismus - Chopin, Liszt, Chajkovskij, Schubert A. Dvořák - symfonická tvorba Z. Fibich - melodram Vodník, Poem	umí pojmenovat vybrané formy		
	BAROKO - Vivaldi, Bach, Handel - opera, oratorium - fuga - suita KLASICISMUS - znaky J. Haydn - kvarteto W.A.Mozart - Kl. Koncert ROMANTISMUS - Chopin, Schubert Čajkovskij ČESKÝ ROMANTISMUS Smetana - Má vlast J. J. Ryba - Česká mše vánoční A. Michna z Otradovic - Česká mše půlnoční			Čj, D, Vv
Česká hudba 20. století	L. Janáček, B. Martinů	Žák: seznámí se s vybranými skladbami L. Janáčka a B. Martinů	Enviromentální výchova - citová stránka osobnosti	
Instrumentální činnost	Hudební projekt k příležitosti vánočních oslav – pásmo, reprodukované hudby, koled, vlastní instrumentální tvorby Výběr skladeb s výrazně odlišným tempem a rytmem	Žák: umí podle svých dispozic vytleskat obtížnější rytmus	umění jako prostředek komunikace, estetika mezilidských vztahů	D, Čj, Vv
hudebně pohybové činnosti	Prolínat do ostatních hudebních činností v průběhu celého školního roku: - taktování, taneční kroky, vlastní	Žák umí pohybem vyjádřit různé taneční rytmy	MKV - původ různých stylů	

	pohybové ztvárnění - choreografie - polka, valčík, mazurka - džajv, cha-cha - dramatizace v hud. projektu k příležitosti Vánoc			
--	--	--	--	--

Ročník 9				Mezipředmětové vztahy
Hudební výchova	Učivo – téma	Kompetence	Průřezová	
Hlavní okruhy	Metody a formy práce	Očekávané výstupy	témata	
Tematické celky				
Vokální činnosti	Opakování učiva předchozích ročníků	Žák: dodržuje správné pěvecké návyky a hlasovou hygienu	EV - citový vztah k přírodě MKV - naše kultura	
	- opakování lidových i umělých písní s důrazem na dynamiku, melodii, rytmus Výběr písní období: středověk, renesance, baroko, klasicismus, romantismus	žák se orientuje v jednotlivých hudebních obdobích, žák zná charakteristické znaky a umí nalézt souvislosti z jiných oborů umělecké činnosti	EGS - vnímání evropské hudební kultury	
	Hudební žánry 20. století: vážná hudba - B. Martinů L. Janáček jazz - J. Ježek G. Gershwin divadla malých forem - Suchý a Šlitr country bluegrass česká trempská píseň pop a rock	žák podle svých individuálních hudebních dispozic zpívá kultivovaně a pěvecky správně písně různých žánrů	VDO - zásady slušnosti a tolerance, odpovědné chování Samostatné a odpovědné řešení problémů. MKV - tradice a rozmanitost kultur	
	- hudba období středověku duchovní hudba, gregoriánský chorál, mše, madrigal - baroko - hlavní znaky, formy představitelé	znalostí a zkušeností - postihuje hudebně výrazové prostředky - spojuje poslech s pohybovou činností		

	- adventy - vánoce, význam lidových tradic, J.J. Ryba - Česká mše vánoční - klasicismus - znaky, formy, představitelé - symf. tvorba, komorní vokální (Haydn, Beethoven, Mozart) - český klasicismus - česká hudební emigrace - světový romantismus - český romantismus			
	- hud. směry 20. století - seriální hudba konkrétní, počítačová, čtvrttónová			
Instrumentální a pohybové činnosti	prolínají do vokálních i poslechových činností během celého školního roku	žák postihuje hudební výrazové prostředky		
	- hudební výrazové prostředky	- spojuje poslech s instrumentální nebo pohybovou činností		
	- hudební nástroje historické a současné	- rozpozná hud. nástroje, jejich výrazové možnosti		

5.6 ČLOVĚK A ZDRAVÍ

5.6.1 Tělesná výchova

A) Cíle vzdělávací oblasti

- poznávání významu tělesné a duševní zdatnosti pro celý život
- poznání vlastních tělesných předpokladů a možností pro aktivní tělesnou činnost
- rozvíjení osobních pohybových dovedností
- učit se příjemně vnímat prožitky z vlastní pohybové sportovní činnosti
- poznávání a rozvíjení vztahů v pohybových činnostech,
- vztahy fair play přenášet do života
- osvojování dovedností organizovat pohybové činnosti

B) Charakteristika výuky

Tělesná výchova plní ve vzdělávání především funkci regenerace a kompenzace jednostranné zátěže působené pobytem ve škole, ale i činnostmi mimo školu. Další její význam je v rozvoji pohybových dovedností i v kultivaci pohybu, především pak v poznávání možností rozvoje zdravotně orientované zdatnosti. Její úroveň má zásadní význam pro aktuální zdraví a významně ovlivňuje zdravotní předpoklady i v dospělosti.

Pohybové vzdělávání přechází od spontánní pohybové činnosti k činnosti řízené a výběrové s uspokojováním vlastních pohybových potřeb i zájmů a s využíváním možností samostatně ovlivňovat svůj pohybový projev a zdatnost.

Charakteristické pro základní vzdělávání je rozpoznání a rozvíjení pohybových předpokladů. Neméně důležité je odhalování zdravotních oslabení a jejich korekce v běžných i specifických formách pohybového učení.

C) Obsah učiva v jednotlivých ročnících

- význam pohybu pro zdraví
- prevence korekce jednostranného zatížení a svalových dysbalancí - průpravná, kompenzační, vyrovnávací, relaxační a jiná zdravotně zaměřená cvičení
- činnosti podporující pohybové učení
- respektování pokynů vyučujícího
- znalost tělovýchovných pojmů, povelů, signálů
- organizace prostoru a činnosti, výběr sportovní výzbroje a výstroje, pravidla osvojovaných her, závodů, soutěží
- posuzování, měření a hodnocení pohybových činností
- činnosti ovlivňující zdraví:
- znalost významu pohybových aktivit pro zdraví

- kázeň a fair play přístup k ostatním účastníkům sportovní činnosti
- poctivé sebepoznání a sebehodnocení
- vytyčení reálných cílů, nepřeceňování se
- bezpečnost a hygiena pohybových činností, prostředí, vlastní osoby
- činnosti ovlivňující úroveň pohybových dovedností
- vhodné prostorové a materiální vybavení
- dostatek času pro postupné získávání pohybových dovedností a návyků

gymnastika – akrobacie, přeskoky, cvičení na nářadí a s náčiním, rytmická cvičení

úpolová cvičení, základy úpolových sportů

atletika – skoky, hody, běhy a jejich kombinace

pohybové hry se zaměřením na rychlost, vytrvalost, výbušnost

sportovní hry – vybíjená, přehazovaná, košíková, kopaná, florbal, odbíjená, softball

plavání, potápění, skoky do vody, hry ve vodě

bruslení, základy ledního hokeje

6. ročník – 2 hodiny týdně

- zjistit současnou úroveň pohybových dovedností a znalostí žáků přicházejících z 5. tř.
- zjistit současný zdravotní stav žáků, registrovat zdravotní omezení
- aktivovat spolupráci s rodiči a ošetřujícími lékaři
- podle úrovně žáků učit a procvičovat jednotlivé Tv aktivity
- hry
- atletiku
- gymnastiku
- plavání 5 hodin
- bruslení 3 hodiny
- pořadová cvičení, rozcvičky
- turistika, pohyb v přírodě
- poučení o chování a bezpečnosti při TV, plaveckém výcviku, při sportovních soutěžích 2 hodiny
- poučení o správné životosprávě a chování sportovce 2
- umožnit žákům účast na sportovních soutěžích mezi školami i jinými organizacemi

7. ročník – 2 hodiny týdně

- procvičit a upevnit dovednosti a znalosti z 6. třídy a na vyšší úrovni procvičovat

- hry
- atletiku
- gymnastiku
- plavání 5 hodin
- bruslení 3hodiny
- pořadová cvičení
- turistika, pohyb v přírodě
- poučit o chování a bezpečnosti při TV, plaveckém výcviku, při sportovních soutěžích 2 hodiny
- o správné životosprávě a chování sportovce 2 hodiny
- umožnit žákům účast na sportovních soutěžích
-

8. ročník – 2 hodiny týdně

- procvičit a upevnit dovednosti a znalosti ze 7. třídy a na vyšší úrovni procvičovat
- hry
- atletiku
- gymnastiku
- kondiční a relaxační cvičení
- plavání 5hodin
- bruslení 3hodiny
- pořadová cvičení
- turistika, pohyb v přírodě
- poučit o chování a bezpečnosti při Tv, plaveckém výcviku, při sportovních soutěžích 2 hodiny
- o správné životosprávě a chování sportovce 2 hodiny
- umožnit žákům účast na sportovních soutěžích

9.ročník – 2 hodiny týdně

- procvičit a upevnit dovednosti a znalosti ze 8. třídy
- na vyšší úrovni s požadavkem vyšší výkonnosti procvičovat a posilovat pohybový aparát
- hry
- atletiku
- gymnastiku
- plavání 5hodin
- bruslení 3hodiny
- pořadová cvičení 1
- kondiční kulturistika
- strečinková a relaxační cvičení
- turistika, pohyb v přírodě
- poučit o chování a bezpečnosti při Tv, plaveckém výcviku, při sportovních soutěžích 2 hodiny
- o správné životosprávě a chování sportovce 2 hodiny
- umožnit žákům účast na sportovních soutěžích

D) Očekávané výstupy

Žák

- podílí se na realizaci pravidelného pohybového režimu; uplatňuje kondičně zaměřené činnosti; projevuje přiměřenou samostatnost a vůli po zlepšení úrovně své zdatnosti
- zařazuje do pohybového režimu korektivní cvičení, především v souvislosti s jednostrannou zátěží nebo vlastním svalovým oslabením
- zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti; vytváří varianty osvojených pohybových her
- uplatňuje pravidla hygieny a bezpečného chování v běžném sportovním prostředí; adekvátně reaguje v situaci úrazu spolužáka
- jednoduše zhodnotí kvalitu pohybové činnosti spolužáka a reaguje na pokyny k vlastnímu provedení pohybové činnosti
- jedná v duchu fair play: dodržuje pravidla her a soutěží, pozná a označí zjevné přestupky proti pravidlům a adekvátně na ně reaguje; respektuje při pohybových činnostech opačné pohlaví
- zorganizuje nenáročnou pohybovou činnost a soutěž na úrovni třídy
- změří základní pohybové výkony a porovná je s předchozími výsledky
- orientuje se v informačních zdrojích o pohybových aktivitách a sportovních akcích ve škole i v místě bydliště; samostatně získá potřebné informace

E) Průřezová témata

Osobnostní a sociální výchova

Propojení s tělesnou výchovou je vhodné v tématech reflektujících fyzickou stránku člověka, sociální vztahy, komunikaci a rozhodování v běžných i vypjatých situacích. Osobnostní a sociální výchova tak může napomoci k získání dovedností vztahujících se k zdravému duševnímu a sociálnímu životu. Rovněž přispívá k zdokonalování dovedností týkajících se spolupráce a komunikace v týmu a v různých sportovních situacích.

Rozvoj schopností poznávání

- cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění
- cvičení dovedností zapamatování, řešení problémů; dovednosti pro učení a studium
- sebepoznání a sebepojetí
- já jako zdroj informací o sobě; druzí jako zdroj informací o mně
- moje tělo, moje psychika (temperament, postoje, hodnoty)
- co o sobě vím a co ne
- jak se promítá mé já v mém chování
- můj vztah ke mně samému; moje učení; moje vztahy k druhým lidem
- zdravé a vyrovnané sebepojetí

Seberegulace a sebeorganizace

- cvičení sebekontroly, sebeovládání, regulace vlastního jednání i prožívání, vůle

- organizace vlastního času, plánování učení a studia
- stanovování osobních cílů a kroků k jejich dosažení

Psychohygiena

- dovednosti pro pozitivní naladění mysli a dobrý vztah k sobě samému
- sociální dovednosti pro předcházení stresům v mezilidských vztazích
- dobrá organizace času
- dovednosti zvládání stresových situací (rozumové zpracování problému, uvolnění-relaxace, efektivní komunikace atd.)
- hledání pomoci při potížích

Kreativita

- cvičení pro rozvoj základních rysů kreativity (pružnosti nápadů, originality, schopnosti vidět věci jinak, citlivosti, schopnosti "dotahovat" nápady do reality), tvořivost v mezilidských vztazích

Sociální rozvoj

Poznávání lidí

- vzájemné poznávání se ve skupině /třídě; rozvoj pozornosti vůči odlišnostem a hledání výhod v odlišnostech
- chyby při poznávání lidí

Mezilidské vztahy

- péče o dobré vztahy; chování podporující dobré vztahy, empatie a pohled na svět očima druhého, respektování, podpora, pomoc
- lidská práva jako regulativ vztahů
- vztahy a naše skupina/třída

Komunikace

- řeč těla, řeč zvuků a slov, řeč předmětů a prostředí vytvářeného člověkem
- komunikace v různých situacích (informování, odmítání, omluva, pozdrav, prosba, přesvědčování, řešení konfliktů, vyjednávání)
- efektivní strategie: asertivní komunikace, dovednosti komunikační obrany proti agresii a manipulaci, otevřená a pozitivní komunikace; pravda, lež a předstírání v komunikaci

Kooperace a kompetice

- rozvoj individuálních dovedností pro kooperaci (seberegulace v situaci nesouhlasu, odporu apod.)
- dovednost odstoupit od vlastního nápadu, dovednost navazovat na druhé
- podřízení se, vedení a organizování práce skupiny
- rozvoj individuálních a sociálních dovedností pro etické zvládání situací soutěže

Morální rozvoj

Řešení problémů a rozhodovací dovednosti

- dovednosti pro řešení problémů a rozhodování z hlediska různých typů problémů a sociálních rolí
- problémy v mezilidských vztazích

Hodnoty, postoje, praktická etika

- analýzy vlastních i cizích postojů a hodnot a jejich projevů v chování lidí
- vytváření povědomí o kvalitách typu odpovědnost, spolehlivost, spravedlivost, respektování atd.
- pomáhající a prosociální chování (člověk neočekává protislužbu)
- dovednosti rozhodování v eticky problematických situacích všedního dne

Výchova demokratického občana

Těžiště tohoto tématu bude v předmětech, které se touto problematikou přímo zabývají. Tělesná výchova vede k pochopení významu řádu, pravidel a zákonů pro fungování společnosti. Umožňuje participovat na rozhodnutích celku s vědomím vlastní odpovědnosti za tato rozhodnutí a s vědomím jejich důsledků.

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

V oboru tělesná výchova využívá průřezové téma zájmu žáků o sport k hlubšímu pochopení souvislostí evropských kořenů olympijských idejí a významu sportu pro vzájemné porozumění a přátelství mezi lidmi různých národů a národností.

Multikulturní výchova

Podněcený zájem o sport zprostředkovává setkávání různých ras a národností na sportovním poli a vzájemná sportovní utkání bourají přezíté hráze mezi různými etniky, rasami a národnostmi.

Environmentální výchova

Ve vzdělávací oblasti Člověk a zdraví se téma dotýká problematiky vlivu prostředí na vlastní zdraví i na zdraví ostatních lidí. V souvislosti s problémy současného světa vede k poznání důležitosti péče o přírodu při organizaci masových sportovních akcí.

Mediální výchova

Správně pochopený vztah k médiím vede k uvědomování si hodnoty vlastního života, zvláště volného času, a odpovědnosti za jeho zdravé naplnění.

5.6.2 Rodinná výchova

A) Cíle vzdělávací oblasti

Rodinná výchova je vyučovací předmět, jehož integrované pojetí vytváří prostor pro široké formativní působení na dospívající žáky, a tím významně přispívá k jejich osobnostnímu a sociálnímu rozvoji.

Nejdůležitějšími obsahovými prvky předmětu jsou zdraví a rodina jako základní předpoklad utváření aktivního zdraví každého jedince a jeho sociálních vztahů. Komplexní charakter předmětu dává možnost zabývat se jednotlivými tématy z různých pohledů a naplňovat je učivem podle vyspělosti a zájmu žáků. Rodinná výchova sleduje především aspekt zdravotně preventivní s návody pro každodenní život. Tím připravuje podmínky pro praktickou aplikaci poznatků a zkušeností v tělesné výchově, praktických činnostech nebo denním režimu školy.

Rodinná výchova ve svém výrazně činnostním pojetí umožňuje učiteli navazovat potřebný kontakt se žáky, vnést do školy více vzájemného lidského pochopení, přispět k tolik potřebnému přiblížení školy a rodiny a zároveň vypěstovat nezbytné dovednosti, návyky a potřebné životní postoje.

V souladu s vývojovými předpoklady, poznávacími možnostmi a postupně získávanými zkušenostmi žáků z každodenního života směřuje výuka rodinné výchovy k tomu, aby:

- si žáci uvědomovali základní problémy a potřeby v oblasti zdraví, zdravého životního stylu, rodinného života, rodičovství, osobního bezpečí a uměli zaujímat vlastní postoje k uplatňování zdravého způsobu života,
- si osvojili a postupně kultivovali odpovědné chování, rozhodování a komunikaci v situacích souvisejících s aktivním zdravím, partnerskými vztahy, rodinným životem a rodičovstvím a aby jejich vstup do dospělosti byl provázen odpovědným přístupem ke zdraví a založení vlastní rodiny,
- se bezpečně orientovali v konfliktních a krizových situacích souvisejících se zdravím, mezilidskými vztahy a osobním bezpečím, dovedli je rozpoznávat, uměli na ně adekvátně reagovat a přijímat odpovědnost za bezpečí své i druhých,
- znali dostupné informační prameny týkající se problematiky zdravého způsobu života, ekologických a klimatických vlivů na zdraví a uměli využívat získaných poznatků k ochraně a upevňování svého zdraví.

B) Charakteristika výuky

Učivo je vedle teoretických poznatků stále více zaměřováno na osvojení komunikačních technik, vhodné argumentace, chování a rozhodování ve prospěch zdraví, a to jak v modelových situacích, tak v každodenním životě školy, v rodinných a mimoškolních činnostech. Proto je třeba výukový program realizovat specifickými didaktickými formami s využitím netradičních metod - práce ve skupinách, didaktické situační hry, peer programy, řízené a spontánní diskuse, využívání videoprogramů, besedy s odborníky, exkurze aj.

Obsah témat je pro dívky a chlapce společný. Při výuce některých specifických oblastí (např. intimní hygiena dívek a chlapců, antikoncepční metody apod.) je možné prezentovat učivo odděleně pro chlapce a dívky.

Pořadí témat si volí učitel podle vlastního uvážení, nedoporučuje se však vždy vyučovat témata formou samostatně oddělených bloků. Naopak, vzhledem k řadě společných prvků je vhodnější některá témata vzájemně spojovat a prolínat (např. zdravá výživa, péče o zdraví, režim dne apod.).

Specifický obsah předmětu a netradiční didaktické metody předpokládají učitele s příslušnou aprobací a vyžadují úzkou a průběžnou spolupráci s rodiči žáků.

C) Obsah výuky

6. ročník

Rodina a širší sociální prostředí

- rodina (postavení a role ženy a muže, vliv rodiny na rozvoj osobnosti dítěte, výchovné styly v rodině, svátky a tradice v rodině)
- komunikace (komunikace v rodině, komunikace mezi vrstevníky, komunikace ve společnosti dospělých)
- kamarádství, přátelství, láska (co trápí dívky, co trápí chlapce, přítel a známý)

Rozvoj osobnosti

- zdraví (duševní a tělesné zdraví, prevence, péče o zdraví, osobní hygiena, zdraví životní styl, režim dne)
- vyrovnání se s problémy (náročné životní situace a jejich řešení, konflikt, únik, nedorozumění)

Osobní bezpečí

- krizové situace (krize, šikana, deviantní chování, agresor a oběť, psychické týrání)
- krizová centra a linky důvěry (kam se obrátit o pomoc, nácvik komunikace s linkou důvěry)

Zdravá výživa

- vliv výživy na zdraví člověka (poživatiny, potraviny, pochutiny, nápoje, živiny, pokrm, jídlo)
- výživová hodnoty potravy (energetická potřeba organismu, tuky, sacharidy, bílkoviny)
- minerální látky, vitamíny, nápoje (pitný režim)

- technologie zpracování potravin
- jídelníček (sestavení jídelníčku dle zásad zdravé výživy, jídelníčky různých zemí světa)

Zneužívání návykových látek

- pozitivní životní cíle a hodnoty (žebříček hodnot, etika)
- tabakismus (tabák, nikotin, účinky kouření na lidské tělo)
- alkoholismus (alkohol, účinky pití alkoholu na lidské tělo, abstinence)
- propagace tabákových výrobků a alkoholu formou reklamy (vliv reklamy, antireklama)

D) Očekávané výstupy na konci období

Žák by měl:

- chápat, že v souvislosti s narozením dítěte, adopcí, dospíváním dětí, rozvodem, úmrtím apod. se struktura rodiny i její vnitřní život mění
- uvědomovat si, že manželství a celoživotní věrnost vyžaduje od partnerů vzájemné pochopení, toleranci, podobné zájmy a cíle (respektování zájmů partnera), vzájemnou podporu a sexuální přitažlivost
- znát hlavní důvody častějšího rozpadu nezralých manželství (uzavíraných v důsledku předčasných těhotenství ap.)
- vysvětlit význam náhradní péče pro děti vyrůstající mimo rodinu
- vysvětlit, proč se potřeby rodin vzhledem k bydlení v průběhu času vyvíjejí a mění
- uplatňovat některé hygienické a bezpečnostní požadavky na zařízení jednotlivých částí bytu
- uplatňovat zásady hygieny a ochrany zdraví při práci, včetně dodržování zásad bezpečného bydlení

Ročník 7.					
Rodinná výchova	Období	Učivo – téma	Kompetence	Průřezová	Mezipředmětové
Hlavní okruhy		Metody a formy práce	Očekávané výstupy	témata	vztahy
Tematické celky					
Výživa	IX.	Výživa a zdraví	Žák pozná zdravé návyky	Environmentální výchova	Informatika
	X.	Stravovací návyky	Žák umí zhodnotit svůj životní		Přírodopis
		Vyvážená strava	styl a umí navrhnout		

		Zdravý životní styl	kompensaci nežádoucích vlivů.		
Extrémní podmínky	XI.	Vysokohorské prostředí	Žák si uvědomí rozdílnost prostředí a jeho vliv na organismus.	Environmentální výchova	Tělesná výchova
První pomoc	XII:	Zásady první pomoci	Žák umí uplatnit zásady první pomoci, stabilizovaná poloha,		Přírodopis
			zásady přivolání pomoci.		Informatika
Pohybové aktivity	I.	Netradiční aktivity	Žák rozpozná netradičnost nových her, umí spolupracovat.		
Držení těla	II.	Správné držení těla	Žák aktivně vstupuje do organizace svého pohybového režimu.	Osobnostní a sociální výchova	Tělesná výchova
					Přírodopis

Ročník 7.					
Rodinná výchova	Období	Učivo – téma	Kompetence	Průřezová	Mezipředmětové
Hlavní okruhy		Metody a formy práce	Očekávané výstupy	témata	vztahy
Tematické celky					
Tělesná zdatnost	III.	Testy tělesné zdatnosti	Žák pochopí smysl testování.		Matematika
			Žák rozumí historii testování.		Fyzika
					Tělesná výchova
Svalová disproporce	IV.	Testy svalové nerovnováhy	Žák pozná diagnostiku svalové nerovnováhy a způsoby její nápravy.		Tělesná výchova
Vliv pohybu na zdraví	V.	Zdraví, pohyb	Žák je obeznámen s účinky pohybových cvičení.	Osobnostní a sociální výchova	Přírodopis
					Tělesná výchova
Sebehodnocení	VI.	Aspirace	Žák umí poznat, s využitím jednoduchých psychologických her, své možnosti a stránky.	Osobnostní a sociální výchova	Občanská výchova
		Předvídání			
		Paměť			

		Soustředění	Dozví se o svých schopnostech		
		Motorika	či nadání.		
		Důkladnost			
		Zájem o svět			

Ročník 8.					
Rodinná výchova	Období	Učivo – téma	Kompetence	Průřezová	Mezipředmětové
Hlavní okruhy		Metody a formy práce	Očekávané výstupy	témata	vztahy
Tematické celky					
Sexuální výchova	IX.	Vztahy mezi lidmi	Žák chápe rozdíl mezi pohlavími	Osobnostní a sociální	Přírodopis
	X.	Vztahy mezi lidmi	Žák rozumí pojmům zamilovanost,	výchova	
	XI.	Vztahy k druhému pohlaví	krátkodobá erotická známost a		
	XII.	Partnerské vztahy	plně rozvinutá láska		
	I.	První sexuální kontakty	Žák umí uplatňovat ve svých citových projevech jistou míru zdrženlivosti a studu.		
		Zakládání rodiny			
		M: frontální výuka			
		F: Informačně receptivní metoda			
	II.	Plánování rodičovství	Žák chápe podstatu bezpečného sexuálního	Osobnostní a sociální	Přírodopis
		Biologická, psychická	chování vzhledem ke svým cílům, morálce	výchova	Občanská výchova
		a sociální zralost	a zdraví		
	III.	Probuzené pohlaví	Žák si uvědomuje, že probuzené sexuální	Osobnostní a sociální	Občanská výchova
	IV.	Sexuální uspokojování	touhy neznamenaají připravenost pro zahájení	výchova	
			sexuálního života		
	V.	Antikoncepce	Žák rozumí pojmu antikoncepce		
	VI.		Žák umí rozpoznat druhy antikoncepce		

Ročník 9.					
Rodinná výchova	Období	Učivo – téma	Kompetence	Průřezová	Mezipředmětové
Hlavní okruhy		Metody a formy práce	Očekávané výstupy	témata	vztahy
Tematické celky					
Péče o dítě	IX.	Plánování rodičovství	Žák rozumí pojmům antikoncepce,	Osobnostní a sociální	Přírodopis
		/opakování/	sexuální zdrženlivost a sexuální	výchova	Občanská výchova
			zodpovědnost		
	X.	Ochrana života	Žák projevuje odpovědné chování	Osobnostní a sociální	Přírodopis
			v situacích ohrožení zdraví popř. i života	výchova	Občanská výchova
	XI.	Rozvaha před početím	Žák chápe důležitost vlivu víry a morálky		Občanská výchova
			na sexuální chování před početím		
	XII.	Početí a těhotenství	Žák si uvědomuje, že by před početím měl	Osobnostní a sociální	Př, Ov, Př,
			zachovávat správnou životosprávu	výchova	Tělesná výchova
	I.	Role matky a otce	Žák chápe životní poslání matky a otce -	Osobnostní a sociální výchova	
			- výchova dítěte a vštěpování morálních zásad		
	II.	Průběh porodu	Žák se seznámí s fázemi porodu	Osobnostní a sociální výchova	Přírodopis
	III.	Šestinedělí	Žák zná pojem šestinedělí a chápe význam		Přírodopis
	III.	Šestinedělí	Žák zná pojem šestinedělí a chápe význam a důležitost kojení.		Přírodopis
	IV.	Vývojová stadia dítěte	Žák umí pojmenovat a charakterizovat jednotlivá stadia postnatálního vývoje	Osobnostní a sociální výchova	Občanská výchova
	V.	Potřeby rodiny po narození dítěte	Žák zná zvýšené potřeby rodiny po narození dítěte - bydlení, vybavička a zvýšené finanční nároky	Osobnostní a sociální výchova	Občanská výchova
	VI:	Péče o dítě	Žák je seznámen se základními principy péče o dítě ve zdraví i nemoci	Osobnostní a sociální výchova	Přírodopis, Ov

5.7. ČLOVĚK A SPOLEČNOST

5.7.1 Občanská výchova

A) Cíle vzdělávací oblasti

- poznávání a posuzování každodenních situací a událostí ve vzájemných vazbách a širších historických, sociokulturních, politických, ekonomických i globálních souvislostech
- získávání orientace v důležitých hospodářských a politických otázkách a v aktivitách důležitých místních, regionálních, státních i mezinárodních institucí, organizací a seskupení
- spojování osvojených poznatků s různými informacemi i vlastními životními zkušenostmi a jejich využívání při řešení reálných životních situací a při rozhodování
- podchycení a rozvíjení zájmu o současnost a minulost vlastního národa i jiných kulturních společenství, utváření a upevňování vědomí příslušnosti k evropské kultuře
- formování úcty k vlastnímu národu i k jiným národům a etnikům a rozvíjení respektu k odlišnostem lidí, skupin a různých společenství
- získání orientace v důležitých právních otázkách a utváření schopnosti projevit se jako odpovědný a aktivní občan demokratické společnosti
- porozumění sobě samému, poznávání svých silných i slabých stránek a svých dispozic pro různé činnosti, realistickému vnímání a akceptování vlastní osobnosti i osobnosti druhých lidí, kritickému hodnocení a vhodnému korigování svého vlastního chování a jednání
- porozumění významu životních rolí, rozpoznávání důsledků různých rozhodnutí a způsobů jednání
- respektování a uplatňování mravních principů a pravidel společenského soužití, vhodné chování v důležitých sociálních situacích, přebírání odpovědnosti za vlastní názory, jednání a rozhodnutí i za jejich následky
- rozpoznávání názorů a postojů, které ohrožují lidskou důstojnost nebo odporují základním principům demokratického soužití a aktivní vystupování proti nim, komunikování bez konfliktů i přes názorové a sociální odlišnosti
- využívání vhodných prostředků komunikace k vyjadřování vlastních myšlenek, citů, názorů a postojů, zvládání zásad účinného řešení konfliktů a hledání kompromisů a k přiměřenému obhajování svých práv

B) Charakteristika výuky

Výchova k občanství vybavuje žáka znalostmi a dovednostmi potřebnými pro jeho aktivní zapojení do života demokratické společnosti. Výuka se zaměřuje na vytváření kvalit, které souvisejí s orientací žáků v sociální realitě a s jejich začleňováním do různých společenských vztahů a vazeb. Vede je k realistickému sebepoznání a poznávání osobnosti druhých lidí a

k pochopení vlastního jednání i jednání druhých lidí v kontextu různých životních situací. Seznamuje žáky se vztahy v rodině a širších společenstvích, s hospodářským životem, činností důležitých politických institucí a orgánů a s možnými způsoby zapojení jednotlivců do občanského života.

Výchova k občanství učí žáky respektovat a uplatňovat mravní principy a pravidla společenského soužití a přebírat odpovědnost za vlastní názory, chování a jednání i jejich důsledky. Rozvíjí občanské a právní vědomí žáků, posiluje smysl jednotlivců pro osobní i občanskou odpovědnost a motivuje žáky k aktivní účasti na životě demokratické společnosti.

Výuka se zaměřuje na utváření pozitivních občanských postojů a rozvíjí vědomí příslušnosti k evropskému společenství.

Důležitou součástí vzdělávání je prevence rasistických, xenofobních a extremistických postojů a výchova k toleranci a respektování lidských práv.

Vzdělávání vychází z poznávání nejbližšího okolí a bezprostředních mezilidských vztahů a postupně se přechází k poznávání stále širších kontextů společenských jevů, dějů, vztahů a institucí. Poznávání společnosti a mezilidských vztahů se opírá o životní praxi a aktuální životní zkušenosti žáků. Učební činnosti směřují k osvojování praktických dovedností a k jejich aplikaci v reálných životních situacích.

C) Obsah učiva v jednotlivých ročnících

6. ročník

Člověk ve společnosti

Naše škola

- život ve škole
- práva a povinnosti žáků
- význam a činnost žákovské samosprávy
- společná pravidla a normy
- vklad vzdělání pro život

Naše obec, region, kraj

- důležité instituce
- zajímavá a památná místa
- významní rodáci
- místní tradice
- ochrana kulturních památek, přírodních objektů a majetku

Naše vlast

- pojem vlasti a vlastenectví
- zajímavá a památná místa

- co nás proslavilo
- významné osobnosti
- státní symboly
- státní svátky
- významné dny

Lidská setkání

- přirozené a sociální rozdíly mezi lidmi
- rovnost a nerovnost
- rovné postavení mužů a žen
- lidská solidarita
- pomoc lidem v nouzi
- potřební lidé ve společnosti

7. ročník

Člověk ve společnosti

Kulturní život

- rozmanitost kulturních projevů
- kulturní hodnoty, kulturní tradice
- kulturní instituce
- masová kultura
- prostředky masové komunikace
- masmédia

Stát a hospodářství

Majetek, vlastnictví

- formy vlastnictví
- hmotné a duševní vlastnictví, jejich ochrana
- hospodaření s penězi, majetkem a různými formami vlastnictví

Stát a právo

Právní základy státu

- znaky státu, typy a formy státu
- státní občanství ČR
- Ústava ČR
- složky státní moci, jejich orgány a instituce

Státní správa a samospráva

- orgány a instituce státní správy a samosprávy, jejich úkoly

Principy demokracie

- znaky demokratického způsobu rozhodování a řízení státu
- politický pluralismus, sociální dialog a jejich význam
- význam a formy voleb do zastupitelstev

8. ročník

Člověk ve společnosti

Vztahy mezi lidmi

- osobní a neosobní vztahy
- mezilidská komunikace
- konflikty v mezilidských vztazích
- problémy lidské nesnášenlivosti

Člověk jako jedinec

Podobnost a odlišnost lidí

- projevy chování, rozdíly v prožívání, myšlení a jednání
- osobní vlastnosti, dovednosti a schopnosti, charakter
- vrozené předpoklady, osobní potenciál

Vnitřní svět člověka

- vnímání, prožívání, poznávání a posuzování skutečnosti, sebe i druhých lidí
- systém osobních hodnot, sebehodnocení
- stereotypy v posuzování druhých lidí

Osobní rozvoj

- životní cíle a plány
- životní perspektiva, adaptace na životní změny, sebe změna
- význam motivace, aktivity, vůle a osobní kázně při seberozvoji

Stát a právo

Lidská práva

- základní lidská práva, práva dítěte, jejich ochrana
- úprava lidských práv a práv dětí v dokumentech
- poškozování lidských práv, šikana, diskriminace

Právní řád České republiky

- význam a funkce právního řádu
- orgány právní ochrany občanů

- soustava soudů
- právní norma, předpis, publikování právních předpisů

9. ročník

Člověk ve společnosti

Zásady lidského soužití

- morálka a mravnost
- svoboda a vzájemná závislost, pravidla chování
- dělba práce a činností, výhody spolupráce

Stát a hospodářství

Peníze

- funkce a podoby peněz, formy placení
- rozpočet rodiny, státu
- význam daní

Výroba, obchod, služby

- jejich funkce a návaznost

Principy tržního hospodářství

- nabídka, poptávka
- trh, podstata fungování trhu
- nejčastější právní formy podnikání

Stát a právo

Právní jednání

- druhy a postihy protiprávního jednání, trestní postižitelnost
- porušování předpisů v silničním provozu
- porušování práv k duševnímu vlastnictví

Právo v každodenním životě

- význam právních vztahů
- důležité právní vztahy a závazky z nich vyplývající
- styk s úřady

Mezinárodní vztahy, globální svět

Evropská integrace

- podstata, význam, výhody
- Evropská unie a ČR

Mezinárodní spolupráce

- ekonomická, politická a bezpečnostní spolupráce mezi státy, její výhody
- významné mezinárodní organizace

Globalizace

- projevy, klady a zápory
- významné globální problémy, způsoby jejich řešení

D) Očekávané výstupy na konci období

Žák

- objasní účel důležitých symbolů našeho státu a způsoby jejich používání
- rozlišuje projevy vlastenectví od projevů nacionalismu
- zdůvodní nepřijatelnost vandalského chování a aktivně proti němu vystupuje
- zhodnotí nabídku kulturních institucí a cíleně z ní vybírá akce, které ho zajímají
- kriticky přistupuje k mediálním informacím, vyjádří svůj postoj k působení propagandy
- a reklamy na veřejné mínění a chování lidí
- zhodnotí a na příkladech doloží význam vzájemné solidarity mezi lidmi, vyjádří své možnosti, jak může v případě potřeby pomáhat lidem v nouzi a v situacích ohrožení
- uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích, případné neshody či konflikty s druhými lidmi řeší nenásilným způsobem
- objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám
- rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí
- a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášenlivosti
- posoudí a na příkladech doloží přínos spolupráce lidí při řešení konkrétních úkolů
- a dosahování některých cílů v rodině, ve škole, v obci
- objasní, jak může realističtější poznání a hodnocení vlastní osobnosti a potenciálu pozitivně ovlivnit jeho rozhodování, vztahy s druhými lidmi i kvalitu života
- posoudí vliv osobních vlastností na dosahování individuálních i společných cílů, objasní význam vůle při dosahování cílů a překonávání překážek
- rozpozná projevy záporných charakterových vlastností u sebe i u druhých lidí, kriticky hodnotí a vhodně koriguje své chování a jednání
- popíše, jak lze usměrňovat a kultivovat charakterové a volní vlastnosti, rozvíjet osobní přednosti, překonávat osobní nedostatky a pěstovat zdravou sebedůvěru

- rozlišuje a porovnává různé formy vlastnictví, uvede jejich příklady
- objasní potřebu dodržování zásad ochrany duševního vlastnictví a jejich znalost uplatňuje
- ve svém jednání
- dodržuje zásady hospodárnosti, popíše a objasní vlastní způsoby zacházení s penězi a se svým i svěřeným majetkem, vyhýbá se rizikům v hospodaření s penězi
- vysvětlí, jakou funkci plní banky a jaké služby občanům nabízejí
- rozlišuje, ze kterých zdrojů pocházejí příjmy státu a do kterých oblastí stát směřuje své výdaje, uvede příklady dávek a příspěvků, které ze státního rozpočtu získávají občané
- rozlišuje a porovnává úlohu výroby, obchodu a služeb, uvede příklady jejich součinnosti
- na příkladu chování kupujících a prodávajících vyloží podstatu fungování trhu
- rozlišuje nejčastější typy a formy států a na příkladech porovná jejich znaky
- rozlišuje a porovnává úkoly jednotlivých složek státní moci ČR i jejich orgánů a institucí, uvede příklady institucí a orgánů, které se podílejí na správě obcí, krajů a státu
- objasní výhody demokratického způsobu řízení státu pro každodenní život občanů
- vyloží smysl voleb do zastupitelstev v demokratických státech a uvede příklady, jak mohou výsledky voleb ovlivňovat každodenní život občanů
- přiměřeně uplatňuje svá práva a respektuje práva a oprávněné zájmy druhých lidí, posoudí význam ochrany lidských práv a svobod
- objasní význam právní úpravy důležitých vztahů – vlastnictví, pracovní poměr, manželství
- provádí jednoduché právní úkony a chápe jejich důsledky, uvede příklady některých smluv upravujících občanskoprávní vztahy - osobní přeprava, koupě, oprava či pronájem věci
- dodržuje právní ustanovení, která se na něj vztahují a uvědomují si rizika jejich porušování
- rozlišuje a porovnává úkoly orgánů právní ochrany občanů, uvede příklady jejich činnosti a spolupráce při postihování trestných činů
- rozpozná protiprávní jednání, rozliší přestupek a trestný čin, uvede jejich příklady
- popíše vliv začlenění ČR do EU na každodenní život občanů
- uvede některé významné mezinárodní organizace a společenství, k nimž má vztah ČR, posoudí jejich význam ve světovém dění a popíše výhody spolupráce mezi státy
- uvede příklady některých projevů globalizace, porovná jejich klady a zápory
- uvede některé globální problémy současnosti, vyjádří na ně svůj názor a popíše jejich hlavní příčiny i možné důsledky pro život lidstva
- objasní souvislosti globálních a lokálních problémů
- uvede příklady mezinárodního terorismu a zaujme vlastní postoj ke způsobům jeho potírání

E) Průřezová témata

Osobnostní a sociální výchova

Smyslem tématu je pomáhat každému žákovi utvářet praktické životní dovednosti a hledat vlastní cestu k životní spokojenosti založené na dobrých vztazích k sobě samému i k dalším

lidem a světu. Téma má úzkou vazbu k Výchově k občanství, především k části „Člověk ve společnosti“, konkrétně k tématům: lidská setkání, vztahy mezi lidmi, zásady lidského soužití a dále k části „Člověk jako jedinec“ k tématům: podobnost a odlišnost lidí, vnitřní svět člověka, osobní rozvoj. Osobnostní a sociální výchova klade důraz na získávání praktických dovedností spjatých s uvedenými tématy, která se uskutečňují prakticky, prostřednictvím vhodných her, cvičení, modelových situací a příslušných diskusí.

V tematickém okruhu osobnostní rozvoj lze podle aktuální potřeby žáků zařadit témata: rozvoj schopností poznávání, sebepoznání a sebepojetí, seberegulace a sebeorganizace, psychohygiena a kreativita. V tematickém okruhu sociální rozvoj lze zařadit témata: poznávání lidí, mezilidské vztahy, komunikace a kooperace. V tematickém okruhu morální rozvoj lze využít tématu: řešení problémů a rozhodovací dovednosti i tématu hodnoty, postoje, praktická etika.

Výchova demokratického občana

Téma směřuje k rozvoji kritického myšlení, vědomí svých práv a povinností a porozumění demokratickému uspořádání společnosti a řešení konfliktů a problémů demokratickým způsobem. Má vybavit žáka základní úrovní občanské gramotnosti a umožnit mu konstruktivně řešit problémy se zachováním své lidské důstojnosti, respektem k druhým, ohledem na zájem celku, s vědomím svých práv a povinností, svobod a odpovědností, s uplatňováním zásad slušné komunikace a demokratických způsobů řešení.

Výchova k občanství má velmi blízkou vazbu k výchově demokratického občana. především v tématech: principy demokracie a demokratického rozhodování a řízení, lidská a občanská práva, ve kterých se klade důraz na participaci jednotlivců-občanů na společném a politickém životě demokratické společnosti.

Při realizaci tematických okruhů: občanská společnost a škola; občan, občanská společnost a stát; formy participace občanů v politickém životě; principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování je vhodné vycházet z reálných životních situací a z životní zkušenosti žáků.

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Téma zdůrazňuje evropskou dimenzi ve vzdělávání, podporuje globální myšlení a mezinárodní porozumění. Podstatnou součástí je výchova budoucích evropských občanů jako zodpovědných a tvořivých osobností. Toto průřezové téma rozvíjí vědomí evropské identity při respektování identity národní. Výchova k občanství dává dostatek prostoru pro realizaci tématu, především v učivu, které zdůrazňuje sociální, ekonomické, právní a kulturní souvislosti v evropské a globální dimenzi. Objasňuje také vazby mezi lokální, národní, evropskou a globální úrovní uvažování, rozhodování a jednání. Téma má úzkou vazbu především k učivu: „Mezinárodní vztahy, globální svět“. Podněcuje zájem žáků o Evropu a svět a zprostředkovává jim poznání Evropy a světa jako uspořádaného prostředí, v němž se lidé setkávají, společně řeší problémy a utvářejí svůj život.

Multikulturní výchova

Multikulturní výchova umožňuje žákům seznamovat se s rozmanitostí kultur, jejich tradicemi a hodnotami a na pozadí této rozmanitosti si pak žáci mohou lépe uvědomovat i svoji vlastní kulturní identitu, tradice a hodnoty. Rozvíjí smysl pro spravedlnost, solidaritu a toleranci, vede k chápání a respektování sociální a kulturní rozmanitosti, přispívá k odstraňování nepřátelství a předsudků.

Multikulturní výchova má úzkou vazbu k Výchově k občanství, především k části „Člověk ve společnosti, konkrétně k tématům: kulturní život, rozmanitost kulturních projevů, kulturní hodnoty a tradice, lidská setkání, přirozené a sociální rozdíly mezi lidmi, rovnost a nerovnost, vztahy mezi lidmi, mezilidská komunikace, problémy lidské nesnášenlivosti – intolerance, rasismus, xenofobie, diskriminace. V části „Člověk jako jedinec“ se vztahuje k učivu: podobnost a odlišnost lidí, rozdíly v prožívání, myšlení a jednání. V části „Stát a právo“ se téma vztahuje k učivu o lidských právech, porušování lidských práv a diskriminaci.

Environmentální výchova

Téma vede žáky k poznání odpovědnosti za jednání společnosti i každého jedince v zájmu udržitelnosti rozvoje lidské civilizace. Umožňuje jim pochopení vztahů člověka k životnímu prostředí a vede je k uvědomění si základních podmínek života a odpovědnosti současné generace za život v budoucnosti. Ve výchově k občanství téma odkrývá souvislosti mezi ekologickými, technicko - ekonomickými a sociálními jevy s důrazem na význam preventivní obezřetnosti v jednání a další principy udržitelnosti rozvoje. Téma lze využít především v učebním okruhu „Člověk ve společnosti“, konkrétně v učivu: naše obec, region, kraj, naše vlast- ochrana kulturních památek a přírodních objektů. V učebním okruhu „Mezinárodní vztahy, globální svět“ se téma dotýká problematiky nerovnoměrnosti života na Zemi, významných globálních problémů současnosti a možných důsledků pro život lidstva.

Mediální výchova

Média mají výrazný vliv na chování jedince ve společnosti, na utváření životního stylu a na kvalitu života lidí. Pro uplatnění jednotlivce ve společnosti je důležité umět zpracovat, vyhodnotit a využít podněty, které přicházejí z okolního světa. Mediální výchova má blízkou vazbu na Výchovu k občanství, především tím, že média, jako sociální instituce, se podílejí na utváření podob a hodnot moderní doby, umožňují hledat souvislosti mezi minulými a současnými událostmi a porovnávat jevy a procesy v evropském i celosvětovém měřítku. Ve výuce lze využít především téma: fungování a vliv médií ve společnosti, vliv médií na každodenní život, politický život a kulturu, role médií v politickém životě a v politických změnách.

5.7.2 Dějepis

Žák 6. ročníku se setkává s dějepisem jakožto samostatným předmětem poprvé. V průběhu tohoto ročníku se snaží získat k tomuto předmětu pozitivní vztah a učí se učit. K tomu, aby se naučil učit, aby dokázal hledat v textu a rozeznat podstatné informace (kompetence k učení), slouží pravidelně zařazovaná práce s textem, která je zařazována i v dalších ročnících.

Dějepis 7. ročníku je zaměřen především na české dějiny. Žáci získají představu o vývoji našeho státu od Sámovy říše do období vlády Habsburků v 17. stol., seznámí se s nejdůležitějšími osobnostmi české i evropské historie a získají představu o středověkém a raně novověkém způsobu života. Vzhledem k množství učiva jsou evropské dějiny omezeny pouze na nejdůležitější konflikty a události.

V 8. ročníku se dějepisná výuka zaměřuje především na zásadní změnu, a to sice na přeměnu společnosti stavovské ve společnost občanskou. Žáci se dozvídají nejen o samotné změně, ale hlavně o událostech, které k ní přispěly. Akcentovány jsou opět národní dějiny, a to především boj Čechů za národní svébytnost a samostatnost. Velký prostor zde ale získávají i dějiny francouzské, jelikož velká francouzská revoluce a napoleonské války znamenaly zásadní zlom v evropských i světových dějinách. Pozornost je také věnována americkému kontinentu, který stál až doposud na okraji dějepisného zájmu. 8. ročník je pak uzavřen první světovou válkou, která ukončila novověk, znamenala definitivní konec starých struktur a vznik nových států.

Vzhledem k tomu, že v 8. ročníku je o něco méně učiva než v ročnících jiných, je do tohoto ročníku zařazeno i téma pomocných věd historických.

9. ročník je zasvěcen dějinám 20. století, konkrétně období 1918 – 1989. Důraz je opět kladen na dějiny národní. Velký prostor je věnován druhé světové válce a problematice holocaustu. V dějinách druhé poloviny 20. století je výuka zaměřena především na komunistický teror a soupeření Západu s Východem. Vzhledem k dějinám 20. století je zde více než v předešlých ročnících akcentována otázka lidských práv, rasismu, totality a svobody.

V dějepise získává žák schopnost nahlížet na věc z více stran (viz různé teorie u vzniku světa a člověka, všechny válečné konflikty, husitství, velká francouzská revoluce, období První republiky), učí se respektovat názor a přesvědčení ostatních (kompetence k řešení problémů + kompetence občanská).

Žák se učí chápat příčiny a důsledky problémů a konfliktů (viz řecko-perské války, peloponéská válka, punské války, husitství, české stavovské povstání, osvícenský absolutismus, velká francouzská revoluce, revoluce 1848, první světová válka, Mnichovská krize, pražské jaro, sametová revoluce) a učí se hledat vhodné řešení (kompetence k řešení problémů).

Žák se pomocí diskuzí a referátů učí ústně i písemně jasně a srozumitelně formulovat své myšlenky, trénuje vhodný slovní projev (kompetence komunikativní).

Ve skupinové práci se učí zodpovědnosti za společné dílo, učí se pomoci slabším spolužákům (kompetence sociální a personální).

Žák respektuje stanovená pravidla. Dodržuje termíny odevzdání úkolů a referátů, průběžně se připravuje (kompetence pracovní).

POSTUPY A FORMY VÝUKY

Frontální výuka

Skupinová práce

Brainstorming

Diskuze

Referát

Práce s učebnicí a dějepisným atlasem, práce s textem.

Četba krásné literatury (Staré řecké báje a pověsti)

Video

Opakovací soutěže, křížovky

Exkurze, návštěvy muzeí, hradů, zámků apod.

TEMATICKÉ CELKY

VI. ROČNÍK

1. Člověk v dějinách

Úvod do studia dějepisu.

Práce s učebnicí a mapou.

Historické prameny

Orientace v čase, letopočet.

2. Pravěk

Vznik světa a zrození člověka – seznámení s různými teoriemi.

Antropologický vývoj člověka.

Doba kamenná, bronzová a železná.

Život v pravěku.

3. Starověk – nejstarší civilizace

První starověké státy a civilizace (Sumerové, Mezopotámie, Egypt, Indie, Čína, Chetitě, Palestina).

4. Antika – starověké Řecko

Antická mytologie

Sparta a Athény

Řecko-perské války

Peloponéská válka

Řecko pod makedonskou nadvládou

Řecká kultura

5. Antika – starověký Řím

Vznik Říma

Římská expanze, sjednocení Apeninského poloostrova

Punské války

Krize římské republiky

Pád Říma

Kultura starověkého Říma

6. Vznik křesťanství

Vznik křesťanství

Život a smrt Ježíše Krista

7. Sedm divů světa

Sedm divů starověkého světa.

MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY:

Čj – Staré řecké báje a pověsti; drama a divadlo; řečnictví; vliv řecké abecedy na vývoj latinky, Bible

Ov – náboženství, formy vlády, demokracie,

Z – Světadíly, Evropa, Středomoří; státy, řeky; práce s mapou, orientace na mapě

M – orientace na číselné ose, chápání kladných a záporných hodnot; označení úhlů,

Tv – hry a sport, olympiáda

Př - člověk

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY:

Žák chápe důvody ke studiu dějepisu. Rozdělí a popíše základní historické prameny. Orientuje se v čase, umí poznat století, určí základní dějinné epochy a jejich chronologii (pravěk, starověk, středověk, novověk, moderní věk), chápe pojmy letopočet a kalendář.

Žák stručně popíše vývoj člověka, zná a umí seřadit předchůdce člověka (člověk zručný, člověk vzpřímený, člověk rozumný, homo sapiens sapiens). Charakterizuje život pravěkých lidí. Vysvětlí pojmy matriarchát a patriarchát. Uvede příklady archeologických nálezů na našem území.

Žák vysvětlí vliv přírodních podmínek na vznik prvních civilizací a států, dovede je místně a časově zařadit. Popíše způsob života, charakterizuje význam a přínos prvních civilizací (písmo, vynálezy, základy vědních oborů, umění, architektura). Má představu o náboženském životě starověkých civilizací, ví, co je to kastovní systém.

Vysvětlí pojmy: faraón, hieroglyfy, papyrus, sfinga, pyramida, kasta, buddhismus, judaismus, Bible. Ví, kdo to byl Bedřich Hrozný.

Žák zná hlavní řecké bohy, má povědomí o řeckých bájích a pověstech. Popíše rozdíl mezi způsobem života ve spartě a v Athénách. Stručně popíše příčiny, průběh a výsledek řecko-perských válek a peloponéské války. Poukáže na význam osobnosti Alexandra Makedonského ve světových dějinách. Vysvětlí přínos starověkého Řecka pro evropskou kulturu (architektura, literatura, divadlo, hry a sport, věda).

Vysvětlí pojmy: antika, demokracie, občanská válka, spartánská výchova, alfabeta.

Demonstruje na konkrétních příkladech přínos antické kultury a uvede osobnosti antiky důležité pro evropskou civilizaci, zrod křesťanství a souvislost s judaismem.

Žák popíše založení Říma, vznik republiky a způsob vlády. Stručně popíše příčiny, průběh a důsledek punských válek. Vysvětlí příčiny krize a vznik triumvirátu. Charakterizuje význam osobnosti Caesara. Popíše Spartakovo povstání. Vysvětlí důvody pádu Říma a přínos Říma pro evropskou kulturu.

Žák vysvětlí počátky křesťanství, chápe jeho spojení s judaismem. Umí stručně popsat život a smrt Ježíše Krista. Zná smysl hlavních křesťanských svátků (Velikonoce, Vánoce).

Prokáže znalost sedmi divů světa jako kulturního odkazu starověku.

VII. ROČNÍK

I. Středověk

1. Vymezení středověku
2. Byzantská říše, Franská říše, islám + arabský svět
3. Sámova říše, Velká Morava
4. Počátky českého státu
5. Poslední Přemyslovci
6. Kolonizace
7. Křížové výpravy
8. Románská kultura
9. Stoletá válka
10. Lucemburkové na českém trůně
11. Gotika
12. Jan Hus, husitství
12. Jiří z Poděbrad, Jagellovci

II. Raný novověk

1. Zámořské objevy
2. Reformace a protireformace
3. Renesance
4. Habsburkové na českém trůně

5. České stavovské povstání, třicetiletá válka
6. Jan Ámos Komenský
7. Baroko
8. Evropa v raném novověku (Anglie, Nizozemí, Rusko)

MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY:

Z – Evropa, Amerika, země Koruny české (křížové výpravy, zámořské objevy, územní vývoj našeho státu); Země, sluneční soustava (renesance)

Hv, Vv – umění, významné osobnosti (umělecké slohy, husitské písně)

Čj – vývoj českého jazyka (Cyril a Metoděj, staroslověnština, hlaholice); významné literární osobnosti (renesance - D. A. z Veleslavína, J. A. Komenský)

Ov – státní svátky (28. 9., 5. a 6. 7.), křesťanství (veškeré učivo 7. ročníku)

Př – plodiny, přírodní podmínky (kolonizace, zámořské objevy, hospodářství); vznik přírodních věd, nové vědecké poznatky (renesance)

Tv – historie tělesné výchovy (renesance)

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY:

Žák zná vývoj a postavení českého státu od Sámovy říše po konec 17. století. v evropských souvislostech. Dokáže vyjmenovat za sebou vládnoucí dynastie a zná jejich nejvýznamnější panovníky včetně jejich přezdívek.

Vymezí význam husitské tradice pro český politický a kulturní život. Objasní příčiny a důsledky vzniku třicetileté války a posoudí její důsledky.

Zná osobnost a dílo Jana Husa a Jana Ámose Komenského.

Má povědomí o stoleté válce.

Orientuje se v čase, zná základní data. (623, 863, 995, 1085, 1212, 1278, 1306, 1310, 1346, 1348, 6. 7. 1415, 1419, 1434, 1492, 1526, 1609, 1618, 1620, 1648).

Vymezí úlohu křesťanství a víry v životě středověkého člověka, konflikty mezi světskou a církevní mocí, vztah křesťanství ke kacířství a jiným věroukám.

Ilustruje postavení jednotlivých vrstev středověké společnosti, má představu o kolonizaci a vzniku měst, uvede příklady románské a gotické kultury.

Vysvětlí znovuoobjevení antického ideálu člověka, nové myšlenky žádající reformu církve včetně reakce církve na tyto požadavky.

Popíše příčiny a důsledky zámořských objevů.

Rozumí pojmům: absolutismus, konstituční monarchie, kolonizace, léno, stavovská společnost, feudálové, reformace, privilegium, cech, věnné město, freska, rotunda, portál, vitráž, katedrála, defenestrace, robota.

Rozpozná základní znaky jednotlivých kulturních stylů a uvede jejich představitele a příklady významných kulturních památek.

VIII. ROČNÍK

1. České země

Osvícenský absolutismus, Marie Terezie, Josef II

Národní obrození

Revoluce 1848, bachovský absolutismus, dualismus

Česká společnost v 2. polovině 19. stol. (politika, hospodářství, kultura)

2. Evropa

Velká francouzská revoluce

Napoleonské války

Sjednocení Itálie a Německa

Rusko na počátku 20. stol. (revoluce, bolševismus, Lenin, Stalin)

3. Amerika

Nezávislost amerických osad a vznik USA

Válka Severu proti Jihu

4. Průmyslová revoluce

5. První světová válka

6. Pomocné vědy historické

MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY:

Čj – národní obrození (viz literatura)

Z – práce s mapou, orientace na mapě; vznik nových států, nové uspořádání světa

Ov – občanská společnost, deklarace lidských práv,

Př – průmyslová revoluce a její vliv na změnu krajiny

Ch – chemické zbraně, bojové plyny (první světová válka)

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY:

Žák vysvětlí pojem osvícenský absolutismus, uvede reformy Marie Terezie a Josefa II., objasní jejich význam a důsledky.

Stručně popíše příčiny, průběh a důsledky francouzské revoluce a napoleonských válek. Popíše vznik USA a občanskou válku.

Orientuje se v problematice národního obrození, charakterizuje českou společnost 19. století.

Dokáže vysvětlit vznik a důsledky průmyslové revoluce. Vysvětlí rozdílné tempo modernizace a prohloubení nerovnoměrnosti vývoje jednotlivých částí Evropy a světa včetně důsledků, ke kterým tato nerovnoměrnost vedla; charakterizuje soupeření mezi velmocemi a vymezí význam kolonií.

Zná základní pomocné vědy historické.

IX. ROČNÍK

I. První polovina 20. stol.

Vznik Československa

První republika – hospodářství, politika, národnostní problémy, kultura

Světová hospodářská krize

Fašismus

Mnichov, Druhá republika

Protektorát Čechy a Morava

Druhá světová válka, holocaust

Osvobození, Postupimská konference, Norimberský proces

Únor 1948

II. Druhá polovina 20. stol.

50. léta – hospodářský, politický a kulturní vývoj

60. léta – pražské jaro, okupace

70. léta – normalizace

1989 – sametová revoluce

MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY:

Z – proměny Evropy a světa, územní vývoj Československa; práce s mapou, orientace na mapě

OV – ekonomie (světová hospodářská krize, kapitalismus, měnová reforma, znárodňování, likvidace soukromého vlastnictví), fašismus, komunismus

F – atomová energie, A. Einstein

Čj – kultura za První republiky, boj proti fašismu (literatura a Osvobozené divadlo), odraz druhé světové války v literatuře, rok 1948 a jeho vliv na literaturu, umění v období pražského jara, kulturní změny po roce 1989

Ch – Nobelova cena J. Heyrovského

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY:

Žák popíše vznik Československa, zná hlavní osobnosti tehdejší politické scény. Zhodnotí postavení ČSR v evropských souvislostech a její vnitřní sociální, politické, hospodářské a kulturní prostředí. Dokáže vysvětlit, o č šlo v Mnichovské dohodě, zná její důsledky, rozumí pojmu protektorát.

Zná příčiny a důsledky světové hospodářské krize.

Rozumí pojmům nacionalismus, fašismus, holocaust, genocida. Zná stručnou historii a teorii fašismu. Je obeznámen s osudem Židů za druhé světové války. Na příkladech vyloží antisemitismus, rasismus a jejich nepřijatelnost z hlediska lidských práv.

Demonstruje zneužití techniky ve světových válkách a jeho důsledky.

Rozpozná klady a nedostatky demokratických systémů. Charakterizuje jednotlivé totalitní systémy, příčiny jejich nastolení v širších ekonomických a politických souvislostech a důsledky jejich existence pro svět; rozpozná destruktivní sílu totalitarismu a vypjatého nacionalismu

Vysvětlí příčiny a důsledky vzniku bipolárního světa; uvede příklady střetávání obou bloků. Vysvětlí a na příkladech doloží mocenské a politické důvody euroatlantické hospodářské a vojenské spolupráce.

Prokáže základní orientaci v problémech současného světa

PRŮŘEZOVÁ TÉMATA

1. Osobnostní a sociální výchova

V dějepise se toto průřezové téma promítá především v tom, že žáci poznávají zásady lidského soužití od počátků lidské společnosti a získávají základní představu o podobnostech i odlišnostech lidí. Díky tomu se učí porozumět ostatním lidem i sobě samým.

Výuka dějepisu by měla vést k tomu, aby se žáci sami snažili o vytváření dobrých mezilidských vztahů, o dobrou a asertivní komunikaci. Měli by se snažit hledat co nejvhodnější řešení konfliktů a měli by pochopit, že agrese a válka nejsou vhodnými prostředky.

ROZVOJ SCHOPNOSTÍ POZNÁVÁNÍ: Cvičení paměti (letopočty).

POZNÁVÁNÍ LIDÍ: Poznávání různých kultur, péče o dobré vztahy, schopnost dívat se na věci z různých úhlů (např. při válečných konfliktech).

KOMUNIKACE: Cvičení empatie (vcitřování se do různých vrstev obyvatelstva), rozlišování pravdy a lži.

ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ A ROZHODOVACÍ DOVEDNOSTI: Rozlišování různých typů problému, které se v historii objevily, a jejich následné řešení? Zkoumání problémů v mezilidských vztazích a jejich proměny v průběhu historie.

HODNOTY, POSTOJE, PRAKTICKÁ ETIKA: Analýzy vlastních i cizích postojů a hodnot. Utváření povědomí o spravedlnosti, odpovědnosti apod. Zjišťování, že neexistuje definitivní a objektivní pravda (pohled na historické problémy a situace z různých úhlů).

2. Výchova demokratického občana

Během čtyř školních let výuky dějepisu jsou žáci v tomto předmětu vedeni k tomu, aby pochopili smysl a význam demokratického uspořádání společnosti, aby porozuměli jejím principům. S pojmem *demokracie* se setkávají už v šestém ročníku (viz tematický celek 4), kde se seznamují se vznikem demokracie a s jejími principy.

Žáci se ve výuce dějepisu setkávají s různými historickými problémy a konflikty a je jim nabízen pohled z několika stran. Jsou vedeni k tomu, aby se dokázali na daný problém podívat komplexně v širších souvislostech, spravedlivě ho posoudili a snažili se najít jeho optimální řešení.

V dějepise se také žáci seznamují s nejrůznějšími národy a etniky, jsou vedeni k respektování kulturních, etnických a jiných odlišností, k odmítání rasismu a totality.

Prostřednictvím diskuzí a referátů získávají žáci schopnosti komunikativní, formulační, argumentační a prezentační.

OBČAN, OBČANSKÁ SPOLEČNOST A STÁT: Vznik a vývoj práva, proměny práva v průběhu historie, právní zákoníky. Soužití s minoritami, problémy multikulturních společností a zdroje konfliktů (vláda Habsburků mnohonárodnostnímu státu, první republika).

PRINCIPY DEMOKRACIE JAKO FORMY VLÁDY A ZPŮSOBU ROZHODOVÁNÍ: Demokracie jako protiva diktatury (Sparta vs. Athény, fašismus, komunismus).

3. Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Ve výuce dějepisu se objevuje snaha o aktualizaci historických poznatků a jejich propojování. Žáci si mají uvědomit, že mnohé současné problémy mají kořeny v historii.

Během čtyř let dějepisné výuky pochopí žáci evropské kořeny a kontinuitu evropského vývoje. Dějepis pomáhá při překonávání předsudků a stereotypů. Po celou dobu výuky je v žácích pěstován pozitivní vztah k tradičním evropským hodnotám, jako jsou humanismus, svobodná vůle, osobní zodpovědnost atd.

Dějepisné učivo nabízí získání vědomostí, které povedou k porozumění a respektování kulturních a sociálních odlišností.

Žáci se v dějepise seznámí s mnohými významnými Evropany, s jejich životy a díly.

EVROPA A SVĚT NÁS ZAJÍMÁ: Vyprávění zážitků a rodinných příběhů z Evropy a ze světa, které souvisí s probíraným tématem a učivem. Poznávání zvyků a tradic evropských národů.

KOŘENY A ZDROJE EVROPSKÉ CIVILIZACE: Klíčové mezníky evropské historie, stručné seznámení s mezinárodními organizacemi (např. OSN, NATO, Varšavská smlouva aj.)

4. Multikulturní výchova

V dějepise se žáci celé čtyři roky seznamují s různými národy a kulturami, poznávají jejich historii, tradice a hodnoty, přičemž akcentovány jsou národy evropské. Žáci jsou vedeni k tomu, aby odlišnost vnímali jako příležitost k vlastnímu obohacení, a ne jako příležitost ke konfliktu.

Hlavní zájem výuky dějepisu směřuje na poznání vlastních dějin, uvědomění si vlastních tradic a hodnot, poznání vlastní kultury. V žácích je podporováno vlastenectví a zdravá národní hrdost a zároveň jsou vedeni k toleranci a k odmítnutí rasismu, k uvědomění si, že všechny národy a všichni lidé jsou si rovni.

V dějepise se také seznámí se základní multikulturní terminologií (pojmy kultura, genocida, holocaust, rasismus, nacionalismus, diskriminace, netolerance aj.).

KULTURNÍ DIFERENCE: Poznávání národních dějin a vlastního kulturního zakotvení. Respektování jiných etnik (např. fašismus, holocaust). Uvědomování si sociokulturních rozdílů mezi národy žijícími na našem území (např. vláda Habsburků, národnostní problémy za první republiky).

LIDSKÉ VZTAHY: Vzájemné kulturní obohacování (odkaz antické kultury, kultura ve středověku, významné osobnosti vědy a kultury – např. Jan Ámos Komenský). Konflikty mezi kulturami (dlouhodobé soužití Čechů a Němců v průběhu historie, národnostní problémy za první republiky).

ETNICKÝ PŮVOD: Postavení národnostních menšin, rasová nesnášenlivost (holocaust, národnostní problémy za první republiky).

PRINCIP SOCIÁLNÍHO SMÍRU A SOLIDARITY: Odpovědnost každého z nás za odstraňování diskriminace a předsudků, zohledňování potřeb minoritních skupin (holocaust, národnostní problémy za první republiky, kolaborace za druhé světové války).

5. Environmentální výchova

V dějepise se průřezové téma environmentální výchova projevuje především ve vztahu člověka a životního prostředí, v jejich vzájemném působení a ovlivňování. Žáci od počátku výuky dějepisu zjišťují, že přírodní podmínky měly vliv na vznik a vývoj člověka i civilizací a že člověk měl a má vliv na přírodu a že svým působením měnil ráz krajiny. Uvědomí si, že v průběhu historie zasáhl člověk do přírody často nešetrně a toto zjištění by mělo vést k citlivému a vnímavému přístupu k přírodě a kulturnímu dědictví.

EKOSYSTÉMY: Změny krajiny vlivem člověka, způsoby hospodaření, město-umělý ekosystém (nejstarší civilizace a starověké státy, kolonizace ve středověku, způsoby hospodářství v historii, průmyslová revoluce, války a jejich vliv na přírodní prostředí a kulturní dědictví).

ZÁKLADNÍ PODMÍNKY ŽIVOTA: Význam vody, půda jako zdroj obživy, energetické zdroje, využívání energie (nejstarší civilizace a starověké státy, kolonizace ve středověku, způsoby hospodářství v historii, průmyslová revoluce, války a jejich vliv na přírodní prostředí a kulturní dědictví).

LIDSKÉ AKTIVITY A PROBLÉMY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ: Zemědělství v historii, průmysl a životní prostředí, změny v krajině, demografický vývoj, ochrana kulturních památek

(nejstarší civilizace a starověké státy, kolonizace ve středověku, způsoby hospodářství v historii, průmyslová revoluce, války a jejich vliv na přírodní prostředí a kulturní dědictví).

6. Mediální výchova

Mediální výchova se v dějepise objevuje až od osmého ročníku v souvislosti se vznikem novin. Žáci se stručně seznámí s historií médií (vznik novin, rozhlasu a televize) a především se dozví o vlivu a roli médií v klíčových událostech naší historie, o jejich funkci v demokratické společnosti a o cenzuře v období totality. Žáci by si měli uvědomit, co to znamená svoboda projevu, měli by si být vědomi toho, že mají právo svobodně vyjadřovat své názory, ale že zároveň jsou za svá vyjádření zodpovědní.

FUNGOVÁNÍ A VLIV MÉDIÍ VE SPOLEČNOSTI: Postavení médií ve společnosti; faktory ovlivňující média, vliv médií na každodenní život, společnost, politický život a kulturu z hlediska současné i historické perspektivy; role médií v politickém životě; vliv médií na kulturu (role filmu a televize v životě jednotlivce, rodiny, společnosti); role médií v politických změnách

5.8 INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE

5.8.1 Informatika

A) Cíle vzdělávací oblasti

- poznání úlohy informací
- porozumění toku informací, počínaje jejich vznikem, uložením na médium, přenosem, zpracováním, vyhledáváním a praktickým využitím
- zadávanými úkoly jsou žáci vedeni k samostatnému objevování možností využití informačních a komunikačních technologií v praktickém životě, schopnost ověřit věrohodnost získané informace využitím více zdrojů
- tvořivému využívání softwarových a hardwarových prostředků při prezentaci výsledků své práce
- schopnost formulovat svůj požadavek
- výpočetní techniku a výukový software využívat ke zvýšení efektivnosti učení
- dokázat prezentovat výsledky své práce s využitím vhodného softwaru
- respektování práv duševního vlastnictví
- zaujetí odpovědného, etického přístupu k nevhodným obsahům vyskytujících se na internetu či jiných médiích

- šetrná práce s výpočetní technikou, dodržování bezpečnostních a hygienických pravidel pro práci s výpočetní technikou

B) Charakteristika výuky

Předmět Informatika naplňuje očekávané výstupy vzdělávací oblasti Informační a komunikační technologie. Předmět Informatika umožňuje všem žákům získat základní dovednosti v ovládání výpočetní techniky, orientovat se ve světě informací, zpracovat získané informace a využít je v dalším vzdělávání i v praktickém životě.

Klademe důraz na zvládnutí výpočetní techniky, zejména rychlého vyhledávání informací pomocí internetu a jiných digitálních médií a zpracování v základních počítačových programech a umožňuje realizovat metodu „učení kdekoliv a kdykoliv“, umožňuje využití mnohonásobně většího počtu dat a informací bez zatížení paměti a vhodně doplňuje běžné učební texty a pomůcky.

Získané dovednosti jsou nezbytným předpokladem uplatnění na trhu práce, podmínkou k profesnímu růstu rozvíjení zájmové činnosti. Dovednosti získané v tomto vzdělávacím oboru umožňují žákům aplikovat výpočetní techniku ve všech oblastech celého základního vzdělávání a stávají se jejich součástí.

C) Obsah učiva

6. ročník

Základy práce s počítačem

Uživatelské prostředí WIN

- prohloubení znalostí uživatelského prostředí Windows
- složka, soubor, přípony souborů, práce se soubory
- česká klávesnice, klávesové povely

Zpracování a využití informací

Textový editor

- základy psaní – velká písmena, diakritika, zvláštní znaky
- základní funkce a prostředí textového editoru
- dokument – nový dokument, otevření a zavření dokumentu, uložení a vyhledání dokumentu
- práce s textem - označování, mazání, vkládání textu, přesun textu
- písmo - základní formát písma, velikost, font, barva písma, základy typografie
- náhled
- kopírování

- úprava dokumentu – odstavce, dopisový formát, odsazení 1. řádku, pravítko
- obrázek – vkládání obrázků z Klipartu, úprava obrázku, obtékání textu
- okraje
- tabulka - vkládání řádků a sloupců

Tabulkový procesor

- základní pojmy a funkce, uživatelské prostředí
- základní operace s buňkami
- formát buňky
- oblast, označení
- přesun, kopie
- řádek, sloupec – vložit, odstranit, formát
- uspořádání dat
- posloupnosti a řady
- jednoduché vzorce
- přenos tabulky do textového editoru
- grafy – vytváření a práce s grafy
- grafické objekty
- práce se souborem
- další funkce

Prezentační program

- zásady správné prezentace
- snímek
- rozložení snímku
- šablony, vlastní vzhled, pozadí
- textové pole
- obrázek
- diagram
- tabulka
- časování
- efekty
- přechod mezi snímky

D)Očekávané výstupy na konci období

Vyhledávání informací a komunikace

- získané dovednosti využívá v hodinách informatiky i v běžných vyučovacích předmětech při zpracování domácích úkolů, referátů, projektů

Zpracování a využití informací

- ovládá práci s textovým editorem, tabulkovým procesorem a prezentačním programem
- uplatňuje základní typografická a estetická pravidla při práci s textem a obrázkem
- dokáže uložit změny na stejné místo nebo jinde, příp. pod jiným názvem
- zpracuje a prezentuje informace v textové, grafické a multimediální formě
- pracuje s informacemi v souladu se zákony o duševním vlastnictví

E) Průřezová témata

Průřezová témata ve vzdělávací oblasti Informační a komunikační technologie jsou realizována především při práci s internetem (vyhledání informace, ověření její věrohodnosti, následné zpracování) při práci v textovém editoru, tabulkovém procesoru a prezentačním programu při prezentaci práce.

Dovednost ovládat široké možnosti výpočetní techniky žáci využijí při zpracování samostatných prací, referátů, projektů zaměřených na průřezová témata zadána v ostatních vyučovacích předmětech.

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

- získání informací o zemích Evropa a světa, o jejich životě a událostech
- orientace v nabídce vzdělávacích a kulturních příležitostí, navazován kontaktů

Multikulturní výchova

- vzájemné vztahy mezi příslušníky různých národů a etnických skupin

Environmentální výchova

- zjišťování aktuálních informací o stavu životního prostředí ve světě i v blízkém okolí
- hledání způsobů řešení ekologických problémů

Mediální výchova

- využívání různých zdrojů informací
- ověřování jejich věrohodnosti
- věnování pozornosti věcné správnosti a přesnosti sdělení
- vlastní tvorba textů

5.8.2 Seminář z informatiky

A) Cíle vzdělávací oblasti

- poznání hardwarového a softwarového vybavení počítače, jejich znalostí a správnému, bezpečnému a účinnému používání
- sledovat technologický vývoj ICT pomocí odborné literatury a internetu, srovnat a posoudit novinky a trendy ve vývoji
- seznámit žáky s počítačovými programy vhodnými ke zpracování informací a stimulovat je k jejich využívání jako vhodného softwaru pro úpravu textů a mediální tvorbu
- vést žáky k přehlednému a estetickému zpracování informací počítačovými programy, přičemž podporovat samostatnost, tvořivost a netradiční (originální) způsoby řešení
- zadávanými úkoly jsou žáci vedeni k samostatnému objevování možností využití informačních a komunikačních technologií v praktickém životě, schopnost ověřit věrohodnost získané informace využitím více zdrojů
- osvojit si využívání internetu jako komunikačního prostředku - pošta, blogy, osobní stránky a sociální sítě, klademe důraz na "kulturní úroveň" komunikace
- výpočetní techniku a výukový software využívat ke zvýšení efektivnosti učení
- zaujetí odpovědného, etického přístupu k nevhodným obsahům vyskytujícím se na internetu či jiných médiích, zdůraznit nežádoucí sociálně-patologické jevy spojené s používáním počítačů a nabízet vhodné pozitivní aktivity jako protipól
- šetrná práce s výpočetní technikou, dodržování bezpečnostních a hygienických pravidel pro práci s výpočetní technikou
- respektování práv duševního vlastnictví

B) Charakteristika výuky

Předmět Seminář z informatiky umožňuje všem žákům rozšířit a zdokonalit získané základní dovednosti v ovládání výpočetní techniky, orientovat se ve světě informací, zpracovat získané informace a využít je v dalším vzdělávání i v praktickém životě.

Klademe důraz na zvládnutí výpočetní techniky, zejména rychlého vyhledávání informací pomocí internetu a jiných digitálních médií a zpracování v základních počítačových programech a umožňuje realizovat metodu „učení kdekoliv a kdykoliv“, umožňuje využití mnohonásobně většího počtu dat a informací bez zatížení paměti a vhodně doplňuje běžné učební texty a pomůcky.

Získané dovednosti jsou nezbytným předpokladem uplatnění na trhu práce, podmínkou k profesnímu růstu rozvíjení zájmové činnosti. Dovednosti získané v tomto vzdělávacím oboru umožňují žákům aplikovat výpočetní techniku ve všech oblastech celého základního vzdělávání a stávají se jejich součástí.

C) Obsah učiva

7. ročník

Základní znalosti o hardwaru a softwaru

Hardware počítače

- vývoj výpočetní techniky, historie počítačů
- jednotky ve výpočetní technice (B, kB, MB, Hz, V, Ah)
- základní sestava počítače – myš, klávesnice, monitor, počítač, ostatní periferie
- složení počítače – základní deska, procesor, paměť, pevný disk, optické jednotky, grafická, síťová, zvuková a rozšiřující karta, napájecí zdroj, skříň počítače
- kabeláž u počítače, typy konektorů, rozhraní
- hardware notebooků, tabletů, chytrých telefonů – vzájemné porovnání s osobním počítačem

Software počítače

- software, pojem program a aplikace, obecné dělení
- BIOS – umístění, princip, nastavení
- operační systémy
- ovladače hardware – softwarová instalace, nastavení, vyhledání na internetu
- zabezpečení počítače
- antivirové programy
- komprimační programy
- souborové manažery
- aplikace (textové editory, grafické editory, výukové programy, komunikační programy, .)
- instalace a odinstalace programů, SW údržba počítače

8. ročník

Multimedia, internet, e-mail a tvorba www stránek

Multimedia

- prezentace informací (prezentační programy, multimédia)
- úvod do grafických editorů
- formáty grafických dat
- rozdíl mezi bitmapovým a rastrovým obrázkem
- pojem - jas, kontrast, černobílá fotografie, stará fotografie, otočení, převrácení, ořez,
- vložení textu do obrázku
- digitální fotoaparát, videokamera, mobilní telefony, tablety
- internetová úložiště – webové fotogalerie, video servery

- počítačové programy pro zpracovávání hlasových a grafických informací - úpravy, archivace, střih

Internet, e-mail a tvorba www stránek

- prohlížeče internetových stránek, pluginy prohlížečů, nástrojové lišty
- pohyb po webu přes hypertextové odkazy, oblíbené položky
- jednoduché vyhledávání, vyhledávací roboti, klíčové slovo
- ukládání z webu
- hodnota a relevance informací a informačních zdrojů, metody a nástroje jejich ověřování.
- komunikace pomocí elektronické pošty
- princip fungování elektronické pošty, poštovní klienti, webmaily,
- poštovní free servery, protokoly
- úvod do jazyka html
- soubor základních tagů pro formátování www stránek, párové a nepárové tagy
- editory html kódu
- free servery se šablonami pro osobní stránky zdarma

9. ročník

Počítačové sítě, moderní trendy ICT, kancelářské balíčky

- počítačové sítě dle HW a SW,
- sociální sítě - druhy, stream, on line vysílání,
- stavba počítačové sítě, topologie sítí, domácí a firemní sítě
- aktivní a pasivní prvky sítě
- síťová kabeláž
- síťové protokoly, identifikace v síti
- bezdrátové technologie

Moderní trendy ICT

- nové trendy ve vývoji osobních počítačů
- dotykové technologie, tablety, inteligentní telefony,
- ultrabook, počítačové emoce, osobní čipy
- cloudové technologie
- superpočítače

Kancelářské balíčky - opakování

- základní pravidla editace textu, operace s textem
- základní typografická pravidla
- základní práce se styly

- drobné funkce textových editorů
- formát stránky
- záhlaví a zápatí stránek
- tabulátory v textovém editoru
- tvorba a editace tabulek
- odrážky a číslování
- grafika v dokumentu
- pojem buňka, sloupec, řada, označení buněk
- pohyb mezi sešity, mezi listy, na listu
- vytvoření tabulky, zadávání dat, formát buňky
- práce s jednoduchými vzorci (součet, rozdíl, násobení, dělení)
- vytvoření grafu na základě tabulky
- vložení tabulky a grafu do textového editoru

D) Očekávané výstupy na konci období

7. ročník

Žák:

- zná důležité milníky vývoje výpočetní techniky
- umí korektně zapnout a vypnout počítačovou stanici a přihlásit se do a odhlásit ze sítě
- uvede jednotky používané k měření objemu dat nebo místa na disku (kB, MB, GB)
- zná stavbu osobního počítače
- vysvětlí význam pojmu hardware, pojmenuje zařadí nejběžnější součásti a zařízení
- umí daná zařízení využívat
- rozumí pojmu software, rozliší operační systémy
- programy, které zná, umí zařadit do příslušné skupiny (podskupiny)
- dokáže vysvětlit, k čemu která skupina (podskupina) programů slouží
- umí udržovat operační systém pomocí utilit pro údržbu počítače

8. ročník

Žák:

- v grafickém editoru dokáže vytvořit, upravit obrázek a uložit jej jako nový soubor, případně pod jiným názvem
- zpracuje a prezentuje na uživatelské úrovni informace v textové, grafické a multimediální
- dokáže v jednoduchém video editačním editoru zpracovat fotky a filmové záznamy do vlastního video klipu a importovat jej na youtube.com
- má přehled o vyhledávacích serverech a jejich využití a použití
- ovládá spuštění poštovního programu, odeslání zprávy, čtení došlých zpráv a mazání zpráv
- používá při vyhledávání na internetu vhodné cesty a nalezne požadovanou informaci

- seznámí se s principy vytváření www stránek
- rozumí pojmu html, tag, body, head,
- zná základní tagy, pravidla tvorby html a principy zobrazení html stránek
- ví, co je pojem tak, párovost,
- umí použít základní tagy
- je schopen navrhnout a vytvořit jednoduché stránky s využitím předhotovených šablon free serverů webnode, webareal, webgarden

9. ročník

Žák:

- zná charakteristiku sítí
- dokáže využít sociální sítě, zná jejich výhody, nevýhody, zaměření, cílové skupiny
- rozpozná kritéria pro rozdělení sítí, rozliší síťovou kabeláž
- rozumí pojmům router, switch, firewall, hub, modem, síťová karta, brána, acces point
- je schopen navrhnout a zprovoznit domácí síť
- zná problematiku šíření bezdrátového vysílání, šifrování a zabezpečení bezdrátových sítí
- dokáže upravit vzhled dokumentu, chápe význam stylů a dokáže je prakticky používat
- s citem dokáže uplatnit obrázky v textu
- má plně pod kontrolou uspořádání textu a dalších objektů na stránce
- používá ozdobné písmo a různé grafické prvky k lepšímu vzhledu dokumentu
- dokáže vytvořit tabulku, naplnit ji číselnými hodnotami a upravit její vzhled
- s daty pomocí vzorců dokáže provádět jednoduché operace
- dokáže vytvořit graf
- tabulku a graf dokáže různými způsoby vložit do textového editoru

Příloha: Minimální doporučená úroveň pro úpravu očekávaných výstupů k učení žáků

Charakteristika žáků

Od školního roku 2015/2016 umožnila naše škola vzdělávat žáky s lehkou mentální retardací. Žáci jsou integrováni do běžných tříd. Jejich výuka probíhá v rámci běžného rozvrhu dané třídy podle individuálních vzdělávacích plánů. Individuální vzdělávací plán bude vypracován na základě doporučení odborného poradenského zařízení. V plánu bude přihlíženo k individuálním možnostem a schopnostem žáka.

Naše škola chce klást důraz na všeobecné a rovné vzdělání pro všechny, neboť pro úspěšný rozvoj dítěte má velký význam život v populačně přirozené skupině (ve skupině jsou zastoupeni žáci s různými vlohy, nadáním a vlastnostmi).

Výchovné a vzdělávací strategie

Smyslem a cílem vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením je jejich vybavení souborem klíčových kompetencí. Osvojování klíčových kompetencí je proces dlouhodobý, škola vytvoří základ pro celoživotní učení žáka a pro jeho úspěšnou orientaci v každodenním praktickém životě. Také vytváření klíčových kompetencí respektuje individuální zvláštnosti, schopnosti a možnosti žáků.

Strategie naplňování jednotlivých klíčových kompetencí v naší škole:

Kompetence k učení:

- využívá vhodné naučené metody, strategie učení;
- pracuje s učebnicemi, učebními materiály a učebními pomůckami;
- dokáže vyhledávat a využívat informace v praktickém životě;
- je schopen sebehodnocení, umí najít chyby, kterých se dopustil.

Kompetence k řešení problémů:

- vnímá nejruznější problémové situace ve škole i mimo ni;
- vede žáky k řešení problémových úloh z praktického života, žáci z více předložených řešení vybírají to nejoptimálnější;
- žáci se učí přijímat důsledky svých rozhodnutí;
- podporuje v žácích schopnost popsat problém, umět se svěřit a požádat o radu, dobrou radou se řídit;
- vede žáky k tomu, aby uměli rozpoznat vážnou situaci v reálném životě - ohrožení života, zdraví apod. a věděli, jak přivolat pomoc;
- posiluje v žácích víru ve vlastní schopnosti, učí je nevzdávat se při nezdaru.

Kompetence komunikativní:

- vede k všestranné a účinné komunikaci;
- žákům nabízí, jak se srozumitelně vyjadřovat, komunikovat se spolužáky, s učiteli a ostatními dospělými;

- vede žáky k chápání obsahu sdělení, naslouchání názoru jiných a přiměřenému reagování;
- kromě ústní komunikace se žáci učí písemnému projevu.

Kompetence personální:

- žák posiluje své sebevědomí;
- žák respektuje druhé lidi;
- rozvíjí u žáků schopnost spolupracovat ve skupině při řešení daného úkolu;
- žáci se podílejí na vytváření pravidel práce a chování ve třídách a během vyučování i přestávek;
- žák navazuje a udržuje vztahy s vrstevníky;
- žáci se učí odmítat rizikové a nevhodné chování;
- vede žáky přiměřeně jejich věku i schopnostem, uvědomovat si nebezpečí možného psychického a fyzického zneužívání jejich osoby, budujeme v nich důvěru, aby se v případech ohrožení, šikanování, obtěžování dovedli svěřit.

Kompetence občanské:

- žák je schopen používat získané vědomosti a dovednosti v běžném životě;
- učitel důsledně vyžaduje dodržování stanovených pravidel;
- učí žáky respektovat a chránit naše tradice, kulturní i historické dědictví;
- aktivně je zapojuje do kulturních a sportovních aktivit;
- vede žáky k chápání významu zdravého životního stylu;
- podporuje u žáků postoj k ochraně životního prostředí, učí je jak pečovat o své okolí, jak třídit odpady;
- seznamuje žáky s nebezpečím rasismu a xenofobie, vede je k respektování národnostní a kulturní odlišnosti, k toleranci minoritní skupiny ve společnosti.

Kompetence pracovní:

- vytváří pozitivní vztah k manuálním činnostem, žáci posuzují výsledek své práce, tj. učí se objektivnímu sebehodnocení;
- cvičí žáky v pracovní výdrži, koncentraci na pracovní výkon a jeho dokončení;
- vštěpuje žákům schopnosti vstřebávat zásady bezpečnosti, ochrany zdraví a hygieny práce;
- při práci v kolektivu rozvíjí komunikační schopnosti;
- na základě získaných znalostí a zkušeností si žáci vytvářejí představu o svém budoucím pracovním uplatnění, dovedou posoudit své reálné možnosti a zájem o daný obor.

ČESKÝ JAZYK – Jazyk a jazyková komunikace

Vzdělávací oblast Jazyk a jazyková komunikace má rozhodující postavení ve výchovně vzdělávacím procesu. Jazykové vzdělávání vybavuje žáka takovými znalostmi a dovednostmi, které mu umožňují správně vnímat různá jazyková sdělení, rozumět jim, vhodně se vyjadřovat a účinně uplatňovat i prosazovat výsledky svého poznávání.

Předmět vede žáky k srozumitelnému vyjadřování (ústní i písemnou formou) spisovného jazyka. Žáci by měli být schopni komunikovat v běžných denních situacích. Cílem výuky je rozvoj a posílení správné techniky čtení a psaní, správná a srozumitelná výslovnost a vyjadřování, vytvoření kladného vztahu k literatuře, k získávání sebedůvěry při vystupování na veřejnosti s ohledem na individuální možnosti žáků. Součástí předmětu jsou průřezová témata Osobnostní a sociální výchova, Multikulturní výchova, Výchova demokratického občana a Mediální výchova (viz ŠVP).

Výchovné a vzdělávací strategie

Učitel: - vede žáky při práci s učebnicemi, pracovními sešity a vhodnými učebními pomůckami, učí je sebehodnocení;

- vede žáky ke správnému slovnímu projevu, učí ho správně pojmenovat problém, požádat o radu, komunikovat s vrstevníky i dospělými, učí je naslouchat druhým (kompetence k řešení problému);

- podporuje tvořivé komunikativní dovednosti žáků na společenských akcích školy (kompetence komunikativní);

- vede žáky ke společné práci ve skupině, tím rozvíjí u žáků schopnost spolupráce, diskuze, obhajovat své postoje, ale i respektovat názory druhých (kompetence sociální a personální);

- učí žáky číst porozuměním, pracovat s textem, orientovat se v něm (kompetence k učení);

- vytváří se žáky vnitřní řád třídy a pravidla, která budou žáci dodržovat (kompetence občanské);

- vede žáky k sebehodnocení (kompetence pracovní).

Obsah učiva v jednotlivých ročnících – 1.období

1. ročník

Čtení

- rozvíjení a zpřesňování zrakového a sluchového vnímání

- čtení obrázků zleva doprava

- orientace na stránce a řádku

- analyticko-syntetické činnosti

- grafické znázorňování slova a věty

- rozvíjení fonemického sluchu
- vyvození hlásek a písmen (A-a, E-e, I-i, O-o, U-u, Y-y, M-m, L-l, V-v, T-t, S-s, J-j)
- čtení otevřených slabik a z nich utvořených dvojslabičných slov
- čtení jednoduchých vět
- základy techniky mluveného projevu (dýchání, tvoření hlasu, výslovnost, slovní přízvuk)
- základní komunikační pravidla (pozdrav, oslovení, poděkování, prosba)

Psaní

- rozvíjení psychomotorických schopností a jemné pohybové koordinace (přípravné a uvolňovací cviky)
- vytváření potřebných hygienických, pracovních a estetických návyků při psaní
- psaní písmen, se kterými se žáci seznamují ve čtení (a/A, e, i/I, o/O, u/U, y, m/M, l, v/V, t, s, j/J)
- procvičování naučených písmen ve slabikách - opis, přepis, diktát, sebekontrola

Jazyková výchova

- zvuková stránka jazyka
- sluchové rozlišení hlásek
- výslovnost hlásek
- znalost probraných hlásek
- nauka o slově
- členění slova na slabiky a hlásky

Literární výchova

- poslech textů pro děti (pohádky, rozpočítadla, hádanky, říkadla)
- přednes říkadel a básniček
- návštěva školní knihovny
- návštěva divadla

2. ročník

Komunikační a slohová výchova

- dokončení nácviку zbývajících písmen abecedy (malá, velká, tiskací, psací)
- rozvíjení fonemického sluchu

- čtení dvojslabičných a víceslabičných slov složených z otevřených slabik (typ: máma, vesele, ..)
- automatizace čtení jednoslabičných slov
- čtení zavřených slabik a dvojslabičných slov, majících zavřenou slabiku na konci
- čtení vět (jednoduchých skladbou i obsahem), přiměřených schopnostem žáků
- čtení textu s obrázkem
- formy společenského styku (prosba, poděkování, omluva, blahopřání)

Psaní

- opakování písmen z 1. ročníku
- psaní předepsaných psacích písmen, naučených ve čtení
- spojování písmen ve slabiky, psaní slov
- přepisování slabik, slov, jednoduchých vět
- psaní slabik a slov podle diktátu

Jazyková výchova

- zvuková stránka jazyka
- sluchové rozlišení hlásek, výslovnost samohlásek a souhlásek
- znalost hlásek poznaných ve čtení
- nauka o slově – členění slova na slabiky a hlásky/slova opačného významu

Literární výchova

- poslech literárních textů pro děti (pohádky, rozpočítadla, hádanky, říkadla)
- přednes říkadel, básní a hádanek
- návštěva školní knihovny, návštěva divadla

3. ročník

Komunikační a slohová výchova

- prohloubení a ukončení výcviku čtení
- obohacování a zpřesňování slovní zásoby žáků, vedení k volbě vhodných pojmenování
- čtení slabik: dě - tě - ně - bě - pě - vě – mě, di - ti - ni, dy - ty - ny
- zřetelné čtení jednoduchých vět s porozuměním

- příprava nácviu tichého čtení a orientace tichým čtením ve větě
- mimojazykové prostředky řeči- mimika, gesta
- formy společenského styku
- ústní vzkaz

Psaní

- procvičování naučených písmen malé a velké abecedy
- dokončení nácviu neprobraných písmen velké abecedy
- spojování písmen ve slabiky a slova, psaní krátkých vět
- opis a přepis předepsaného textu
- psaní slov a vět podle diktátu

Jazyková výchova

- zvuková stránka jazyka
- sluchové rozlišení hlásek, výslovnost samohlásek a souhlásek a souhláskových skupin
- znalost hlásek, se kterými se žáci seznamují ve čtení
- nauka o slově – členění slova na slabiky
- slova opačného významu
- třídění slov podle významu
- věta, vlastní jména Literární výchova
- poslech literárních textů pro děti
- přednes říkadel, básní a hádanek, dramatizace jednoduchých textů
- kultura mluveného projevu
- návštěva knihovny
- návštěva divadla

Očekávané výstupy na konci 1. období

Vycházejí z individuálních možností a schopností jednotlivce

Komunikační a slohová výchova

- zvládat čtení textu s porozuměním
- dle svých individuálních schopností mluvit spisovným jazykem, používat správné výrazy k pojmenování

- dodržovat správnou výslovnost daných slabik
- při čtení zřetelně vyslovovat, správně intonovat, umět vyprávět obsah čteného textu
- orientovat se ve čteném textu
- umět mluvit před kolektivem a pozorně naslouchat
- vyjadřovat své pocity mimikou a gesty

Psaní

- zvládat psaní písmen malé i velké abecedy
- psát daná písmena, dodržovat poměr výšky, velikost, sklon a správné tvary písmen
- dodržovat správné pořadí písmen a úplnost slov
- opsat a přepsat krátké věty
- převádět slova z mluvené podoby do podoby psané

Jazyková výchova

- určit polohu a délku hlásky, vyslovovat zřetelně samohlásky a souhlásky i souhláskové skupiny
- znát probrané hlásky
- zvládat tvorbu slabik
- tvořit slova opačného významu
- zařazovat daná slova do skupin dle významu
- psát velká písmena na začátku věty a ve vlastních jménech
- správně intonovat, užívat přízvuk, dodržovat tempo

Literární výchova

- pozorně a se zájmem poslouchat, odpovídat na otázky, vyprávět jednoduché pohádky a krátké texty za pomoci obrázků
- paměťově zvládat a správně rytmičky přednášet text, zapojovat se do dramatického ztvárnění textu, užívat spisovného jazyka (dle svých individuálních možností)
- jevit zájem o knihy
- při představení se chovat slušně

MATEMATIKA

Žáci se učí vyjadřovat pomocí čísel, kontrolují a srovnávají svou práci s ostatními žáky, rozvíjejí schopnost samostatně uvažovat.

Vyučovací předmět sleduje využití matematických dovedností v běžném životě, posiluje schopnost logického myšlení a prostorové představivosti, pracuje se základními matematickými pojmy a symboly, matematickými postupy a způsoby jejich užití, učí přesnosti a uplatňování matematických pravidel. Součástí předmětu je průřezové téma Osobnostní a sociální výchova a Mediální výchova (viz ŠVP).

Výchovné a vzdělávací strategie:

Učitel:

- dává prostor pro aktivní projev žáka ve výuce;
- učí žáky pracovat s učebnicemi a pracovními sešity, vede je k samostatnému vyhledávání informací, s kterými se mohou setkat v běžném životě;
- zaměřuje se na grafické projevy žáka;
- klade důraz na porozumění základním pojmům matematiky a jejich vzájemným vztahům;
- vede k postupnému osvojování prvních matematických pojmů, k poznání vlastního pokroku a nacházení chyb, kterých se dopustili (kompetence k učení);
- podporuje práci s různými zdroji informací;
- podporuje hledání, třídění, využívání a řešení úloh z praktického života (kompetence k řešení problémů);
- vede žáky k práci podle daného pracovního postupu, cvičí žáky v pracovní výdrži;
- klade důraz na koncentraci na pracovní výkon a jeho dokončení (kompetence pracovní).

Obsah učiva v jednotlivých ročnících – 1.období

1.ročník

- zavedení pojmu čísla, seznámení s psaním číslic 1 – 5
- zavedení matematických pojmů +, -, >, < -
- názorné zavedení sčítání a odčítání čísel v oboru do pěti manipulačními činnostmi
- zápis součtu a rozdílu
- porovnávání množství v oboru do pět
- uspořádání číselné řady v oboru do pěti
- rozklad čísel do pěti
- slovní úlohy, jejich zápis, řešení, odpověď
- hra na obchod

- třídění předmětů podle dané vlastnosti, znaku, více, méně, stejně
- poznávání základních geometrických tvarů – trojúhelník, čtverec, obdélník, kruh

2.ročník

- vytváření konkrétních představ o přirozeném čísle v oboru do 10
- psaní číslic 1 -10
- sčítání a odčítání v oboru do 10
- slovní úlohy, jejich zápis, řešení, odpověď
- uspořádání číselné řady v oboru do 10
- porovnávání v oboru do 10
- rozklad čísel v oboru do 10
- hra na obchod
- seznámení s kalkulátorem, práce s ním
- řadové číslovky 1. – 10.
- kreslení přímých a křivých čar, manipulace s pravítkem

3.ročník

- vytváření konkrétních představ o přirozeném čísle v oboru do 20.
- psaní číslic 0-20
- sčítání a odčítání v oboru do 20 bez přechodu přes desítku
- slovní úlohy, jejich zápis, řešení, odpověď
- číselná řada v oboru do 20
- porovnávání v oboru do 20
- rozklad čísel v oboru do 20
- násobilka v oboru do 2 vyvozená na manipulačních činnostech
- seznámení s numerací do 100
- řadové číslovky 1.-20.
- práce s kalkulátorem
- procvičování znalosti základních geometrických tvarů, jejich grafické znázornění
- manipulace s pravítkem, rýsování přímek
- rýsování úseček a bodů

Očekávané výstupy na konci 1. období

Vycházet z individuálních možností a schopností jednotlivce

- žák by měl počítat na konkrétních předmětech, na počítadle
- vytvářet soubory o daném počtu prvků
- napsat číslce 0-20, přečíst řadu číslic
- opsat řadu číslic
- psát číslce podle diktátu
- zapsat a přečíst příklad
- vyřešit příklad s užitím manipulačních pomůcek
 - kolečka, počítadlo, tužky...
- zapsat slovní úlohu
- vyřešit slovní úlohu vedoucí k jednomu početnímu výkonu v oboru do 20
- zvládat ústní odpověď ke slovní úloze, případně ji i napsat
- vymyslet slovní úlohu na daný příklad
- vymyslet slovní úlohu ke konkrétní situaci
- vyjmenovat číselnou řadu od 0 do 20
- poznat chybějící čísla v číselné řadě
- určit číslo za a před daným číslem
- doplnit číselnou řadu,
- rozložit dané číslo
- porovnávat čísla a soubory
- užívat matem. symboly $<$, $>$, $=$
- vytvořit slovní úlohy na využití vztahu o n -více, n - méně
- doplnit předměty k danému počtu
- doplnit zápis typu $12+ \cdot =15$, $15- \cdot =12$, $\cdot -3=12$
- zvládat komunikaci při hře na obchod
- využívat kalkulatoru k sebekontrolě vypočítaných příkladů, umět si příklad opravit
- znát řadu násobků čísla 2
- orientovat se v užívání násobení v praktických činnostech
- vymyslet slovní úlohu k využití násobení
- přečíst desítky od 10 do 100

- doplnit chybějící desítku v číselné řadě 10-100
- počítat na počítadle po desítkách
- poznat geometrické tvary, samostatně je pojmenovat
- rytmicky řadit geometrické prvky podle diktátu
- procvičování znalosti základních geometrických tvarů, jejich grafické znázornění
- rýsovat přímky podle pravítka
- manipulace s pravítkem - umět narýsovat úsečku
- vědět, jak se označuje úsečka a bod
- narýsovat body na úsečce i mimo ni

P R V O U K A

Předmět **Prvouka** je součástí vzdělávací oblasti **Člověk a jeho svět**.

Vzdělávací oblast **Člověk a jeho svět** rozvíjí základní poznatky žáka o životě společnosti, o živé a neživé přírodě a jejich významu pro člověka. Vychází z prvotních zkušeností, znalostí a vědomostí žáka. Žák se seznámí se základními poznatky o místě, kde žije a o jeho okolí, jakož i o rodné zemi. Postupně si utváří vztah ke škole, učiteli, spolužákům a ostatním lidem. Seznamuje se základy slušného chování, s péčí o své zdraví. Je veden ke kladnému vztahu k přírodě, k ochraně životního prostředí. Učí se organizovat svůj volný čas, navzájem si pomáhat a spolupracovat.

Vzdělávací obor oblasti **Člověk a jeho svět** je rozdělen do **5 tematických okruhů**, které se navzájem prolínají a doplňují:

1. Místo, kde žijeme

V tomto tematickém okruhu se žáci seznamují s místem svého bydliště a jeho okolím, s nejbližším okolím školy, cítit se v něm bezpečně. Formou vycházek poznávají i jiné objekty ve městě. Učí se popsat cestu do školy a ze školy.

2. Lidé kolem nás

V tomto okruhu se žáci učí základům společenského chování a jednání. Uvědomí si, že lidé jsou rozdílní. Učivo se zaměřuje na vztahy v rodině a kolektivu třídy. Seznamuje žáky s nejběžnějšími lidskými činnostmi a povoláními. Seznamuje žáky se základními právy dítěte. Učí se chování v krizových situacích.

3. Lidé a čas

V tomto okruhu se žáci učí orientovat se v čase, určovat ho. Poznávají, jak se věci v toku času mění. Učí se rozlišovat minulost, přítomnost, budoucnost. Orientují se ve dni a jeho částech. Postupně si upevňují denní a týdenní režim a učí se, jak účelně využít volný čas. Seznamují se s časovými jednotkami hodina, den, týden a učí se v nich orientovat. Navštíví významné historické památky v místě bydliště.

4. Rozmanitost přírody

V tomto tematickém okruhu se žáci postupně seznamují se změnami v přírodě v jednotlivých ročních obdobích a jsou schopni jednotlivá období charakterizovat podle jejich projevů. Jsou vedeni k pochopení pojmů příroda -péče o přírodu, ochrana životního prostředí, třídění odpadů apod. Učí se poznávat a pojmenovat zvířata kolem nás.

5. Člověk a jeho zdraví

Žáci se v tomto okruhu seznamují se svým tělem, učí se poznávat jeho funkce. Poznávají sami sebe. Seznámí se základními hygienickými návyky a jsou vedeni k jejich dodržování. Seznamují se se základními druhy ovoce a zeleniny a s jejich významem pro lidské zdraví. Jsou neustále poučováni o dodržování bezpečnosti při cestě do školy a ze školy a při různých činnostech. Jsou vedeni k vyhledání lékařské pomoci při potížích a k následnému dodržování léčebného režimu.

Výchovné a vzdělávací strategie

Učitel vede žáka k:

- využívá získaných dovedností při práci;
- osvojování pravidel slušného chování a jednání a vytváření pozitivních mezilidských vztahů;
- zájmu o dění v místě bydliště, poznávání nejbližšího okolí a formování citového vztahu k místu a k zemi, kde žije;
- rozvoji myšlení a vyjadřování, k rozšiřování slovní zásoby při pojmenování věcí, jevů a dějů;
- chápání významu věcí, jevů a dějů, jejich vlastností, vzájemných vztahů a souvislostí;
- pozorování, pojmenování, porovnávání poznatků a zkušeností;
- poznávání propojení mezi člověkem a přírodou a jejich vzájemného ovlivňování, vytváření pozitivního vztahu k živé a neživé přírodě;
- upevňování hygienických návyků, zásad zdravého životního stylu;
- hledání potřebných informací a jejich užití v běžném životě

Obsah učiva v jednotlivých ročnících – 1. období

1 .ročník

- orientace v budově školy, v okolí školy, orientace v okolí místa, kde žák bydlí
- nejbezpečnější a nejkratší cesta do školy a ze školy
- nejvýznamnější místa v okolí školy jako orientační body
- je schopen jít sám do školy a ze školy
- základní členové rodiny, sourozenci, blízcí a vzdálení příbuzní
- vztahy a chování k rodičům a příbuzným, postavení jednotlivých členů rodiny
- vybavení bytu, jednotlivé místnosti
- zásady chování k dospělým, ke spolužákům a jiným autoritám
- zaměstnání rodičů, pracovní činnosti jednotlivých povolání
- základní pravidla společenského chování (u lékaře, v obchodě, v dopravních prostředcích, při setkání s neznámými lidmi)
- je seznámen s nejběžnějšími povoláními a pracovními činnostmi
- režim dne (části, využití), dny v týdnu
- rozdělení dne na pracovní a odpočinkovou činnost
- časová orientace ve dni (den a noc, ráno, poledne, večer), pojmy včera, dnes a zítra/ lidové zvyky a tradice, svátky
- třídnické práce, pomoc rodičům v domácnosti (domácí práce)
- je veden k dodržování režimu dne (docházka do školy, domácí příprava na vyučování, volný čas)
- postupně chápe a částečně rozlišuje děj minulý, přítomný a budoucí

- pozná a umí pojmenovat běžné denní činnosti a činnosti, se kterými se setkává ve škole, v rodině a ve svém okolí
- jednotlivá roční období a jejich projevy – charakteristika a základní znaky flóry a fauny
- zvířata na dvoře, společenská zvířata, zvířata volně žijící
- základní druhy ovoce a zeleniny (výstavky, ochutnávání, nákup), užití ovoce a zeleniny – význam ovoce a zeleniny v životosprávě
- zásady chování ve volné přírodě (chování v lese, udržování čistoty v lese, vycházky do přírody, sběr léčivých bylin, pobyty v přírodě
- pozná běžná domácí zvířata a rozlišuje je na společenská a užitková a postupně se seznamuje se zvířaty žijícími v lese a na poli
- se postupně seznamuje se základními druhy ovoce a zeleniny
- osobní hygiena (umývání rukou před a po jídle, po použití WC, čištění zubů, pravidelná očista těla, udržování čistoty ošacení a obuvi, vhodné oblékání podle ročního období
- přechod pro chodce, semafor, vycházka do města, pravidla silničního provozu, nebezpečí úrazu
- umí vyjádřit pocity osobní libosti či nelibosti – bolesti

2. ročník

- orientace v širším okolí školy, bydliště, adresa bydliště
- cesta do školy a ze školy, cesta do obchodu
- nejvýznamnější místa a budovy (obchod, obecní úřad, policie)
- rodina - rodiče, sourozenci, vzdálení příbuzní, vazby v rodině, role jednotlivých členů
- základy komunikace s dospělými, mezilidské vztahy, formulace prosby, poděkování atd.
- elementární povinnosti školáka, vztahy mezi spolužáky (kamarádství, pomoc), rozlišování dobrých a špatných vlastností
- běžná povolání, se kterými se žák setkává ve svém životě (učitel, lékař, zdravotní sestra, prodáváč)
- možná nebezpečí při setkání s úplně cizími lidmi
- období a jejich měsíce
- režim dne školáka, plnění školních povinností, pomoc v rodině, zájmová činnost
- časová orientace v týdnu (pracovní dny, víkendy), volné dny v roce – svátky, tradice, významné dny
- jednoduché domácí práce, práce na školním pozemku a v okolí školy
- jednotlivá roční období a jejich projevy – charakteristika a změny flóry, kalendář přírody
- domácí zvířata a jejich mláďata, chov a péče o ně, lesní zvěř a jejich krmení, péče o ptáky v zimě
- základy zpracování ovoce a zeleniny, zahrada, sad, pole, sklizeň, význam ovoce a zeleniny pro zdraví
- zásady chování ve volné přírodě (chování v lese, udržování čistoty v lese, vycházky do přírody, sběr léčivých bylin, pobyty v přírodě, výlet do okolí města)
- základní hygienické návyky, oblékání podle ročního období, udržování čistoty ošacení a obuvi, otužování, péče o zdraví, význam pohybu na zdravém vzduchu
- bezpečnost při hrách a sportech, při manipulaci s nářadím, ochrana člověka při mimořádných životních situacích, nebezpečí při užívání návykových látek (alkohol, nikotin), hrací automaty

- příkazy a zákazy v silničním provozu vztahující se k dětem, fixace pravolevé orientace
- hlavní části těla, části obličeje a hlavy, smysly, pojmenování prstů ruky
- druhy nemocí, nebezpečí a přenos infekčních nemocí a jejich předcházení, chování v době nemocí

3. ročník

- škola a její umístění ve městě, adresa školy
- cesta do školy a ze školy – popis
- významná místa našeho města, budovy, úřady, památky
- škola a její umístění ve městě, adresa školy
- cesta do školy a ze školy – popis
- významná místa našeho města, budovy, úřady, památky
- rodiče, děti, prarodiče, ostatní příbuzní, soužití v rodině, úplná a neúplná rodina
- pozdrav, poděkování, prosba, pomoc slabším, postiženým a starším lidem
- vztahy mezi spolužáky, postoj k tělesnému postižení
- nejběžnější povolání a náplň jejich práce
- diferenciací chování k známým a neznámým dospělým
- dny v týdnu, měsíce, školní rok, prázdniny, časové jednotky – hodina, den, týden, měsíc, rok
- dělení hodiny na půl hodiny a hodiny
- režim dne – školní a domácí povinnosti, zájmové kroužky
- časová orientace v týdnu – včera, dnes, zítra, pozítří
- lidské činnosti spojené s nejrůznějšími povoláními
- kalendář, roční období, jména měsíců, dnů
- domácí zvířata a jejich mláďata, chov a péče o ně, lesní zvěř a jejich krmení, péče o ptáky v zimě, nebezpečí přenosu zvířecích chorob na člověka
- ovocné stromy – květ, zrání, plod, opylování květu (včela, čmelák, motýl), sad, zahrada, pole,
- jehličnaté stromy – šišky, jehličí, jarní květiny – části rostliny
- chování v lese a ve volné přírodě, ochrana užitečného hmyzu
- pokusy: rozpustnost soli a cukru ve vodě, voda, led, pára
- osobní hygiena, sebeobsluha
- ochrana člověka za mimořádných životních situací, bezpečné chování ve škole a mimo školu
- jednoduché dopravní značky, semafor, chování na silnici
- hlavní části lidského těla, smyslová ústrojí
- zdraví, nemoci, péče o zdraví, zdravý životní styl, otužování, životospráva
- seznámení s lékárníčkou, obvazový materiál

Očekávané výstupy na konci 1.období

Žák by měl:

- zvládnout orientaci v okolí svého bydliště, okolí školy
- popsát cestu do školy
- znát role rodinných příslušníků, vztahy mezi nimi
- osvojit si základy společenského chování

- být tolerantní k odlišnostem spolužáků
- pojmenovat povolání, pracovní činnosti
- zvládnout orientaci v čase, poznat hodiny, rozvržení denních činností
- umět rozlišit minulost, přítomnost, budoucnost
- popsat proměny přírody v souvislosti s ročními obdobími
- poznat nejrozličnější druhy domácích a volně žijících zvířat
- pojmenovat základní druhy ovoce a zeleniny, dřevina, bylina
- uplatňovat zásady chování v přírodě
- uplatňovat hygienické návyky, zvládat sebeobsluhu
- uplatňovat základní pravidla silničního provozu pro chodce
- pojmenovat základní části lidského těla

UMĚNÍ A KULTURA

Vzdělávací oblast provází žáky po celou dobu povinné školní docházky. Přispívá ke kultivaci osobnosti žáka, dává prostor pro uplatnění jeho tvořivých schopností. Naplňuje přirozenou potřebu projevit se. Ve výuce je možné přiblížit žákům hudební i výtvarné umění a působit tak na jejich estetické vnímání. Vzdělávací oblast má významný rehabilitační a relaxační charakter. Realizuje se v oblastech Hudební výchova a Výtvarná výchova.

Výchovné a vzdělávací strategie

Učitel vede žáka k:

- rozvíjení pozitivního vztahu k umění a jeho vnímání;
- využívá a rozvíjení tvořivých vlastností a dovedností;
- rozvíjení estetického cítění a vnímání prostředí;
- ke kultivovanému vystupování a získávání sebevědomí;
- poznání, že kultura a umění obohacují život člověka;
- poznávání národní kultury, její duchovní hodnoty a vědomí ji chránit;
- seznámení se s kulturami národů a etnik, jejich akceptování.

HUDEBNÍ VÝCHOVA

Předmět Hudební výchova vytváří u žáků kladný vztah k hudbě, rozvíjí jejich hudebnost, podporuje schopnosti hudbu emocionálně prožít a poskytuje vhled do hudební kultury. Hudební činnosti podporují u žáků rozvoj hudebních schopností a individuálních hudebních dovedností - sluchových, rytmických, pěveckých, intonačních, instrumentálních, hudebně tvořivých, poslechových a pohybových.

Očekávané výstupy na konci 1.období

Žák by měl:

- zpívat jednoduché písně v rozsahu kvinty
- rozlišovat sílu zvuku
- soustředit se na poslech jednoduché krátké skladby

- správně a hospodárně dýchat a zřetelně vyslovovat při rytmizaci říkadel i při zpěvu) měnit pohyb podle tempových a rytmických změn

VÝTVARNÁ VÝCHOVA

V této vzdělávací oblasti dochází k poznávání prostředků výtvarného jazyka a k všestrannému prohlubování senzibility žáka. Prostřednictvím tvůrčích činností zaměřených na vnímání, tvorbu a interpretaci se rozvíjí smyslové vnímání, schopnost vyjadřovat a prezentovat emoce, představy, pocity, zkušenosti a myšlenky. Dále pomáhá uplatňovat neverbální komunikaci, zlepšovat jemnou motoriku a získávat tak všestranné dovednosti.

Očekávané výstupy na konci 1.období

Žák by měl:

- zvládnout základní dovedností pro vlastní tvorbu
- rozpoznat a pojmenovat barvy, tvary, linie ve své vlastní tvorbě i v příkladech z běžného života
- uplatňovat své vlastní zkušenosti, prožitky, fantazii při tvůrčích činnostech
- zvládnout základní dovednosti pro vlastní tvorbu

ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE

Očekávané výstupy na konci 1.období

Žák by měl:

- zvládat základní manuální dovednosti s jednoduchými materiály
- vytvářet jednoduchými postupy různé předměty z tradičních a netradičních materiálů
- pracovat podle předlohy
- zvládat základní dovednosti a činnosti při práci se stavebnicemi
- pečovat o nenáročné rostliny v bytě a na zahradě, pozorovat přírodu v souvislosti s ročními obdobími
- zvládnout chování při stolování
- upravit stůl pro jednoduché stolování
- zvládnout jednoduchý pokrm

Dodatky:

Minimální doporučená úroveň pro úpravu očekávaných výstupů k učení žáků.

Výuka informatiky (od 1.9.2021)

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru 1. stupeň

Očekávané výstupy – 1. období

ČJL-3-1-01p čte s porozuměním jednoduché texty

ČJL-3-1-02p rozumí pokynům přiměřené složitosti

ČJL-3-1-04p, ČJL-3-1-05p, ČJL-3-1-06p dbá na správnou výslovnost, tempo řeči a pravidelné dýchání
ČJL-3-1-08 zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním

ČJL-3-1-09p píše písmena a číslice – dodržuje správný poměr výšky písmen ve slově, velikost, sklon a správné tvary písmen

ČJL-3-1-09p spojuje písmena a slabiky

ČJL-3-1-09p převádí slova z mluvené do psané podoby

ČJL-3-1-09p dodržuje správné pořadí písmen ve slově a jejich úplnost

ČJL-3-1-10p opisuje a přepisuje krátké věty

ČJL-5-1-05p, ČJL-5-1-10p vypráví vlastní zážitky, jednoduchý příběh podle přečtené předlohy nebo ilustrací a domluví se v běžných situacích

ČJL-5-1-05p má odpovídající slovní zásobu k souvislému vyjadřování

ČJL-5-1-07p v mluveném projevu volí správnou intonaci, přízvuk, pauzy a tempo řeči

ČJL-5-1-09p popíše jednoduché předměty, činnosti a děje

ČJL-5-1-09p opisuje a přepisuje jednoduché texty

ČJL-5-1-09p píše správně a přehledně jednoduchá sdělení

ČJL-5-1-09p píše čitelně a úpravně, dodržuje mezery mezi slovy

ČJL-5-1-09p ovládá hůlkové písmo - tvoří otázky a odpovídá na ně

ČJL-3-2-01p rozlišuje všechna písmena malé a velké abecedy

ČJL-3-2-01p rozeznává samohlásky (odlišuje jejich délku) a souhlásky

ČJL-3-2-01p tvoří slabiky

ČJL-3-2-01p rozlišuje věty, slova, slabiky, hlásky

ČJL-3-2-08p píše velká písmena na začátku věty a ve vlastních jménech

Očekávané výstupy – 2. období

ČJL-5-2-03p pozná podstatná jména a slovesa

ČJL-5-2-06p dodržuje pořádek slov ve větě, pozná a určí druhy vět podle postoje mluvčího

ČJL-5-2-08p rozlišuje tvrdé, měkké a obojetné souhlásky a ovládá pravopis měkkých a tvrdých slabik - určuje samohlásky a souhlásky - seřadí slova podle abecedy - správně vyslovuje a píše slova se skupinami hlásek dě-tě-ně-bě-pě-vě-mě - správně vyslovuje a píše znělé a neznělé souhlásky

LITERÁRNÍ VÝCHOVA

Očekávané výstupy – 1. období

ČJL-3-3-01p pamatuje si a reprodukuje jednoduché říkanky a dětské básně

ČJL-3-3-02p reprodukuje krátký text podle otázek a ilustrací - při poslechu pohádek a krátkých příběhů udržuje pozornost

Očekávané výstupy – 2. období

ČJL-5-3-01p, ČJL-5-3-02p dramatizuje jednoduchý příběh

ČJL-5-3-01p, ČJL-5-3-02p vypráví děj zhlédnutého filmového nebo divadelního představení podle daných otázek

ČJL-5-3-02p čte krátké texty s porozuměním a reprodukuje je podle jednoduché osnovy

ČJL-5-3-02p určí v přečteném textu hlavní postavy a jejich vlastnosti

ČJL-5-3-04p rozlišuje prózu a verše - rozlišuje pohádkové prostředí od reálného - ovládá tiché čtení a orientuje se ve čteném textu

CIZÍ JAZYK

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru 1. stupeň

Očekávané výstupy – 1. období

ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI

CJ-3-1-01p je seznámen se zvukovou podobou cizího jazyka

Očekávané výstupy – 2. období

POSLECH S POROZUMĚNÍM

CJ-5-1-01p rozumí jednoduchým pokynům učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností

CJ-5-1-02p rozumí slovům a frázím, se kterými se v rámci tematických okruhů opakovaně setkal (zejména má-li k dispozici vizuální oporu) - rozumí výrazům pro pozdrav a poděkování

MLUVENÍ

žák

CJ-5-2-01p pozdraví a poděkuje

CJ-5-2-02p sdělí své jméno a věk

CJ-5-2-03p vyjádří souhlas či nesouhlas, reaguje na jednoduché otázky (zejména pokud má k dispozici vizuální oporu)

ČTENÍ S POROZUMĚNÍM

Žák

CJ-5-3-02p rozumí slovům, se kterými se v rámci tematických okruhů opakovaně setkal (zejména má-li k dispozici vizuální oporu)

PSANÍ

je seznámen s grafickou podobou cizího jazyka

MATEMATIKA A JEJÍ APLIKACE

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

1. stupeň

Očekávané výstupy – 1. období

M-3-1-01p porovnává množství a vytváří soubory prvků podle daných kritérií v oboru do 20

M-3-1-02p čte, píše a používá číslice v oboru do 20, numerace do 100

M-3-1-02p zná matematické operátory $+$, $-$, $=$, $<$, $>$ a umí je zapsat

M-3-1-04p sčítá a odčítá s užitím názoru v oboru do 20

M-3-1-05p řeší jednoduché slovní úlohy na sčítání a odčítání v oboru do 20 umí rozklad čísel v oboru do 20

Očekávané výstupy – 2. období

žák M-5-1-02p čte, píše a porovnává čísla v oboru do 100 i na číselné ose, numerace do 1000

M-5-1-02p sčítá a odčítá z paměti i písemně dvouciferná čísla

M-5-1-02p zvládne s názorem řady násobků čísel 2 až 10 do 100

M-5-1-03p zaokrouhluje čísla na desítky i na stovky s využitím ve slovních úlohách M-5-1-03p tvoří a zapisuje příklady na násobení a dělení v oboru do 100

M-5-1-04p zapíše a řeší jednoduché slovní úlohy

M-5-1-04p rozeznává sudá a lichá čísla - používá kalkulátor

ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY

Očekávané výstupy – 1. období

M-3-2-02p modeluje jednoduché situace podle pokynů a s využitím pomůcek

M-3-2-03p doplňuje jednoduché tabulky, schémata a posloupnosti čísel v oboru do 20 - zvládá orientaci v prostoru a používá výrazy vpravo, vlevo, pod, nad, před, za, nahoře, dole, vpředu, vzadu - uplatňuje matematické znalosti při manipulaci s drobnými mincemi

Očekávané výstupy – 2. období žák

M-5-2-01p vyhledá a roztřídí jednoduchá data (údaje, pojmy apod.) podle návodu

M-5-2-02p orientuje se a čte v jednoduché tabulce - určí čas s přesností na čtvrt hodiny, převádí jednotky času v běžných situacích - provádí jednoduché převody jednotek délky, hmotnosti a času - uplatňuje matematické znalosti při manipulaci s penězi

GEOMETRIE V ROVINĚ A V PROSTORU

Očekávané výstupy – 1. období

M-3-3-01p pozná a pojmenuje základní geometrické tvary a umí je graficky znázornit

M-3-3-01p rozezná přímku a úsečku, narýsuje je a ví, jak se označují

M-3-3-02p používá pravítko

Očekávané výstupy – 2. období

M-5-3-01p znázorní, narýsuje a označí základní rovinné útvary

M-5-3-02p měří a porovnává délku úsečky

M-5-3-02p vypočítá obvod mnohoúhelníku sečtením délek jeho stran

M-5-3-03 sestrojí rovnoběžky a kolmice

M-5-3-05p určí osu souměrnosti překládáním papíru - pozná základní tělesa

NESTANDARDNÍ APLIKAČNÍ ÚLOHY A PROBLÉMY

Očekávané výstupy – 2. období

M-5-4-01p řeší jednoduché praktické slovní úlohy, jejichž řešení nemusí být závislé na matematických postupech

INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru 1. stupeň

ZÁKLADY PRÁCE S POČÍTAČEM

Očekávané výstupy – 1. a 2. období

ICT-5-1-01p ovládá základní obsluhu počítače

ICT-5-1-02p dodržuje pravidla bezpečné a zdravotně nezávadné práce s výpočetní technikou

VYHLEDÁVÁNÍ INFORMACÍ A KOMUNIKACE

Očekávané výstupy – 1. a 2. období žák

ICT-5-2-03 komunikuje pomocí internetu či jiných běžných komunikačních zařízení

ZPRACOVÁNÍ A VYUŽITÍ INFORMACÍ

Očekávané výstupy – 1. a 2. období

pracuje s výukovými a zábavními programy podle pokynu

ČLOVĚK A JEHO SVĚT

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

1. stupeň

MÍSTO, KDE ŽIJEME

Očekávané výstupy – 1. období

ČJS-3-1-01p orientuje se v okolí svého bydliště a v okolí školy

ČJS-3-1-01p popíše a zvládne cestu do školy

ČJS-3-1-03p uvede nejvýznamnější místa v okolí svého bydliště a školy

Očekávané výstupy – 2. období

ČJS-5-1-01p popíše polohu svého bydliště na mapě, začlení svou obec (město) do příslušného kraje

ČJS-5-1-01p, ČJS-5-1-02p orientuje se na mapě České republiky, určí světové strany

ČJS-5-1-02p řídí se zásadami bezpečného pohybu a pobytu v přírodě ČJS-5-1-03p má základní znalosti o České republice a její zeměpisné poloze v Evropě

ČJS-5-1-04p uvede pamětihodnosti, zvláštnosti a zajímavosti regionu, ve kterém bydlí

ČJS-5-1-05p sdělí poznatky a zážitky z vlastních cest

ČJS-5-1-06p pozná státní symboly České republiky

LIDÉ KOLEM NÁS

Očekávané výstupy – 1. období

ČJS-3-2-01p rozlišuje role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi, rozlišuje blízké příbuzenské vztahy

ČJS-3-2-01p dodržuje základní pravidla společenského chování

ČJS-3-2-01p při setkání s neznámými lidmi se chová adekvátně

ČJS-3-2-01p projevuje toleranci k odlišnostem spolužáků, jejich přednostem i nedostatkům

ČJS-3-2-02p pojmenuje nejběžnější povolání a pracovní činnosti

Očekávané výstupy – 2. období

ČJS-5-2-01p, ČJS-5-2-02p dodržuje pravidla pro soužití ve škole, v rodině, v obci (městě)

ČJS-5-2-03p rozpozná nevhodné jednání a chování vrstevníků a dospělých

ČJS-5-2-03p uvede základní práva dítěte, práva a povinnosti žáka školy

ČJS-5-2-04p používá peníze v běžných situacích, odhadne a zkontroluje cenu jednoduchého nákupu a vrácené peníze

ČJS-5-2-04p porovná svá přání a potřeby se svými finančními možnostmi, uvede příklady rizik půjčování peněz

ČJS-5-2-04p sestaví jednoduchý osobní/rodinný rozpočet, uvede příklady základních příjmů a výdajů

LIDÉ A ČAS

Očekávané výstupy – 1. období

ČJS-3-3-01p pozná, kolik je hodin; orientuje se v čase

ČJS-3-3-01p zná rozvržení svých denních činností

ČJS-3-3-02p ČJS-3-3-03p rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti

ČJS-3-3-03p poznává různé lidské činnosti

Očekávané výstupy – 2. období

ČJS-5-3-03p, ČJS-5-3-04p rozeznává rozdíl mezi životem dnes a životem v dávných dobách

ČJS-5-3-03p, ČJS-5-3-04p uvede významné události, které se vztahují k regionu a kraji

ČJS-5-3-03p, ČJS-5-3-04p vyjmenuje nejvýznamnější kulturní, historické a přírodní památky v okolí svého bydliště

ROZMANITOST PŘÍRODY

Očekávané výstupy – 1. období

ČJS-3-4-01p pozoruje a na základě toho popíše některé viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích

ČJS-3-4-02p pozná nejběžnější druhy domácích a volně žijících zvířat

ČJS-3-4-02p pojmenuje základní druhy ovoce a zeleniny a pozná rozdíly mezi dřevinami a bylinami

ČJS-3-4-03p provede jednoduchý pokus podle návodu

Očekávané výstupy – 2. období

ČJS-5-4-01p na jednotlivých příkladech poznává propojenost živé a neživé přírody

ČJS-5-4-02p popíše střídání ročních období

ČJS-5-4-03p zkoumá základní společenstva vyskytující se v nejbližším okolí a pozoruje přizpůsobení organismů prostředí

ČJS-5-4-05p zvládá péči o pokojové rostliny a zná způsob péče o drobná domácí zvířata

ČJS-5-4-05p chová se podle zásad ochrany přírody a životního prostředí

ČJS-5-4-05p popisuje vliv činnosti lidí na přírodu a jmenuje některé činnosti, které přírodnímu prostředí pomáhají a které ho poškozují

ČJS-5-4-06p reaguje vhodným způsobem na pokyny dospělých při mimořádných událostech

ČJS-5-4-07p provádí jednoduché pokusy se známými látkami

ČLOVĚK A JEHO ZDRAVÍ

Očekávané výstupy – 1. období

ČJS-3-5-01p uplatňuje hygienické návyky a zvládá sebeobsluhu; popíše své zdravotní potíže a pocity; zvládá ošetření drobných poranění

ČJS-3-5-01p pojmenuje hlavní části lidského těla

ČJS-3-5-02p rozezná nebezpečí; dodržuje zásady bezpečného chování; neohrožuje své zdraví a zdraví jiných

ČJS-3-5-02p uplatňuje základní pravidla bezpečného chování účastníka silničního provozu

ČJS-3-5-03p chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci; v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i pro jiné; ovládá způsoby komunikace s operátory tísňových linek

ČJS-3-5-04 reaguje adekvátně na pokyny dospělých při mimořádných událostech

Očekávané výstupy – 2. období

ČJS-5-5-01p uplatňuje základní znalosti, dovednosti a návyky související s preventivní ochranou zdraví a zdravého životního stylu

ČJS-5-5-02p rozlišuje jednotlivé etapy lidského života

ČJS-5-5-04p uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích simulujících mimořádné události

ČJS-5-5-04p uplatňuje základní pravidla silničního provozu pro cyklisty; správně vyhodnotí jednoduchou dopravní situaci na hřišti

ČJS-5-5-05p odmítá návykové látky

ČJS-5-5-07p ošetří drobná poranění a v případě nutnosti zajistí lékařskou pomoc

ČJS-5-5-08 uplatňuje ohleduplné chování k druhému pohlaví a orientuje se v bezpečných způsobech sexuálního chování mezi chlapci a děvčaty v daném věku

UMĚNÍ A KULTURA

HUDEBNÍ VÝCHOVA

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru 1. stupeň

Očekávané výstupy – 1. období

HV-3-1-01p zpívá jednoduché písně v rozsahu kvinty

HV-3-1-02p správně a hospodárně dýchá a zřetelně vyslovuje při rytmicizaci říkadel i při zpěvu

HV-3-1-04p reaguje pohybem na tempové a rytmické změny

HV-3-1-05p rozliší sílu zvuku - pozorně vnímá jednoduché skladby

Očekávané výstupy – 2. období

HV-5-1-01p zpívá písně v přiměřeném rozsahu k individuálním schopnostem

HV-5-1-02p, HV-5-1-07p propojí vlastní pohyb s hudbou

HV-5-1-03p doprovodí spolužáky na rytmické hudební nástroje

HV-5-1-06p odliší tóny podle výšky, síly a barvy - pozorně vnímá znějící hudbu různých skladeb - správně hospodaří s dechem při interpretaci písní a frázování

VÝTVARNÁ VÝCHOVA

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru 1. stupeň

Očekávané výstupy – 1. období

VV-3-1-01 až VV-5-1-05p zvládá základní dovednosti pro vlastní tvorbu

VV-3-1-01p rozpoznává, pojmenovává a porovnává linie, barvy, tvary, objekty ve výsledcích tvorby vlastní, tvorby ostatních i na příkladech z běžného života (s dopomocí učitele)

VV-3-1-02p, VV-3-1-04p uplatňuje vlastní zkušenosti, prožitky a fantazii při tvůrčích činnostech, je schopen výsledky své činnosti sdělit svým spolužákům

Očekávané výstupy – 2. období

VV-5-1-01p až VV-5-1-07p uplatňuje základní dovednosti pro vlastní tvorbu, realizuje svůj tvůrčí záměr

VV-5-1-01p, VV-5-1-02p rozlišuje, porovnává, třídí a pojmenovává linie, barvy, tvary, objekty, rozpoznává jejich základní vlastnosti a vztahy (kontrasty – velikost, barevný kontrast), uplatňuje je podle svých schopností při vlastní tvorbě, při vnímání tvorby ostatních i umělecké produkce i na příkladech z běžného života (s dopomocí učitele)

VV-5-1-03p, VV-5-1-04p při tvorbě vychází ze svých zrakových, hmatových i sluchových vjemů, vlastních prožitků, zkušeností a fantazie VV-5-1-06p vyjádří (slovně, mimoslovně, graficky) pocit z vnímání tvůrčích činností vlastní, ostatních i uměleckého díla

TĚLESNÁ VÝCHOVA

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru 1. stupeň

Očekávané výstupy – 1. období

TV-3-1-01p zvládá podle pokynů přípravu na pohybovou činnost

TV-3-1-04p dodržuje základní zásady bezpečnosti při pohybových činnostech a má osvojeny základní hygienické návyky při pohybových aktivitách

TV-3-1-05p reaguje na základní pokyny a povely k osvojované činnosti - projevuje kladný postoj k motorickému učení a pohybovým aktivitám - zvládá základní způsoby lokomoce a prostorovou orientaci podle individuálních předpokladů

Očekávané výstupy – 2. období

TV-5-1-01p chápe význam tělesné zdatnosti pro zdraví a začleňuje pohyb do denního režimu

TV-5-1-02p zařazuje do pohybového režimu korektivní cvičení v souvislosti s vlastním svalovým oslabením

TV-5-1-03p zdokonaluje základní pohybové dovednosti podle svých pohybových možností a schopností

TV-5-1-04p uplatňuje hygienické a bezpečnostní zásady pro provádění zdravotně vhodné a bezpečné pohybové činnosti

TV-5-1-05p reaguje na pokyny k provádění vlastní pohybové činnosti TV-5-1-06p dodržuje pravidla her a jedná v duchu fair play - zlepšuje svou tělesnou kondici, pohybový projev a správné držení těla - zvládá podle pokynu základní přípravu organismu před pohybovou činností i uklidnění organismu po ukončení činnosti a umí využívat cviky na odstranění únavy

ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru 1. stupeň

PRÁCE S DROBNÝM MATERIÁLEM

Očekávané výstupy – 1. období

SP-3-1-01p zvládá základní manuální dovednosti při práci s jednoduchými materiály a pomůckami; vytváří jednoduchými postupy různé předměty z tradičních i netradičních materiálů

ČSP-3-1-02 pracuje podle slovního návodu a předlohy

Očekávané výstupy – 2. období žák

ČSP-5-1-01p vytváří přiměřenými pracovními postupy různé výrobky z daného materiálu

ČSP-5-1-02p využívá při tvořivých činnostech s různým materiálem vlastní fantazii

ČSP-5-1-03 volí vhodné pracovní pomůcky, nástroje a náčiní vzhledem k použitému materiálu

ČSP-5-1-04p udržuje pořádek na pracovním místě a dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při drobném poranění

KONSTRUKČNÍ ČINNOSTI

Očekávané výstupy – 1. období

ČSP-5-2-01 provádí při práci se stavebnicemi jednoduchou montáž a demontáž

ČSP-5-2-02 pracuje podle slovního návodu, předlohy, jednoduchého náčrtu

ČSP-5-2-03p udržuje pořádek na svém pracovním místě, dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při drobném úrazu - užívá jednoduché pracovní nástroje a pomůcky

PĚSTITELSKÉ PRÁCE

Očekávané výstupy – 1. období

ČSP-3-3-01p provádí pozorování přírody v jednotlivých ročních obdobích a popíše jeho výsledky

ČSP-3-3-02 pečuje o nenáročné rostliny

PŘÍPRAVA POKRMŮ

Očekávané výstupy – 1. období

ČSP-3-4-01p upraví stůl pro jednoduché stolování

ČSP-3-4-02 chová se vhodně při stolování

Očekávané výstupy – 2. období

ČSP-5-4-01p uvede základní vybavení kuchyně

ČSP-5-4-02 připraví samostatně jednoduchý pokrm

ČSP-5-4-03p dodržuje pravidla správného stolování a společenského chování při stolování

ČSP-5-4-04 udržuje pořádek a čistotu pracovních ploch, dodržuje základy hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc i při úrazu v kuchyni - uplatňuje zásady správné výživy

Dodatek k ŠVP platný od 1.9.2021

Od 1.9. 2021 se na naší škole začal nově vyučovat ve 4. ročníku předmět informatika.

Charakteristika předmětu

Předmět informatika dává prostor všem žákům porozumět tomu, jak funguje počítač a informační systémy. Zabývá se automatizací, programováním, optimalizací činností, reprezentací dat v počítači, kódováním a modely popisujícími reálnou situaci nebo problém. Dává prostor pro praktické aktivní činnosti a tvořivé učení se objevováním, spoluprací, řešením problémů, projektovou činností. Pomáhá porozumět světu kolem nich, jehož nedílnou součástí digitální technologie jsou.

Hlavní důraz je kladen na rozvíjení žákova informatického myšlení s jeho složkami abstrakce, algoritmizace a dalšími. Praktickou činnost s tvorbou jednotlivých typů dat a s aplikacemi vnímáme jako prostředek k získání zkušeností k tomu, aby žák mohl poznávat, jak počítač funguje, jak reprezentuje data různého typu, jak pracují informační systémy a jaké problémy informatika řeší.

Škola je zaměřena na informatiku a technické směřování rozvoje žáků, proto jsou do výuky zařazeny základy robotiky jako aplikovaná oblast, propojující informatiku a programování s technikou, umožňují řešit praktické komplexní problémy, podporovat tvořivost a projektovou činnost a rozvíjet tak informatické myšlení.

Škola klade důraz na rozvíjení digitální gramotnosti v ostatních předmětech, k tomu přispívá informatika svým specifickým dílem.

Organizační a obsahové vymezení vyučovacího předmětu

Výuka probíhá na počítačích či notebookech s myší, buď v PC učebně, nebo v běžné učebně s přenosnými notebooky, s připojením k internetu. Některá témata probíhají bez počítače.

V řadě činností preferujeme práci žáků ve dvojicích u jednoho počítače, aby docházelo k diskusi a spolupráci. Žák nebo dvojice pracuje individuálním tempem.

Výuka je orientována činnostně, s aktivním žákem, který objevuje, experimentuje, ověřuje své hypotézy, diskutuje, tvoří, řeší problémy, spolupracuje, pracuje projektově, konstruuje své poznání.

Není kladen naprosto žádný důraz na pamětné učení a reprodukci.

Cíle základního vzdělávání – informatika

- pomáhat žákům orientovat se v digitálním prostředí a vést je k bezpečnému, sebejistému, kritickému a tvořivému využívání digitálních technologií při práci, při učení, ve volném čase i při zapojování do společnosti a občanského života.

Kompetence digitální

Na konci základního vzdělávání žák:

- ovládá běžně používaná digitální zařízení, aplikace a služby; využívá je při učení i při zapojení do života školy a do společnosti; samostatně rozhoduje, které technologie a pro jakou činnost či řešený problém použít
- získává, vyhledává, kriticky posuzuje, spravuje a sdílí data, informace a digitální obsah, k tomu volí postupy, způsoby a prostředky, které odpovídají konkrétní situaci a účelu
- vytváří a upravuje digitální obsah, kombinuje různé formáty, vyjadřuje se za pomoci digitálních prostředků
- využívá digitální technologie, aby si usnadnil práci, zautomatizoval rutinní činnosti, zefektivnil či zjednodušil své pracovní postupy a zkvalitnil výsledky své práce
- chápe význam digitálních technologií pro lidskou společnost, seznamuje se s novými technologiemi, kriticky hodnotí jejich přínosy a reflektuje rizika jejich využívání
- předchází situacím ohrožujícím bezpečnost zařízení i dat, situacím s negativním dopadem na jeho tělesné a duševní zdraví i zdraví ostatních; při spolupráci, komunikaci a sdílení informací v digitálním prostředí jedná eticky

INFORMATIKA

Vzdělávací oblast **Informatika** se zaměřuje především na rozvoj informatického myšlení a na porozumění základním principům digitálních technologií. Je založena na aktivních činnostech, při kterých žáci využívají informatické postupy a pojmy. Poskytuje prostředky a metody ke zkoumání řešitelnosti problémů i hledání a nalézání jejich optimálních řešení, ke zpracování dat a jejich interpretaci a na základě řešení praktických úkolů i poznatky a zkušenost, kdy je lepší práci přenechat stroji, respektive počítači. Pochopení, jak digitální technologie fungují, přispívá jednak k porozumění zákonitostem digitálního světa, jednak k jejich efektivnímu, bezpečnému a etickému užívání.

Na prvním stupni základního vzdělávání si žáci prostřednictvím her, experimentů, diskusí a dalších aktivit vytvářejí první představy o způsobech, jakými se dají data a informace zaznamenávat, a objevují informatické aspekty světa kolem nich. Postupně si žáci rozvíjejí schopnost popsat problém, analyzovat ho a hledat jeho řešení. Ve vhodném programovacím prostředí si ověřují algoritmické postupy. Informatika také společně s ostatními obory pokládá základy uživatelských dovedností. Poznáváním, jak se s digitálními technologiemi pracuje, si žáci vytvářejí základ pro pochopení informatických konceptů. Součástí je i bezpečné zacházení s technologiemi a osvojování dovedností a návyků, které vedou k prevenci rizikového chování.

I na druhém stupni základního vzdělávání žáci tvoří, experimentují, prověřují své hypotézy, objevují, aktivně hledají, navrhují a ověřují různá řešení, diskutují s ostatními a tím si prohlubují a rozvíjejí porozumění základním informatickým konceptům a principům fungování digitálních technologií. Při analýze problému vybírají, které aspekty lze zanedbat a které jsou podstatné pro jeho řešení. Učí se vytvářet, formálně zapisovat a systematicky posuzovat postupy vhodné pro automatizaci, zpracovávat i velké a nesourodé soubory dat. Díky poznávání toho, jak a proč digitální technologie fungují, žáci chápou základní principy kódování, modelování a s větším porozuměním chrání sebe, své soukromí, data i zařízení.

V průběhu základního vzdělávání žáci začínají vyvíjet funkční technická řešení problémů. Osvojují si časté testování prototypů a jejich postupné vylepšování jako přirozenou součást designu a vývoje v informačních technologiích. Zvažují a ověřují dopady navrhovaných řešení na jedince, společnost, životní prostředí. **Cílové zaměření vzdělávací oblasti**

Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

- systémovému přístupu při analýze situací a jevů světa kolem něj
- nacházení různých řešení a výběru toho nejvhodnějšího pro danou situaci
- ke zkušenosti, že týmová práce umocněná technologiemi může vést k lepším výsledkům než samostatná práce
- porozumění různým přístupům ke kódování informací i různým způsobům jejich organizace • rozhodování na základě relevantních dat a jejich korektní interpretace, jeho obhajování pomocí věcných argumentů
- komunikaci pomocí formálních jazyků, kterým porozumí i stroje
- standardizování pracovních postupů v situacích, kdy to usnadní práci

- posuzování technických řešení z pohledu druhých lidí a jejich vyhodnocování v osobních, etických, bezpečnostních, právních, sociálních, ekonomických, environmentálních a kulturních souvislostech
- nezdolnosti při řešení těžkých problémů, zvládání nejednoznačnosti a nejistoty a vypořádání se s problémy s otevřeným koncem
- otevřenosti novým cestám, nástrojům, snaze postupně se zlepšovat

5.3.1 INFORMATIKA

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru 1.

stupeň

DATA, INFORMACE A MODELOVÁNÍ

Očekávané výstupy – 2. období žák

I-5-1-01 uvede příklady dat, která ho obklopují a která mu mohou pomoci lépe se rozhodnout; vyslovuje odpovědi na základě dat

I-5-1-02 popíše konkrétní situaci, určí, co k ní již ví, a znázorní ji
03 vyčte informace z daného modelu

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření: žák

I-5-1-01p uvede příklady dat, která ho obklopují a která mu mohou pomoci lépe se rozhodnout; vyslovuje odpovědi na otázky, které se týkají jeho osoby na základě dat

I-5-1-02p popíše konkrétní situaci, která vychází z jeho opakované zkušenosti, určí, co k ní již ví

Učivo

- **data, informace:** sběr (pozorování, jednoduchý dotazník, průzkum) a záznam dat s využitím textu, čísla, barvy, tvaru, obrazu a zvuku; hodnocení získaných dat, vyvozování závěrů
- **kódování a přenos dat:** využití značek, piktogramů, symbolů a kódů pro záznam, sdílení, přenos a ochranu informace
- **modelování:** model jako zjednodušené znázornění skutečnosti; využití obrazových modelů (myšlenkové a pojmové mapy, schémata, tabulky, diagramy) ke zkoumání, porovnávání a vysvětlování jevů kolem žáka

ALGORITMIZACE A PROGRAMOVÁNÍ

Očekávané výstupy – 2. období žák

I-5-2-01 sestavuje a testuje symbolické zápisy postupů

I-5-2-02 popíše jednoduchý problém, navrhne a popíše jednotlivé kroky jeho řešení
I-5-2-03 v blokově orientovaném programovacím jazyce sestaví program; rozpozná opakující se vzory, používá opakování a připravené podprogramy

I-5-2-04 ověří správnost jím navrženého postupu či programu, najde a opraví v něm případnou chybu

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření: žák

I-5-2-01p sestavuje symbolické zápisy postupů

I-5-2-02p popíše jednoduchý problém související s okruhem jeho zájmů a potřeb, navrhne a popíše podle předlohy jednotlivé kroky jeho řešení

I-5-2-03p rozpozná opakující se vzory, používá opakování známých postupů

Učivo

- **řešení problému krokováním:** postup, jeho jednotlivé kroky, vstupy, výstupy a různé formy zápisu pomocí obrázků, značek, symbolů či textu; příklady situací využívajících opakovaně použitelné postupy; přečtení, porozumění a úprava kroků v postupu, algoritmu; sestavení funkčního postupu řešícího konkrétní jednoduchou situaci
- **programování:** experimentování a objevování v blokově orientovaném programovacím prostředí; události, sekvence, opakování, podprogramy; sestavení programu
- **kontrola řešení:** porovnání postupu s jiným a diskuse o nich; ověřování funkčnosti programu a jeho částí opakovaným spuštěním; nalezení chyby a oprava kódu; nahrazení opakujícího se vzoru cyklem

INFORMAČNÍ SYSTÉMY

Očekávané výstupy – 2. období žák

I-5-3-01 *v systémech, které ho obklopují, rozezná jednotlivé prvky a vztahy mezi nimi*

I-5-3-02 *pro vymezený problém zaznamenává do existující tabulky nebo seznamu číselná i nečíselná data*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:
žák

I-5-3-01p *v systémech, které ho obklopují, rozezná jednotlivé prvky*

I-5-3-02p *pro vymezený problém, který opakovaně řešil, zaznamenává do existující tabulky nebo seznamu číselná i nečíselná data*

Učivo

- **systémy:** skupiny objektů a vztahy mezi nimi, vzájemné působení; příklady systémů z přírody, školy a blízkého okolí žáka; části systému a vztahy mezi nimi
- **práce se strukturovanými daty:** shodné a odlišné vlastnosti objektů; řazení prvků do řad, číslovaný a nečíslovaný seznam, víceúrovňový seznam; tabulka a její struktura; záznam, doplnění a úprava záznamu

DIGITÁLNÍ TECHNOLOGIE

Očekávané výstupy – 2. období žák

I-5-4-01 *najde a spustí aplikaci, pracuje s daty různého typu*

I-5-4-02 *propojí digitální zařízení, uvede možná rizika, která s takovým propojením souvisejí*

I-5-4-03 *dodržuje bezpečnostní a jiná pravidla pro práci s digitálními technologiemi*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:
žák

I-5-4-01p *najde a spustí známou aplikaci, pracuje s daty různého typu*

I-5-4-03p *popíše bezpečnostní a jiná pravidla stanovená pro práci s digitálními technologiemi*

Učivo

- **hardware a software:** digitální zařízení a jejich účel; prvky v uživatelském rozhraní; spouštění, přepínání a ovládání aplikací; uložení dat, otevírání souborů
- **počítačové sítě:** propojení technologií, (bez)drátové připojení; internet, práce ve sdíleném prostředí, sdílení dat
- **bezpečnost:** pravidla bezpečné práce s digitálním zařízením; uživatelské účty, hesla

2. stupeň

DATA, INFORMACE A MODELOVÁNÍ

Očekávané výstupy žák:

- I-9-1-01** *získá z dat informace, interpretuje data, odhaluje chyby v cizích interpretacích dat*
- I-9-1-02** *navrhne a porovnává různé způsoby kódování dat s cílem jejich uložení a přenosu*
- I-9-1-03** *vymezí problém a určí, jaké informace bude potřebovat k jeho řešení; situaci modeluje pomocí grafů, případně obdobných schémat; porovná svůj navržený model s jinými modely k řešení stejného problému a vybere vhodnější, svou volbu zdůvodní*
- I-9-1-04** *zhodnotí, zda jsou v modelu všechna data potřebná k řešení problému; vyhledá chybu v modelu a opraví ji*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření: žák

- I-9-1-01p** *získá z dat informace, interpretuje data z oblastí, se kterými má zkušenosti*
- I-9-1-02p** *zakóduje a dekoduje jednoduchý text a obrázek*
- I-9-1-03p** *popíše problém podle nastavených kritérií a na základě vlastní zkušenosti určí, jaké informace bude potřebovat k jeho řešení; k popisu problému používá grafické znázornění*
- I-9-1-04p** *stanoví podle návodu, zda jsou v popisu problému všechny informace potřebné k jeho řešení*

Učivo

- **data, informace:** získávání, vyhledávání a ukládání dat obecně a v počítači; proces komunikace, kompletnost dat, časté chyby při interpretaci dat
- **kódování a přenos dat:** různé možnosti kódování čísel, znaků, barev, obrázků, zvuků a jejich vlastností; standardizované kódy; bit; bajt, násobné jednotky; jednoduché šifry a jejich limity
- **modelování:** schéma, myšlenková mapa, vývojový diagram, ohodnocený a orientovaný graf; základní grafové úlohy

ALGORITMIZACE A PROGRAMOVÁNÍ

Očekávané výstupy

žák

- I-9-2-01** *po přečtení jednotlivých kroků algoritmu nebo programu vysvětlí celý postup; určí problém, který je daným algoritmem řešen*
- I-9-2-02** *rozdělí problém na jednotlivě řešitelné části a navrhne a popíše kroky k jejich řešení*
- I-9-2-03** *vybere z více možností vhodný algoritmus pro řešený problém a svůj výběr zdůvodní; upraví daný algoritmus pro jiné problémy, navrhne různé algoritmy pro řešení problému*
- I-9-2-05** *v blokově orientovaném programovacím jazyce vytvoří přehledný program s ohledem na jeho možné důsledky a svou odpovědnost za něj; program vyzkouší a opraví v něm případné chyby; používá opakování, větvení programu, proměnné*
- I-9-2-06** *ověří správnost postupu, najde a opraví v něm případnou chybu*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

- I-9-2-01p** *po přečtení jednotlivých kroků algoritmu vztahujícího se k praktické činnosti, kterou opakovaně řešil, uvede příklad takové činnosti*
- I-9-2-02p** *rozdělí problém na jednotlivě řešitelné části a popíše podle návodu kroky k jejich řešení*
- I-9-2-03p** *navrhne různé algoritmy pro řešení problému, s kterým se opakovaně setkal*

Učivo

- **algoritmizace:** dekompozice úlohy, problému; tvorba, zápis a přizpůsobení algoritmu
- **programování:** nástroje programovacího prostředí, blokově orientovaný programovací jazyk, cykly, větvení, proměnné
- **kontrola:** ověření algoritmu, programu (například změnou vstupů, kontrolou výstupů, opakovaným spuštěním); nalezení chyby (například krokováním); úprava algoritmu a programu
- **tvorba digitálního obsahu:** tvorba programů (například příběhy, hry, simulace, roboti); potřeby uživatelů, uživatelské rozhraní programu; autorství a licence programu; etika programátora

INFORMAČNÍ SYSTÉMY

Očekávané výstupy žák

I-9-3-01	<i>vysvětlí účel informačních systémů, které používá, identifikuje jejich jednotlivé prvky a vztahy mezi nimi; zvažuje možná rizika při navrhování i užívání informačních systémů</i>
I-9-3-02	<i>nastavuje zobrazení, řazení a filtrování dat v tabulce, aby mohl odpovědět na položenou otázku; využívá funkce pro automatizaci zpracování dat</i>
I-9-3-03	<i>vymezí problém a určí, jak při jeho řešení využije evidenci dat; na základě doporučeného i vlastního návrhu sestaví tabulku pro evidenci dat a nastaví pravidla a postupy pro práci se záznamy v evidenci dat</i>
I-9-3-04	<i>sám evidenci vyzkouší a následně zhodnotí její funkčnost, případně navrhne její úpravu</i>

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření: žák

I-9-3-01p	<i>popíše účel informačních systémů, které používá</i>
I-9-3-02p	<i>nastavuje zobrazení, řazení a filtrování dat v tabulce</i>
I-9-3-03p	<i>na základě doporučeného návrhu sestaví tabulku pro evidenci dat</i>

Učivo

- **informační systémy:** informační systém ve škole; uživatelé, činnosti, práva, struktura dat; ochrana dat a uživatelů, účel informačních systémů a jejich role ve společnosti
- **návrh a tvorba evidence dat:** formulace požadavků; struktura tabulky, typy dat; práce se záznamy, pravidla a omezení; kontrola správnosti a použitelnosti struktury, nastavených pravidel; úprava požadavků, tabulky či pravidel
- **hromadné zpracování dat:** velké soubory dat; funkce a vzorce, práce s řetězcí; řazení, filtrování, vizualizace dat; odhad závislostí

DIGITÁLNÍ TECHNOLOGIE

Očekávané výstupy žák

- I-9-4-01** *popíše, jak funguje počítač po stránce hardwaru i operačního systému; diskutuje o fungování digitálních technologií určujících trendy ve světě*
- I-9-4-02** *ukládá a spravuje svá data ve vhodném formátu s ohledem na jejich další zpracování či přenos*
- I-9-4-03** *vybírá nejvhodnější způsob připojení digitálních zařízení do počítačové sítě; uvede příklady sítí a popíše jejich charakteristické znaky*
- I-9-4-04** *poradí si s typickými závadami a chybovými stavy počítače*
- I-9-4-05** *dokáže usměrnit svoji činnost tak, aby minimalizoval riziko ztráty či zneužití dat; popíše fungování a diskutuje omezení zabezpečovacích řešení*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření: žák

- I-9-4-01p** *rozlišuje funkce počítače po stránce hardwaru i operačního systému*
- I-9-4-02p** *ukládá a spravuje svá data ve vhodném formátu*
- I-9-4-03p** *pracuje v online prostředí; propojí podle návodu digitální zařízení a na příkladech popíše možná rizika, která s takovým propojením souvisejí*
- I-9-4-04p** *rozpozná typické závady a chybové stavy počítačů a obrátí se s žádostí o pomoc na dospělou osobu*
- I-9-4-05** *dokáže usměrnit svoji činnost tak, aby minimalizoval riziko ztráty či zneužití dat*

Učivo

- **hardware a software:** pojmy hardware a software, součásti počítače a principy jejich společného fungování; operační systémy – funkce, typy, typické využití; datové a programové soubory a jejich asociace v operačním systému, komprese a formáty souborů, správa souborů, instalace aplikací; fungování nových technologií kolem žáka
- **počítačové sítě:** typy, služby a význam počítačových sítí, fungování sítě – klient, server, switch, IP adresa; struktura a principy internetu; web – fungování webu, webová stránka, webový server, prohlížeč, odkaz, URL, vyhledávač; princip cloudových aplikací; metody zabezpečení přístupu k datům, role a přístupová práva
- **řešení technických problémů:** postup při řešení problému s digitálním zařízením – nepropojení, program bez odezvy, špatné nastavení
- **bezpečnost:** útoky – cíle a metody útočníků, nebezpečné aplikace a systémy; zabezpečení digitálních zařízení a dat – aktualizace, antivir, firewall, bezpečná práce s hesly a správce hesel, dvou faktorová autentizace, šifrování dat a komunikace, zálohování a archivace dat
- **digitální identita:** digitální stopa (obsah a metadata) – sledování polohy zařízení, záznamy o přihlašování a pohybu po internetu, cookies, sledování komunikace, informace v souboru; sdílení a trvalost (nesmazatelnost) dat, fungování a algoritmy sociálních sítí